JAZZ, BLUES, EMPROVİZE MÜZİK DERGİSİ

JAZZ

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL 2002/03 • 106422• YIL 7 • SAYI 27• 4 MİLYON TL

Billy Cobham
Gary Burton
Roy Haynes
Ayşe Tütüncü

9. İstanbul Jazz Festivali

Gonzalo Rubalcaba
Jan Garbarek

ECM

:rarum serüvenine katılmaya hazır mısınız?

Sanatçıların seçtikleri eserleri, özel yazı ve fotoğraflarıyla...
Müzisyen ve dinleyici arası bir köprü...!

www.akustamusic.com

RKD Müzik ve Sanat Ürünleri Ltd. Şti.

Ferah Sok. Ferah 1 Apt. No:19 Daire:8-9 80200 Nişantaşı İstanbul
Tel: +90 (0212) 241 34 11 Fax: +90 (0212) 231 96 73 e-mail:info@akustamusic.com

info@boyut.com.tr
Sayı: 27
Temmuz, Ağustos, Eylül 2002

ISSN 1300 - 8846

GENEL YÖNETİM

Boyut Yayıncılık ve Tic. A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmeni
Bülent ÖZÜKAN

Genel Sanat Yönetmeni
Murat ÖNEŞ

Genel Müdür
Nilgün ÖZÜKAN

YAYIN

Yayın & Reklam Yönetmeni
Zuhal FOCAN

Katkıda Bulunanlar
Ahu Ünalp, Akif Hamzaçebi, Berke Can Özcan, Berrin Tuna, Çağlayan Yıldız, Elçin Takavcı, Emre Memecan, Filiz Küçük, Füsun Levet, Hakan Aldemir, Kerim Sakızlı, Metin Paksoy, Orhan Argun, Ozan Boz, Özge Baykan, Seda Binbaşgil, Selim Benba, Şebnem Şenyener, Tunç Bozoğlu

Tasarım
Şebnem AKGÖL

Matbaa Müdürü
Memduh ARSLAN

Muhasebe Müdürü
Jale ÜRPER

Müessese Müdürü
Ejvet OKTAY

Abone İlişkileri
Dilara Mercan

Kapak: *Jan Garbarek*
Fotoğraf: Murad Şekerli

Yönetim Yeri
Jazz Dergisi
Matbaacılar Sitesi
1. Cadde No:115
(Milliyet Gazetesi arkası)
34554 Bağcılar / İSTANBUL
Telefon: 90 - 212 - 629 53 00
Fax: 90 - 212 - 629 05 74 - 75

Basıldığı Yer
Boyut Matbaacılık A.Ş.

Fiyatı
4 MİLYON TL

BOYUT YAYIN GRUBU

N A R D I S

Merhabalar,

9.Uluslararası İstanbul Jazz Festivali bu yıl gerçekten görülmemiş bir programla geliyor. Ne rock ne de poptan isim yok bu sene, kriz aslında jazz'a yaradı mı desek bilemiyeceğim ama ne olursa olsun konserler kaçırılmayacak cinsten. 10 milyonluk bilet parası ile dünyanın hiçbir yerinde konser izleyemezsiniz. Adına yaraşır şekilde seçilen müzisyenler ve projeler ile biz jazz severler için gerçekten şölen olacak. Dergimizi de bu şölene yaraşır şekilde elimizden geldiği kadar, sayfalarımızın izin verdiği şekilde hazırlamaya çalıştık.

Festival basın bürosu röportaj taleplerimizi de sanatçılara iletecek ve önceden belki de haberli olarak bu görevimizi sizlere tam olarak yerine getireceğiz.

Jazz festivalleri sadece bizde değil tüm dünyada bu dönemde olanca hızıyla yaşanıyor. Bizden de Ayşe Tütüncü ve Önder Focan bu uluslararası festivallere katılan sanatçılarımız. Northsea Jazz Festivaline katılacak olan Ayşe Tütüncü ile arkadaşımız Tunçel Gülsoy konuştu.

Festival gündeminden başka konularımız da var tabiki. Akif Hamzaçebi'nin derlediği çok keyifli bir Gary Burton yazısı var. Jazz'daki emprovizasyon özelliğinin başka alanlarda da nasıl kullanılabileceğini göreceksiniz.

Seda Binbaşgil'in konuştuğu Francesco Martinelli uzun yıllardır festivallerimizi yakından izleyen, bizim müzisyenlerimizi tanıyan bir jazz tarihçisi. Bilgi Üniversitesi'ndeki seminerlerini de izleyen arkadaşımız kendisiyle çok keyifli bir röportaj yaptı.

Festival haricinde uzun yıllarını jazz'a adayan piyanist Metin Çotal, resimleriyle jazz dünyamızı renklendiren ressamımız Yavuz Tanyeli bu sayımızın diğer sanatçıları.

Yurtdışında yaşayan arkadaşlarımız bulundukları yerlerin jazz gündemlerini bize yansıtmaya devam ediyorlar. Kanada'dan Ozan Boz, Belçika'dan Metin Paksoy, Fransa'dan Fusun Levet, New York'dan Şebnem Şenyener'den'den sonra bize yazan arkadaşlarımıza New York'ta Fairfield Uni., CT Music Dep.'da Sound Eng. & Recording okuyan Elçin Takavcı'da katıldı. Kendilerine teşekkür ediyoruz.

Aslında kriz sonu müjdecisi olmasını beklediğimiz CD ithalatında da artış gözlemliyoruz. Bu sayımızda 50'den fazla yeni CD tanıtımı yaptık. 2 tanesi yurt içinden biri de yurt dışından 3 yeni prodüksiyon (Kerem Görsev, Mercan Dede ve Sibel Köse kayıtları) haberi yer aldı. Ekim sayımızda Akbank Jazz Festival'i sayısı hazırlayacağız. Jazz kulüpsüz İstanbul'a umarız bir de gerçek bir jazz kulübü açılış haberi verebilirsek, sevincimiz sonsuz olacak.

Festivalimiz kutlu olsun!

ZUHAL FOCAN
ofocan@prizma.net.tr

Charlie Parker
U Street'de basçı Tommy Potter ile

içindekiler

1 NARDIS

4 RIFFS

- SIDSEL ENDRESEN *Özge Baykan*
- JAMEY AEBERSOLD JAZZ *Seda Binbaşgil*
- GEORGE SHEARING *Victor Bensusan*
- PAUSE *Zuhal Focan*
- ADA'DAN OKAY TEMİZ CD'LERİ
- DIRTY DOZEN BRASS BAND *Viktor Bensusan*
- ONDÖRT MAYIS *Şebnem Şenyener*
- İMAJ'DAN KUDSİ ERGUNER SERİSİ
- JAZZ LIBRIS *Kerim Sakızlı*
- GARY BURTON *Akif Hamzaçebi*

20 ŞU JAZZ DEDİKLERİ

- *Ali Sönmez*

24 AD-LIB

- JAN GARBAREK *Orhan Kahyaoğlu*

34 HI-FI

- GEÇMİŞE YOLCULUK *Tunç Bozoğlu*

37 RÖPS.

- FRANCESCO MARTINELLI *Seda Binbaşgil*
- GONZALO RUBALCABA *Selim Benba*
- ALİ PERRET *Tunçel Gülsoy*
- KEREM GÖRSEV *Tunçel Gülsoy*
- METİN ÇOTAL *Tunçel Gülsoy*
- AYŞE TÜTÜNCÜ *Tunçel Gülsoy*

62 JAZZ VE PLASTİK SANATLAR

- YAVUZ TANYELİ *Raife Polat*

65 NELER OLACAK

- İSTANBUL JAZZ FESTİVALİ
- ROY HAYNES *Berke Can Özcan*
- HERBIE HANCOCK *Berke Can Özcan*
- BILLY COBHAM *Emre Memecan*
- LATİN RÜZGARI *Erhan Altunay*
- ERIK TRUFFAZ
- JOSE ALBERTO *Emre Memecan*
- JANE MONHEIT *Özge Baykan*
- CLAUDIA ACUNA *Hülya Tunçağ*
- E.S.T *Seda Binbaşgil*
- MARI BOINE *Özge Baykan*
- LOS DE ABAJO *Emre Memecan*
- ÖNDER FOCAN TRIO
- CENGİZ BAYSAL GROUP
- US3 *Hakan Aldemir*

87 NELER OLDU

- NOJO *Ozan Boz*
- TOOTS THIELEMANS *Metin Paksoy*
- RAUL DE SOUZA *Fusun Levet*
- BEATFEST 2002 *Elçin Takavcf*
- BODRUM HADİGARİ JAZZ *Berrin Tuna*
- EROL PEKCAN GECESİ *Zuhal Focan*

95 PORTRE

- BRAD MEHLDAU *Berke Can Özcan*

97 ANILAR

- BIG BAND ANILARI *Orhan Argun*

100 KLİNİK

- KAMİL ÖZLER *Cem Tuncer*

101 MÜZİK DERSLERİ

- COLTRANE CHANGES *Çağlayan Yıldız*

103 CD VİTRİNİ

Hancock&Brecker&Hargrove, Kerem Görsev, Pat Metheny Group, Sibel Köse & Ahmet Gülbay Trio, Billy Cobham, Cassandra Wilson, Yellowjackets, Orchestra National de Jazz, Kenny Garrett, Philip Bailey, Wayne Shorter, Bill Friseli, Mercan Dede, Marc Moulin, Stephan Micus, Kronos Quartet, Bill Charlap, Lea DeLaria, Trygve Seim, The Roots of Acid Jazz, Django Reinhardt, Jon Balke, Charles Mingus, Joe Lovano, Susi Hyldgaard, Ron Carter, Rachelle Ferrell, Misha Alperin, John Pizzarelli, Gianluigi Trovesi, Stephane Huchard, Bela Fleck, Antti Sarpila & Severi Pyysalo, The Motion Picture Soundtrack, Jools Holland's Big Band, Nils Petter Molvear, Joe Sample, Gerald Albright, Makoto Ozone, Down To The Bone, Will Downing.

111 KÖRLEME

- SERKAN ÖZYILMAZ *Serdar Karabatı*

112 BULMACA

- *Serdar Karabatı*

İLANLAR

02 AKUSTA
09 GARANTİ
15 AKBANK
19 NEFAN
23 BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
29 SENKOP
33 THOMASTIK INFELD
39 RADYO 92.3
56 FORD
57 FORD
105 JAZZ OKULU
107 LALE PLAK
113 LOTUS

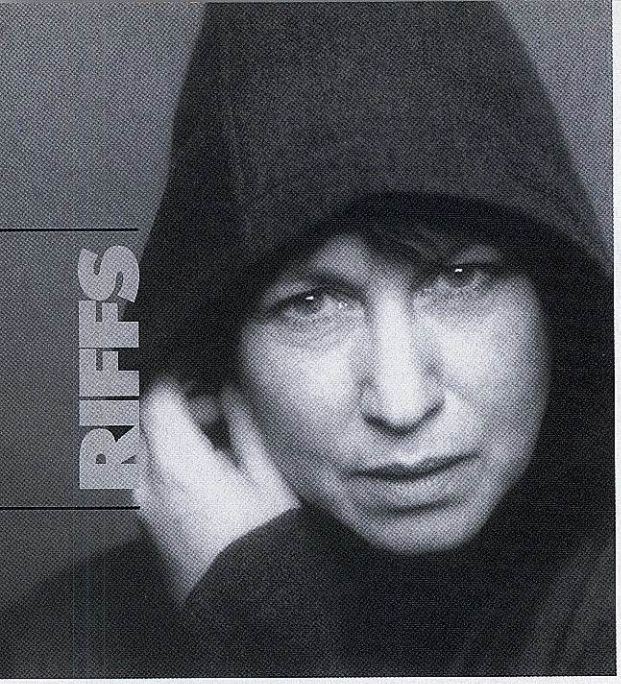

RIFFS

Oy birliği ile böyle özetlendi:

Sidsel Endresen Ne Yaptığını İyi Biliyor!

Özge Baykan
ozgebaykan@yahoo.com

Undertow: Görünmeyen tehlikeler! Başka bir dilde yazmak, ama herkes anlasın. Norveççe olabilir. İngilizce de; çünkü o öyle de söylüyor. Ama asıl, başka dilleri var. m, n, au, hn. Eyva, maw, mamm, oumaseyhimaou, ownwnwn, eyy, ssmaleyybasbawl, detmi ulmmawsamwan, euynsoumn, uuumiyyyini, miy.

It may have been complete and paintless, that place, I'd cultivate my virtues, but oh-mysteries, our dark and wild peculiarities our disposition.

Bugge Wesseltoft'un omzunda, saçlar, hafif uzunca burun, gül.

Müzik gülümsetmiyor, Norveç intiharı olabilir.

Nightsong: Chain Of Fools-chainchainchainchainchainnn.

Geceye yaklaşıyordu evet ve arka arkaya dinlemiştik.

Perdesizdi, küçük bir buzdolabı vardı, duvarlar yeşildi.

Duplex Ride: Fifty Ways To Leave Your Lover (Paul Simon).

Ben bunu biliyorum sesi, beyaz duvarlar, yaz, soğuk su, mavi bidon, acı kahve, kuşe kapaklı albümler. Kimse hatırlamaz o anı; benden başka; gibi geliyor.

Nils Peter Molvaer, Jens Bugge, Django Bates, Trygve Seim? Sidsel Endresen'i çağırdılar ve o konuştu.

Diğer sahne: Gack! Ese. Demek burada bulunuyormuş (Kaç katlıydı unuttum, en alt katta restoran ve tuvaletler vardı). Arıyordum. Dinleyebilir miyim? (Olay ikinci katta geçiyor) Buyrun. "s", Sidsel'in. E'ler: Eldbjorg Raknes + Elin Rosseland- sesle katılım.

Bz. M.n. ÇÇÇ. Fsşşhhhh.mmn. d . m m n n a e e . Nnnnnmmmmmmmmmm.

Bir röportaj: tasarruflumelankolikmiş. Kendi sesi kaydediliyordu o sırada elbet, ve büyük ihtimalle gülümsüyordu.

Hakkınızda biraz daha ayrıntılı... Rica ederim: yirmi yıl önce pop da vardı, minör akorları majör akorlara tercih ederim, melankolik müziği severim ve kent insanıyım.

Bir röportaj daha: evet, arkamda folk, soul. Jazz'ı esinverici buluyorum. Müziğin bu alanında kadın olmak zor. Depresif değilim, ya da öyle herhangi birşey. Yalnızca, müziğimi geliştirirken bu tarz cazip geliyor.

Undertow, diyor: bir nevi yaşam kutsaması. Bir adım geri git ve izle. Kendini. Karanlık değildir, ama öyle görülebilir (görenler vardır (ben ekledim (yazar))).

O an öyle çıkmıştır. Şiir benim için en berrak ifade yoludur. Garbarek biz kuzeyliler için çok yol açtı. Yoga yapıyorum, sigara içiyorum (ses için kötü), konserlerden önce sinirliyim. Konsantre olmalıyım tam -en iyisi, ısınma için.

"m, n, au, hn. Eyva, maw, mamm, oumaseyhimaou, ownwnwn, eyy, ssmaleyybasbawl, detmi ulmmawsamwan, euynsoumn, uuumiyyyini, miy"

Alıntı: Sidsel Endresen, Undertow, Jazzland Rec.

548 195 2, Güfte: ta kendisi.

Dublex Ride: Takıldım. River. Hatırla: tarlalar, yel değirmenleri, çok uzun, çok uzun tren yolculukları.

Hoppa. Oo-aa.

Tren: Mavi kadifemsi keçe koltuklarda

-canlandıramıyorum- önündeki şehir planına çizimler yapan kadın. Gönye, cetvel.

Geçmişten gelen, nehirler aşan yaşamlara giren ses, diyor.

Gözlerinde gülümseme, de diyor, hepsi şarkıdan.

Bitmez.

Bugge Wesseltoft'un yeni jazz kavraması: Existence'den sonra gelen -4 numaralı-: you might say, that you need me no more. Diyebilirsin ki, gidecek yerimiz yok. Diyebilirsin ki, ve ben diyorum ki, auh.

Diyebilirsin ki, bitti.

- bir şarkı arka arkaya kaç kez dinlenebilir*-

*ödüllü soru

Fwd: Sidsel Endresen elektronikposta kullanmaz.

Merci-ful: İstasyonu hep terk eden trenler gibi terk ediyorsun şimdi bir gölgeyi

Düğümlenen, ayrıştıramadığım elektron sesleri. Ferahlatıcı, -ağlarken değil, yerdeyken de değil-. Trendeyken, rüzgarlıyken hava ve çarparken suratıma.

Korkudan açamıyorum sesi, yine düşebilirim, öyle ağır Sidsel Endresen'in sesi. Çok temkinli olmalıyım bundan böyle.

Başka türlü yazılamayacak bir yazıydı bu. Hemen yazılmalıydı.

Tutarsız olabilir; sidseller: müziğinden farklı konuşabilir.

Algılama özgürlüğü.

Merci-ful: istasyonu hep terk eden trenler gibi terk ediyorsun şimdi bir yankıyı.

Jazz Müzisyenleri İçin Bir Hazine Site:

Jamey Aebersold Jazz, Inc.

Seda Binbaşgil
esintiler@turk.net

Bu yıl başlattığımız "web" yazılarımızın üçüncüsünde sizlere özellikle jazz müzisyenlerinin çok ilgisini çekeceğini düşündüğüm Jamey Aebersold Jazz, Inc. (www.jazzbooks.com) sitesini tanıtmaya çalışacağız.

Sitenin kurucusu Jamey Aebersold kimdir?

Bu soruyu cevaplarken aslında siteye de kuş bakışı bir göz atmış olacağız. 1939 yılında Amerika'nın Indiana eyaletinde doğan Jamey Aebersold, 1962 yılında ise saksofonda lisansüstü eğitimini tamamlayarak eyalet üniversitesinden mezun olmuş. 30 sene sonra ise aynı üniversitenin Müzik Bölümü'nden "Fahri Doktor" ünvanını almış. Aynı zamanda bas ve piyano da çalıyor.

Uluslararası Jazz Eğitimcileri Birliği Jamey'yi 1989'da San Diego'da yaptıkları kongrede, aralarında Count Basie, Duke Ellington, Charlie Parker ve Louis Armstrong gibi jazz efsanelerinin de bulunduğu "Hall Of Fame" (=Ünlüler Listesi/Geçidi) ödülüne layık gördü.

Jamey Aebersold müzisyenliğinin yanısıra Jazz Eğitimi ve Doğaçlaması'nda bir otorite ve "Play-A-Longs" (Bana Eşlik Et) isminde, 90 değişik çeşidi olan nota kitabı ve CD'lerden oluşan setler başta olmak üzere, doğaçlama yeteneklerinin geliştirilmesi için hazırladığı pek çok yardımcı eğitim araç ve gereçlerinin de yaratıcısı.

Herkesin doğaçlama çalabileceğine inanan Jamey Aebersold 30 yıldan beri de yaz ayları için "Summer Jazz Workshops" (=Jazz Çalışma Atölyeleri) düzenliyor. Bu çalışmalar katılımcıların yaratıcı ve spontane yanlarını ortaya çıkarmayı hedefliyor.

Bu bir hafta süren çalışma atölyeleri sadece Amerika'da değil, Avustralya, Yeni Zelanda, Almanya, İngiltere, İskoçya, Danimarka ve Kanada gibi başka ülkelerde de düzenleniyor. Her yaz Amerika'da en az 2 kere, 1 haftalık çalışma atölyesi yapılıyor. Burada jazz alanında adını duyurmuş müzisyenler ve öğretim görevlileri yer alıyor.

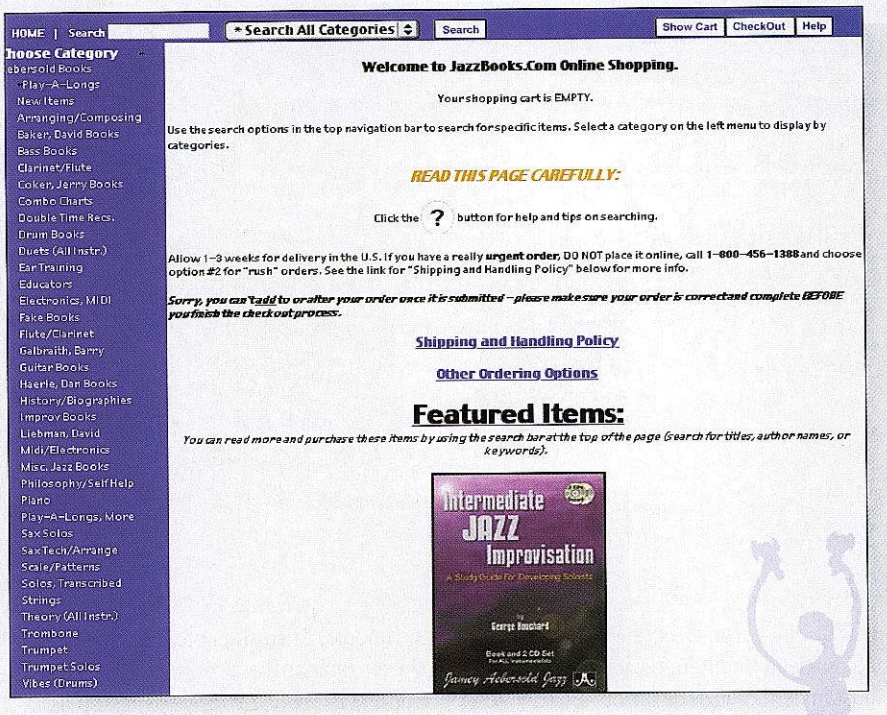

Kentucky'de bulunan Louisville Üniversite'sinde jazz doğaçlaması dersleri vermekte olan Jamey Aebersold'un, Brezilya'da düzenlediği bir çalışma atölyesinde kaydedilen ve yıllardır bu alanda "best seller" olan 110 dakikalık bir videosu da bulunuyor.

Ana Menü

Önce sitenin ana menüsündeki linklere kısaca bir göz atalım:

Jazz Store (Alışveriş):

Bu sayfaya girdiğinizde sol sütunda "on-line" satın alabileceğiniz tüm ürünlerin listesi var. Alışverişinizi burdan yapıyorsunuz. Aklınıza gelebilecek her konuda (jazz tarihi, müzisyen biyografileri, enstrümanlar, doğaçlama teknikleri, kulak eğitimi, solo teknikleri, düzenleme, nota deşifrasyonu vs.) kitap, nota kitabı, CD, video, yukarda bahsettiğimiz "play-a-long", hatta donanım bile mevcut. Bunları enstrümanlara göre kategorize etmişler.

Dealers (Dağıtıcılar):

Bu sayfada "on-line" alışveriş yapmak istemeyenler için, Amerika ve diğer ülkelerde Aebersold ürünlerini satan dağıtıcıların adresleri ve linkleri bulunuyor.

Jazz Forum (Jazz Forum):

Adından da anlaşılacağı üzere burası jazz'la ilgili tüm soruların sorulabileceği, konuların tartışılabileceği bir forum. Ara sıra, Aebersold personeli ve çalışma atölyelerinde yer alan müzisyenler de tartışmalara katılıp soruları yanıtlayarak katılımcıları şaşırtabiliyorlar.

Jamey's Calendar

(Jamey'nin Takvimi):

Bu, Jamey Aebersold'un çaldığı yerleri, eşlik eden müzisyenleri ve tarihlerini içeren bir konser takvimi.

Play-A-Longs

(Bana Eşlik Et):

Bu, bence alışveriş sayfasındaki en önemli ürün. "Aebersold-Play-A-Longs" kitap ve CD setleri müzisyenlere evlerinde tanınmış jazz'cılar eşliğinde pratik yapma ve doğaçlama çalma imkanı tanıyor. Diyelim piyanoda bir jazz standardı çalmaya uğraşıyorsunuz, bir müddet sonra aynı parça üzerinde sürekli tek başınıza pratik yapmak sizi fazlasıyla sıkmaz mı? Bir de şöyle hayal edin, piyanoda siz o jazz standardıyla boğuşurken, hemen yanıbaşınızda basta Ron Carter ve davullarda Billy Hart size eşlik etmeye başlıyorlar, daha bir istek, daha bir şevkle sarılmaz mısınız işinize?

İşte bu setin 90 çeşidi var ve her biri Kenny Barron, Dave Liebmann, Al Foster gibi saygın müzisyenlerle kaydedilmiş. "Başlangıç", "Orta" ve "İleri" seviyelerinde çalanlar olmak üzere her set kategorize edilmiş ve hangi parçaları içerdiği, hangi müzisyenlerin çaldığı, bu setlerin nasıl kullanılması gerektiği vs.konularında bilgi verilmiş. Hatta, satın almadan önce örnek parça dinlemek isterseniz bazılarını "real audio" formatında bulmanız da mümkün. Tüm çeşitler, sitede birer paragraflık tanıtıcı yazıyla yer alıyor. Örnek vermek gerekirse, "How To Play & Improvise", "Nothin' But Blues", "Charlie Parker, All Bird", "Major and Minor", "Scale Syllabus", "Bebop and Beyond", "How to Learn Tunes" bu kategoride yer alan bazı ilginç setler. Genel ve teknik konular dışında da Miles Davis, John Coltrane, Bill Evans gibi hemen hemen her önemli müzisyenin setleri de bu seri arasında yer almakta.

MP3's:

Çeşitli jazz MP3'lerinin yeralacağı bu sayfa henüz yapım aşamasında.

Ordering Options (Sipariş Seçenekleri):

Sipariş seçenekleri sonsuz. Aceleniz varsa ve paranıza kıyarsanız, siparişiniz bir özel kurye ile 3 günde elinizde olabiliyor.

Jazz Catalog (Jazz Kataloğu):

Tüm Aebersold ürünlerinin açıklamalarıyla beraber yer aldığı bir katalog. Ücretsiz olarak postalıyorlar. Eğer ürün siparişi verirseniz, ilk siparişinizle birlikte adresinize otomatikman yolluyorlar.

Jazz Handbook (Jazz El Kitabı)

Bu da ilk ürün siparişinizle birlikte geliyor. Pek çok teknik konu hakkında özet bilgiler/açıklamalar içeren bu el kitabı siteden download da edilebiliyor.

Rapid Reference (Hızlı Başvuru)

Burada da "Play-A-Long"larda yer alan tüm parçaların alfabetik bir listesi yer alıyor. Bu da yine siteden download edilebilir 355 k büyüklüğünde bir doküman.

Diyeceğim şu: Eğer bir jazz müzisyeniyseniz veya olmak için çabalıyorsanız, bu siteyi muhakkak elinizin altında bulundurun, hemen değilse bile birgün muhakkak yolunuz düşecektir.

The Rare Delight Of You ve
George Shearing

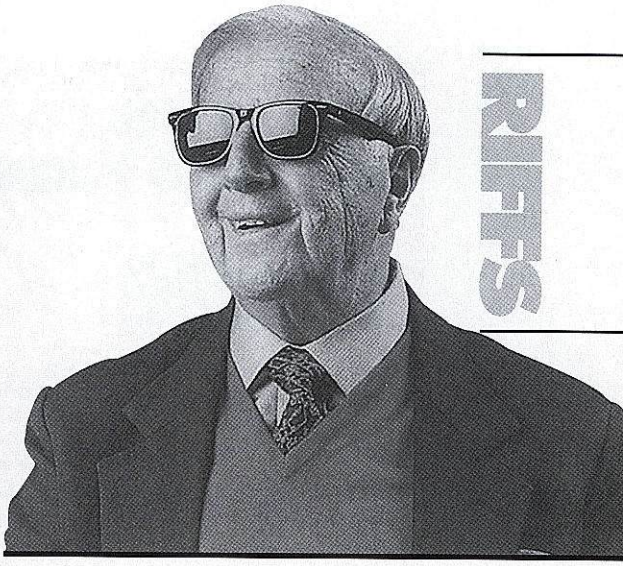

Geçtiğimiz aylarda "The Rare Delight Of You" adlı albümü yayınlanan George Shearing, jazz sevenler kadar hayatında Art Tatum veya Errol Garner'ın adını hiç duymamış farklı bir kitle tarafından da ilgiyle dinlenmektedir. Birkaç eleştirmen dışında hiçbir jazz müzisyeninin, kendisi hakkında tek bir kötü söz bile söylediği duyulmamış olan bu 82 yaşındaki piyanistin popülerliğinin sırrı değişik faktörlere bağlanabilir.

Victor Bensusan
vbensusan@yahoo.com

George Shearing, gerçek anlamda bir jazz müzisyeni olmasına rağmen New York'un ünlü 52. Sokağında birlikte çalıştığı bebop müzisyenlerinin aksine, jazz'ın diğer akımlarına da sıcak bakmaktadır. Bazı ballad yorumları "asansör müziği" olarak adlandırılan türü çağrıştırsa da, jazz'ın ana akımına da sıkı sıkıya bağlı olduğu repertuarındaki parça seçimlerinden anlaşılabilir. Sık sık seslendirdiği Eddie Harris'in "Freedom Jazz Dance" ve Randy Weston'un "Hi-Fly" adlı bestelerini otel lobilerinde duymak pek mümkün değildir. Tatum ve Garner'ın stillerini birebir seslendirebildiği gibi, Bach'ın Re Minör piyano konçertosunu da Kansas City Filarmoni Orkestrası eşliğinde hayatı boyunca diğer türlere sırt çevirmiş bir püriten klasik müzik yorumcusu tarzıyla çaldığı da bilinmektedir.

Bütün bu eklektik yapısına rağmen, Shearing'in piyano çalışı birkaç nota çaldıktan sonra kim olduğunu dinleyiciye anımsatacak kadar belirgindir. Bir yerde imzası gibi olan ve her iki elin paralel oktavlarda melodi çaldığı " kilitli eller" tekniğinde ise şaşırtıcı bir şekilde rahattır. Bir armoni sihirbazı olarak da John Coltrane'in "Giant Steps"inden iki bar çaldıktan sonra inanılmaz bir el çabukluğu ile "Lulu's Back in Town" melodisini dinleyiciye hatırlatıp solosuna kaldığı yerden devam edebilir.

George Shearing 1939 yılında ilk kez ismini duyurduğunda dinleyenler onu, içine biraz Art Tatum katılmış bir Teddy Wilson olarak niteliyorlardı. Yalnız, onu yaşıtı olan jazz müzisyenlerinden ayıran iki temel özellik vardı: George Shearing Amerika'da değil İngiltere'de yaşıyordu ve doğuştan her iki gözü de kördü. 1946 yılında New York'a ilk defa gelip, melodi sınırlamasından kurtulmuş soloları ve kromatik olarak değiştirilmiş bebop armonilerini duyduktan sonra kendi özgün stilini geliştirmeye başladı. Bu yeni jazz dilini birkaç ay içinde öğrendi ve 1948 yılının sonunda kendisine şöhret kapılarını açacak olan ilk topluluğunu kurdu.

George Shearing Quintet, o zamana kadar görülmemiş bir renk ve cinsiyet sentezine sahipti: İki beyaz erkek (Woody Herman Orkestrasında çalmış olan gitarist Chuck Wayne ve kendisi), iki siyah erkek (bebop davulcusu Denzil Best ve Billie Holiday'e eşlik etmiş olan swing dönemi basçısı John Levy) ve bir beyaz kadın (yine Woody Herman Orkestrasında çalışmış vibrafoncu Marjorie Hyams). Grubun repertuarı da kadrosu kadar ilginçti; melodik ballad'lar, yüksek tempolu bop besteleri ve Latin ritmli parçalar aynı gece içinde seslendiriliyordu. Tabii ki, enstrüman ve repertuar seçimindeki bu farklılık gruba kendine has bir tını da kazandırıyordu. Ünison çalan gitar ve vibrafonun boşluklarını Shearing'in zarif armonileri dolduruyordu. "Shearing sound" adı verilen bu tınının ilk ticari başarısı ise 1949 yılında kaydedilen ve 900.000'den fazla satan "September in the Rain" adlı hit parça olmuştu.

George Shearing'in ticari çıkışının başlamasının hemen ardından, bazı jazz eleştirmenleri onu "gayriciddi" bulduklarını ifade etmeye başladılar. Örneğin Max Harrison, sanatçı için "bebop'u ustaca sulandıran müzisyen" gibi amacının bile ne olduğu tam anlaşılamayan bir ifade kullanmıştı. Halbuki, Shearing'in topluluğu, kendisinin en tanınan bestelerinden biri olan ve Bud Powell, Bill Evans ve Miles Davis tarafından da sıkça yorumlanan "Conception" dahil birçok katıksız bop parçaları da seslendirmekteydi. Tabii ki topluluk, liderinin de bir tercihi sonucu yalnızca bebop seslendirmeyip, geniş bir kitleye hitap etmeyi hedefliyordu. Bunun sonucu olarak da George Shearing Quintet, 1950'li yılların ilk yarısında dönemin en popüler küçük jazz topluluğu haline gelmişti.

Sanatçının beşli grupları 30 yıl boyunca her tür dinleyiciye birşeyler verebilen müzik yapma anlayışını sürdürdü. Shearing, gruplarına Gary Burton, Vernel Fournier ve Toots Thielemans gibi birinci sınıf müzisyenleri de alarak direkt swing'den "beşli artı yaylılar" kombinasyonuna kadar değişik formatlarda albümler yayınladı. 1970'lerin başında artık bu tür yaklaşımların dinleyicilere çekici gelmediğini farkedince Neil Swanson ve Brian Torff gibi virtüyöz basçılarla düet albümleri doldurmaya başladı. Ayrıca, sürekli ve düzenli olmasa da şarkıcı Mel Tormé ile ticari başarı elde ettiği konserler ve kayıtlar da yaptı.

Son albümünde beşlisine gitarist John Pizzarelli'yi de alan George Shearing, 60 yıllık kariyeri boyunca yaptığı kayıtların yeni basımlarıyla da yeni nesil müzikseverleri etkilemeyi sürdürmektedir. Malum, kötü alışkanlıklardan kurtulmak zordur ama artık sentez kötü bir kavram olmaktan çıktığına göre, George Shearing'i de yalnızca bir "bebop ve su" tedarikçisi olarak değil sayısız dinleyiciye keyifli anlar yaşatan çok yönlü bir sanatçı olarak nitelemek daha doğru olacaktır.

Nişantaşı'nda yeni bir müzik satış noktası açıldı;

Pause

Pause, uzun yıllar sektörün önde gelen firmalarında çalışmış Engin Işık, Özden Alptekin ve Emre Ergen tarafından kuruldu. Herbiri kendi konusundaki tecrübelerini ve birikimlerini Pause Müzik'te birleştirdiler.

Pause müziğin faliyet konusu, CD, kulaklık, müzik sistemleri ve ev sinema sistemleri satışı servisi ve montajını kapsıyor.

Klasik jazz'dan, çağdaş jazz'a, dünya müziğinden günümüzün yeni sound'larına kadar uzanan özenle seçilmiş albümlerden oluşan CD bölümünde önerilen tavsiyeleri değerlendirebilir, kahvenizi içerken alınması düşünülen albümler dinlenebilir. Demo olarak hazırlanmış bölümde müzik ve sinema sistemleri dinlenip, son dönemin en çok rağbet gören ürünü olan Plasma TV seyredilebilinir. Bütün sistemlerin satış sonrası montaj ve teknik servis desteği sağlanmaktadır. Ayrıca her türlü cihaza da tamir ve bakım yapılabilmektedir. Walkman kulaklığından, en profesyonel kulaklığa, her türlü ara kablo ve hoparlör kablosu çeşitlerini de bünyesinde barındırmaktadır. Bünyesindeki tecrübeli DJ'leriyle de parti ve organizasyonlara hizmet verilmektedir.

Şakayık Sokak, No.40/1 Nişantaşı-İstanbul
Tlf. 0212-2915343 – Faks. 0212-291 53 26
pausemusic2002@yahoo.com

Ada Müzik'ten Okay Temiz Serisi

Okay Temiz 13 Temmuz Cumartesi günü saat 20:00'de Ritim Atölyesi grubuyla Açıkhava'da Calle 54 ve Paquito D'Rivera & Bobo Valdes Grubundan önce sahne alacak.

Dünya ritimleri ve müziklerini başarılı bir biçimde kendi müziğine uyarlayan Okay Temiz ile Türkiye'nin önde gelen çelik parmalı darbukacı ve zurna ustaları 1998 yazında Açıkhava Tiyatrosunda gerçekleşen Boğaziçi festivalinde ilk defa birayara gelerek konser verdiler. İşte bu konserin kaydı olarak Darbukas & Zournas (501946) 2002, Ada müzikten piyasada.

Bir diğer Okay Temiz Ada kaydı ise, vokalde Şafak Yaprak'ın yer aldığı, şef Erol Erdinç'in yönettiği İzmir Devlet Senfoni orkestrasıyla yapılan bir başka konser kaydı olan "Kuzeyden Güneye Yansımalar –Senfoni" (501977, 2002).

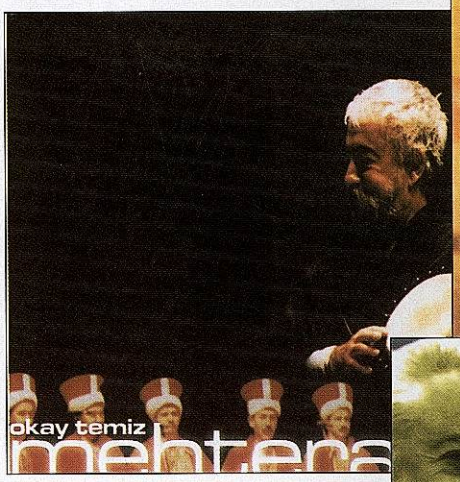

Son olarak ise Ada Müzik'ten çıkan kayıt Mehteran (Ada, 501953, 2002) adını taşıyor. Mehterbaşı Şemsettin Akbulut, Flores Florides (as, ss, bclt), Sakari Kukko (ts, ss, flt), Ivo Papazov (clt, ss), Yamar Thiam (talking drums), Ahmet Özden (zurna) ile yer alıyorlar.

İSTANBUL CAZ FESTİVALİ 2002 SPONSORU

İSTANBUL KÜLTÜR VE SANAT VAKFI

Uluslararası İstanbul Caz Festivali'nin
5 yıldır sponsoruyuz.
Siz sahnedekilere tempo tutmaya devam edin,
biz de festivale destek olmaya.

Garanti 5.YIL CAZ yeşili

Kirli Düzineden "Hepsi Bir Arada"

Dirty Dozen Brass Band

Neredeyse tümüyle yokolmakta olan Dixieland tarzını ve nefesli çalgıların yürüyerek çalındığı "brass band" formatını tek başlarına hayata döndürdükleri ve bunu yeni nesillere tanıttıkları dahi söylenebilir.

Derleyen: Victor Bensusan
vbensusan@yahoo.com

Yirmibeş yıldır müzik dünyasında geleneksel New Orleans melodilerini karmaşık funk ritmleri ile bezeyen ve dinleyenleri kısa sürede oturdukları yerden kaldırıp dans ettiren bir grup var: Dirty Dozen Brass Band. Grubun gümüş jübilelerini yaptıkları "Medicated Magic" adlı son albümlerinde bu stili gayet net bir şekilde duymak ve hissetmek mümkün. Geçtiğimiz Nisan ayı sonunda bir hafta boyunca özel 25. yıl kutlamaları da gerçekleştiren grubun Amerikan jazz ve folk müziğine katkıları oldukça fazla. Neredeyse tümüyle yokolmakta olan Dixieland tarzını ve nefesli çalgıların yürüyerek çalındığı "brass band" formatını tek başlarına hayata döndürdükleri ve bunu yeni nesillere tanıttıkları dahi söylenebilir.

Dirty Dozen'ın bu başarısını daha iyi anlayabilmek için kısaca New Orleans'taki brass band topluluklarının bir tarihine göz atmak gerekir. 19. yüzyıl sonlarında özellikle Karayip adalarından gerçekleşen göçler sonucunda sayısı hızla artan zenci nüfusun cemiyet içi dayanışma faaliyetleri "social and pleasure club" adı verilen dernekler tarafından organize ediliyordu. Geçit töreni ve piknik gibi aktiviteler yapsalar da bu derneklerin en önemli faaliyetleri cenazelerin hem maliyetlerini hem de organizasyonlarını üstlenmekti.

Brass Band'ler de zenci cenaze törenlerinde standart bir uygulama haline gelmişlerdi. Cenaze töreni sırasında, müzisyenler ölen kişinin kederli ailesine, ağıt ve ilahiler çalarak eşlik ederlerdi. Tören sona erip merhumun yakınları da gittikten sonra müziğin ruhu ve temposu bir anda canlanır ve cenazeye katılanlar brass band önderliğinde mezarlıktan neşe içinde çıkarlardı. Doğaçlama çalınan melodik kontrpuanların kullanıldığı ve ritmin birkaç trampetçi tarafından verildiği bu müzik türü daha sonraları Dixieland adı verilen ilk jazz akımının da öncüsü olarak kabul edilebilir.

Yirminci yüzyılın ortalarına doğru jazz'ın sokaklardan konser salonlarına taşınmasıyla, bu müziği besleyen sosyal dernekler geleneği de yavaş yavaş yokolmaya başladı. 1970'lerin sonlarında zenci cemiyet derneklerinin çoğu kapandığı için de brass band'ler yalnızca bir turistik atraksiyon haline geldi. Lakin, 1977 yılında ayakta kalan son derneklerden biri olan Dirty Dozen Social and Pleasure Club'ın sahipleri, sürekli ve düzenli bir bakır nefesliler topluluğu oluşturmak gibi cesur ve riskli bir fikirle ortaya çıktıklarında bir anlamda Dixieland müziğinin makus talihini bir anlamda değiştirmiş oldular. Trompetlerde Gregory Davis ve Efrem Towns ve saksofonlarda Roger Lewis ve Kevin Harris'in de aralarında bulunduğu yedi lokal müzisyenin işe alınmasıyla New Orleans'ta geleneksel düğün dernek ve tabi ki cenaze faaliyetleri tekrar başlamış oldu. Topluluğa, müzisyenlerin sayıları bir düzinenin altında olmasına rağmen derneğin adı olan Dirty Dozen (kirli düzine) adı verildi.

Başta yerel olan şöhretleri çok kısa zamanda uluslararası bir boyuta ulaştı ve Dirty Dozen Brass Band dünyadaki tüm jazz festivallerinin (İstanbul Jazz Festivali dahil) gözdesi haline geldi. Bu durumun sonucunda tanınmış bir plak şirketi de onlarla sözleşme imzaladı. Grubun dünya çapındaki başarıların ardında yatan en önemli faktör ise gerek bestelerinde gerek gösterilerinde yer verdikleri sürpriz unsurudur. Dirty Dozen geleneksel çalgılar çalsa da, grubun sound'una tümüyle geleneksel demek doğru olmaz. Topluluk, modern jazz, pop, R&B, funk gibi tarzları da geleneksel müzikle harmanlamaları sonucu zaman ve modayla sınırlı olmayan yeni bir tür yarattı. Dirty Dozen son yıllarda, elektrik ve akustik gitar ve bas kullanarak yaptığı ve New Orleans tarzı için deneysel kabul edilebilecek çalışmalardan da olumlu sonuçlar aldı. Grateful Dead'den Elvis Costello'ya kadar birçok ünlü topluluk ve sanatçıya eşlik eden Dirty Dozen Brass Band, bazı muhafazakarların tepkilerini de çekse kısa sürede New Orleans'ta brass band geleneğinin tekrar doğmasına önayak oldu. Şu anda şehirde New Birth, ReBirth ve Soul Rebels gibi ilerici ve eklektik tarzda müzik yapan bir çok yeni brass band bulunmaktadır.

Gene de Medicated Magic albümünden de görüleceği ve duyulacağı üzere Dirty Dozen Brass Band'in tınısı benzeri topluluklardan oldukça farklı. New Orleans müziğine bir saygı niteliğindeki bu albümdeki konuk müzisyenler arasında piyanist ve vokalist Dr. John, genç jazz şarkıcısı Norah Jones, trompetçi ve şovmen Olu Dara, çelik telli gitar çalan Robert Randolph ve acid jazz yapan DJ Logic de bulunmakta. Bu kadar farklı çalgı ve müzisyenin birlikteliği ise, "hepsi bir arada" tarzı bir karmaşa değil tümüyle New Orleans'ın özüne ve eğlence anlayışına sadık kategoriler üstü bir başyapıt ortaya çıkarmış.

Ondört Mayıs

Şebnem Şenyener / New York

Saman Sarısını okuyalı bir hafta bile olmadı
Daha bir haftasını doldurmadı kulaklarımda sesin
Kübadayız
Telli Baba olsa bu kadar tutturamazdı insan

Şaka değil Küba'dayız şu an
...
Sen yüz yaşına basmışsın meğer
hayatta olsaydın eğer

Palmiyelerde güneş şakıyor
Deniz İzmir'in kordon boyu gibi kokuyor
Barış doğduğunda
elektrik direkleri de,
kordonun kaldırım taşları da aynı böyleydi
Arabalar aynı bu renkteydi
Evlerin balkonları aynı böyle yapılıyordu İzmirde
İzmir'in betonu aynı renkte
Avluları
Yüksek tavanları
Buzlu camları
Mavi pencere panjurları

Umut hala köşe başında
Köşe başındaki bakkalda
Çıngıraklı nohut gibi
Taze, yeşil, ot ot kokan,
yendikçe yenesi
Memeleri inek memesi

Sovyet çöktüğünde
Ayda iki yumurta bir de et niyetine muz unundan yapılmış köfteye talim etti Küba
Bir de istemediğin kadar tütün
Limanda tütün kokusu burnunun direğini kırıyor insanın
Tütün fabrikasının arkasındaki tren istasyonunda
Basmahane'de
Şiş Kemal'e rastladım
Tombul parmaklarında cigarası
Eski Havana'daki eczanede
Kolonya şişelerinde
Renkli kokulardaydı
Necati Amca'da ordaydı sanki,
Burçak Yaylasının nagmelerini duydum
Uzaktaki meyhaneden
İşçi Partisinin toplantısından bahsettiler
İşini kaybetmiş işçinin hikayesini filme çektiler
Siyah beyaz bir istasyondan kalktı tren
Ve yataklı vagonun pencereleri
Hem de sımsıkı kapalıydı
Umut siyahtaydı, beyazdaydı, trenin gri dumanındaydı

uçaklar aynı uçaklar
Hani atlantiği
İki günde aşan cinsten
mobilyaları formika
koltukları krem rengi, deri
otomobiller de öyle renkli

Şimdi Amerikalı turistlere kiralıyorlar
Yani 1961 yazındayız hala, burada hep yaz zaten ve takvim değişmiyor
Fidel, Fidelito, sakalı aklanmış gerçi
1961'deki gibi bakıyor
Meydanlarda Che, meydanlarda Marilyn Monroe gibi asılı
Yakışıklı, 1961 yazındaki kadar yakışıklı

Küba'nın taş evlerinde zaman ağır ağır tıklıyor
heybeti kasvetine karışan, traşsız
Geçmişi güzel, şimdiki zamanda yıpranmış
Yaşlanmış, yorgun evlerin balkonlarında kadınlar, merdivenlerinde çocuklar

İçleri boş
Dolu ama insan yok içlerinde
Pencereleri karanlık
çukur çukur
Boş boş bakıyor insana
Boyaları dökülmüş panjurların
Duvarların kimisi çökmüş
Camları kırık, çinileri çatlak, virane
Yüksek tavanlar delik deşik

Palmiyeler yelpazelerini salladı başucumda
Beşikte, dünyaya gözlerimi ilk açtığımda

İzmirde doğduğum evdeki palmiyenin aksi vurdu cama
Odanın duvarına
Pencere pancurunun sıra sıra gölgesi düştü
Üzerinde palmiye dalları
Kordondan esti rüzgar
Deniz çalkantılı

Hürriyet anıtının altında, yedi yaşındayım
Barış kuşların peşine takılmış
O kovalıyor, kuşlar kaçıyor bir oyun tutturmuşlar
O kovaladıkça kuşlar kaçıyor, onlar kaçtıkça Barış yeni bir heyecanla düşüyor peşlerine

Dalgalar vurdu kordonun beton taşlarına
Dalgalar vurdu Havana'nın beton taşlarına
Dalgalar büyük, heybetli, deniz mavi, güneşli, pırıl pırıl
Balıkçılar kılıç balıklarının peşine düştü yine
Cesur, maceracı, çocuksu balıkçılar
Arabalar geçti, kırmızı, pembe, beyaz
Arabalar iki renkli
Cadillac, Studobaker, Chevrolet

Tepeden tırnağa beyaz giyinmiş zenciler
Güvercinler
Tepeden tırnağa beyaz
Boyunlarında renkli boncukları
Batı Afrika'nın Yorubaları
Santeria duasındalar
İspanyolların zulmünde katolik putların ardına saklanan
Zenci tanrıları, tanrıçaları
Oshun kadınlarınki
Doğum meleği
Denizcilerin koruyucusu
Bakire Regla
hastaların baştacı Babalu-Aye ve Chango
Ve Aggayu,
Gak gak ediyor da vak vak ediyor da martı kuşları

Küba annesinin eteğini bırakamayan korkak bir çocuk
Küba atıl, Küba hareketsiz
Ortak müşterek fakirlik
Ancak fakirlikte eşit herkes

Küba cesur bir kadın, komünist
Korkusuz, kara tenli, kara gözlü,

kara kaşlı
Bilekleri sert
Kalçaları yuvarlak
Anaç

Üç beş tavuğun boynunu eliyle
çıtırdarak kıran
Mis kokulu bir yahni pişirdikten
sonra
Yüksek tavanlı evinin bembeyaz
taş avlusunda
Mavi beyaz yaseminlerin ortasında
Piyanosunda Mozart çalan kadın

Havana'da onbeşine basınca genç
kızlar
Gözlerine sürme çekmesi yarım
gün alıyor şimdi
İspanyol ordusuyla Küba'ya
geldiğinde
Francisco Ferrer, Jauco
doğumlu Maria Desideria
Matos onbeşine yeni basmıştı
Gözleri böyle boyanmamıştı
ama
Kara bakışları aklını başından
aldı İspanyol askerinin
Öyle bir aşkla tutuldular
birbirlerine dillere destan
oldular
Francisco, Maria Desideria
için sedirden bir ev yaptırdı
bir ceiba ağacının altında
Onbeşyıl sonra Küba
gerillalarını koruduğu için
İspanyol askerlerinin
kurşunuyla öldü
Maria Desideria onu kendi
elleriyle gömdü.

Yeni bir güneşin doğuşu gibi
doğdu yeni bir siyaset
Küba'da gözlerimizin önünde
Bir arka mahallede,
temiz, demir parmaklıkları
yeni boyalı
Taş avlusu modern, tek katlı
Beyaz bir kilise avlusundan
farksız
Küçücük beş adımlık bir
odanın içinde
duvarda bir İsa tablosu
İki tarafında evin genç kızı
gülerek bakıyor
zaman şimdiki zaman
İçindeki adam şimdiki adam
Mühendis hem de "iletişim
mühendisi"
Konuşması rahat, kendinden
emin
Karşı kapı istihbarat
Onbin imza toplamış referan-
dum için yeterli
Karşı kapıda gözler var
sabah akşam gözlüyorlar ama
dokunmuyorlar kılına bile
Bundan böyle onbir milyon
imza toplayacak
Yanında uzun boylu bir zenci,
ince uzun güzel bir adam
Dört bir yandan yağıyor telefon-
lar, dört bir yandan tebrikler

Endişesiz, rahat, kapısında polis
yok, baskı yok
karşıki evde istihbarat.

Annem bugün hayata döndü iki
yıl önce
Ondört mayıs
İki yıl önce dün ameliyata
yatırdılar onu
Aynı böyle bir geceydı, hava ılık
Pencereler kapılar açık
gelecek böyle geriye sayan bir
badire
ve içim umut dolu

Küba'da yeni bir güneş, yeni bir
gün doğdu bu sabah
Yavaş yavaş, bir önceki günden
farksız,
Önce ufukta bir çatlama oldu,
şekli şemali korkutucu
Bir perde aralandı, sonra aniden
ve hızla
Küba koptu geçmişinden,
bugünden
Bilinmeyen bir istikamete savruldu

Kudsi Ergüner'den Farklı Müzikler

Usta ney sanatçımız Kudsi Erguner'in İmaj'dan yapmış olduğu kayıtlar "Osmanlı İmparatorluğu –Hoşgörü İmparatorluğu" adıyla 4 CD'den oluşan kayıtlarda toplandı.

Dedesi Süleyman Erguner ve babası Ulvi Erguner'in sanatı olan neyzenliği devam ettiren Kudsi Erguner, konserlerinin yanısıra, yayınladığı 40'tan fazla CD le, Türk Sanat ve Tasavvuf müziğini dünyaya tanıttı. Sanatçı arkadaşları ile oluşturduğu grup, değişik çalışma ve yorumlarla tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ilgi gördü.

Kudsi Erguner ve grubu "Hoşgörü İmparatorluğu" adlı dört albümlük müzik serisi ile üç kıtaya kurulu Osmanlı İmparatorluğu'nda farklı ırk, dil, din ve kültürlere sahip insanların, birlikte yaşamasından doğan renklerin sesini ve müziğini sunuyor. Günümüzdeki Klasik Türk veya Sanat Müziği olarak adlandırılan geleneksel müziğimiz aslında formlara ve konularına göre birbirinden farklı müzik çeşitlerinden oluşmaktadır.

Hoşgörü İmparaorluğu dizisindeki albümler, Ferahfeza Mevlevi Ayini (001063, 2001), La Banda Alla Turca (001049, 2001), Tatyos Efendi Külliyatı (000662, 2001), İstanbul Rembetikosu (000523, 2001).

AKBANK

12. Caz festivali

02-12 Ekim 2002

İstanbul-Ankara/TÜRKİYE

Vocal Sampling •Steve Coleman & The Five Elements •Nils Petter Molvaer
Patricia Barber Trio • Joe Zawinul & The Zawinul Syndicate •Dave Douglas
rio •Kenny Garrett Quartet •New Cool Collective •Jimi Tenor Band
Coscia & Trovesi Duo •Şenol Küçükyıldırım Trio •Timuçin Şahin Trio
ICP Orchestra •Arto Lindsay •Cleveland Watkins & The Source •İlhan
rşahin's Nu Blu •LTJ Bukem & MC Conrad Progression Sessions •İlhan
rşahin & Hüsnü Şenlendirici Sextet

ORGANİZASYON POZİTİF

02-12 Ekim 2002

AKBANK
12. Caz festivali
02-12 Ekim 2002
İstanbul-Ankara/TÜRKİYE

www.akbankcaz.com
www.pozitif.info

AKBANK

I Love Tatum

Mevzu benim kiralık mekanda geçer. Dünyada her yer kiralık değil midir zaten?

Art Tatum

Kerim Sakızlı
kerims@92nokta3.com

- Selam.

- Selam, hoşgeldin. Nasılsın?

- İyiyim. Sen?

- Gayet iyi.

- Hmmm. Tatum dinliyoruz galiba.

- Evet. "Tiger Rag", bin defa dinlesem bıkmayacağım, ölümsüz parçam o benim. O döne dursun, sana bir kahve ikram edeyim, ne dersin?

- Hayır diyemem şahsen. Senin ev de yol manzaralıymış.

- Evet, kır manzaralasını tercih etmedim, kolay bulunsun diye, süt?

- Lütfen. Nasıl bi adam şu Tatum yahu? Hangi piyanistler eşlik ediyor ona bu parçada?

- Kimse! Bir başına orkestradır o. Hatta gelmiş geçmiş en teknik piyanisttir. Dinle bak bu stride tarzı ona özgüdür. Fats Waller'dan etkilenmiş ama kendi yaratıcılığıyla bu seviyeye getirmiş. Nerde duysan tanırsın bu güçlü ritm hatlarını. Ona bir tek yaklaşan, yani bu tarz için söylüyorum belki biraz Teddy Wilson'dır.

- Hem jazz'cılar hem de klasikçiler onu yere göğe koyamıyorlarmış, doğru mu?

- Kesinlikle doğru. Godowsky, Stokowski ve Fritz Reiner şu an da aklıma gelenler. Hepsi çılgınca tutkunmuş ona. Rivayete göre Toscanini Tatum'u dinleyeceğim diye adam konserlerine falan geç kalıyormuş.

- Öyle heveslendirdin ki çıkınca direkt gidip bir kaç albümünü edineceğim. Vallahi bulursan büyük başarı. En fazla iki albüm belki, bu duruma hayıflanıyorum zaten hiç açma. Gerçi bir arkadaşım birgün hevesli hevesli geldi buldum diye. Ama nerde sorusunun cevabı düşündürücü.

- Nerde? Harbiden çok merak ettim.

Büyük bir süpermarketin CD sepetlerinde dolaşan "Les Triomphes du Jazz" adlı 20'lik bir paketin içinde varmış o da alıvermiş.

- Hiç yoktan iyidir.

- Kesinlikle doğru. Bak klasikçiler dedin, aklımdayken sıkılmazsan sana bununla ilgili bir hikaye okuyacağım.

- Tamam, neden olmasın?

- Hehh! Tamam burada işte. Fazıl Say'ın "Uçak Notları".

'1950'lerde klasik müzikte piyanonun devi Vladimir Horowitz ile jazz'da piyanonun devi Art Tatum, özel bir davete çağırılıyorlar...

Horowitz piyanonun başına geçiyor, bir iki esprili laftan sonra "Carmen" teması üzerine yazdığı "Fantezi"sini çalıyor. Tam bir "elit showman" olarak selamlıyor davetlileri, iki eliyle öpücükler yolluyor onlara...

Horowitz tabureden kalkınca bu sefer piyanonun başına paspal, ezik görünümlü, şişko bir kör zenci oturuyor. Millet biraz şaşkın... Horowitz, kendisinden sonra piyano çalma cüretini gösteren yeryüzündeki bu ilk kişiye, Art Tatum'a dalga geçerek bakıyor.

Art Tatum, ilk kez dinlediği Horowitz'in "Fantezi"sini önce baştan sona bir güzel ezbere çalıyor. Sonra sondan başa... Sonra 38 ayrı stilde doğaçlama yapıyor: Blues, cool, swing, boogie... Sonra da Horowitz'in o inanılmaz zorluktaki oktav pasajlarını sol eline alıp sağ el rüzgarıyla sol elini alaya alıyor...

New York'ta derler ki, Horowitz'in konserlere 13 yıl ara vermesi bu yüzdendir. "Şok uzun sürdü derler"...

"Zen" vardır Horowitz'de. Ama bir de "Zen peygamberleri" vardır...'

- Çok güzel bir hikaye. Tatum nasıl bu seviyeye gelmiş peki? Hem de sonuçta görmemek gibi bir de özrü var...

Tatum aslında herkesin bildiği gibi doğuştan kör de değil. Gözünde kataraktlar var ve işin aslı bir seri operasyondan sonra biraz iyileşmiş bile. Ta ki 13-14 yaşındayken onu soymaya kalkan bir kaç serseriden gözüne aldığı darbeye kadar. Sonra bir gözü artık tamamen görmez olmuş. Diğer gözü ise çok az görür hale gelmiş. Güzel kadınları hemen farkettiğine göre o, sorunu çözmüş bence. Zaten kendisine sorduğunda onun için bir problem yok. O hayatla inanılmaz barışık biri. Arkadaş bulmakta hiç zorlanmayan, sportmen, kendine güvenen, canlı ve çok matrak, çocukluğunda eve girmesi için hep annesinden azar işiten biriymiş.

Bu seviye nasıl gelmiş sorusunun cevabı ise öyle kaydadeğer bir piyano öğretimi almamış, yalnız artık gençlik dönemlerinde geldiğinde Overton Rainey biraz onu yönlendirmiş. Hepsi o. Onun müzikle tanışıklığı Ohio'da ailesi ile birlikte gittiği kiliselerde başlıyor. Üç

yaşında ilahileri ezbere söyleyip, beş yaşındayken piyanoda bu ilahileri ailesine çalmaya başlamış. Müziğe duyarlılığı, inanılması güç müzikal zekası ve hafızası o dönemden belli etmiş kendisini. Ama tabii o vakitte bunu tahlil edebilecek kimse de yokmuş etrafında.

- Bu arada ben de bir ekleme yapmak istiyorum. Arnold Schoenberg'in bir deyişi var: "Yetenekler birilerinden öğrenirler, dahiler ise kendileri öğrenirler..."

- Çok iyi bir özet oldu.

- Şurada bir kitap görüyorum. "Jazz Seen". Jazz fotoğrafları galiba. Var mı orada Tatum'un resmi?

- Maalesef orada yok. Jazz'ın en büyük şipşakçısıdır Claxton bence ama Tatum'a sanırım yetişemedi. Ellilerde fotoğraf çekmeye başladığına, Tatum'da 56'da vefat ettiğine göre teğet geçtiler biribirlerini. Ama sana hemen bir jazz dergisinden kestiğim resmi gösterebilirim.

Bak bu resim sesinin güzelliği yüzüne yansıyan ya da tam tersi de söylenebilir; Billie Holiday ve tabii ki piyano da Art Tatum'un Ocak 1944'te New York Metropolitan Opera Evi'nde verdikleri "Esquire" konserinden bir kesit. Tam 58 sene önceye ait. Bir tarih. Bu arada söz vokalistlere gelmişken Tatum'un ünlü vokalist Adelaide Hall'la 1932'de yaptığı bir kayıt vardır ki muazzam... Dikkatini çekmek isterim, Tatum'un New York'a eşlikçisi olması için gelmesine sebep olan kişi de Adelaide'in ta kendisidir.

- Şimdi kaçış yok bu kadar laftan sonra... Benim Tatum'u daha da merak etmemem mümkün değil. Bu kapıdan dışarı çıkınca ne yapmamı öneriyorsun?

Madem sordun, gerçi sen sormadan bile ben kendimi kaybedip ne varsa anlatmaya koyuldum. Tabii ki bildiğim kadarıyla... Ama şu var ki bir kaç site önerebilirim sana. Mesela "fantasyjazz.com". Bu sitenin içinde katologlar bölümünden onun solo albümlerine ulaşabilirsin. Hem parça isimleri falan da detaylı sunulmuş orada. Sonra bir de dinlemek istiyorsan bir radyocu olarak sana "bbc.co.uk"in radio3 kısmına girmeni tavsiye ederim. Jazz kütüphanesinden hem Tatum hem de diğer devlerin parçalarına erişmen mümkün.

- Sırf solo mu bu albümler?

- Yok canım. Tatum'un bir üçlüsü vardı ki dillere destan. 40'ların unutulmaz efsanesi. Slam Stewart bascı ve Tiny Grimes, dört telli, müthiş bir tekniğe sahip gitarist.

Zaten sonra Tatum 1953'te prodüktör Norman Granz'le anlaştı ve Benny Carter, Roy Elridge, Lionel Hampton, Ben Webster gibi daha saymakla bitmez birçok ünlü isimle çaldı. Bunların kayıtları çok temiz olmasa da bugünün teknik temizleme paketleriyle iyi duruma getirilmiş durumdalar.

- Böyle bir süper devden etkilenenler de olmuştur illaki?

Sana cevabı geçenlerde rastladığım sevgili hocam Hülya Tunçağ'ın onun hakkında söylemiş olduğu bir cümleyle vereyim. 'Herkesin hocasıdır o ve herkeste biraz Tatum vardır'. Ama ismen Monty Alexander, Bud Powell, Martial Solal, Chick Corea ve Oscar Peterson baskın olanlar. Hele Peterson öyle hayran ki Tatum'a, öyle böyle değil. Tatum onun çaldığı kulübe geldiğinde çalmayı bıraktığı için arkadaşları "Tatum geliyor aman dikkat!" şeklinde dalga geçerlermiş onunla.

Sonuçta Tatum jazz kumaşına makas atıp biçim vermiş. Temadan ziyade armoninin orasına burasına değen doğaçlamaları ve aniden insanı başka bir havaya sokan yaratıcı değişiklikler ve ritmik oyunları ile dinleyenleri büyülemiş. Artı şunu düşünüyorum. Bence Tatum jazz'a kuşkuculuğu getirerek olaya bilimsellik getirmiştir. Herkes çaldığını sorgulamaya başlamıştır. En önemlisi de bu velhasıl.

(Bir an için susulur)

Ya çok pardon ben sana şeker sormuş muydum?

- Allah'tan kullanmıyorum.....

(ve davetli okurumla diyalog biter....Amaa bi dakika bi dakika İlhan Mimaroğlu'nun "Ertesi Günce" adlı eserinde de Tatum'la ilgili "Şöylesine Söyleşi" adlı bir bölüm var. Onu da eklemeden edemem. Şöyle anlatıyor: 'Taksideyim. Bir süredir sesi çıkmayan şoförün bir yerden sonra konuşkanlığı tuttu.

"Siz sanatçı mısınız?"

Nereden çıkarmıştı bunu acaba? Alnımda yazılıydı da aynasından tersten pek iyi okunmuyor muydu?

"İçime öyle geldi," dedi.

Haitiliymiş. New York Haitili göçmenlerle dolu. Yurtlarından akın akın kaçıp Amerika'ya sığınıyorlarsa da Haiti'nin yaşanmaz bir ülke durumuna düşürülmesinden Amerika'nın sorumlu olduğunu bilmiyor değiller.

"Clinton'un Haiti'deki durumu düzelteceği söyleniyor," dedim.

"Boş ver ona!" gibisinden bir şeyler mırıldanıp konuyu değiştirdi:

"Bir yıldır piyano çalmayı öğreniyorum ben," dedi.

Jazz piyanisti olmak istiyormuş. Hangi piyanistleri beğendiğini sordum:

"**Duke Ellington ile Thelonious Monk,**" dedi.

Ya Art Tatum? Adını bile duymamıştı Art Tatum'un. Plaklarını bulup dinlemesini öğütledim. O erişilmez teknik hevesini kırar mıydı? Ellington ile Monk'a sınırlı teknikleri, hem de, umarım, özgün kişilikleri nedeniyle ilgi duymuş olabilirdi. Tatum'u dinledikten sonra onun gibi çalmaya da özenebilirdi belki. Everest'in tepesine ulaşmayı beceremezdi ama, o çabayla once bir tümseğin üstüne, sonra daha bir yükseğine çıkabilirdi. Neydi gerekli olan ona? Haiti Fransızcasında yazıldığı gibi, 'eksperyans').

Zuhal Focan- Yeterrrrrr Kerim bittiiii abi, yer kalmadı.

- Peki gelecek sayıda yeni bir isimle Jazz-libris'te görüşmek dileğiyle...

Bir Jazz Efsanesinden İş Hayatı Konusunda Alınacak Dersler

Gary Burton Anlatıyor

Down Beat Dergisi'nin "Yılın Jazz Müzisyeni" ödülünü kazanan, "Vurmalı Çalgılar Ünlüler Geçidi" üyesi ve Boston'daki Berkelee Müzik Akademisi Dekanı jazz vibraphonisti ve eğitimci. Gary Burton

Akif Hamzaçebi

Fortune 1000'un benzetmesi kulağa hayli uygun geliyor: Jack Welches'ler, Andy Grove'lar ve Bill Gates'ler, Fortune 1000'in Toscannini'leri, Bernstein'leri ve Stokowski'leri. Genç Netscape, üniversitede geliştirilen yazılımların kısa ezgilerini Internet Hit'lerine dönüştüren bilgili bir jazz orkestrasına benziyor.

Aradan bir süre sonra bu benzetme ne kadar isabetli olduğunu gösterdi. Büyük şirketler kendilerini aynı sayfa üzerinde, aynı müziksel partitürde yer almak, aynı güçlü, usta şefin batonu altında olmak isterler. Ekipler, bir jazz orkestrası gibi birlikte çalmaya, birbirlerini dinlemeye, özgür bir dışavurum duygusuyla doğaçlama çalmaya gereksinim duyarlar. Büyüklüğü ne olursa olsun şirketlerde yer alan yöneticiler, tıpkı bir jazz müzisyeni gibi açılımlar yoluyla yaratıcı ve yenilikçi olma sanatını; duygularının hiçbir sınır tanıma-

dan serbestçe akıp gitmesini, oyunun ruhunu yakalamayı, çalışmanın derinlerinde yatan ritme ulaşabilmeyi öğrenirler.

Elbette salt benzetmelerden yola çıkarak yönetim konusunda somut birtakım sonuçlara ulaşamazsınız. Hem yöneticilik sanatı, hem jazz müziği üzerinde bilgi sahibi biriyle konuştuğunuzda, iş dünyasının müzik dünyasından öğrenmesi gereken birçok şeyin olduğunu; her iki alanda da yenilikçi düşüncenin alışılagelen düşünce kalıplarına taban tabana zıt düşen bir düşünce tarzından kaynaklandığını öğrenirsiniz.

Fast Şirketi bu gerçeğe, Down Beat Dergisi'nin "Yılın Jazz Müzisyeni" ödülünü kazanan, "Vurmalı Çalgılar Ünlüler Geçidi" üyesi ve Boston'daki Berkelee Müzik Akademisi Dekanı jazz vibraphonisti ve eğitimci Garry Burton ile yaptığı konuşmada ulaşabildi. Burton, müziğe getirdiği yeniliklerle ve yaptığı doğaçlama çalışmalarıyla dünya çapında üne sahip bir jazz üstadı. Yaklaşık otuz yıllık müzik kariyerinde, gerek Stan Getz, George Shearing ve Quincey Jones gibi jazz ustalarıyla, K.D. Lang ve Eric Clapton gibi pop ve rock yıldızlarıyla, gerekse kendi kurduğu Burton Quartet ile birlikte plak çalışmalarında bulundu. Gary Burton ayrıca ABD'de ticaret ve teknoloji kesiminden izleyicilere ve Japonya'da doktorlara ve eğitimcilere doğaçlama sanatı üzerine konferanslar ve gösterilerde bulundu.

Aşağıda Gary Burton'un artık klişeleşmiş bir biçimde tüm jazz müzisyenlerine yöneltilen: "İyi bir jazz müziği nasıl olur?" sorusuna verdiği yanıtlar yer almaktadır (sorunun yanıtı "bana soracak olursanız..." sözleriyle başlamıyor).

Güçlü Liderler Kendilerini Destekleyecek Güçlü Yardımcılar İsterler

Klasik görüşe göre jazz gruplarının özgür ve doğaçlamacı niteliğine karşın, senfoni orkestraları otokrat bir şef/CEO nun yönetimi altındadır. Bu görüş gerçeği yansıtıyor mu?

Bir jazz grubunun ya da bir orkestranın içine girmeden, bunların nasıl çalıştıkları konusunda bir fikir sahibi olmanız olanak dışı. Örneğin, bir jazz grubu içinde çok güçlü bir lider vardır. Jazz'ın açık ve doğaçlamaya dayalı niteliği konusunda tüm söylenenlerin aksine bir jazz grubu "Burada hepimiz eşitiz" türü komünist bir tavrı benimseyemez. Bir jazz grubunda mutlaka bir kavramın ve bir vizyonun bulunması gereklidir ve bu vizyonu etkin bir biçimde yalnızca bir tek kişi oluşturup tanımlayabilir. Bir kez bu vizyonu yakaladığınızda, bir lider olarak göreviniz, sizinle birlikte çalışan kişilerin tüm maharetlerini gösterebilmelerini sağlamaktır. Orkestramda yer alan piyanistimin benimle birlikte yeteneklerinin sınırlarını zorlamasını isterim -tabii vizyonda bir ayrılık oluşmaması koşuluyla. Ona vizyonumun ne olduğunu iletmem gerekir, böylece onun katkıları vizyonun bütünlüğü içinde yer alacaktır.

Jazz Grupları Üyeleri Arasındaki Dayanışma Gerçekte Ne Ölçüdedir?

Eğer söz konusu olan benim grubumsa, nihai kararı ben veririm. Müzisyenlerimle konuşurum ve onlara ana izleği ne şekilde algıladığımı betimlerim. Her ezgi, bize verilen küçük bir oyun gibidir. Bu süreç, yaklaşık 30 saniyelik bir bilgi aktarımını gerektirir -akort safhası, tempo, mod ve bir kavram. Bu verilerden yola çıkarak 8 - 9 dakikalık bir süre içinde bunu bir öyküye dönüştürürüz.

> Burton, müziğe getirdiği yeniliklerle ve yaptığı doğaçlama çalışmalarıyla dünya çapında üne sahip bir jazz üstadı.

Gruba şöyle derim: İşte senaryo. Olay Arjantin'de geçiyor ve ezginin melankolik bir tınısı olmalı ve bence şu şekilde gelişmeli". Bu mesajı gruba iki şekilde betimleyebilirim: Ya bizzat kendim çalarım ve onlara: "Ezgiyi bu tempoda duyuyorum; bu bölümde bir kreşendo duyuyorum ve bu bölümde tını giderek alçalıyor" türü açıklamalarda bulunurum. Böylece onlara ezginin nasıl çalınması gerektiğini gösteririm; açıklamalarım olabildiğince sözel ifadeler de içerir.

Bu vizyon bağlamında, grup üyeleri kendi fikirleriyle vizyona katkılarda bulunmaya başlarlar. Arada sırada şöyle bir yorumda bulunmam gerekir: "Hayır, böyle olmaması gerekiyor. Başka birşey deneyebilir misiniz?" Herkesten farklı öneriler gelir, bunları aramızda tartışırız ve bu tartışmalardan sonra çalışmamız bir sonuca ulaşır. Eğer bir ara vermemiz gerekiyorsa, bu kararı şef verir ve herkes bu karara uyar.

En büyük hayranlık duyduğum jazz lideri Miles Davis olmuştur. Bu size tuhaf gelebilir, zira Miles Davis her zaman egzantrik bir sanatçı olarak algılanagelmiştir. Her zaman ürkütücü bir görünüme sahipti ve onu izlemek ve dinlemek insanı büyülerdi. En iyi jazz müzisyenleri Miles ile çalmak isterlerdi, zira o, kendisine eşlik eden grup üyelerini müziksel olarak kendi başlarına asla ulaşamayacakları boyutlara ulaşmalarını sağlardı. Kendi grubunda yer almaları için en büyük yıldızlarla anlaşır, onları tüm becerilerini sergileyebilmeleri konusunda cesaretlendirir ve tüm bu starların biraraya gelerek tek bir grup ruhu oluşturmalarını sağlayacak ölçüde güçlü olduğunu kanıtlardı. Kendisiyle birlikte çalışanlara karşı çok talepkardı ve otoritesiyle onları sindirirdi, ancak sonuç tüm bunlara değerdi.

"Bu anlattıklarınız daha ziyade senfoni orkestralarının şefleri için yapılan yorumlara benziyor. Bir şef, vizyonu tanımlayan ve çevresindeki herkesi bu vizyonu uygulamaya zorlayan bir CEO'a benzemiyor mu?"

Genel kanı tam olarak böyle. Ancak, orkestraların bir de çoğu kişinin bilmediği karanlık bir yönleri var: orkestra üyeleri ile şefler arasındaki o tuhaf politik savaş. Orkestra üyeleri sürekli biçimde şefi taciz ederler ve ona meydan okurlar; onun zihnini bulandırmak için ellerinden geleni yaparlar; hatta bu amaç için çocukça davrandıkları bile olur. Sanki otoriteyi kendi ellerine geçirmek için şefle gizli bir mücadele durumundadırlar. Bu çok yaygın bir durumdur.

Bu durum, bizim "şirketin yabancılaşması" adını verdiğimiz durumun müzikteki ifadesi mi oluyor?

Klasik müzikle uğraşan dostlarımdan biri; bir viyolonsel solisti, buna benzer bir deneyimi Lincoln Center'da konuk sanatçı olarak New York Filarmoni orkestrasıyla çaldığında yaşadığını aktarmıştı.

Anlattığına göre Zubin Mehta'nın yönetimindeki provada orkestra üyeleri son derece saygısızca davranıyorlarmış. Kesinlikle aldırmaz bir tavır içinde aralarında konuşuyorlar ve radyodan maçı dinliyorlarmış. Arkadaşlarından birine dönerek: "Burada durumun bu kadar kötü olduğu-

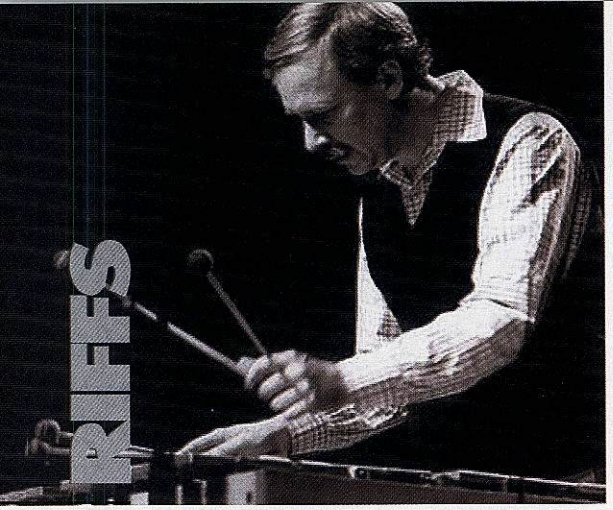

Doğaçlamanın paradokslarından biri de, temelinde iki zıt unsuru -olağanüstü bir disiplin ve kuralcılık ve buna karşın, kendiliğindenlik, dinleme yeteneği ve anında çalabilme becerisi öğelerini içermektedir.

nu bilmiyordum" dediğinde arkadaşı ona şu yanıtı vermiş: "Aramızda sen olduğun için bugün hepimiz iyi davranıyoruz."

Oyuncuların böyle tavırlar içinde olmaları büyük şirketler için oldukça sık rastlanan bir durum. Bunun orkestralar bağlamında açıklaması nedir?

Sanırım temelde psikolojik bir durum bu: şef tüm denetimi elinde bulundurduğundan dolayı oyuncular geri çekiliyorlar. Bir anlamda "güçsüzleşiyorlar". Bu noktada düşünce biçimleri şöyle: "Ben yalnızca bana verilen emri yerine getiriyorum. Bunun tümüyle yanlış olup olmadığı beni hiç ilgilendirmez, ne de herhangi bir öneride bulunup bulunmamam. Zaten bir öneride bulunacak olsam, kimsenin aldıracağı yok. Bırakalım kendi yağlarında kavrulsunlar". Büyük bir şirket için geçerli olan koşullar bir senfoni orkestrası için de geçerlidir.

Yaşlı Bir Yönetici Yeni Ezgiler Çalmayı Öğrenebilir mi?

Şirket yöneticileri, geleneksel yönetim ekiplerinin, başarılı bir jazz orkestrası kadar kendiliğinden (spontan) ve doğaçlamaya dayalı olmasını istediklerini belirtirler. Bir klasik müzik sanatçısına rahatça doğaçlama yapabilmeyi öğretmek ne ölçüde zordur?

Böyle bir durum, yıllarını klasik müziğe vermiş bir müzisyen için son derece zahmetli bir geçiş sürecini içerecektir. Klasik müzikle uğraşan çoğu arkadaşım bana şunları söylemiştir: "Doğaçlama çalmayı çok isterim. Bana doğaçlamanın nasıl yapıldığını gösterir misin? Bu işin ustası olarak bana yardımcı olur musun?

Doğaçlama öğretilemez birşey değildir. Ancak onlara şöyle bir açıklama yapmam gerektiğini düşünürüm: "Bir süreci öğrenebilmek için onu anlaman yeterlidir, ancak bunun için, daha önce edinmiş olduğun birçok alışkanlığı unutman, ya da bunların yerine yeni alışkanlıklar benimsemen gerekecektir."

Gerçek şu ki, klasik müzik eğitimi gören kişiler genelde en zor öğrenen kişiler oluyor. Müzisyenliğin başlangıç aşamasındaki birine ulaşabilmek daha kolaydır. Müzik performansı -ya da eğer isterseniz şirket yönetimi-zihninizin bilinçdışı bölümünde yeralan birtakım becerileri ortaya çıkartarak bunları alışkanlıklar ve uygulama yöntemleri olarak kullanabilmek eylemini içerir. Bunun en basit örneği, piyano çalmayı öğrenen bir insanda gözlemlenebilir. Piyano öğreniminin ilk yılındaki öğrenciye: "Bu yıl yalnızca üç parmakla piyano çalmayı öğreneceğiz ve bunda ustalaştıktan sonra, gelecek yıl dört parmakla piyano çalacağız" diyemeyiz. Böyle bir yöntemi uygulayarak on parmakla piyano çalma becerisine ulaşmak gibi birşey söz konusu olamaz; zira bu, her yıl piyano çalma becerisini yeniden öğrenmeyi gerektirecektir. Herhangi birşeyi öğrenmenin yalnızca bir yolu vardır edindiğiniz bu yöntem, bir bütün olarak söz konusu süreçle aranızda kendiliğinden, fiziksel bir ilişki oluşturmanızı sağlar.

Kendiliğinden (spontan) Olabilme Disiplini

Doğaçlamanın paradokslarından biri de, temelinde iki zıt unsuru -olağanüstü bir disiplin ve kuralcılık ve buna karşın, kendiliğindenlik, dinleme yeteneği ve anında çalabilme becerisi öğelerini içermektedir. Bir partisyonu defalarca çalarak üzerinde saatlerce uğraşır, bölümlerini öğrenmeye çalışır, çalma tekniğimizi kusursuzlaştırmak için uğraşırız. Egzersizler yoluyla, pasajı doğru çalmayı öğreninceye kadar yineleriz ve o parçayı doğru çalmayı öğrendikten sonra, yeni bir parçaya geçer ve tüm süreci yeni baştan alırız. Her müzisyen, salt kendi müziğinin temel ilkelerini örgütleyebilmek için yıllarca günde bir ya da birkaç saat çalışır. Bu türde bir deneyim son derece katı bir kuralcılığı içermektedir ve kesinlikle spontanlıktan yoksundur.

Aynı zamanda, müzisyenlerin spontan olabilmeye yönelik çok güçlü bir içgüdüye sahip olmaları gerekmektedir. İçimizde gelen bir ses "yap!" diye emrettiğinde, dolaysızca bunu yapabilmeliyiz. Müzisyen olarak, bu spontan (dolaysız) içgüdülerle yaşamanız gerekir, aksi durumda işlevinizi yitirirsiniz. İster klasik müzikte, ister jazz müziğinde, ister rock müziğinde olsun, müzisyenlerin farklı ve egzantrik tavırlarının altında, tüm kuralcılıktan bir silkinme ve müziğin kökeninde yatan o ilkel içgüdüye geri dönmeye yönelik bir güdünün bulunduğunu düşünüyorum.

Spontan olmayı öğretebilmek amacına yönelik teknikleri öğrencilerinize uyguladığınız oluyor mu?

Onlara beyinleriyle değil kulaklarıyla düşünmelerini salık veririm. Bir öğrenci ile çalıştığımda, birşeyler çalarım ve onlardan bana yanıt olarak birşey çalmalarını isterim. Yanıt verin, tepki gösterin, durup onu incelemeye çalışmayın. Bir tepki verin. Müzik dilinde bir karşılıklı konuşma oluşturun.

Böyle bir süreç içinde, giderek kararları bilinçdışı zihninizin vermesini sağlarsınız. Bir jazz müzisyeni için temel unsur budur. Çaldığımda zihnim, inanılmayacak denli kısa bir süre içinde, küçük küçük binlerce karar alabilecek duruma ulaşabilmelidir. Bu kararların herbiri üzerinde ayrı ayrı düşünüp, muhakemede bulunup, bilinçli sonuçlar üretebilmem olanaksızdır. Bilinçdışı zihnim, tüm bu alternatif olasılıkları ölçer, tartar, doğru olanları seçer ve kusursuz bir zamanlama içinde sonuçlandırır. Tüm bu süreç, zihnin kaslarının koordine biçimde çalışmasıyla gerçekleşebilmektedir.

Bir parçayı çalmaya başladığımda, ezgiye girdiğim ilk anlarda zihinsel boyutta geri çekilirim ve ezgi kendi kendini gerçekleştirir. Sanki farklı biriymiş gibi ezginin kendi kendine açılımını izlerim. Artık tüm yönetimi bilinçdışı zihnim ele geçirmiştir ve ezgi kendiliğinden akar gider. Yıllarca çaldıktan sonra bu süreç bana son derece doğal geliyor. Müzik yaşamımın ilk yıllarında, nasıl çaldığıma dikkat ettiğim dönemlerde böyle bir süreç doğal olarak oluşmuyordu. Ancak yıllar geçtikçe kişi bilinçdışı zihnine güvenmeyi öğreniyor.

SHURE®

Performance Gear™ Mikrofonları

Her uygulama için özel mikrofonlar
Seçimi kolay, davul, vokal ya da enstrümanlar için ideal

Kablo ve aksesuarlar
Tüm modellerde kablo dahil

Mikrofonların sahnede tam kontrolü
Her mikrofonda kolay ulaşılır açma/kapama anahtarı

PG52 PG48 PG58 PG57 PG81 PG56

Davul Kitleri

NEFAN Türkiye Distribütörü
TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hattat Halim Sok. No: 8 Dikilitaş - İstanbul Tel: (0212) 288 4139 Fax: (0212) 275 9118
Bağlar Cad. 159/A Seyranbağları, Çankaya, Ankara Tel: (0312) 447 0792 Fax: (0312) 447 0793

SHURE®
It's Your Sound™

Derleyen: Ali Sönmez
(alisonmezjazz@hotmail.com)

Şu jazz dedikleri...

"JAZZ is a hard-swinging rhythm section with everybody playing with the same time feeling." – Chet Baker

Genç koleksiyoncu: WOODY HERMAN

16 Mayıs 1913 günü Wisconsin eyaletinin Milwaukee kentinde dünyaya gözlerini açan Woodrow Charles Herman, çocukluk yıllarından itibaren vodvil tiyatrolarında şarkıcı olarak sahneye çıktı. 11 yaşındayken alto saksofon çalmayı öğrenen, 14'ünde klarnete ilgi duyan Herman, 15 yaşından itibaren profesyonel müzik yaşamına atıldı ve "The Boy Wonder of The Clarinet / Klarnetin Harika Çocuğu" adıyla Texas'ta turneye çıktı. Ertesi yıl Tom Gerun'un orkestrasına katıldı ve bu grupla 5 sene çalışarak big band müziğinde deneyim kazandı. 1934'ün son aylarında Isham Jones'un Juniors adını verdiği topluluğuna giren Woody Herman, bu topluluk ile plak kayıtlarını yaptı. 1936 yılında Jones orkestrasını dağıtmaya karar verdiğinde, bu topluluktan beş müzisyen arkadaşıyla bir grup kurdu ve liderliği üstlendi. Bu dönemde özellikle balad türünde parçalarda vokal de yaparak ismini duyurmaya başlayan Herman, orkestrasıyla daha çok blues, Dixieland, pop türünde parçalar seslendiriyordu. Ancak o dönemde Amerika'nın her köşesinde mantar gibi biten big band'lerin arasından sıyrılabilmek için kendilerine "The Band That Plays The Blues / Blues Çalan Orkestra" gibi havalı bir isim takmışlardı. Herman ve arkadaşlarının bir yağ şirketinin sponsorluğunda bir radyo programına çıkmalarıyla, isimleri Amerika çapında duyulmaya başladı. Bu dönemde Decca plak şirketi için pek çok kez stüdyoya giren topluluk, nihayet 1939 yılında, "At the Woodchopper's Ball" adlı parçayla listelere girmeyi başardı ve bir milyon adetten fazla satan bu ilk hitleriyle kısa sürede büyük üne kavuştu. 1936-42 arasında "Blues Çalan Orkestra"sıyla iyice tanınan Woody Herman, pek çok müzisyenini 2. Dünya Savaşı'na asker olarak yollayınca, gençlere eğilmeye karar verdi ve yepyeni bir orkestra kurdu. Trompetçi Pete ve Conte Candoli kardeşler, tromboncu Bill Harris, tenor saksofoncu Flip Phillips, alto saksofoncu John LaPorta, piyanist Ralph Burns, gitarist Billy Bauer ve basçı Chubby Jackson gibi kaliteli müzisyenlerden oluşan ve bir müzik yazarının taktığı isimle "The First Herd / Birinci Sürü" olarak anılan bu orkestrasıyla Woody Herman; Ralph Burns, Neal Hefti ve Shorty Rogers gibi yetenekli aranjörlerin düzenlemelerinden de destek alarak, 1940'lı yılların ilk yarısında kabuk değiştirmeye başlayan Jazz müziğinin öncü big bandleri arasına girmeyi başardı. Çalışmalarında Duke Ellington, Count Basie ve Jimmy Lunceford'u kendine örnek alan Herman'ın, kısa sürede Jazz dünyasının en fazla ümit vaad eden ve ilgi uyandıran topluluğuna dönüşen "Birinci Sürü"sünün kayıtlarına hayran olan isimler arasında, ünlü çağdaş besteci İgor Stravinski de bulunuyordu. Öyle ki, "Klasik müzik orkestralarında da bu kadar nitelikli müzisyenler olsa, ne farklı besteler yapılırdı" diyen Stravinski, "Ebony Concerto" adlı eserini Woody Herman Orkestrası için yazmıştı. Ancak şöhretinin ve prestijinin zirvesine çıktığı bu dönemde plak kayıtları, konserler ve turneler yüzünden çok yorulan; ve hem yalnızlık nedeniyle alkolik olan karısının tedavisine destek vermek, hem de küçük kızına daha fazla vakit ayırmak isteyen Woody Herman, 1946 yılının Aralık ayında bu çok başarılı orkestrayı dağıttı. Bir yıla yakın bir süre Los Angeles'daki bir Jazz radyosunda disc-jokeylik yaparken, özel yaşamını da düzene sokan sanatçı, "Second Herd / İkinci Sürü" adını verdiği ve California'lı müzisyenlerden oluşturduğu yeni orkestrasını 1947 yılının sonbaharında kurdu. 1949 yılına kadar süren ve daha "cool" bir sound'a sahip olan bu orkestra, özellikle "Four Brothers / Dört Biraderler" diye anılan, üç tenor ve bir baritondan (Stan Getz, Zoot Sims, Herbie Steward ve Serge Chaloff) oluşan saksofon seksiyonuyla üne kavuşacaktı. Eski orkestrasından Shorty Rogers ve Bill Harris gibi müzisyenlerin yanısıra, Al Cohn, Gene Ammons, Lou Levy, Oscar Pettiford ve Shelly Manne gibi gençlerle zenginleştirdiği "İkinci Sürü"süyle de çok başarılı olmasına karşın, hem mali açıdan, hem de yetenekli müzisyenlerini elinde tutma konusunda zorlanan Woody Herman, 1949 yılının sonunda bu orkestrayı da dağıttı ve müzik çalışmalarını bir süre için küçük bir grupla sürdürdü. Ertesi yıl "Third Herd / Üçüncü Sürü" adını verdiği yeni orkestrasını kuran sanatçı, 1956 yılına kadar bu big band'i çeşitli boyutlarda ve farklı müzisyenlerle sürdürdü. 1952-54 yılları arasında kendi adına kurduğu Mars plak şirketine kayıtlar yapan ve 1954 yılında daha çok West Coast müzisyenlerinden oluşan orkestrasıyla ilk Avrupa turnesine çıkan Herman, 1956 yılında bu topluluğu da dağıttı ve bir süre için yeniden klarnetini ön plana çıkaran küçük topluluklarla çalıştı. Woody Herman'ın 1959 yılında kurduğu yeni orkestrası ise "Swinging Herd" adını taşıyordu ve ilk kez 1959 Monterey Jazz Festivali'nde sahne almıştı. Herman'ın 1961 yılında kurduğu ve "The Fourth Herd / Dördüncü Sürü" adını verdiği orkestrasıyla 1962-65 yılları arasında Philips plak şirketi için yaptığı kayıtlar, büyük ilgi gördü. 60'lı yılların ortasından itibaren, ancak yılın belli aylarında turneler için biraraya getirdiği ve "The Thundering Herd" adını verdiği orkestrasında, daha çok üniversite orkestralarından gelen genç müzisyenlere yer veren Herman, bu gençlerin önerisiyle, zengin repertuarına Thelonious Monk'un "Blue Monk", Charles Mingus'un "Better Get It In Your Soul", Herbie Hancock'un "Watermelon Man" gibi sevilen parçalarını da katmıştı. 70'li yıllarda da gençlerden oluşan orkestrasıyla müzik çalışmalarını sürdüren Herman, bu arada soprano saksofon da çalmaya başladı. Artık repertuarında klasikleşmiş parçalarının yanısıra, "Light My Fire" ve "Aquarius" gibi popüler parçalar, John Coltrane'den "Giant Steps" ve Chick Corea'dan "La Fiesta" gibi çağdaş besteler de vardı. 1976 yılında, orkestrasının 40. kuruluş yıldönümünü Carnegie Hall'da eski orkestra elemanlarının da katıldığı muhteşem bir konserle kutlayan Herman ertesi yıl ciddi bir trafik kazası geçirdi ve bir süre orkestrasının başından ayrılmak zorunda kaldı. 1979 yılından itibaren Concord plak şirketiyle anlaşan sanatçı, yaşamının son 10 yılında bu şirket için başarılı kayıtlar yaptı. 50 yıllık müzik yaşamında, "Swing"ten "Bebop"a, "Cool"dan "Fusion"a kadar, her dönemin geçerli müzik anlayışına ayak uydurmasına karşın, daima nitelikli yorumlarla Jazzseverlerin karşısına çıkmayı bilen ve bu arada, big band'ini en uzun süre yaşatan orkestra şefi olarak Jazz tarihine geçen Woody Herman, yaşlılık döneminde ne yazık ki büyük sıkıntılar geçirdi. Eski bir muhasebecisinin ödemediği vergiler yüzünden büyük borçlar altına giren sanatçı, yaşamının son yıllarında saygı görüp rahat edeceğine, günlerini sıkı bir tempoda çıktığı turnelerde şehirden şehire koşarak geçirdi. Bu arada eşini de kaybeden Herman'ın sağlığı bozulmuştu. Bu yüzden turnelerini azaltı ve New Orleans'da bir Jazz kulübü açtı. Ne yazık ki bu kulüp bir süre sonra iflas etti ve 70 yaşındaki Herman yeniden yollara düşmek zorunda kaldı. 1986 yılında Hollywood Bowl'da gerçekleştirilen 50. yıldönümü konserinde orkestrasının önünde Jazzseverlere yine mutlu anlar yaşatan sanatçı, son plak kayıtlarını da 1987 yılının başında yaptı. O yıl bir kalp krizi geçiren Woody Herman, 29 Ekim 1987 günü, Los Angeles'daki evinde, nefes darlığı sonucu yaşama veda etti. Şefinin ölümünden sonra orkestranın sorumluluğunu üstlenen tenor saksofoncu Frank Tiberi, Woody Herman'ın adını yaşatmayı ve zengin müzik mirasını genç kuşaklara iletmeyi kendine vazife bilmiştir... Klarnet, alto ve soprano saksofonda, ya da arasıra başvurduğu vokal yorumlarında çok başarılı bir müzisyen sayılmamasına karşın, sürekli devinim içindeki Jazz müziğine 50 yıl boyunca besteci ve orkestra şefi olarak değerli katkılarda bulunan ve bu arada pek çok müzisyenin yetişmesinde önemli rol oynayan Woody Herman'ın albümleri arasından yaptığımız seçimleri, her zamanki gibi, Jazz'a olan ilginize, bütçenize ve hedeflediğiniz koleksiyonun çapına göre sınıflandırdık. Bunlar arasından belli bir dönemde ülkemize ithal edilmiş olan CD'leri de bir ay-yıldızla işaretledik. Her bölümde öncelikli olarak alınması gereken, en başarılı yapıtları ise birer okla vurguladık.

DERLEME ALBÜMLER

(İlk CD'lerini alacaklar ve kısıtlı bütçeler için)

- ➲ İ Band That Plays the Blues & The First Herd (1936-1945) EPM 158542
- * At the Woodchopper's Ball (1936-42) ASV/LIVING ERA 5143
- * The Band That Plays the Blues (1937-42) NAXOS 8120527 ☪
- ➲ Blues on Parade (1937-42) DECCA/GRP GRD-606
- * Blowin' Up a Storm: Classic First Herd Sides (1943-46) CHARLY 162 (2 CD)
- ➲ Thundering Herds (1945-47) COLUMBIA/LEGACY 44108 ☪
- * This Is Jazz Vol. 24 (1945-1965) COLUMBIA/SONY 65040 ☪
- ➲ Keeper of the Flame - The Complete Capitol Recordings (1948-49) CAPITOL JAZZ 98543 ☪
- ➲ Early Autumn (1952-54) DISCOVERY 70944 ☪
- ➲ Verve Jazz Masters 54 (1962-64) PHILIPS/VERVE 529903 ☪
- ➲ The Concord Jazz Heritage Series (1979-87) CONCORDE JAZZ CCD-4838

ÖZGÜN ALBÜMLER

(Kapsamlı bir koleksiyonu hedefleyenler için)

- ➲ Live at Carnegie Hall (1946) POLYGRAM 559833 (2 CD) ☪
- * Second Herd (1948) STORYVILLE 8240
- * Woody Herman and His Orchestra (1956) STORYVILLE 8247 (2 CD)
- * The Herd Rides Again (1958) EVIDENCE 22010
- ➲ The Fourth Herd & The New World of Woody Herman (1959-62) MOBILE FIDELITY 630
- ➲ Big New Herd at the Monterey Jazz Festival (1960) ATLANTIC/KOCH 8508
- ➲ Woody Herman 1963 (1963) PHILIPS/VERVE 589490 ☪
- ➲ Jazz Hoot + Woody's Winners (1965) COLUMBIA/COLLECTABLES 6678
- * Keep On Keepin' On (1968-70) GRP 818 ☪
- ➲ The Raven Speaks (1972) ORIGINAL JAZZ CLASSICS OJCCD-663
- * Giant Steps (1973) ORIGINAL JAZZ CLASSICS OJCCD-344 ☪
- ➲ 40th Anniversary Carnegie Hall Concert (1976) BLUEBIRD/RCA 6878 ☪
- ➲ Fiftieth Anniversary Tour (1986) CONCORD JAZZ CCD-4302 ☪

KOMPLE SETLER

(Fanatik ve "tuzu kuru" (!) Herman hayranları için)

- * The Woody Herman Story (1939-49) PROPER (4 CD)
- ➲ Blowin' Up a Storm: The Columbia Years (1945-47) COLUMBIA/LEGACY 65646 (2 CD)
- * The Complete Capitol Recordings of Woody Herman (1948-56) MOSAIC 196 (6 CD)

In Praise of "Jazz," a Futurist Word Which Has Just Joined the Language.

THIS COLUMN is entitled "What's not in the news," but occasionally a few things that are in the news leak in. We have been trying for some time to keep one of those things out, but hereby acknowledge ourselves powerless and surrender.

• • •

THIS THING IS a word. It has recently become current in The Bulletin office, through some means which we cannot discover but would stop up if we could. There should be every precaution taken to avoid the possibility of any more such words leaking in to disturb our vocabularies.

• • •

THIS WORD IS "JAZ." It is also spelt "Jazz," and as they both sound the same and mean the same, there seems to be no way of settling the controversy. The office staff is divided into two sharp factions, one of which upholds the single z and the other the double z. To keep them from coming to blows, much Christianity is required.

• • •

"JAZZ" (WE CHANGE the spelling each time so as not to offend either faction) can be defined, but it cannot be synonymized. If there were another word that exactly expressed the meaning of "jaz," "jazz" would never have been born. A new word, like a new muscle, only comes into being when it has been long needed.

This remarkable and satisfactory-sounding word, however, means something like life, vigor, energy, effervescence of spirit, joy, pep, magnetism, verve, virility, ebullience, courage, happiness—oh, what's the use?—JAZZ. Nothing else can express it.

• • •

WHEN YOU SMILE at the office-boy (time, 7:10 a. m.) as though you thought him nice, that is "jaz." When you hit the waiter for serving you cold waffles, that is "jazz." When you work until midnight, then get up and work until midnight again without cursing your boss, that is "jaz." When you look upon a girl and she loves you, that is "jazz."

Some idea of the utter usefulness and power of this wonderful word now begins to appear.

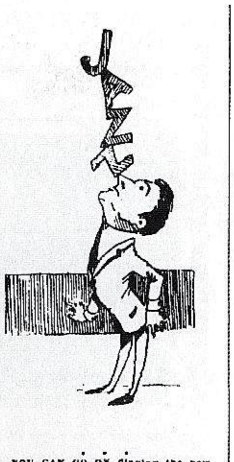

• • •

YOU CAN GO ON flinging the new word all over the world, like a boy with a new jack-knife. It is "jazz" when you run for your train; "jaz" when you soak the umpire; "jazz" when you demand a raise; "jaz" when you hike thirty-five miles of a Sunday; "jazz" when you simply sit around and beam so that all who look beam on you. Anything that takes manliness or effort or energy or activity or strength of soul is "jaz."

• • •

WE WOULD NOT have you apprehend that this new word is slang. It is merely futurist language, which as everybody knows is more than mere cartooning.

"Jazz" is a nice word, a classic word, easy on the tongue and pleasant to the ears, profoundly expressive of the idea it conveys—as when you say a home-run hitter is "full of the old jaz." (Credit Scoop.) There is, and always has been, an art of genial strength; to this art we now victoriously give the splendid title of "jazz."

• • •

THE SHEER MUSICAL quality of the word, that delightful sound like the crackling of a brisk electric spark, commends it. It belongs to the class of onomatopoeia. It was important that this vacancy in our language should have been filled with a word of proper sound, because "jaz" is a quality often celebrated in epic poetry, in prizefight stories, in the tale of action or the meditative sonnet; it is a universal word, and must appear well in all society.

That is why "pep," which tried to mean the same but never could, failed; it was a roughneck from the first, and could not wear evening clothes. "Jazz" is at home in bar or ballroom; it is a true American.

• • •

TO CONCLUDE, JUST a few examples of its use.

"Miss Eugenia Jefferson-Lord was clad in a pink jonger creation suitable for a rainy day, and of great jaz." (Society Notes.)

"Our Harry, sighting true for once, swung the willow against the pill with all his jazz." (Baseball account.)

"Though fatally shot, the unfortunate captain still had sufficient jaz to murmur 'He done it' in the ears of the police." (Murder story.)

"All the worl' am done gone crazy,
Yassah, sure it has;
How mah brain am reeling, dazy,
Sighin' for the ol', ol' jazz!"
(Plantation melody.)

"And Saturn strode athwart the cedars grove,
Filled with the jaz that makes Creation move!" (Paradise Lost.)

—ERNEST J. HOPKINS.

Arşiv

"JAZZ" SÖZCÜĞÜNE İLK KEZ YER VEREN TARİHİ MAKALE

Tarih: Nisan 1913; **Yer:** San Francisco Bulletin gazetesi; **Konu:** "Dile Henüz Girmiş Geleceğe Yönelik Bir Sözcük Olan Jazz'a Övgü" başlığını taşıyan, Ernest J. Hopkins imzalı bu makale, Jazz sözcüğünün kökenine eğilen ilk belgedir. Metinde dikkat çeken husus, Jaz veya Jazz (hatta başka kaynaklarda Jas veya Jass) olarak yazılan bu sözcüğün henüz belli bir müzik türü için değil, "sanki yaşama, enerjiye, ruhun fokurdamasına, keyfe, çekiciliğe, cesarete, mutluluğa benzer bir anlamda" kullanılmaya başlanmış bir deyim olduğunun vurgulanmasıdır.
Sonuç: Jazz'ın bugünkü anlamında bir müzik terimi olarak kullanılmasının yaygınlaşması, Original Dixieland Jass Band'in (ODJB) 1917 yılının hemen başında yapacağı ilk plak kaydının ardından olacaktır.

ŞU CAZ DEDİKLERİ

Her Cuma gecesi 23:00-24:00 arası, TRT Radyo 3'te

2002 yılı boyunca her hafta, efsanevi Blue Note plak şirketinin en çok beğenilen 50 albümü sırayla tanıtılıyor. (2000 ve 2001'de tanıtılan "En Önemli 100 Jazz Albümü" arasında yer almayanlar)

5 Temmuz	Takin' Off HERBIE HANCOCK
12 Temmuz	Now He Sings, Now He Sobs CHICK COREA
19 Temmuz	Unity LARRY YOUNG
26 Temmuz	Back at the Chicken Shack JIMMY SMITH
2 Ağustos	Dialogue BOBBY HUTCHERSON
9 Ağustos	Cool Struttin SONNY CLARK
16 Ağustos	Undercurrent BILL EVANS & JIM HALL
23 Ağustos	Inner Urge JOE HENDERSON
30 Ağustos	Workout HANK MOBLEY
6 Eylül	Memorial Album CLIFFORD BROWN
13 Eylül	JuJu WAYNE SHORTER
20 Eylül	True Blue TINA BROOKS
27 Eylül	Symphony for Improvisers DON CHERRY

JAZZ TEST

Aşağıdaki 3 sorunun doğru yanıtlarını, 15 Eylül gününe kadar, alisonmezjazz@hotmail.com adresine yollayacak okurlarımız arasında yapacağımız çekiliş sonucunda bir kişiye Coleman Hawkins'in "The Genius of Coleman Hawkins" adlı Verve CD'sini hediye edeceğiz.

1) Swing döneminde, ünlü Big Band'ler gerek konserlerini, gerekse radyo şovlarını, "signature tune" (imza parçası) ya da "theme song" (tema şarkısı) adı verilen, kendileriyle özdeşleşmiş bazı parçalarla açar veya kaparlardı. Duke Ellington Orkestrası, farklı dönemlerde üç ayrı parçayı bu amaçla kullanmıştı. Aşağıdakilerden hangisi, Ellington Orkestrası tarafından "imza parçası" olarak kullanılmamıştır:
a) Take the "A" Train; b) East St. Louis Toodle-Oo; c) Sophisticated Lady; d) Sepia Panorama.

2) Aşağıdaki Amerikalı trompetçilerden hangisi, yaşamının bir bölümünde (en az birkaç yıl) Fransa'da ikamet etmemiştir:
a) Chet Baker; b) Donald Byrd; c) Lester Bowie; d) Quincy Jones;.

3) Saksofoncu Dexter Gordon, Bertrand Tavernier'nin "Autour de Minuit / Round Midnight" adlı filmindeki performansıyla En İyi Erkek Oyuncu dalında Oscar'a aday olmuştu. Ondan önce, Oscar'a En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu dalında aday olan Jazz şarkıcısı kimdir?
a) Shirley Horn; b) Abbey Lincoln; c) Anita O'Day; d) Peggy Lee;.

Geçen sayıdaki testin doğru yanıtları: **1)** 1913; **2)** Ornette Coleman; **3)** Birdland.
Doğru yanıtları veren dört okuyucumuz arasından Engin Çetinkaya (Adana), Herbie Hancock'ın "Empyrean Isles" adlı Blue Note CD'sini kazandı. Tebrik ediyoruz.

Not: Gelen mesajlara bakılırsa, Jazz Testi'nin doğru yanıtlarını bulmak okuyucularımızın bir bölümü için kitapların ve internet sitelerinin sayfaları arasında sürdürülen zevkli bir uğraşa dönüşmüşe benziyor. Özellikle daha önce ödül kazanmış olan jazzseverler için (galiba kadınlar titiz ve sistemli araştırma yapma konusunda erkeklerden bir adım önde!)... Geçen sayıların talihli okurları Seçil Yakan ve Pınar Erdoğanaras'tan son testle ilgili olarak gelen mesajları aşağıda dikkatinize sunuyor, kendilerine gösterdikleri ilgi ve çabaları için bir kez daha teşekkür ediyorum.

Merhaba! İşte benim cevaplarım: 1- 1913 ("Jaz" kelimesi ilk kez San Francisco Bulletin'de çıktı) 2- Ornette Coleman 3- Five Spot ***(Ne yazık ki yanlış bir yanıt!)****. Yine "hem eğlendim hem de öğrendim" zamanlarından birini yaşadım, teşekkür ederim. Geçen sayının ilk sorusuyla epey uğraştım. "Apple Honey"nin kayıtlarını bulamasam da diğerleri yetti bana... İyi çalışmalar ve teşekkürler. Seçil :)*

Doğrusuyla, yanlışıyla işte yanıtlarım: 1) Soruda hemen 1917 yılı çarptı gözüme çünkü, O.D.J.B.'nin 1917'de ilk jazz kaydını yaptığını biliyordum. Jazz tarihinde önemli ilkleri içeren bir listemin olması bu bilgimi doğrulamamı hiç geciktirmedi. Cevabıma gelince: c) 1913. Bir Fransız creole, "jass" sözcüğünü ilk defa 1913'te sahibi olduğu gazetesinde yayımlamış. İşte kaynağımdan bir alıntı: "...It is commonly accepted among scholars that jazz in the early 1900s referred to sexual intercourse, although no concrete documentation of its use in this sense has turned up. The word appeared in print for the first time in 1913, when it was mentioned rather innocently by an editor of the San Francisco Call, a black-owned newspaper. It caught on as a musical label when the Original Dixieland Jass Band, a white group, used it on the first "jass" record in 1917...", 2) Yanıtına en çabuk ulaştığım soru bu oldu: a) Ornette Coleman (Şıklardaki isimlerden Cassandra Wilson dışındakiler 2-3 yıl öncesine kadar bana pek bir şey ifade etmezdi doğrusu, ama şimdi vocal jazz perspektifinden çok daha geniş bir yelpazeden jazzı bilmeyi sürdürmek çok daha keyifli!); 3) Sahip olduğum bilgilerle yanıtlamamın imkansızlığında, en çok hakkında araştırıp okuduğum soru kesinlikle bu oldu. New York'un, Manhattan'ın dünü, bugünü derken aklım birazcık karışsa da, bir gün Greenwich Village ve civarına yolum düşerse yabancılık çekmeyeceğime hiç şüphem yok :) Village Vanguard: 1940'lardan beri açık, en bilinen (neredeyse her yerde karşıma çıktı) Greenwich Village jazz kulüplerinden olması ilk elediğim şık olmasına neden oldu: "The Vanguard is located at 178, 7th Avenue South. That's on 7th Avenue just below West 11th Street in Greenwich Village." / Half Note: G. Village'da olduğunu gösteren kaynaklardan birinde Judy Garland hakkında da özel bir bilgi vardı: "On June 15, 1969, Garland performed on stage for the last time at the Half Note Club in Greenwich Village. Six days later she died in London in 1969 at age 47." / Café Bohemia: G. Village'da bulunduğuna dair bulduğum az sayıda bilgiden biri de bu: "When Miles Davis assembled the first of his legendary quartets for a residence at Cafe Bohemia in New York's Greenwich Village in the fall of 1955, the trumpeter stood at a career crossroads." / Five Spot: Onun da G.Village'da olduğunu gösteren bir bilgi şöyle: "...with Kenny Clarke as the music evolved towards bebop at the Harlem after-hours club Minton's, in the studios with Art Blakey and Sonny Rollins, at the Five Spot in Greenwich Village for a year-long gig with John Coltrane and then Johnny Griffin, the later tours and recordings with less renowned sidemen...". Şıklardan geriye sadece biri kaldığına göre yanıtım belli oldu diye düşünebilirsiniz, fakat söylemek istediklerim henüz bitmedi :) Birdland: Nerede bulunduğuna dair edindiğim bilgilerden kısaca anladığım şu oldu; 1949'da 52. Cadde'nin batısında Broadway'de, ismini aldığı Charlie Parker'ın öncülüğünde açılmış. 1965'te kapanmış, 1986'da Harlem'e taşınmış ve nihayet on yıl sonra Midtown'a geri dönmüş. Bugün, orijinal yerinin güneyinde birkaç blok uzaklıkta bulunan, 44. Cadde'ye yerleşmiş durumda. Birdland'in Greenwich Village'da bulunup bulunmadığına karar vermem epey zamanımı aldı. Neyse ki Manhattan'a ait iki harita imdadıma yetişti; böylece Greenwich Village, Midtown neresi, 52. Cadde ve Broadway nerede gözlerimle görüp karar verebildim nihayet. :) Kısacası (!) yanıtım: c) Birdland...

Sabırla okuduğunuz için teşekkür etmeliyim. Öğrendikçe jazzı paylaşmamak imkansızlaşıyor sanırım. :) Pınar

FARKLI BİR FESTİVAL

Mayıs ayının ilk haftasında 2. Afyonkarahisar Jazz Festivali gerçekleştirildi. Jazz'a gönül vermiş genç bir eğitimcinin, dostum demekten kıvanç duyduğum Hüseyin Başkadem'in bu "çılgınca" projesi, tüm zorluklara rağmen mücadeleden yılmayan idealist ruhların neleri başarabileceğine mükemmel bir örnek oluşturuyor. Afyon'da 5 gün süren festival boyunca sadece konserlerle yetinmeyen, Jazz'ı ilkokullara, hatta köylere kadar götürerek tanıtmayı hedef edinen Başkadem, geçen yıl bu sevdası yüzünden gerici güçlerden dayak yemiş olsa bile, bu yıl kentin ileri gelenlerinin büyük bir kısmının desteğini alarak daha parlak bir festival organizasyonu gerçekleştirdi. Festival programındaki farklı söyleşiler kapsamında, 10 Mayıs Cuma günü, ikisi yatılı ilköğretim okulu, biri de lise olmak üzere, üç eğitim kurumunda, yüzlerce öğrenciyle "Jazz ve Sinema" konulu birer saatlik müzikli sohbetler gerçekleştirdik. Tek bir sinema salonu bulunan Afyon'da, çoğu hayatında bir kez olsun sinemada film izlememiş bu cin gibi çocuklar, dinledikleri Jazz örneklerinin hangi tür filmlerde kullanılmış olabileceğini tahmin etmeye çalışırken epeyce eğlendiler; tabii bu arada da hem Jazz'ın, hem de sinemanın bir asırlık tarihçesi ile bu yaşıt iki sanat dalı arasındaki etkileşim hakkında fikir edindiler. Eminim ki şu anda Afyonlu öğrenciler, bu etkinlikler sayesinde Türkiye'de diğer kentlerde yaşayan arkadaşlarından Jazz konusunda bir adım öndeler. Başta sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, tüm Afyonluların sahip çıkması gereken bu sıradışı kültürel etkinliğin başarısının kalıcı olması için Jazz camiamızın Başkadem'e gönülden verdiği desteği gelecek yıllarda da sürdüreceğinden emin olarak, festivalde emeği ve katkısı olan tüm yönetici, sponsor kurum ve kişilere sevgi ve şükranlarımı ifade etmeyi borç biliyorum. Dansı İstanbullu, Ankaralı, İzmirli, ve diğer illerimizdeki çocukların başına...

ÖLÜMSÜZ STANDARTLAR

MANHATTAN

Söz: Lorenz Hart
Müzik: Richard Rogers

Summer journeys to Niag'ra
And to other places
Aggravate all our cares.
We'll save our fares!

I've a cozy little flat in
What is known as old Manhattan,
We'll settle down
Right here in town.

We'll have Manhattan,
The Bronx and Staten Island too.
It's lovely going through the Zoo!

It's very fancy
On old Delancey Street you know.
The subway charms us so,
When balmy breezes blow
To and fro.

And tell me what street
Compares with Mott Street
In July?
Sweet pushcarts gently gliding by.

The great big city's a wondrous toy
Just made for a girl and boy,
We'll turn Manhattan
Into an isle of joy!

We'll go to Greenwich,
Where modern men itch
To be free,
And Bowling Green you'll see with me.

We'll bathe at Brighton,
The fish you'll frighten
When you're in,
Your bathing suit so thin
Will make the shellfish grin,
Fin to fin.

I'd like to take a
Sail on Jamaica
Bay with you,
And fair Canarsie's Lakes we'll view.

The city's bustle cannot destroy
The dreams of a girl and boy,
We'll turn Manhattan
Into an isle of joy!

We'll go to Yonkers,
Where true love conquers
In the wilds
And starve together, dear, in Childs'.

We'll go to Coney
And eat bologny
On a roll,
In Central Park we'll stroll
Where our first kiss we stole,
Soul to soul.

And South Pacific
Is a terrific
Show they say,
We both may see it close some day.

The city's glamour can never spoil
The dreams of a boy and goil,
We'll turn Manhattan
Into an isle of joy!

We'll have Manhattan,
The Bronx and Staten Island too,
We'll try to cross Fifth Avenue.
As black as onyx

We'll find the Bronix
Park Express,
Our Flatbush flat, I guess,
Will be a great success,
More or less.

A short vacation
On Inspiration
Point we'll spend,
And in the station house we'll end.

But Civic Virtue cannot destroy
The dreams of a girl and boy,
We'll turn Manhattan
Into an isle of joy!

BİR KİTAP / BİR VİDEO

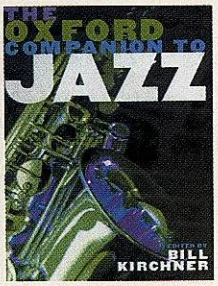

THE OXFORD COMPANION TO JAZZ

Editör: Bill Kirchner
Oxford University Press
ABD, 2000
ISBN: 0-19-512510-X
852 sayfa; Bez ciltli
$50

Oxford yayınlarının geleneksel "Oxford Companion to ..." serisi kapsamında iki yıl önce piyasaya sürülen (ve bu sıralarda amazon.com'dan %70 indirimle 15 dolara satın alabileceğiniz) bu "ağır" kitap, içerdiği 60 makale aracılığıyla Jazz'ı her yönüyle ele alıyor. Jazz'ın kökenleri üzerine iki ünlü akademisyenin, Samuel A. Floyd Jr.'un "African Roots of Jazz" ve William H. Youngram'ın "European Roots of Jazz" adlı zıt tezler içeren makaleleriyle açılan kitapta, Jazz'ın farklı türleri, önemli müzisyenler, Jazz şarkıcıları, Amerika dışında Jazz, enstrümanlar, doğaçlama ve besteler, Jazz eğitimi, Jazz ve sinema, Jazz ve edebiyat, Jazz eleştirisi, vb konular, aralarında Dan Morgenstern, Gunther Schuller, Ted Gioia, Max Harrison, Brian Prestley, Bob Blumenthal, Bill Milkowski, Gary Giddins, Mike Zwerin gibi deneyimli ve uzman yazarların (ilginç bir not: gerek editör Kirchner, gerekse 59 yazarın yarıdan fazlası profesyonel müzisyen) kaleme aldığı, sayfa sayısı 7 ile 22 arasında değişen metinler aracılığıyla incelenmiş. Tek bir fotoğrafın süslediği her makalenin ele aldığı konuyu detaylı bir şekilde özetlerken her seviyeden okura seslenmesi amaç edinilmiş. Kitabın sonundaki 8 sayfalık bibliyografyayı, 45 sayfalık isim, şarkı ve albüm fihristi izliyor. Özellikle alfabetik Oxford yayını "Biographical Encyclopedia of Jazz"ı tamamlayan ciddi bir başvuru kaynağı.

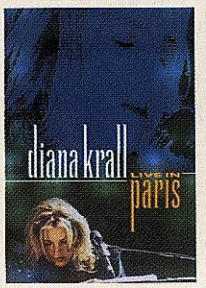

DIANA KRALL
LIVE IN PARIS

Eagle Eye / Pioneer
EE19012
ABD, 2002
130 dakika
Renkli; NTSC; 16:9;
DD5.1S / DTS
DVD Region 1; $25

Son beş yılda Jazz dünyasında en hızlı yükselen müzisyen olduğu şüphe götürmeyen (bu çıkış döneminin hemen başında geldiği İstanbul'da Jazz Festivali kapsamında CRR'de verdiği trio konserini sadece 500 kişi izlemişti!) Kanadalı piyanist-şarkıcı Diana Krall'un, 2 Aralık 2001 gecesi Paris'in ünlü konser salonu Olympia'da verdiği iki saatlik konserin kayıtlarını içeren bu DVD'de, sevilen sanatçı, bir beşlinin yanısıra müzik direktörü Alan Broadnent ile bir dönemin ünlü aranjör ve orkestra şefi Klaus Ogerman'ın yönettikleri Orchestre Symphonique Européen ve Paris Jazz Big Band'in önünde, çoğu son albümü "The Look of Love"da yer alan 16 standartı yorumluyor. Konseri sadece piyanosu eşliğinde seslendirdiği, vatandaşı Joni Mitchell'ın bestesi "A Case of You" ile kapatan Krall, parçaların arasında seyircilerle sohbet edip "soğuk sarışın güzel" imajını yıkarken, araya Paris sokaklarından görüntüler de serpiştirilmiş. Konser provalarından sahneler ile "The Look of Love" ve "Let's Face The Music and Dance"in video clip'leriyle zenginleştirilmiş DVD, gerek özenle seçilmiş anamorfik geniş ekran görüntüleri, gerekse yüksek kalitedeki ses kaydıyla son derece etkileyici. Tabii burada aslan payı, Nat King Cole'den beri özlenen bir başarıyı yakalayıp, Jazz'ın sınırlarını aşarak geniş kitlelere seslenmeyi becerebilen bu yetenekli sanatçının hatasız performansına ait.

Jazz Sözlüğü

N

New York (City) – ABD'nin ticari ve kültürel merkezi sayılan en büyük şehri. New York'un Jazz tarihindeki yeri çok başkadır. 1920'lerden itibaren Jazz müzisyenlerinin toplanmaya başladığı bu şehir yine aynı dönemde **Ragtime**'dan (bkz. bu sözcük kaynaklanan **stride** (bkz. bu sözcük) piyano tarzıyla geleneksel Jazz'a ilk katkısında bulunmuştu. Şehrin Manhattan adasında Greenwich Village, 52. Sokak ve Harlem gibi üç farklı bölgesinde toplanan Jazz kulüpleri aracılığıyla, her dönemde müziğe damgasını vuran New York, özellikle 40'lı yıllarda **Bebop**'ın (bkz. bu sözcük), 50'li yıllarda California kaynaklı **West Coast** (bkz. bu sözcük) akımına karşı gelişen **Hard Bop**'ın (bkz. bu sözcük), 80'li yıllarda loft müziğinin ve **M-Base** (bkz. bu sözcük) kolektifinin; 90'larda **Hip Hop Jazz** (bkz. bu sözcük) akımının kaynaklanıp geliştiği şehir olmuştur. New York her Jazz müzisyenini mıknatıs gibi çeken bir cazibe merkezi olmayı sürdürmektedir.

New York Jazz – 20'li yıllarda Red Nichols, Phil Napoleon ve Miff Mole gibi şefler tarafından kurulan ve beyaz müzisyenlerden oluşan grup ve orkestraların yaptığı neşeli ve hafif bir **swing** (bkz. bu sözcük) duygusu taşıyan müziğe verilen ad. Özellikle Coleman Hawkins başta olmak üzere, dönemin zenci müzisyenleri, o sıralarda Harlem'de yaptıkları müziği gözardı eden bu tarzın aslında hiçbir zaman var olmadığını ve Jazz tarihini kendilerine göre yazan beyazların yarattığı suni bir sınıflama olduğunu savunmuşlardır.

Newk – Tenor saksofoncu Theodore Walter "Sonny" Rollins'in lakabı (*"Newk's Time"* – Sonny Rollins)

Newport – Rhode Island'ın yat limanı. 1954 yılının Temmuz ayında George Wein'in başlattığı (ve 1971'de "Newport at New York" adıyla New York'a taşınan) 34 günlük Jazz festivaliyle ünlenen kent, Bert Stern'in 1958 festivalini yansıtan "Jazz on a Summer's Day" adlı efsanevi konser filmi aracılığıyla pek çok Jazzseverin belleğine kazınmıştır. Newport, Miles Davis'in eroin bağımlılığından kurtulmasının ardından

"Round About Midnight" yorumuyla 1955 yılında, Duke Ellington ve Orkestrası'nın ise saksofoncu Paul Gonsalves'in "Diminuendo and Crescendo in Blue"nun köprüsünde yaptığı 27 chorus'luk solosuyla 1956 yılında yeniden doğduğu mekan olmuştur. Norman Granz'in 50'li yılların sonunda, usta Jazz müzisyenlerini biraraya getirerek Newport Jazz Festivali'nde gerçekleştirdiği "jam session"ların kayıtları pek çok "At Newport" albümünde yayınlanmıştır.

Nickname – (Sözlük anlamı: Takma isim; lâkap) Aslında "Eke-name"den gelen (daha sonra "aka"ya dönüşmüş olan "eke", "ayrıca" anlamına gelen bir sözcüktür) bu sözcük önce "nekename"e dönüşmüş, sonunda da bugünkü halini almıştır. Jazz dünyasında kullanılan lâkapların çoğu, dost müzisyenler arasında birbirlerine seslenmek için yaratılmış sempati sözcükleridir. Bazılarının kaynakları ve konuluş nedenleri gayet iyi bilinmesine karşın, bazı Jazz lâkaplarının kökeni hakkında fikir yoktur. Jazz lâkaplarını, isimlerin farklı söylenişine dayananlar (Eubie, Klook, Tadd, Tal, Woody, vs.), kişisel özellikleri yansıtanlar (Dizzy, Fats, Shorty, Big T., vs), hayvan isimleri (Bird, Rabbit, Bunny, Chick, vs), asalet sıfatları (King, Duke, Count, Pres, vs) gibi kategorilere ayırmak mümkündür.

Nite – Zenci dilinde "night" (gece) yerine kullanılan bu sözcük artık güncel Amerikan konuşma dilinin de parçası olmuştur. (*"Friday Nite"* – Cannonball Adderley)

Nitty-Gritty – Günlük yaşama, hayatın temel gerçeklerine ait olan (*"Let's Go Nitty-Gritty"* – Horace Silver)

Nix – Redetmek, bir teklifi geri çevirmek (*"Nix It, Nix It"* – Johnny Hodges)

Number – (Sözlük anlamı: Numara, sayı) Parça. Sözlük anlamı parça olan **piece** (bkz. bu sözcük) ile eşanlamlıdır. Jazz'da beste ve şarkı anlamında da kullanılır (**Jazz number**). Kelimenin bu anlamda kullanılması, 20'li ve 30'lu yılların dans maratonlarına kadar dayanır. Bu danslarda, orkestraların çalacağı parçalara önceden birer numara verilir, bunlar programlarda belirtilir ve böylece yarışmacıların parçalara uygun dans için hazırlıklı olmaları sağlanırdı.

Nuts – (Sözlük anlamı: ceviz, fıstık, fındık gibi kabuklu yemişler) 1. Kaçık, çatlak; 2. Testisler; 3. Zenci argosunda orgazm, kadın cinsel organı ve klitoris anlamında da kullanılır; **Hot Nuts** – Tahrik olmuş kişi (*"Hot Nuts Swing"* – Stella Johnson); **Nut Factory** – beyaz argosunda: tımarhane; zenci argosunda: genelev (*"Nut Factory Blues"* – Henry Brown); **Nut House** – 1. Tımarhane; 2. Genelev.

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
MÜZİK BÖLÜMÜ

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

2002 - 2003 Akademik Yılı'nda aşağıda belirtilen alt programlara Özel Yetenek Sınavı ve mülakat ile öğrenci alınacaktır. Başvurular Ağustos ayı içinde yapılacaktır.

programlar...

COMPOSITION PERFORMANCE CRITICAL STUDIES

Ayrıntılı bilgi için:
Tel: (0212) 216 22 22 / 192 - 242 e-mail:sedae@bilgi.edu.tr, hpolat@bilgi.edu.tr www.bilgi.edu.tr/muzik

Jan Garbarek:
Jazz'dan Ötesine Yolculuk

Dünyanın günübirlik zevklerinden uzak, derviş bir havayla dinleyeni etkiler, kucaklar. En girift avant-garde, modern jazz doğaçlamalarında da, basit, melodik ve folklorik ezgilerini çalışında da aynı türden bir bilgeliğin, iç dünyanın takipçisi

Orhan Kahyaoğlu

Jan Garbarek, jazz dünyasının, dinleyicilerini en çok şaşırtan müzisyenlerinden biri. Üstüne spekülasyon yapılıyor. Özellikle son on beş yıl içinde çıkan, folk ve etnik müziklerin çokça kuşatıcı mahiyette olduğu albümlerinden hareketle, jazz'ın has fanatiklerinin sıkça huzurunu bozmakta. Artık onun sound'unun, jazz'ın çokça ötesine çıktığı görüşü hakim. Konunun Türkiye ayağına gelindiğinde de jazz fanatiklerinin çoğu bu konuda hemfikir. Bir de, TV ve radyo programlarında devamlı Garbarek'in folk merkezli ezgilerine rastlayınca, jazz tutkunlarının tedirginliği artıyor. Bir de, konserlerinin Açıkhava'da tıka basa dolu olan tek jazz'cı olması; albümlerinin çok satması onun bu ülkede bir tür 'pop' isim olmasını sağlamıştır. Belki bu yüzden, Türkiye'ye en çok konsere gelen müzisyen olarak düşünmek gerek bu ismi.

Tüm bu popülarite, kulaklara yerleşen Garbarek ezgileri, onun müzik tarihini, coğrafyasını gerçek anlamda hiçbir zaman yansıtmıyor. Kulaklara takılan folk- pop ezgiler çoğu mükemmel parçaların kısacık kesitleri. Bunları söylerken, Garbarek albümlerinin hepsinin aynı düzeyde bir özgünlüğü, rafineliği simgelediğini söylememiz yanlış olur. Bazı albümlerde kavramsal bir duruşu temsil etmekten uzak. Müzikal açıdan birbiriyle çokça benzeşen, müzikal yenilikleri pek olmayan parçalara rastlamıyor değiliz. Ama, sanatçının, otuziki yıllık üretim serüvenini düşündüğümüzde, bu özelliklere sahip parçaların sayısının son derece az olduğunu görürüz. Tam tersi, kendi müziği içinde devamlı evrimler, değişimler yaşayan; jazz'ın ötesine bilerek, özel müzikal seçimlerle çıkan bir Garbarek'in varolduğunu söylemek daha doğru olur.

Garbarek, daha 1970 başlarında enstrümanı ve kompozisyonlarıyla kendine özgü bir sound'u oluşturmaya başlayan ve bunu gitgide zenginleştirmiş bir sanatçı olarak düşünülmesi gerekir. Garbarek'in bu serüvende müzikolojik gözlemciliği her zaman ön plandadır. Kendi sound'u, saksofon çalış stili ve vizyonunu yenilemeden, değiştiremeden yapamaz. Bu noktada, çoğu kez eklektik bir müzik tavrı hep ön plandadır. O folk ve etnik müziğe sıkça yönelirken, kendine ait bir jazz konseptini de oluşturmadan edemez. Ve çoğu kritikçi Garbarek' için, jazz'da özel bir Avrupa sound'unun oluşmasında en büyük paya sahip müzisyenlerden biri olduğunu söyler. Bu, aynı süreç içinde biçimlenen ECM sound'uyla da bir paralellik, bir iletişimi hep sağlamış olmasıdır.

Garbarek'in temel enstrümanları tabii ki soprano, tenor ve bas saksofondur. Ama o, her çeşit flütü aynı özende çalabilmektedir. Bazı albümlerinde perküsyon da çalmaktadır. Özellikle son yirmi yıl, elektronik çalgılardan ölçülü biçimde yararlanır. Synthesizer kullanır. Bir dönem, gruplarında, ünlü elektro gitarcılar yer alır. Ama, sound'undaki tüm kullanım zenginliğine rağmen, 'elektrikli müzik' imajı hiçbir zaman hakim olmamıştır. Tüm olanak çeşitliliğini sound'u içinde eritip yeni bir çehreye büründürmüştür hep. Müziğinde baştan beri bir ruhani atmosfer dikkat çekmektedir. Folk müzikten de, elektrikli müzikten de bu bazda yararlanır. Saksofon çalışındaki en önemli özelliklerden biri, tonundaki temizliktir. Hep bağımsız, sınırlandırılamayan zengin bir müzik ufku vardır. Saflık, sadelik, çalış stili ve sound'unun kopmaz bir parçasıdır. Ama tüm bu özellikleri kuşatan yanıysa hep mistik esinli bir derviş havasıyla müziğini biçimlendirmesidir. Dünyanın günübirlik zevklerinden uzak, derviş bir havayla dinleyeni etkiler, kucaklar. En girift avantgarde, modern jazz doğaçlamalarında da, basit, melodik ve folklorik ezgilerini çalışında da aynı türden bir bilgeliğin, iç dünyanın takipçisidir. Kendisi inanç olarak bunu yaşamasa da sufi değerlerle yakın bağı olan bir müzikalite keşfettiğini herkes kabul eder. Yani, hep gizemci bir yanı olduğu hemen tüm bestelerinde yakalanır.

Kuzey Avrupa miti, efsaneleri onun folklorunu derinlemesine etkiler. Aynı oranda da, doğanın yarattığı lirizm ve pastoral atmosfer çoğu betelerinde hissedilir. Kuzey'in geleneksel müziklerini yeni aranjmanlarla jazz tavrına taşır. Özellikle Norveç folkloruyla kurduğu derin, içsel, düşünsel bağ, başta Brezilya olmak üzere Latin folkloruna ve Asyatik yöresel ve dinsel müziklere nüfuz edebilmesini sağlamıştır. Bu bağlamda, çoğu yapıtında şarkı formuyla yakın ilişkiler, bağlar halindedir. Gizemciliği de böyle bir atmosferin sonucu olarak belirir. Nitekim son onbeş yıl içindeki birçok çalışmasında, katıldığı albümlerinde bu büyülü ilişki dikkat çeker. Bir doğaçlamacı tavırla folk- jazz ilişkilerini ilk kez 1965'de birlikte çaldığı ünlü Don Cherry'yle edinmeye başladığını söyler. Bu konuda, dolaylı da olsa bir başka yol gösterici ünlü Hintli deha Ravi Shankar'dır. Nitekim ECM bünyesinde onunla da çalar. Pakistanlı sufi, rahmetli Nusret Fateh Ali Khan'la, Tunuslu Anouar Brahem'la, Ortadoğu ve Arap esinli şarkılarıyla bir özel figürü olan Agnes Buen Garnas', Yunanlı piyanist Eleni Karaindrou'yla film için yaptığı Grek folkloru ve ünlü çek basçı Miroslav Vitous'la Slovak folklorunun belirleyici olduğu albüm çalışmaları, Garbarek'in vizyonun, felsefesinin ve dervişane tavrının hiçbir çalışmada sırıtmayışı, tam tersi yeni müzik boyutları, atmosferleri yaratmasını devamlı sağlamıştır. Evet, bu türden çalışmaların, modern jazz'la ne ölçüde bağı olduğunu haklı olarak soranlar olabilir. Ama, bu albümlerde de, başta doğaçlama olmak üzere jazz'ı jazz yapan bazı temel öğeleri hemen yakalamak mümkündür. Jazz'ın çok uzağında düşünülebilen sound'lar da vardır albümlerin bazılarında. Ama, bugünün 'jazz' algısının tamamen öte ucunda olduğu söylenemez. Avrupa merkezli modern jazz'la daha yakın bağlar halinde olduğu 1970'li yılların bazı albümlerinde aynı mistik havanın esinlerine devamlı rastlanır. Ortaya çıkanın Avrupa merkezli olması dolayısıyla, Klasik Batı Müziği'nin de etkisine, kuşatıcılığına birtakım albümlerde açık biçimde rastlandığı oldu. Yani, sanatçının geleneksel ve etnik kadar; hatta daha çok modern sound'ların teknolojik gelişmelerinden nasibini aldığını biliyoruz. Örneğin, müzisyenin en mistik albümlerinden, son dönem yapıt 'Rites', yani 'ayinler'in çalınması sürecinde, Avrupa'nın son dönemdeki en ilginç ve yaratıcı synthesizer dehası, elektronik estetiğin kalburüstü ismi Bugge Wesseltoft albümün bazı parçalarında yer alıyor. Ama, Garbarek'in müziğindeki özel mistisizm ve atmosferik havaya, abartısız bir biçimde ayak uydurarak.

Sonuçta Garbarek, jazz'ın bilinen standartlarının hep ötesinde çalışmalara imza attı. Jazz nosyonunu yitirmedi. Onu zenginleştirdi, başkalaştırdı. Gerektiğinde son derece sofistike bir jazz müzisyeni oldu. Ama, çoğu kez jazz'dan fazlasıyla nasibini alıp müziğini başka bir mecraya taşıdı. Değindiğimiz türden spesifik çalışmalarından bir kısmına 'world-jazz', 'etno-jazz' diyenler oldu. Ama yaptığı kompozisyon ve oluşturduğu atmosfer ve sound bu türlere yerleştirilemeyecek kadar zengin ve çeşitlilikler barındırıyordu. Onu, melodik, folklorik ezgileriyle, yüzeysel olarak tanıyanlardır çokça tepki gösterenler. Yapıtları bir bütün olarak ele alındığında, jazz sanatına, Avrupa jazz'ına ve genelde müziğe kazandırdığı birçok yenilik olduğunu rahatça söyleyebiliriz.

Garbarek'in saksofonunu çalışındaki, kuzeyli olmasından gelen soğuk tonu, özgürlükçü tekniği ve doğaçlamasıyla oluşturduğu uzun, atmosferik tonları, ECM sound'uyla da açık iletişimin belirgin göstergesidir. Sanatçının bu müzisyen özelliği kendi kıvamını ancak 1970'li yılların ortalarına doğru bulmuştur. Ustalarla çalmış, kompozisyonlarını geliştirmiş. Yenilikçi, gözlemci yanıyla, en az on yılı aşkın bir enstrümantalist yolculuğuyla stilini ve ruhunu yakalamıştır. Öyleyse, nedir bu yapılan müziğin kökleri ve öncülleri. Bu serüven nasıl atmıştır adımını? Jazz ve saksofonun onun için bir tutku olmasının nedenleri nelerdir? İşte şimdi bu geçmişe dönüp, daha detaylı inceleyelim Garbarek'in müzik ve öyküsünü.

Gerektiğinde son derece sofistike bir jazz müzisyeni oldu. Ama, çoğu kez jazz'dan fazlasıyla nasibini alıp müziğini başka bir mecraya taşıdı. Değindiğimiz türden spesifik çalışmalarından bir kısmına 'world-jazz', 'etno-jazz' diyenler oldu. Ama yaptığı kompozisyon ve oluşturduğu atmosfer ve sound bu türlere yerleştirilemeyecek kadar zengin ve çeşitlilikler barındırıyordu.

Norveç doğumlu Garbarek'in, annesi Norveçli, babası Polonyalıymış. Jazz'la bir dinleyici olarak bağı çok genç yaşta başlamış. Onun jazz ve saksofon çalmaya yönelmesini, o yılların ilah jazz'cısı John Coltrane sağlamış. Coltrane'in sound'unda ki ve stilindeki ruhanilik ve ayrıcalık Garbarek'i hemen etkilemiş. Öyle ki, müzisyenin özellikle tüm ilk gençliğinde yaptığı müziklerde Coltrane hep özel yer işgal etmiştir. Grup duygusu ve dinamiklerini de bu dönem Coltrane Dörtlüsü'nden öğrenen Garbarek, çok genç yaşlarından itibaren 1960'lı yıllar boyunca hep dörtlükler kurup müzik yapmış. Garbarek'in ruhani ve dervişane havasının, müziğindeki

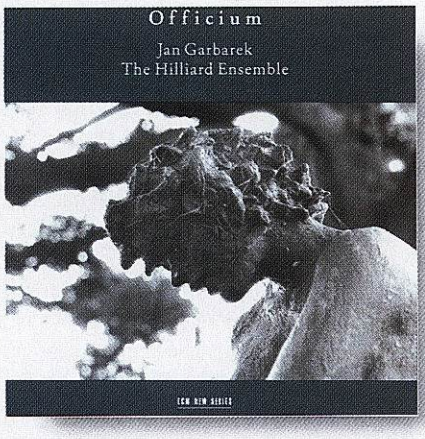

mistik açılımların köklerinde de Coltrane jazz'ının açık esinleri olmuştur. Batılı ama batıcı olmayan müzik janrının oluşmasında, Batı- dışı folk ve etnik müziklerle kurduğu bağın köklerinde 1963'de tanıştığı ve yakından izlediği Ravi Shankar'ın açık esinleri, etkileri olmuştur. Önce de değindiğimiz gibi jazz'la folkun ilişkilerini benimseme ve geliştirmedeyse, Don Cherry'yle 1965 sularında gerçekleşen müzik diyalogunun açık etkisi vardır. Genç Garbarek'i, yaşı henüz onsekizi aştığı yaşlarda sıkı biçimde etkileyen diğer saksofoncularsa yine free-jazz'ın devleri olan Pharoah Sanders, Archie Shepp ve özellikle de Albert Ayler olacaktır. Bu ustalar, Garbarek'i belki ömür boyu etkileyecektir. Afrika ritimlerinin ağırlıkta olduğu, deneysel bir jazz sound'una evrilmesinde, ABD ve Batı merkezli jazz nosyonunun öteye taşınmasında bu ustaların ayrı ayrı etkileri olacaktır Garbarek'e. Free-jazz'la dünya folklorunun kesişme alanlarından itinayla yararlanan müzisyenler, Garbarek'in hep gözbebeği olacaktır.

Garbarek'in jazz'a ve enstrümanına dair teknik ve teorik bilgilerini geliştirmesinde, Norveç dışındaki diğer İskandinav ülkelerinde tanınmaya başlamasında en önemli rolü Amerikalı ünlü jazz kompozitör ve müzisyeni, grup ve orkestra lideri George Russell'ın üstlendiği söylenebilir. George Russell, Garbarek'le 1965 Molde Festivalinde sahne aldıktan hemen sonra, bu 18 yaşındaki genç saksofoncuyu kendi grubuna katar. Garbarek'in jazz müziğinde teknik anlamda kendini yetiştirmesinde, geliştirmesinde George Russell hocanın katkılarını Garbarek'de hiç inkar etmez. 1960'ların sonlarına kadar, dört yıl süren bu diyalogda, özellikle Russell'ın yönlendiriciliği ve kitabı 'Lydian Chromotic Concept Of Tonal Organization'ın Garbarek'ın teori ve uygulama serüveninde özel bir yere, role sahip olduğunu Garbarek'in kendisi sıkça vurgular. Russell'ın onun üstüne titreyerek yetiştirdiğini hiç inkar etmez Garbarek. Bu süreçte Russell'ın bazı plaklarında da çalmaktadır sanatçı.

Garbarek, 1969'da bir devlet merkezli bursla ABD'ye gider ve bu süreçte, ECM firmasının mimarı Manfred Eicher'ın albüm teklifiyle karşılaşır. Sonraki yıllar, bu firmanın sound'unun belirlenmesinde, bugüne kadar kendi adıyla çıkacak 23 albüm dahil, toplam 50'yi aşkın ECM albümünde hep Garbarek'le karşılaşacaktır. ECM sound'unun biçimlenmesinde, Garbarek, en büyük rolü üstlenecektir. O günden bu yana tüm albümleri ECM'den çıkan Garbarek'in ilk albümü, grubuyla birlikte 1970 sonlarında yayımlanır. Bu ilk albümün adı 'Africa Pepperbird' adını taşımaktadır. Norveçli müzisyenlerden oluşan grupta Terje Rypdal gitar, Arild Andersen bas, Jon Christensen davul çalmaktadır. Bu dörtlünün üyeleri sonraki yıllar içinde ECM'in tek tek etkili sanatçıları olacaklar; ilk iki ismin firmadan sayısız albümleri yayımlanacaktır. Garbarek, bu albüm yoluyla, yeni bir bakış tarzının kapısını aralamaktadır. Ortaya çıkan sound'da, Coltrane'in ruhu bir ölçüde tabii ki şadedilmektedir. Ama bu sound'da daha çok dikkat çeken ilk öğe Rypdal'ın gitarı yoluyla sound'a yeni, değişik renklerin katılmasıdır. Bir eleştirmense bu ilk biçimlenişte Chicago merkezli AACM sound'unun da izleri olduğunu vurgular. Bu oluşumda dikkat çeken bir başka öğe, Avrupa'da daha çok Almanya merkezli özgürlükçü jazz deneylerinin de etkisi, rolü yakalanır. Albüm, ilk çalışma olması itibarıyla oldukça başarılıdır. Bu albüm yoluyla, Garbarek dünya jazz ortamına ciddi biçimde adımını atmıştır. Albümde bazı kesitlerde ikslafon da kullanılmaktadır. 60'ların avant-garde jazz ruhunu yansıtan giriş parçası 'Skarabee'de afro ritimler ve etnik müzik'in dolaylı esinlerine rastlanıyor. Albümdeki sekiz kompozisyon arasında dikkat çeken 'Mah-Jong' adlı bestede İskandinav jazz'ının birçok karakteristik özelliği ve Garbarek'in özgür doğaçlamaları dikkat toplamakta. Arild Andersen'in bas çalışındaki virtüözitesini yansıtan kısacık bestesinin adı 'MYB'. Grup duygusunun, Garbarek sound'unun en belirgin olduğu beste, albüme adını veren 'Afric Pepperbird'. Kompozisyonda rock unsurlara sıkça rastlanıyor. Rypdal'in gitar stilini en iyi belirginleştirdiği parça bu. Basçı Andersen'in anlatımcılığı parçada ön planda. Afro ritimler ve Garbarek'in özgür doğaçlamalarıyla ortaya özgün karakter taşıyan bir kompozisyon çıkıyor.

Aynı dörtlü, aralarına piyanist Bobo Stenson'u alıp, 1971 yılının Nisan ayında Garbarek'in kendi adına çıkan ikinci albümünün kaydını yapar. Özgür doğaçlamaların belirginleştiği etkili kompozisyonlarda, Garbarek müziği adım adım şekillenir. Kompozisyonların büyük çoğunluğu Garbarek'indi. Kendine özgü, Kuzeyli bir free-jazz deneyi karakterindeydi bu albüm. 'Sart' adlı albüme adını verdiği uzun parçada, avant-garde serüvenin içinde piyanonun taşıdığı yeni tınılar, müzisyenlerin Avrupalı yanını, klasikle kurdukları doğal bağı belirgin biçimde yansıtıyor. Biraz dervişane, daha çok da melankolik bir atmosferi var bu düzeyli parçanın. 'Fountain Of Tears'da aynı özgünlüğe sahip bir parça. Önceki albümde açık hissedilen afro ritim, ses ve tınılar bu bestede de belirgin. Avant-garde uçuşların içinde doğanın sesi, renkleri ve gizi besteye sinmiş. Christensen'in vurmalıları parçaya çok özel bir vurmalı tınısı sağlamış. Garbarek'e kırk yıllık bir profesyonelmiş izlenimi veren 'Song Of Space', yarattığı melankolik havayla dinleyeni derinden etkiliyor. Parça, müzisyenlerin Kuzeyli, cool yanlarını çok iyi yansıtıyor. Rypdal'in uzun soluk gitar izlenimciliği çokça etkili. Bu özgün parça sanki gitar-piyano ikilisi için yazılmış. Albümde yer alan toplam altı kompozisyon arasında anmaya değer son örnek, 'Irr' adını taşıyor. İnsanı alıp götüren, tempolu bu nefis jazz parçada bas ve davul'un uçuk konuşmaları çokça dikkat çekiyor. Kuzey jazz'ı, Avrupa müziği ve köklü jazz geleneğinin kesişme alanlarında ortaya çıkan nefis bir sound albümde belirgin.

Garbarek, 1971 yılının Ağustos ayında, yine Oslo'da, ECM adına, bu kez Terje Rypdal'ın kendi adına yayımladığı ilk albümünde. Garbarek, son grup ve kadrosuyla konser ve turnelerini sürdürürken, 1972'nin sonlarında, Kasım ayında bu kez bir trio olarak albüm kaydına girecektir. Garbarek ve üçlüsü bu albüme 'Triptykon' adını verir. Bu trio için 1960'ların avant-garde jazz'ının ünlü grubu Albert Ayler Trio'dan sonra, müzikal ve teknik açıdan önemli sükse yapan Avrupalı ilk trio olduğu söylenilir. Garbarek'in yanında basçı yine Arild Andersen, perküsyonda Ed-

ward Vesala yer almaktadır. Özgür ballad'lar ve farklı bir lirizmle benzersiz bir trio sound'u çıkmıştır ortaya. Ve bu albümün en ilginç özelliklerinden biri de, ilk kez jazz'la Norveç merkezli folklorun ilk özgün buluşmalarına bu albümün bazı kesitlerinde rastlanır. Giriş parçası 'Rim' yine doğa tasvirleriyle bezeli. Vurmalıların parçaya farklı bir ahenk ve anlam arayışı kazandırdığı söylenebilir. Garbarek sound'unun mistik atmosferi parçayı yine kuşatmış. Ama beste yalnız Garbarek değil, trioya ait. Garbarek'in genel sound'unda altını çizdiğimiz jazz/folk bileşeninin, albümlerindeki belki ilk çıkışı olarak 'Selje' adlı ortak besteden söz edilebilir. Norveç folklorundan derin izler taşıyan bu kompozisyonun özel, gizemli atmosferi çok çekici. 'J.E.V.' adlı ortak bestenin de folk ve pop bir geri planı var. Ama bu müzikler yine de jazz'ın içinde süslemeler mahiyetinde. Albümün belki en 'melodik' parçası bu. Albüme adını veren 'Triptykon', parçalar arasındaki en büyülü örneklerden biri. Kuzeyli, Avrupalı ve ABD'li müzik ve jazz nosyonları bu bestede avant-garde bir jazz bileşenine dönüşmüş. Melodik cümleler gerilerde ama etkili. Doğaçlama yüklü nefis bir kompozisyon bu. Eski bir Norveç folk şarkısı olan 'Bruremarsj'e yeni melankolik bir sound ve atmosfer kazandırmış trio. Melodik cümlelerin önde olduğu nefis bir jazz ve folk bileşimi bu parça. Parçaların hemen tümünde trioya özgü bir lirizm ve avant-garde açılımlar dikkate değer.

Jan Garbarek için 1974 yılı en üretken, en çok deneyim kazandığı; müzik ve jazz nosyonunu inanılmaz geliştirdiği bir yıl olarak düşünülmeli. Bu yıl yayımlanan ilk ilginç çalışma, müzisyenin, ülkedaşı ve İskandinav jazz'ının parıltılı piyanisti Art Lande ile çıkardığı 'Red Lanta' adlı albüm. İkilinin yarattığı ilginç duo jazz sound'unda sanatçıların birçok jazz ve folk birikiminin damıtılmış kayıtlarıyla başbaşa kalınıyor. Hüznün, melankolinin kuşatıcılığı içinde beliren etkili bir sound'la karşılaşıyor dinleyici. 1973 yılının ikinci yarısında Garbarek ve kıdemli yol arkadaşı piyanist Bobo Stenson, bu kez double-bas'ta Palle Danielsson ve tanıdığımız Jon Christensen'le bir dörtlü kurmuşlardı. Grup, Kasım ayında ECM anlaşmalarıyla yine stüdyoya girdi ve 1974'de bu grup projesinin ilk albümü 'Witchi-Tai-To' adıyla yayımlandı. Önceki Garbarek albümlerinde biçimlenen mistik, Avrupa'ya dair jazz sound'unun bir devamı var bu albümde de. Çalışmanın özelliği, repertuarlarının kendi kompozisyonlarından çok 'cover' olması. Albümde bir tek basçı Palle Danielsson bestesi var. Diğerleri, Carla Bley, Don Cherry, gibi isimlere ait. Latin folk müziğinin duayenlerinden Carlos Pueblа'nın klasiği 'Hasta Siempre'ye grubun getirdiği yorum, albümün en dikkat çeken yorumu. Bir zarafet, yenilik dolu parçalarda grubun doğaçlama yetisi, folkla kurduğu müzikal köprü takdire değer.

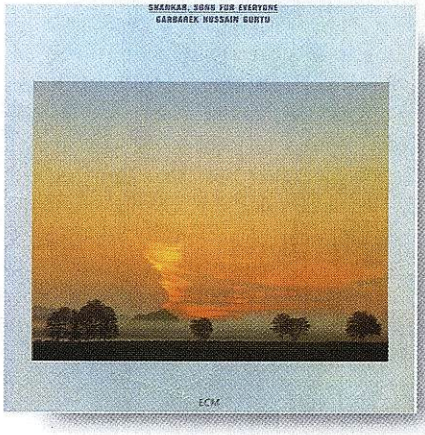

Jan Garbarek'in müziği ve vizyonunun gelişmesinde, olgunlaşmasında, etkili bir role sahip müzisyenlerden biri de Keith Jarrett'tır. Garbarek'in Jarrett'la olan müzikal diyalogu da 1974 yılında başlar. Bu yılın Nisan ayında bu işbirliği sayesinde kaydedilen iki Jarrett albümünde Garbarek yer almaktadır. Bir haftada kaydedilen bu albümlerin adları 'Luminessence' ve 'Belonging' dir. Bu ilk albüm, yaylılar grubu ve saksofon üzerine yazılmıştır. Garbarek'in uçuk doğaçlamalarıyla, karanlık tonlarıyla bezenmiş, klasik müzikle yoğun bağı olan bir yapıttır. 'Belonging'se Garbarek'in de içinde bulunduğu, İskandinav müzisyenlerinden oluşan grubunun ilk ürünüdür. 1970'li yılların ortasında Avrupa'da turneden turneye konserden konsere koşan en favori grup durumundadır dörtlü. Garbarek içinde, kendi müzikal değişiminde temel bir okul niteliğindedir bu grup. Garbarek'in Jarrett'la olan ilişkisi uzun yıllar farklı grup ve projeler bünyesinde devam ededurur. Bu dönem, Garbarek, bir başka ECM sanatçısıyla daha iletişim halindedir. Bu müzisyen ünlü gitarist/piyanist Ralph Towner'dir. Towner klasik müzikten jazz-fusion'a uzanan ünlü Oregon grubunun çekirdek ismidir. Ralph Towner'ın kayıtları 1974'ün Aralık ayında çıkacak olan ve kendi özel tarihinin en önemli albümü kabul edilen 'Solstice'de Garbarek grup üyesi olarak yine yer almaktadır. Towner'la Garbarek arasındaki ilişki de çeşitli aralıklarla yıllar boyu sürer. Ama, bu dönem uzunca bir süre Jarrett'ın grubuyla çalışmalarını sürdürmektedir.

1975 yılında Bobo Stenson'la kurduğu dörtlü de konserler vermekte, albüm hazırlıklarına yönelmektedir. Bu yılın Kasım ayında grup yine stüdyoya girer. Avrupa jazz'ının bu süreçteki en iyi gruplarından olan dörtlünün yeni albümü 1976'da 'Dansere' adıyla yayımlanır. Garbarek'in saksofon stilinin artık tam anlamıyla kıvamını bulduğu bir çalışmadır bu. Jazz'cı kimliğini, doğaçlama yetilerini, grup duygusundaki incelikli üslubunu tam anlamıyla hayata taşıdığı bir albümdür bu. Eski dostu Stenson'la kurduğu jazz telapatisini tam anlamıyla su yüzüne çıktığı bir örnektir bu çalışma. Bu süreçte, müzisyen kişiliğini, stilini tam anlamıyla oluşturmuş bir virtüöz durumundadır Garbarek. Kuzeyli ve mistik yanı, özel bir ton ve atmosferik bir duygu ve iletişimi oluşturmakta, pekiştirmektedir. Garbarek, meselenin virtüöz olmakta bitmediğinin farkındadır. Hep deneyler yapacak, arayışlarını sürdürecek; ama kendine has bir müzik felsefesini kompozisyonlarına saçacaktır. Kayıtları 1976'da yapılan ve bir yıl sonra yayımlanan 'Dis' albümü, sanatçının maceraperest serüveninin ilginç duraklarından biridir. Bu kez Ralph Towner, Garbarek'in albümü için yanındadır. Arkada, bir nefesliler grubu vardır. Melodik öğe, parçalar içinde ağırlığını koysa da, iki müzisyenin Avrupa jazz'ına ve klasik müziğe duydukları tutku albümde hemen öne çıkar. O yıllar, ECM bünyesinde olup, apayrı kulvarlar içinde gezinen ve kendi çizgilerinde bir rafineliği, sofistikeliği temsil eden sayısız ustanın stüdyo ve konser çalışmalarında var olur. Keith Jarrett'ın 'My Song' ve Ralph Towner'ın 'Sound And Shadows' albümlerinde yer alışı belki kaçınılmaz bir süreçtir. Ama, bu kez devreye Kenny Wheler ve Egberto Gismonti gibi ustaların kayıtları girmektedir. Wheeler'ın klasikleşmiş albümü 'Deer Wan'da, merkezi Avrupa'da biçimlenen ilginç formlarına, biçimlerine ulaşırız. Gismonti'nin albümündeyse Latin-jazz yepyeni bir vücuda, karaktere dönüşmüş; bu süreçte Garbarek'in saksofonunun yarattığı yer yer soğuk, bazense lirikleşen ilginç tonu albümlerin soundunda ciddi bir rol üstlenmiştir.

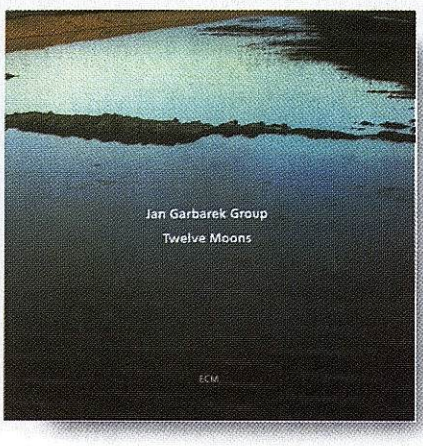

Kendi grup projeleri içindeyse, 1977'de yeni bir projeyi inşa etmeye başlamaktadır. İskandinav jazz'ından görece uzaklaşan bir tutumu yansıtır yeni oluşum. Sound'unda rock esinlerinden hiç vazgeçmeyen; klasik müzik ve folk/etnik kaynaklarla flörtünü bırakmayan ve kendini devamlı yenileyen Garbarek'ın oluşan dörtlüsünde bu kez önemli bir jazz gitarcı vardır. Bill Connor. Avrupa jazz'ına yeni ufuklar kazandıran organist ve piyanist ünlü John Taylor ve efsane Jack DeJohnette yeni dörtlünün diğer üyeleridir. Ortaya çıkan yeni çalışmaya Garbarek 'Places' adını koymuştur. Dört uzun parçadan oluşan bu albümde, gizemcilik yine ön plandadır. Tatminsiz ve mükemmeliyetin peşinde dört usta, iç dünyaları ile uzam arasındaki hayat duraklarında molalar verip, yeni bir müzik ben'inin peşindedir. Garbarek'in ECM merkezli sound'u artık tam kıvamını bulmaktadır. Garbarek bu albümde kendinin olan bir soundu, bir tür konsepti oluştururken; kilise müziğinden Amerikan jazz'ı ve Doğunun ve Kuzey Avrupa'nın mistik ezgilerine kadar varan geniş bir müzikal spektrum içinde kendine bir 'yer' aramaktadır. Bu yer'ler yerleşip kalmayan, göçmen-gezgin ruhlu bir Garbarek tablosunu belirginleştirmektedir. Kompozisyonları kusursuz yorumlanmaktadır. Bir sonraki yıl, aynı ekibe, basçı Eberhard Weber'in katılmasıyla aynı jazz felsefesi içinde yer alan 'Photo With' adlı bir albüm daha yayımlanır. Bu albümde dikkat çeken ballad'ların yanında, nefis bir lirizm vardır. Melankolik ruh halleri müziğe yine sızmaya başlar. İlk, Towner'ın albümünde tanıştığı Weber, bu albümle birlikte sound'a yeni bir lezzet katmanın yanında, bugüne dek Garbarek gruplarının kopmaz bir ustası olacaktır. Özellikle 'Wires' adlı parçada Garbarek, bir soprano saks dehası olarak belirmektedir.

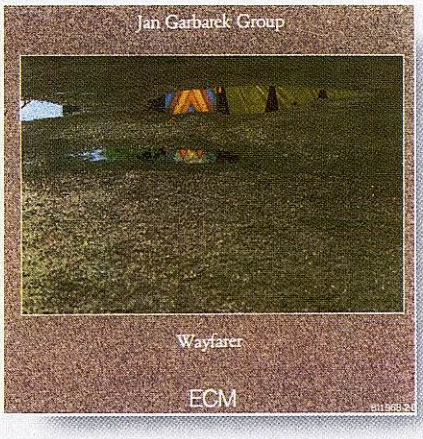

1979'da Garbarek'ın özel tarihinin en anlamlı projelerinden biri daha gerçekleşir. Free-jazz'ın efsane basçısı Charlie Haden, Jan Garbarek ve Egberto Gismonti'yle yaz ve kış aylarında iki farklı albüm için piyasa girecekler; ortaya, folkla jazz'ın en ilginç buluşmalarından ikisi 'Magico' ve 'Folk Songs' albümleri çıkacaktı. Amerikan jazz'ı, Avrupa jazz'ı ve Latin jazz'ın üç ustasının buluşması ortaya benzersiz bir müzikal bileşen çıkarmıştı. sonuçta yapılan müziğin adı jazz'dı. Ama, müzisyenler her biri, kendi özel müzik fikirleri, farklı melodik cümleleri ve uçarı doğaçlama teknikleriyle çok yeni ve lezzetli bir sound'u ortaya çıkarırlar. Lirik öğe yine belirleyici. Ama mistik atmosferin, yeni bir vücut bulan folk deneylerinin hiç uzağında durmuyorlardı. Tabii ki 'Folk Songs' piyasaya 1980 yılında çıktı. Yine 1979 yılında, değindiğimiz sounda pek fazla yaslanmayan, enteresan bir albüm daha kaydedilecektir. Bu bir duo çalışmadır. İskandinav müziğinin duayenlerinden organist Kjell Johnsen'la hazırlanan bu albümün adı 'Aftenland'. Bu duo albüm tam anlamıyla bir ruhaniliği simgeliyordu. Dramatik bir kurgu üzerine ilginç bir izlenimcilik kuşatmıştı bu albümü. Gizemli bir sound'du ortaya çıkan. Orgun yarattığı sesler ve tınılarla Avrupa tarihine kısa bir müzikal yolculuk içindeydi ikili. Bu yolculuk yer yer terapik ve içe dönük bir mahiyete anında dönebiliyordu. 'Spill' adı bir parçada, Garbarek'in özel flütünden çıkardığı ses ve melodik cümleler ne klasiğe, ne jazz'a eklemlenebilen bir mahiyeti temsil ediyordu. Garbarek, bu arada, kayıtları 1979 ilk baharında yapılan iki Keith Jarrett albümünde daha yer aldı. 'Personal Mountains' ve 'Nude Ants'. Bu albümde yine Garbarek'li İskandinav müzisyenlerden oluşan dörtlüydü kayıtlara giren.

Bu süreçte Garbarek'in müziği gitgide çeşitleniyor, zenginleşiyordu. Öne çıkmaya başlayan sanatçının maceraperestliğiydi sanki. 1980'le başlayan yeni on yılda proje üzerine proje üretecek, bunun yanında oturmuş, kendi özel grup soundu içinde renklenen albümler de çıkaracaktı. Bu iki çizgi içinde altı albüm daha yayımlandı. 1981 çalışması 'Eventyr'de usta gitarist John Abercrombie ve Brezilyalı perküsyon devi Nana Vasconcelos'la çalıyordu. Folk ve etnik temalar albümde ağırlık kazanmıştı. Melodik cümleler ve uçuk doğaçlamalar kompozisyon ve geleneksel parçalar bambaşka bir müzikal ve teknik zarafet taşıyordu. Abartı peşinde hiç olmadı albüm parçalarında. Modern müzik tavrıyla, geleneksel müziklerin ilginç bileşenleri çıkmıştı ortaya. Jazz'ın oldukça ötesine çıkan, kategori dışı bir sounddu. Bir tür folk-jazz'dı yapılan yine. Ama, tamamen Garbarek hissiyatı, mistiği ve teknik yetileri üzerine kurulan. Abercrombie ve Vasconcelos, abartıdan uzak, garip bir ritmik atmosfer kazandırdılar parçalara.

Gary Peacock ve David Darling gibi birçok müzisyenin albümünde yer alan Garbarek'in bu tempolu müzik serüveni esnasında, üretimi de hiç durmadı. Kendi dörtlüsüyle ortaya çıkıp, 1981 ve 1983 yıllarında 'Paths, Prints' ve 'Wayfarer' adlı iki parıltılı albüm daha yayımlandı. Bu albümlerde gitarda Bill Connors'ın yerini ünlü Bill Frisell alacaktı. Jazz-fusion kimliği daha bir belirgin olan bu kayıtlarda başçısı artık Eberhard Weber'di. Davuldaysa, ilkinde Jon Christensen, ikincisinde Michael Di Pasqua yer almıştı. Albümlerde tutku daha bir öne çıkmıştı. Doğuya dair mistik motiflere, Kuzey Avrupa folklorunun esinlerine, sıkça rastlansa da, tüm bu müzikler, Avrupa'ya özgü bir modern jazz/fusion tavrı içinde eritilip yeni bir müzikal mimariye dönüştü. Lirizm görece geri plandayken, tutkunun peşinde koşan, müzik arayışlarını devamlı başkalaştıran bir grupla başbaşa kaldık. Saksofonların yarattığı melodik kuşatıcılık, yeni düzenleme biçimleriyle, çok özel bir jazz algı ve üslubunu ortaya serecekti.

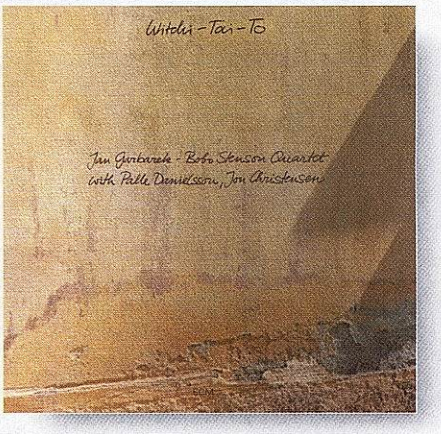

Bu albümlerin konser ve turnelerine koşut olarak, Garbarek'in ilginç bir buluşması daha çıktı ortaya. Ünlü Shankar'ın bir yıl arayla çıkan iki albümünde yer alıyordu sanatçı. Hint geleneksel müziğinin mistik ve melankolik havasıyla jazz formlarının kesişme noktalarında beliren ilginç Shankar sound'una yepyeni renkler, motifler kazandırıyordu Garbarek. Onun etnik müziklerle kurduğu yoğun iletişimin yavaştan başladığının ve zenginleştiğinin ipuçlarıyla doluydu Shankar albümlerindeki Garbarek. Bunların yanında, Eberhard Weber'in 'Chorus' adlı solo albümünde de yerini alıyor. Weber'in içe dönük ve pastoral ruh hallerini sıkça yansıtan sound'una ilginç bir lirizm kazandırmıştı.

Bu ilginç müzikal yolculuklar içinde, Garbarek'in son dönem dörtlüsü yeni kompozisyon-

Ortega®

"İspanya'dan sıcak bir Akdeniz klasiği"

Gerçek klasik saundu, yumuşak tuşe ve süper ucuz fiyat ayrıcalığıyla...

R 120
Top: Masif Fichte (çam)
Arka ve Yanlar: Maun
Sap: Maun
Mekanik: Chrom

R 130
Top: Masif - Sedir
Arka ve Yanlar: Maun
Sap: Maun
Mekanik: Chrom

SANSAMP

Tube Amplifier Emulators

Evde, Südyolarda, sahnelerde profesyonel bir ton için

Genel Dağıtım:
SENKOP MÜZİK
www.senkop.com.tr • senkop@superonline.com
Tel: 0212 249 39 51 • 243 19 89
Fax: 0212 243 19 90

BAYİLER:

Antalya: ***Senkop Müzik***
0242 247 55 23 • 247 80 93

İzmir: ***Trigon Müzik***
0232 446 10 76 • 425 14 35

Adana: ***Adana Müzik Merkezi***
0322 453 88 26

Eskişehir: ***Evrensel Müzik***
0222 226 68 05

Denizli: ***Doğa Müzik***
0258 242 53 95

larla yine stüdyoya girmişti. Bu son dönem grupta gitarist yine değişecekti. Bill Frizell'ın yerine, jazz ortamının ilginç müzisyenlerinden David Torn devreye girer. 1985'de piyasaya çıkan albümün adı 'It's Ok To Listen To The Gray, Voice' oldu. Bu kez şiirle müzik arasında ilginç bağlar kuruyordu Garbarek. Yedi yeni kompozisyonun başlıkları Tomas Tranströmer'in dizelerinden alınmaydı. İmge yüklü dizelerin sanatçıya taşıdığı anlam boyutları, kompozisyonları biçimlendiriyordu. İçli, derin bir doku üzerine işlenmiş zengin müzikal fikirlerle doluydu besteler. Özellikle Eberhard Weber'le kudukları müzikal-fikirsel bağ hemen dikkat çekiyordu. Şarkı formuyla olan bağı hiç yok olmamaktadır. Aralarında melodiye dair garip bir telepatik bağ vardır ve bu albümle birlikte, bu ilişki gitgide zenginleşecektir. İzlenimci tavır yeni bir temizliğe, haslığa dönüşme sürecindedir. Eberhard Weber'in bu açılımda aktif rolü olur. Weber'in bas çalış stiliyle, ahenkli, aynı perdeden gelen birlikte çalışları şarkılara bir ilahi hava kazandırmaktadır. Ortaya çekici, parıltılı bir melodi tavrı çıkacaktır. Değindiğimiz albüm bu özelliklerin en iyi buluştuğu albümlerden biridir. 'The Crossing Place' ve 'Mission' albümde grubun en iyi performans gösterdiği besteler. Albümdeki çoğu kompozisyon yarattığı imgelerle ilginç bir film müziği izlenimi de vermektedir. Albüme adını veren parçada kullandığı flüt, sanatçının değişik sesler, motifler yarattığı bir örnektir. En tempolu, fusion merkezli 'One Day In March I Go Down To The Sea And Listen' adlı parça, grup duygusunu en iyi yansıtan parça mahiyetinde. En 'jazz gibi jazz' olan örnek bu.

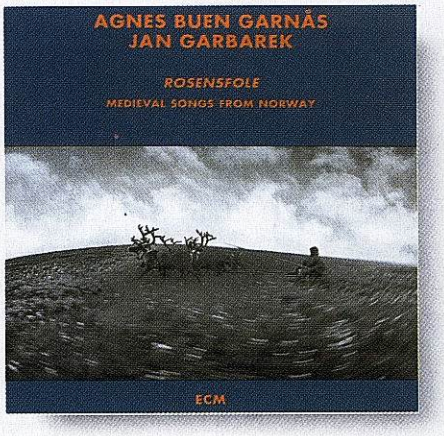

1987 yılında yayımladığı 'All Those Born With Wings' albümünün özelliği, çalışmayı tek başına bir solo yapıt olarak kurgulayıp, hayata geçirmesi. Klasik, folk ve özellikle de jazz tavrının bu ilginç bileşeni olan albümde New Age sound'unun atmosferik havasını da yakalamak mümkün. Pastoral bir ruh hali taşıyan, doğa tasvirleriyle dolu kompozisyonlar dinlediklerimiz. Düşsel dünya ve mistik esinler de çoğu parçaya sinmiş. Yani, tüm esinlerini, birikimlerini, müzikal ve fikirsel anlamda kaynaştırıp ilginç bir estetiği yakalıyor albümde. Böyle çeşitlilikle, düş yolculuklarında hüzün ve melankolinin müziği kuşattığını söylememek olası değil. İnsan doğasıyla, görsel doğanın kesişme alanlarında gezindi bu albümde. Bir konsept oluşturan, altı bölümlük bu çalışmayla artık ustalar kategorisine geldiğini kanıtlamıştı Garbarek.

Albümün akabinde ünlü tabla ve perküsyon ustası Zakir Hussain'in klasikleşen albümü 'Making Music'de yerini almıştı. Bir tür etno-jazz albümü olan bu çalışmada, Garbarek'in etnik kulvara adım adım ve daha yoğun yönelişinin ipuçları beliriyor. Aynı zaman diliminde, bas virtüözü Gary Peacock'un 'Guamba' albümünde de çaldı. Bu deneyimlerin akabinde, Garbarek'in bugüne kadar uzanacak, yeni formatlı ilginç grubunun nüveleri oluşmaya başladı. Bu dörtlü tasarımının en önemli özelliği, gitardan vazgeçmeyip ekibine bir piyanist katmasıydı. Akustik ruha biraz daha yaklaşsa da, elektrikli ve elektronik enstrümanlardan uzaklaştığı anlamına gelmiyordu bu durum. Ekibindeki has yol arkadaşı yine Eberhard Weber'di. Piyanist kolları biraz yadırgatacaktı. Şarkı formuna duyduğu sadakat fazlasıyla belirginleşmişti. Virtüözite, ruhani havanın bir nebze önüne geçti. Albüm, müzikal yoğunluk açısından, jazz'dan görece uzaklaşsa da, kendine ait bir Garbarek birikimini yine de yansıttı. Bu albüm, Garbarek isminin Türkiye'de yaygın bir ilgi odağı olmasının da ilk büyük belgesi oldu. Albümdeki sayısız ezgi, bu ülkede çeşitli iş alanlarında bir 'reklam müziği' olarak kullanıldı.

Müzisyenin eklektik müzik tavrı 1990'lı yıllarda fazlasıyla ön plana çıkar. World-jazz esprisine daha bir yaklaşmaktadır. Antik müziklerin, modern dönemle kurduğu bağı sorgulayan bir Garbarek'le bile karşılaşılmaya başlanır. Hızlanmaya başlayan bu değişimin ilk ilginç örneği, Agnes Buen Garnas adlı egzotik şarkıcıyla çıkardığı duo albüm 'Rosensfole' olur. Gizemli şarkıcı Garnas'la Orta Doğu, Arap ve Hint müziklerinin ağırlığını koyduğu bir sound biçimlendirir. Makam müziğiyle yakın ilişkiler içindedir. Ama Norveç Ortaçağ şarkılarına da uzanmadan edememiştir. Etnik köklerden hareketle büyülü bir şarkı formu çıkar ortaya. Şarkıcının egzotik yorumuna Garbarek'in enstrümanıyla kattığı ilginç melodik cümleler ortaya kuşatıcı bir sound çıkaracaktır. Jazz'dan oldukça uzaklaşan bir müzikalitedir beliren. Ama, doğaçlama tavrındaki incelikler bu uzaklaşmayı bir nebze birbirine yaklaştırır.

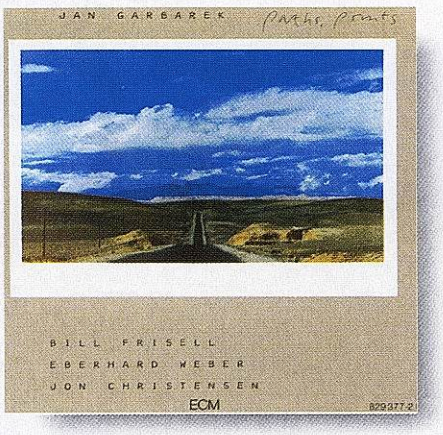

Müzisyenin eklektik müzik tavrı 1990'lı yıllarda fazlasıyla ön plana çıkar. World-jazz esprisine daha bir yaklaşmaktadır. Antik müziklerin, modern dönemle kurduğu bağı sorgulayan bir Garbarek'le bile karşılaşılmaya başlanır.

nuksa, yine grupta bugüne dek devam edecek olan Alman müzisyen Rainer Brüninghaus oldu. Bu yeni oluşumda perküsyonuyla yine Brezilyalı virtüöz Nana Vasconcelos yer alacaktı. Dörtlünün 1988 yapımı olan albümü 'Legend Of The Seven Dream' oldu. İskandinav folkloru ve efsanelerinden derin izler taşıyan, oldukça melodik bir örgü üzerine kurulu besteler bütünüydü bu albüm. Garbarek ve grubunu ilk kez ciddi biçimde 'popüler' kıldı. Jazz'ın ötesine yolculuk'a ciddi bir adımdı bu yapıt. Kendi folklorunu baz alsa da, ilişki halindeki diğer etnik müziklerle kurduğu bağ yine parçalara işlenmişti. Yeni dinleyici grubu yakaladı bu albüm yoluyla. Ama onun 'jazz'cı' kimliğini hep önde tutan-

Bu süreçte grubuyla turneler devam etmektedir. Grup projesini yeni bir albüme daha taşıma tasarımındadır Garbarek. 1990 Ağustosunda yeni bir albüm için stüdyoya girerler. Müziğini zenginleştirmek ve farklılaştırmak için kompozisyonlarının yorumların yorumlanmasında yeni müzisyenlere de ihtiyaç vardır. Grubun içine davulcu Manu Katche girer. Ingor Antte Ailu Gaup adlı bir başka egzotik vokalist albümün konuğudur. Ama, en önemlisi elektroniğin estetiğine dünyada özel katkılar taşıyan Bugge Wesseltoft'da synthe-

sizer'la albümün konuğudur. Bu albümün sound'unda tınılar gitgide zenginleşmekte, mistisizm özel bir yer kapsamaktadır. Albüme 'I Took Up The Runes' adını verir Garbarek. Popülerleşme ve jazz'ın ötelerine yolculuk devam etmektedir çalışmada. İskandinav folklorundan, Latin Amerika ezgi ve ritimlerine, Asyatik mistisizmden rock unsurlara uzanan inanılmaz genişlikte bir müzikal hacim çıkmıştır ortaya. 'Molde Canticle' adlı upuzun kompozisyonda tüm değindiğimiz renkler buluşmaktadır adeta. Ama Garbarek'in hakim soundunun ışığı içinde biçimlenmiştir bu müzikalite. Garbarek, olgunlaşmış tonuna apayrı bir zenginliği büründürüyordur artık. Weber'se bas'ı yer yer gitar gibi kullanmakta, zarif sololarla insanı büyülemektedir.

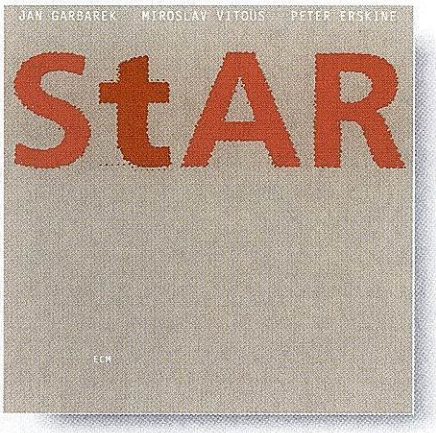

Bir yerde rock-jazz coşkuyla karşılaşırken, başka bir kesitte melodik ve romantik basit müzik havalarıyla başbaşa kalınır. Synthesizer'ın sesleriyle yalnız modern çağı işaretlemez. Bu çağla geçmiş arasındaki gizil bağı, kozmik dünyanın yarattığı mistik atmosferi sergilemektedir. En saf haliyle çalınan Brüninghaus'un piyanosudur. Bu özellikler tüm incelikleriyle 'Buena Hora', Buenos Vientos' adlı kompozisyonda da yakalanır. Garbarek'in free-jazz'la olan köklü bağını bu yeni açılımı içinde yeniden yeşerttiği parça, albüme adını veren 'I Toot Up The Runes'dir. 'His Eyes Were Suns'da doğumsu mistisizm bir nebze öne çıkmıştır. Nefis bir ezgi üzerine kurulan folk parça 'Gula Gula'da Garbarek'in saksofonundaki virtüözitesi öne çıkar. Oryantal ritimlerin ve piyanonun ilginç melodik cümlelerinin yarattığı gizi es geçmek olası değildir bu bestede. İlkel tınılar, Afrika'nın aksak ritimleri üzerine kurulan etnik karakterli 'Rahkki Sruvvis'de konuk vokalistin nefis içli üslubu dinleyeni hemen etkilemektedir. Aynı lezzeti 'Gula Gula'daki vokalde hissettiğimizi söylemek zor.

Bu dönem Paul Gigger'ın bir albümünde çalan Garbarek, asıl ilginç katkıyı bir film müzikleri buluşması albümünde yaşamıştır. Yunanlı piyanist ve vokalist Eleni Karaindrou'nun hüzünlü kompozisyonlara asıl lezzeti saksofonlarıyla Garbarek taşıyacaktır. Kendi Kuzeyli duyarlılığıyla, Akdeniz özel ezgi ve lirizmi buluştuğunda ortaya değişik, çekici bir sound çıkar.

Sanatçının etnik müzikle olan ciddi diyalog ve arayışlarının sürdürürken, 90'lı yılların Batı dünyasında büyük ilgi gören Pakistanlı vokalisti Nusret Fateh Ali Khan'la buluşması da şaşırtıcı bir durum değildi. Ali Khan, Pakistanlı bir sufiydi. Çok ilginç bir dinsel müzik tavrı vardı. Ama o denli de moderndi bu vokalist. Etnik müziğin özünü hiç bozmadan yapılan yeniliklerden hiç vazgeçmiyordu. ECM, Garbarek'le Ali Khan'ı buluşturup benzersiz bir albüm çıkardı ortaya. Yerleşik etnik müzikler Garbarek'in özel mistik yorumculuğuyla buluşunca ortaya benzerine hemen hiç rastlanmamış bir buluşma çıktı. 'Ragas And Sagas' adlı bu albümde, beş kompozisyondan yalnız biri Garbarek'indi. Gerisi Ali Khan'ın yöresel, etnik ezgileri üzerine kurulmuş melodi, ritim ve vokal bileşimiydi. Tasavvufi kökenli bu sound'u iki müzisyen de bozmaya, abartıp poplaştırmaya hiç yönelmediler. İkisi de aslında birer doğaçlama virtüözüydü. Yanlarında, sufi ailenin üç üstadı daha yer aldı. Bu üstadlardan ikisi yerel enstrümanlarını kullanıyorlar. Müziğin somut bir inanç biçim olarak yaşandığı etnik kültürlerin ruhunu, tavrını zedelemeden, ortaya yeni bir müzikal tavır çıkmış. Bu albümün, Garbarek'in mistik müzik algısı ve mecrasında özel bir yer taşıdığını vurgulayarak noktalayalım bu kesiti.

1990'lı yılların ilk yarısı Garbarek'in en üretken dönemleri arasında. Grubunda da bir değişiklik yaşanıyor. Nana'nın yerine perküsyonda ekibe, Danimarkalı kadın müzisyen Marilyn Mazur katılıyor. Garbarek bu süreçte, basın efsanelerinden Çek müzisyen

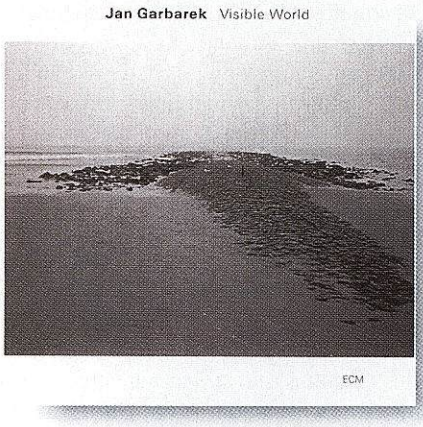

Minoslav Vitos'la da bir trio albüm yayınlıyor. Trionun davulcusu Peter Erskine. 'Star' adlı albüm jazz-fusion'a daha bir yakın. Ama, Orta Avrupa folklorunun da albümdeki kompozisyonlarda açık rolü oluyor. Bu çalışmanın ardından, Vitous'un solo albümü 'Atoms'da yer alıyor Garbarek. Grubuyla süren çalışmaları 1993 yılında yine bir grup albümüne dönüşüyor.

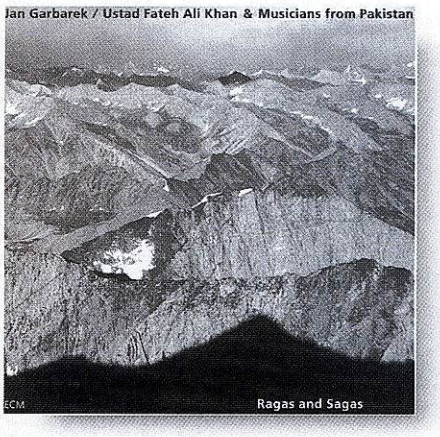

'Twelve Moons' adlı bu çalışmada Agnes Buen Garnas ve Mari Boune vokalleriyle konuk oluyor. Sound'undaki eksantrik hava değişmiyor. Sürdürdüğü etno jazz izlekler yine ağırlıkta bu albümde. Bu albümün ardındansa, bir enteresan stüdyo çalışmasına daha girişiyor sanatçı. Bu kez, ECM, onu Tunuslu virtüöz udi Anouar Brahem'la buluşturuyor. Yani devreye ağırlıklı Kuzey Afrika folklorları da giriyor. Bu tiro projede üçüncü üye bir tablo virtüözü olan Shavkat Hussain. Yani vurmalılar yoluyla Hindistan, Pakistan'ın mistik tınılarına uzanırlarken, Afrika ve Kuzey Avrupa folkloru, müzikal malzemeleriyle yine şaşırtıcı bir bileşim daha çıkıyor ortaya. Bu albüme 'Madar' adını veriyor müzisyenler.

Görüldüğü gibi, dünya folk ve etnik müzikleriyle kurduğu derinlikli köprü tüm zenginliğiyle sürüyor. Tam anlamıyla 'etno-jazz' kategorisine de sığdırılamayan çalışmalar bunlar. Artık has bir ruhanilik pekişmiş durumda Garbarek'in saksofon çalış sitilinde. Yeniliklere ve değişime çok açık, ama içli üslubundan, melodi dünyasından hiç vazgeçmeyen bir müzisyen tablosu var ortada. World, etnik ve jazz müzikleri içinde beslemekte, yoğunlaşmakta olan Garbarek'e bu kez çokça şaşırtıcı bir proje daha sunuluyor. Dünyaca ünlü vokal dörtlüsü 'The Hilliard Ensemble'la stüdyoya giren sanatçı, benzerine dünyada az rastlanan bir albümün, grupla birlikte yaratıcısı oluyor. Grubun ana özelliği ağırlıklı rönesans ve ortaçağ şarkıları, aryaları söylemeleri. Garbarek, dörtlünün bu tar-

Çeyrek yüzyıllık üretken serüveninin her aşamasından izler taşıyan, benzersiz bir jazz nosyonu yine dikkat çekiyor. Ama sound toplu olarak düşünüldüğünde, jazz'ın ana kalıplarını zorlayan, aşan yerlere doğru gittiği hemen tespit edilebiliyor.

zına yeni, melodik ve bir ölçüde de doğaçlamacı bir boyut kazandırıyor. Yorumlanan ortak parçalar yine 1993'de 'Officium' adıyla yayımlanıyor. Albüm şaşırtıcı ölçüde bir başarı popülarite kazanıyor. Bu ortaçağ ve sonrası müziğe yeni bir yorum, farklı bir müzikal kişilik kazandırıyorlar. Albümün satışı bir milyonu aşıp, sanatçıları daha yaygın bir üne kavuşturuyor. Öyle bir popülarite ki, 'İlk kez bir jazz müzisyeni ünlü 'BBC Radyo-3'ün 'Haftanın Konuğu' olabiliyor. Turneleri büyük yankılar uyandırıyor. Garbarek'in şarkı formu ve algısı bambaşka bir mecraya doğru akıyor bu albümde. Kendi stil ve felsefesinden ödün vermeden yüzyıllar öncesinin şarkılarına ilginç bir lezzet kazandırıyor. Bu albümün uzun turneleri dolayısıyla belli bir süre grubundan kopmuş olan Garbarek 1995'de grubunu tekrar toplayıp, kendi adına bir albüm çalışmasına yoğunlaşıyor. Perküsyoncu Mazur ve davulcu Katche'den oluşan son kadroda bir değişiklik gözükmüyor. Ancak yeni albümde Mari Boine vokaliyle yine konuk oluyor. Ünlü Trilok Gurtu'da tablasıyla bir parçada yer alıyor. Melodik temanın yine merkez olduğu, ama etrafı zengin doğaçlamalarla bezenen, folk ve etnik müzik esinli özel sound'u yine su yüzüne çıkıyor.

Çeyrek yüzyıllık üretken serüveninin her aşamasından izler taşıyan, benzersiz bir jazz nosyonu yine dikkat çekiyor. Ama sound toplu olarak düşünüldüğünde, jazz'ın ana kalıplarını zorlayan, aşan yerlere doğru gittiği hemen tespit edilebiliyor. 'Visible World'da, görsel dünyanın içi dünyayla olan içil ve itici bağı parçalarda öne çıkıyor. Saksofonlar dışında, keyboard ve perküsyona kadar uzanan birçok enstrümanı da kullanıyor sanatçı. Bestelerde çokça sorgulanan yalnızlık, yabanıllık. Birbirinden ilginç değişimler ve müzikal pasajlarla bezeli, tamamen Garbarek'e özgü bir jazz çıkmış ortaya. Tutku değil, saflığın, sadeliğin, dinginliğin duyarlılığını acı acı yansıtıyor kompozisyonlarına. Bu albüm de büyük yankı uyandırınca, grubuyla uzun aylar turne yapıyor sanatçı ve grubu.

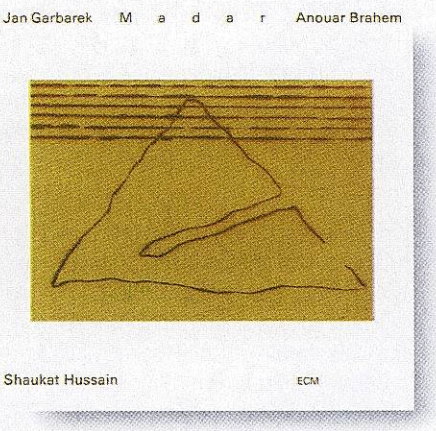

Garbarek herhalde, dünyanın en üretken bestecilerinden biri. Görsel dünyanın her geçen gün daha bir dışına düşen, iç dünyası, derviş edasıyla kendine özgü bir inanç biçimini, öteki dünyalarla olan yolculuğunu gitgide yoğunlaştıran, bunu kompozisyonlarına taşıyan bir sanatçı konumunda artık. Felsefe onun için en az müzik kadar önemli. Bir tür batılı 'sufi' izlenimi veren bir derviş hali artık müziğin çokça kucaklamış durumda. Müziği hep ilahi parıltılar üzerine kuruluyor. Dünyanın çokça içinde izliyor tanıyor. Tanıdıkça da derinleşiyor. İşte bu ruh halinin, dervişane edanın müziğine yansıdığı en ilginç yapıtlarından biri, 'ayinler' anlamına gelen 'Rites' albümü. Evet çok sayıda ayin yazıp, eskilerden de bir iki örneği yeniden yorumlayıp, ilginç bir double albümle çıkmıştı karşımıza Garbarek. 'Rites'da toplam onaltı uzunca kompozisyon yer almıştı. Brüninghaus, Weber ve Mazur'un yanında kozmik atmosferi bazı parçalarda yine Bugge Wesseldoft'un synthesizer'ı ve elektronik efektleriyle şekillendirmişti. Rönesans'a gönderme yapan bir şarkının sahibi ve yorumcusu, aynı zamanda bir- iki parçadaki senfonik orkestranın da kondüktörü olan Jansug Kakhidze. Bir parçada Solvguttene Erkek Korosu'nun nefis vokaliyle başbaşa kalınıyor. Uzun, mistik, dervişane bir yolculuk izlenimi veren 'Rites' albümünde, kırk yıllık birikiminin çeşitli kırıntılarına müzikal izlerine sıkça rastlanıyor. 'Where The Rivers Meet, 'Song Tread Lightly' ve 'Vast Plain, Clouds' albümün en çarpıcı örnekleri. Garbarek'ın baştan beri sıraladığımız sayısız birikimi bu ayinlere içli bir biçimde yayılmış. Bunlar tam anlamıyla bir 'kilise ayini' tabii ki değil. Ama, Garbarek'in mistiğinin, inancının, zevklerinin hü-

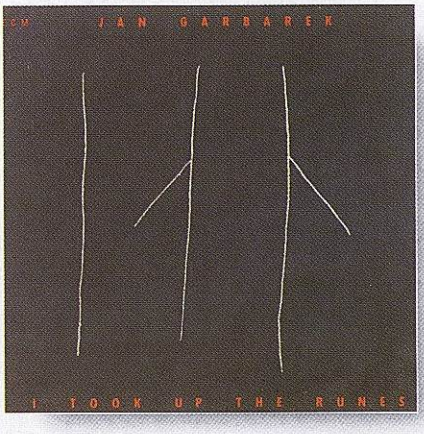

zünlü bir panoraması. Onu bu konuda en iyi anlayan, felsefesini bilen de grup arkadaşları olduğundan parçaları mükemmel yorumluyorlar dersek abartmamış oluruz. Popülerliğin ötesinde, onun ayinleri onun jazz'ı gibi. Bildiğimiz jazz'a her anlamıyla benzemiyor. Feyzini jazz'ın köklerinden alıp, insanı jazz'ın ötesinde bir yolculuğa yönlendiriyor.

'Officium' albümünün yarattığı yankılardan olsa gerek, Garbarek The Hilliard Ensemble'la 1998 yılında tekrar stüdyoya girip, bu kez 'Mnemosyne' adlı yeni bir albüm daha yayınladılar. Müzikal ve vokal titizlikte bir farklılık yok. Kültürel- müzikal miras yine belirleyici. Yorum yetileri ve aralarındaki iletişim bu albümde daha bir olgunlaşmış durumda.

Görüldüğü gibi, Garbarek çok farklı müzikal yolculuğu, kendi içine, varlığına yönlendirmeyi bilen bir derviş edasıyla yaşıyor, müzik yapıyor. Artık, onu, kendi müziğini yapan bir müzisyen kadar, müzikte 'projeler adamı' olarak düşünmek mümkün. Onun çalışındaki meziyet bu imkan ve yetiyi sağlıyor ona. Evet, bazen birbirini anımsatan kompozisyonları oluyor. Ama, müzik vizyonunun zenginliği, inanç sistemindeki derinlik, dinginlik ve enstrümanlarındaki hakimiyeti düşünürsek, kompozisyonlarının ayrıcalığı, özgünlüğü hemen hissedilecek. Müzik vizyonu geniş ama hüznü, melankolisi bu algı içinde biçimleniyor, vücut buluyor. Dağınık bir değil, eklektik. Olur olmaz deneyler peşine koşmuyor. İnancının avcısı durumunda. İyi, derinlemesine dinlenirse, baştan beri aynı müziği yaptığı, yalnızca bu müziğin bitmek tükenmek bilmeden çeşitlendiğini söyleyebiliriz. Çünkü o tutkunun değil içe ve dışa doğru arayışların müzisyeni!

Gitar ve Bas Telleri

Jazz, Blues ve Rock için

İpeksi tuşe ve çalma rahatlığı...
Olağanüstü tonalite ve renklilik...
Tüm müzisyenlerce tercih edilmekte.

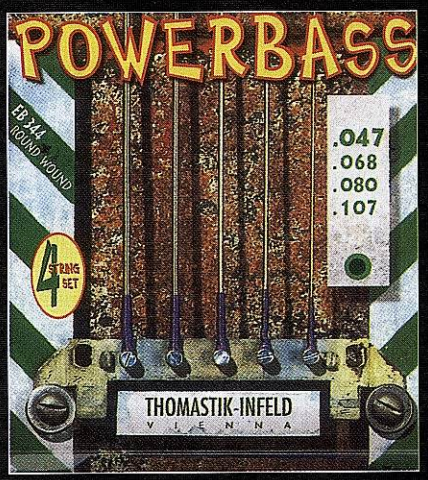

Power Bass
Round Wound

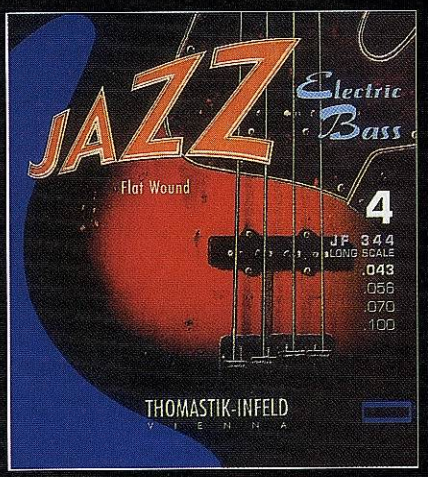

Jazz Electric Bass
Flat Wound

George Benson
Nickel Flat Wound

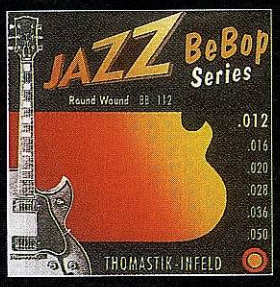

Jazz Bebop Series
Round Wound

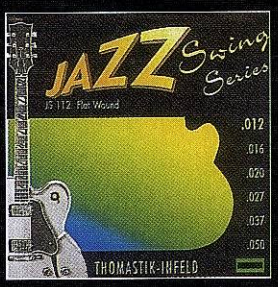

Jazz Swing Series
Flat Wound

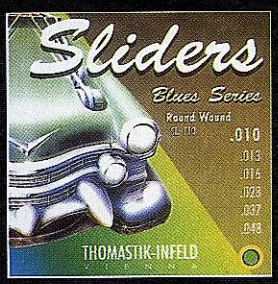

Sliders Blues Series
Round Wound

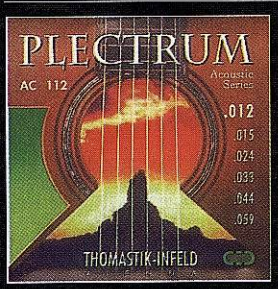

Plectrum
Acoustic Series

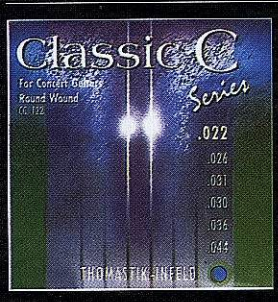

Classic C Series
Round Wound

THOMASTIK-INFELD

Toptan Dağıtım: Bosna Blv. ATA2 Sitesi, Erguvan Cad.No.3 Çengelköy-İst.
Tel: (0216) 4862552/54 Faks: (0216) 4860820

İstanbul: **Lale Plak,** Galip Dede Cad. No.1 Tünel-İstanbul
Tel&Faks: (0212) 2937739

Senkop Müzik, Galipdede Cad. No.14-16 Tünel-İstanbul
Tel: (0212) 2431989 Faks: (0212) 2431990

İzmir: **Trigon,** Gazi Bulvarı, Gazi İşhanı No.66/A Çankaya-İzmir
Tel&Faks: (0232) 4461076

Geçmişe Yolculuk...?

Tunç Bozoğlu
tunc@lotushifi.com

HiFi ile ilgilenen hemen herkes lambalı amplifikatörleri tanır. Ve bu amplilerin en sık kullanılan, daha doğrusu en sık karşılaşılan türlerinin push-pull tasarımlar olduğunu da bilir, sanırım. Burada Push-pull'dan, kabaca tercümesi; itme-çekme'-den kastedilen şey, ses sinyalinin pozitif ve negatif bölümlerinin ayrı ayrı güçlendirilmesi. Dolayısıyla, çıkış katında en az iki adet lambanın kullanılması gerekiyor. Bu lambaların biri sinyalin sadece pozitif kısmını diğeri de sadece negatif kısmını güçlendiriyor. Sinyal, bilindiği üzere, sinüs dalga formuna sahip (x-y skalası üzerinde tarif edecek olursak, bir yukarı (pozitif) bir aşağı (negatif)) olduğundan her iki çıkış lambası da eşit ağırlıkta yük sırtlıyorlar.

Gelelim *single-ended*, yani "tek çıkışlı" tasarımlara. Adından da kolayca anlaşılacağı üzere bu amplilerde çıkış sinyalinin pozitif ve negatif her iki bölümü, tek bir çıkış lambasıyla güçlendirilir. (Gerçi iki çıkış lambasının kullanıldığı "paralel single ended" diye adlandırılanları da yok değil.) Single-ended türdeki lambalılar, amplifikatörlerin en primitifi olarak da görülebilir, ekteki yazıdan da anlaşılacağı üzere.

Aşağıda okuyacağınız yazıyı yaklaşık 5 yıl önce, kurucu üyelerinden biri olduğum Istanbul HiFi Kulübü'nün bir toplantısında TAS (*The Absolute Sound*) dergisinden bir alıntı olarak sunmuştum. Geride bıraktığımız son iki yıl içerisinde bizde de gittikçe artan *single-ended* amplifikatör merakı, bu yazının tekrarının uygun olacağını gösteriyor. Bu konuda eleştirilerinizi *tunc@lotushifi.com* adresine bekliyorum.

'Single Ended' lambalı amplifikatörler:

Single ended lambalı ampliler II. Dünya savaşı öncesinde, Amerika Birleşik Devletleri'nde, genellikle sinema salonlarının seslendirilmesinde kullanılmaktaydılar.O dönemlerde, ABD'deki yegane telefon sisteminin ve sinema salonlarının sahibi ve işletmecisi olan, *Bell Laboratories*'in uzantısı konumundaki *Western Electric Co.* adlı kuruluş, hem *single ended* ampliler hem de hoparlörler üretmekteydi. Sherman'ın anti-tröst yasalarını takiben haberleşme ve eğlence alanındaki monopolü dağıtmak zorunda kalan bu holdingin daha önce sinema servis bölümü olarak işlev gören *Electric Research Products Inc.* ünvanlı kuruluşu, 1936 yılında değişime uğrayarak, *All Technical Services Co.*, yani kısaca ***Altec*** adını aldı.

Western Electric pek çok elektronik devre, amplifikatör ve hoparlör patentine sahipti ve lisans yoluyla bunları diğer firmalara kiralamaktaydı, yeni kurulan ***Altec*** şirke-

ti de bunlardan biriydi. 1941 yılında **Altec**, o zamanlar esas olarak hoparlör ünite parçaları üreten *James B. Lansing* (**JBL**) şirketini satın aldı. Bu satın almanın akabinde de sinema salonlarında büyük boyutlu, *horn* tipi vokal hoparlörleri görülmeye başlandı. Daha sonraları *JBL* tüketici pazarına, *Altec* ise profesyonel seslendirme pazarına yöneldiler.

II. Dünya savaşını takiben ABD'de buzdolabı, çamaşır makinesi ve otomobil gibi ürünler için gelişen aşırı talep le birlikte tüketim malları üretimi canlandı ve bu canlanma doğal olarak hobi ürünlerine de sıçradı. Hemen herkes, elindeki LP-çalar ve radyoları, kaliteyi (*fidelity*) arttırmak amacıyla kurcala-maktaydı. Nitekim 1947 baharında, *DTN Williamson*'ın, günümüzde 'ilk high-fidelity ampli devresi' olarak kabul edilen devreyi tasarımlamasıyla birlikte '*audiophile* hareket' de başlamış oldu. (*Williamson*'ın push-pull tasarımlı bu devresi bugün halen kabul görmekte ve hatta **VAC** adlı bir Amerikan şirketi bu tasarımda ampliler üretmeye devam etmektedir.)

Günümüzde hayretle karşılanabilecek olsa da, o zamanlar ticari bir hi-fi ürünü bulunmamaktaydı. Dolayısı ile herşeyi kendi başınıza yapmak zorundaydınız. 1950'lerin başında ***DIY*** *(Do It Yourself)* pazarının gelişmesi ile birlikte *Audio, Wireless World, Popular Science, Popular Electronics* gibi dergiler ortaya çıktılar ve bu dergiler hi-fi üzerine teknik yazılar ile birlikte pekçok hi-fi devre tasarımları da yayımladılar. *Avery* **Fisher**, *David* **Hafler**, *Saul* **Marantz**, *H.H.* **Scott**, *Ed Miller* (**Sherwood**), *Frank* **McIntosh** gibi girişimciler de ev kullanımı için *high fidelity* cihazlar üretmeye başladılar.

1950'lerin sonlarına doğru, *stereo* çağı henüz başlamışken, *Acoustic Research* şirketinden *Edgar Villchur*' ün tasarımladığı akustik süspansiyon sistemiyle çalışan hoparlör modeli, hoparlör endüstri-sinde devrim yarattı. Bu hoparlör, kabin boyutlarının ufaklığına rağmen yüksek ve kaliteli ses ile birlikte derin bas frekanslarını da verebilmekteydi. Çok çabuk kabul gören bu yenilik, tabii ki bazı sorunları da beraberinde getirdi. Kapalı kutudaki sabit hava şartları, çıkış güçleri daha yüksek olan amplifikatörler gerektirmekteydi. Neticede hi-fi endüstrisi, duyarlılığı düşük olan hoparlörler ve çıkış güçleri daha yüksek olan ampliler üretmeye başladı. Şu an içinde bulunduğumuz *high fidelity* 'nin modern çağı da böylece doğmuş oldu.

II. Dünya Savaşı sonrasında Amerikan yapımı elektronik cihazlar tüm düyada takdir toplamakta, ve hatta batı tutkunu Japonlar tarafından biraz da kıskanılmaktaydılar.1950'lerde Japonya'da para ve kaynak kıtlığı mevcuttu. Savaşta harabeye dönüşmüş olan alt yapıyı yeniden kurmak için çok fazla kapitale gereksinim vardı. Japon hi-fi hobicileri, Avrupa veya Amerikan yapımı elektronik parçaları pahalı olmalarından ötürü satın alamıyorlar, savaştan arta kalanlarla idare ediyorlardı. 1920 ve 30'lu yıllardan arta kalan herşey *single ended* olduğu için, *single ended* transformatörler oldukça bol bulunuyordu. *Isamu Asano* ve *Kitao Ito* gibi öncüler bu dönemde *6BQ5* ve *6B6* 'lara ve hazırda bulunan diğer lambalara dayalı amplifikatörler yaptılar. *Ito*, 1950'lerde ilk *300B* model lambaya dayalı *single ended* ampliyi yapmış olarak bilinir. (Aynı senelerde, *Audio* dergisinde, *300B* lambaları kullanan diğer tasarımlar yayımlanmıştı ancak bu tasarımlar gerçek *single ended* değillerdi.)

Japonya'da o dönemlerde iki adet magazin doğdu: *Musen To Jikken* (*MJ = Wireless and Technology*) ve *Radgo Gijutsu* (*Radio Technics*). Bunlar ve bunların tarzındaki diğer dergiler, *push-pull, direct coupled* ve *single ended* tasarımlar hakkında çeşitli yazılar yayımladılar. *Asano* da 1960'ların sonunda yetmiş adetten fazla ampli ve devre tasarımını kapsayan *The Allure of Tube Amplifiers Vol 1&2* isimli iki adet kitap yayımladı.

Kültürel özelliklerinden dolayı *audio* konusunu da mistik bir anlayışla ele alan Japonlar, kendi ürettikleri, modern, transistörlü cihazların yanında *single ended* tasarımlardan da vazgeçemiyorlardı. 1960 ve 70'li yıllarda finansal başarıları arttıkça, Japonların, Amerikan yapımı audio cihazlarına olan talepleri de artmaya başladı; Japonya'da *Western Electric, Altec Lansing, Mc Intosh* ve *Marantz* markalı cihazlar ses açısından olduğu kadar tasarım açısından da çok beğenilmekteydiler (halen de öyle!). Aynı dönemlerde Amerikan tüketicisi ise modern, transistörlü cihazlar uğruna *single ended* tasarımlı cihazlarını ucuz fiyatlarla elden çıkarmaya başlamıştı. Bu durum doğal olarak, açıkgöz girişimcilerin epey işine yarıyordu.

Single ended **lambalı audio, bir Japon özelliğidir.** (Fransa, Italya, Ingiltere ve Amerika gibi ülkelerde de *single ended* tasarımcıları vardır ama onların bu tasarımları kendi ülkelerinden ziyade Japonya'da daha popülerdir.) Günümüzdeki Japon ve diğer single ended tasarımlar "ikinci dalga" olarak adlandırılmaktalar.Bunların içinde dikkat çekenler:

Kondo; dünyanın en pahalı amplisi *On Gaku* 'yu üreten "*Audio Note*" şirketinin tasarımcısı, *J.C. Morrison;* Dinosaur , *Noriyashu Komuro;* Komuro Audio Labs., *Alan Kimmel*; Welborne Labs., *J.C. Kue*; Quadric, *John Stonezer;* Bel Canto, *Dannis Had;* Cary Audio Design, *Alesa Vaic*; Vaic Audio, vb.

Çağdaş ve Amerikan *single ended* hareketi, *Walt Bender* tarafından ve pek de farkında olmadan başlatılmıştır; 1978'de *Audiomart* magazinini satın alan Walt Bender önceleri single ended tasarımlar hakkında pek birşey bilmiyordu. Ancak *Western Electric* markalı 30-40 yıllık cihazların dış ülkelerdeki koleksiyoncularca, nakit paralar karşılığı satın alındığını görünce epey meraklandı ve *Western Electric* yapımı *model 91, single ended* bir ampli satın aldı.İşte, bu alış veriş onun hayat akışını değiştirdi. Bu amplifikatörü dinleyen hemen herkese, ki bunlara *Morrison, Herb Reichert* ve *Michael LaFevre* da dahildir, *single ended* kelimesini yaymaya başladı. *LaFevre, Bender*'in önerisi ile, el sarımı, *single ended* transformatörler üreten tek Amerikan firması olan *Peerless Transfor-*

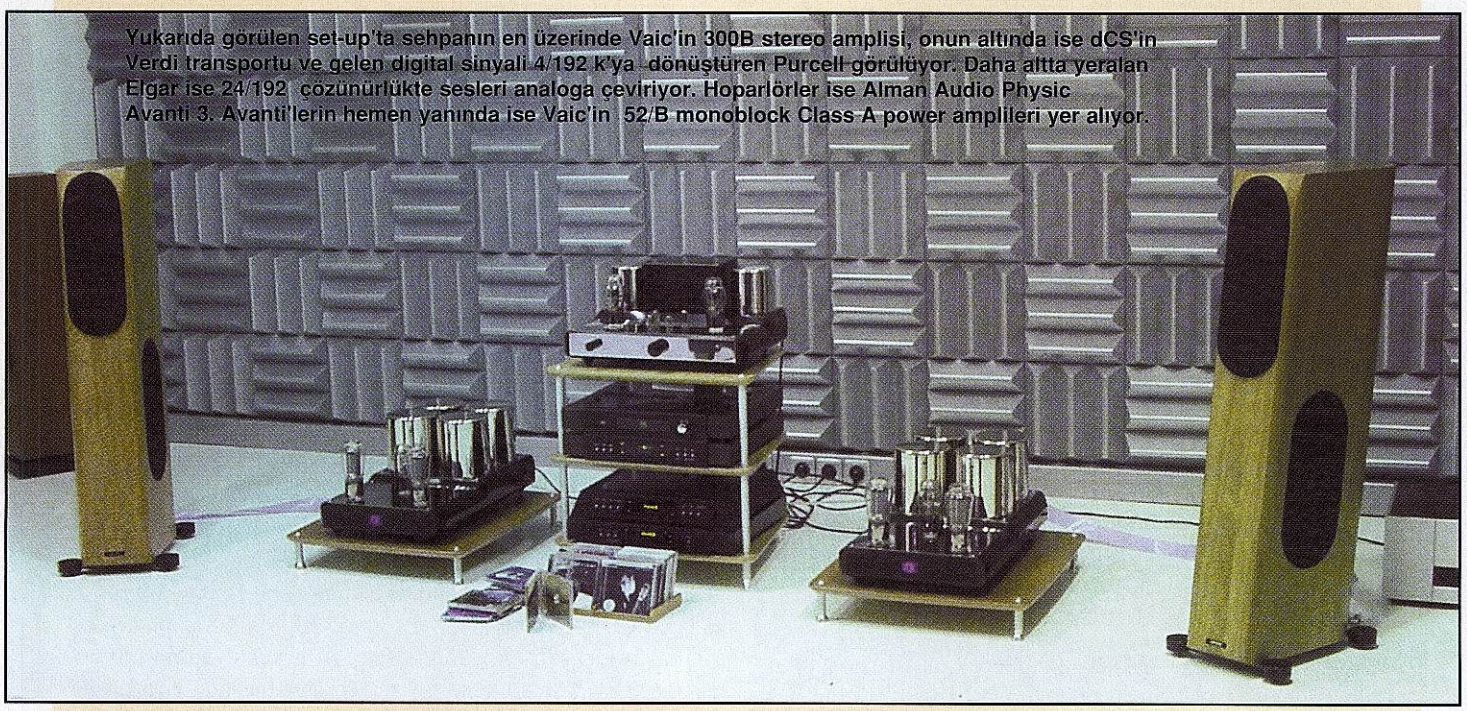

Yukarıda görülen set-up'ta sehpanın en üzerinde Vaic'in 300B stereo amplisi, onun altında ise dCS'in Verdi transportu ve gelen digital sinyali 4/192 k'ya dönüştüren Purcell görülüyor. Daha altta yeralan Elgar ise 24/192 çözünürlükte sesleri analoga çeviriyor. Hoparlörler ise Alman Audio Physic Avanti 3. Avanti'lerin hemen yanında ise Vaic'in 52/B monoblock Class-A power ampilleri yer alıyor.

mers'ın mühendislik kısmını satın aldı (bugün *MagneQuest* diye biliniyor).

Single ended tasarım için transformatörler çıkış lambaları kadar önemlidir, çünkü bu tasarımda audio sinyali trafodaki primer sarımlardan geçmek zorundadır. Idealistler, *single ended* ampliyi, A-klas çalı-şan tek lambalı bir çıkıştan oluşan, tek bir lambanın komple dalga formunu amplifiye ettiği tasarım olarak tanımlarlar.Push-pull tasarımlı amplilerde ise bunun tam tersine sinyalin pozitif ve negatif bölümleri bir faz güdümleyici ile ikiye ayrılırlar, her iki yarım dalga form ayrı ayrı amplifiye edilirler ve bu sinyaller daha sonra çıkış transformatöründe tekrar birleştirilirler. *Push-pull* tasarımlar daha alçak, *single ended* tasarımlar daha yüksek harmonik gürültü oranına sahiptirler, ama kimilerince bu, daha "*müzikal*" bir gürültü olarak adlandırılmaktadır. *Single-ended* amplilerin zayıf taraflarından biri düşük watt'lı çıkış güçlerinin olması, diğeri de '*core-saturation*' oluşumunu engellemek için fiziksel olarak daha büyük üretilmeleridir. Bu da onların hem pahalı olmalarına hem de evlerde fazla yer kaplamalarına neden olmaktadır.

Single ended tasarımlarda, 3 watt'lık *RCA 10Y* 'den 20 watt'lık *211 GE triode* 'a kadar çeşitli çıkış lambaları kullanılmaktadır. Örneğin, Cary firması 805 model amplisinde *211 GE* kullanılması gibi. Ilk *triode* lamba 1917'de Western Electric şirketinin ürettiği _ watt gücündeki *VT-1* modeliydi. Bugünün en popüler lambaları *2A3, 300B*, ve *845* model lambalardır: 2 - 4 watt arasında güce sahip olan *2A3* modeli en ufak boyutlu ve en düşük çıkışlı olanıdır. 7 - 14 watt arası çalışan ve şekli ters duran bir Cola şişesini andıran *300B* modeli aynı zamanda romantik, uçuk mavi renkte bir ışık saçmaktadır. Hayranları, *300B* 'nin ses hassasiyetini ve güçlü bas vuruşlarını sevmektedirler.En güçlüleri olan *845* ise 5 - 30 watt arası çıkış sağlamaktadır ve mum alevi tarzındaki ışığı ile karanlık odaları aydınlatırken holografik bir efekt de yaratmaktadır.

Bugün

Yeri gelmişken geçtiğimiz ay ithalatına başladığımız bir markadan söz etmeden geçemeyeceğim. İlk kez 1996 yılında HP'nin yazısında bahsine rastladığım daha sonra çeşitli fuarlarda dinleme fırsatı bulabildiğim VAIC'ten. HP, o dönemde eline geçen 52B lambaya dayalı stereo entegre amplifikatör için şunları söylemişti "Vaic'in renksizliği daha ilk dinlemede insanı şok ediyor - Devrim yaratıyor demek yetersiz kalır – Yok denecek kadar az karakter ve renk - kesin referans alınacak bir cihaz – Vaic bendeniz için gerçek bir ilham!" Evet, bu sözleri HP gibi bir eleştirmenden duymak oldukça şaşırtıcı. Ama Vaic'i duyduğunuzda ne demek istediğini kolayca anlıyorsunuz.

Vaic'in farkı lambalarında. *Alesa Vaic* 36 yaşında bir mühendis. Prag'lı. Bir ara Tesla'da çalışmış. Yaklaşık on yıldır kendi lambalarını üretiyor. *Genius* tabir edilenlerden. Alesa'nın lambaları, *single-ended triode* tipteki lambalarda kaçınılmaz kabul edilen ikinci harmonic kirlenmesinin (distortion) önüne geçmiş. İddiaya göre de mükemmel lambayı üretiyor. Bu iddiaların ne kadar doğru olduğu tartışılır ancak tartışılmayacak bir şey var, o da Vaic'in sesi. Sesini tarif edebilmek çok zor. Hangi sesleri nasıl verdiğinden çok, hangilerini vermediğinden bahsetmek gerek. Sizi müziğe birkaç adım daha yaklaştırıyor. Umarım bir gün bütün ampliler bu seviyeye ulaşır.

Bol jazzlı günler dileğiyle.

Francesco Martinelli ile "Avrupa Jazz"ına Bir Bakış

Geçtiğimiz Nisan ayında Bilgi ve Koç Üniversiteleri'nde bir dizi seminer vermek için İstanbul'a davet edilmiş olan İtalyan Jazz tarihçisi, gazeteci Francesco Martinelli ile "Avrupa Jazz"ı hakkında yaptığımız sohbetden derlediklerimiz...

Seda Binbaşgil
esintiler@turk.net0

1987 yılında ABD Kongresi jazz'ı "bireysel ifadenin mükemmel bir modeli" ve "nadir ve çok değerli bir Amerikan ulusal hazinesi" olarak tanımlayan bir kararnameyi kabul etti. Özellikle Afrika kökenli Amerikan kültürünün kendini ifadesinin bir ürünü olan jazz'ın, her zaman diğer kültürlerin, geleneklerin müzikal etkilerine de açık olduğunu ve 1920'lerden beri de dünya üzerinde çok farklı ülkelerin müzisyenleri tarafından çalındığını biliyoruz. Fakat, önümüzdeki iki program boyunca, biz çok özet olarak ve hızla jazz'ın sadece Avrupa'daki serüvenine göz atacağız:

Sanırım herşey 1918 Şubat'ında James Reese Europe'un 25 Fransız şehrini "Hellfighters" ismini taşıyan ve 369. Piyade Alayı'nın Ragtime grubuyla ziyaret edip konserler vermesiyle başladı, değil mi?

Tam olarak bir Ragtime grubu değildiler, ama çaldıkları müzik Ragtime'a çok yakındı. Amerikan ordusunun, daha doğrusu o alayın resmi bando takımıydı. Dolayısıyla, ilahiler ve askeri marşlar çalan bir gruptu. Ragtime ve dans müziği, repertuarlarının sadece bir bölümüydü, ama Avrupa'da verdikleri konserlerde ön plana çıkardıkları buydu ve senkopasyon, müziğin sololara açık oluşu, çalanların müziğe bireysel katkıları, o zamana kadar sadece "Avrupa Klasik Müziği"nin daha katı kurallarına alışmış Avrupalı dinleyiciler için bir şoktu elbette. Hatta marşları bile bir Avrupa bandosundan çok daha farklı yorumluyorlardı. Alayın Amerika'ya dönüşünün güzel bir tablosu vardır: New York limanına indikten sonra 5ci cadde boyunca Manhattan'da yürüdüler. Böylece ilk defa zencilerden oluşan bir geçit töreni yapılıyordu New York'ta. Askeri marşlar çalarak başladılar yürüyüşlerine, yolda askerler, eşlerine, ailelerine, sevgililerine kavuşmaya başladıkça, çaldıkları müzik de değişmeye başladı ve sonunda 125ci caddeye yani Harlem'e geldiklerinde müzik tamamen jazz'a dönüşmüştü ve artık sokaklarda onların dönüşünü kutlayanlar için çalmaya başlamışlardı. Bu Amerika'da zenciler için çok önemli bir andı ve James Reese Europe da bu başarının sembolüydü.

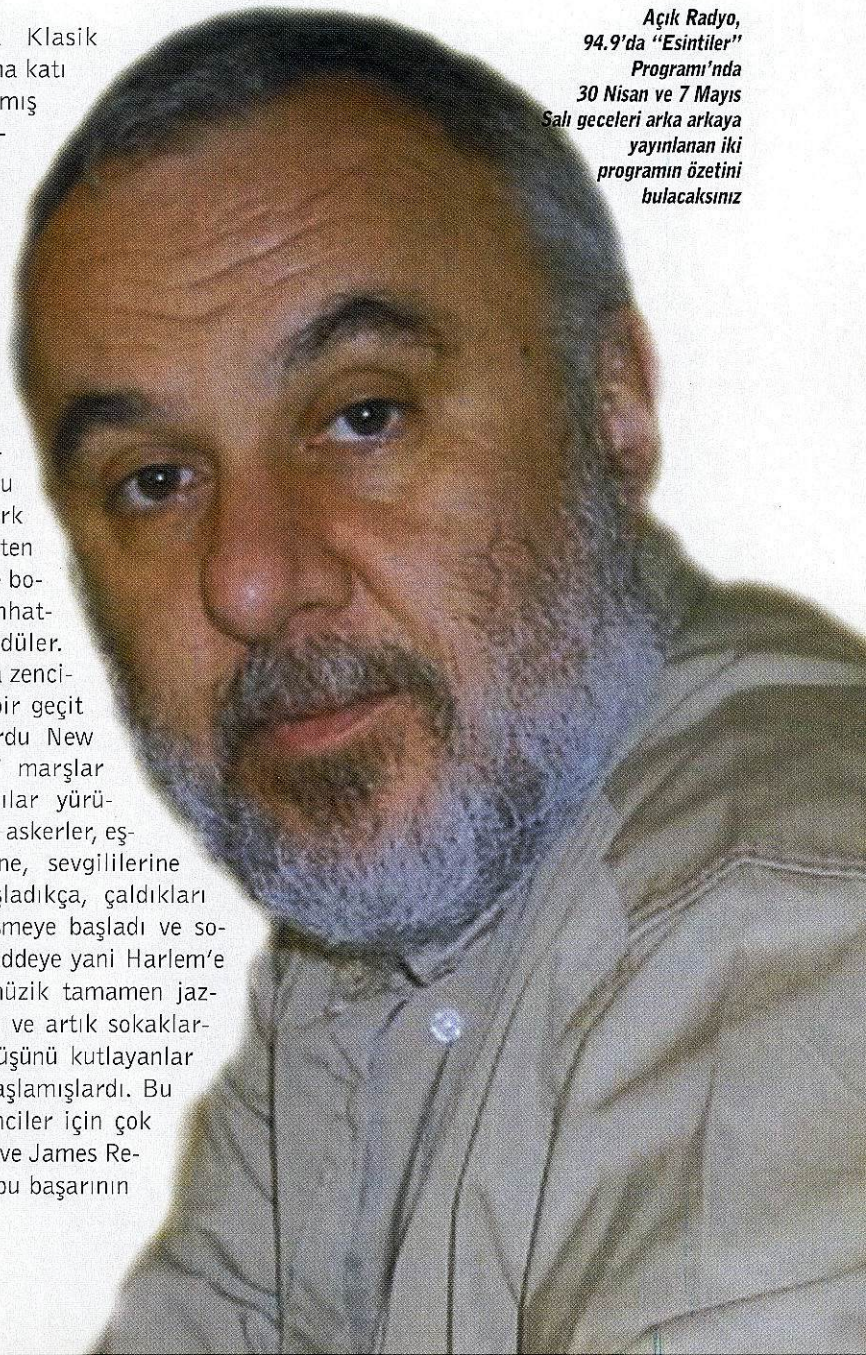

Açık Radyo, 94.9'da "Esintiler" Programı'nda 30 Nisan ve 7 Mayıs Salı geceleri arka arkaya yayınlanan iki programın özetini bulacaksınız

O tarihlerde Avrupa'yı dolaşan sadece James Reese Europe değildi, değil mi? "Original Dixieland Jazz Band" de var mesela bildiklerim arasında ve üstelik bir de Buckingham sarayında Kral 5ci George'un huzurunda bir konser vermişler. Bir de Avrupalılar, jazz'ı bu saydığımız gruplar gibi Avrupa'da turneye çıkan müzisyenlerden dinleyip tanıdılar, ama aynı zamanda zencilerden oluşan revülerle turneye çıkan ve jazz çalan orkestralardan da bu müziğe aşina olmaya başladılar, doğru değil mi?

1920'lerden önce '18 ve '19'da Avrupa'da jazz duyulmaya başlanmıştı ve sanırım emekleme veya çocukluk dönemi de saksofoncu Coleman Hawkins'in Avrupa'yı terkedişiyle son buldu denebilir.

Elbette. Bu jazz'ın Avrupa'ya ilk geliş yollarından biridir. Revülerde her zaman jazz müzisyenleri olurdu. Bu gruplar o aralar Avrupa'da çok popülerdi. Dediğiniz gibi, İngiltere, Fransa, İtalya, İsviçre'de çaldılar. Bu arada, Avrupalı bestecilerin de Amerikan müziğinden etkilendiklerinden bahsetmek lazım. Amerikan müziğinden etkilendiğini söyleyen ilk besteci Brahms'dır ve Amerika'ya yaptığı bir yolculuğun arkasından yazdığı anılarında zencilerin söylediği ilahilerden bahsetmiştir. Ravel ve Debussy de etkilenenler arasındadır. İsviçreli orkestra şefi Ernest Ansermet ise "geleceğin müziği bu olacak işte" diyerek klarinetçi Sydney Bechet'yi öven bir makale yazmıştı.

Haziran 1919'da Will Marion Cook "Southern Syncopated Orchestra"sı ile Avrupa'da turneye çıkar ve bundan hemen önce de Sydney Bechet'yi işe alır. Bechet sonra Avrupa'da kalır ve bahsettiğiniz İsviçreli şef de onunla bu şekilde tanışır.

Herşey James Reese Europe ile başladı dedik ve bir yerde okuduğuma göre Europe, jazz'ın zenci Amerikan kültüründen kaynaklandığını şu sözleriyle belirtiyor: Zenci, müzikte alışılmışın dışında, özgün olan herşeyi sever ve jazz ona çok hitap eder. Bizim de beyazlara karşı ırkçı duygularımız var: Eğer beyazları taklit edersek, ortaya kötü kopyalar çıkar". Ama tersine beyazlar siyahları taklit etti bu sefer Avrupa'da ve üstelik ortaya hiç de kötü kopyalar çıkmadı değil mi? Avrupa jazz'ının ilk önemli siması kimdi?

Avrupa jazz'ının ilk önemli siması Roman gitarist Django Reinhardt'tır. Bu araştırmaya açık bir konu aslında. Django'nun liderliğinde Romanlar neden jazz'ı bu kadar çekici buldular ve sonunda günümüzde hala dinlenen, bir nevi kendi jazz markalarını nasıl yarattılar? Doğudan geliyorlardı ve jazz'la bir şekilde benzeşen değişik müzikler çalıyorlardı. Orta Avrupalıların Klezmer müziği, Rus müziği gibi. Paris restoranlarında balalaykalar çalarlardı örneğin. Batı tarzında bir gam ve ritmik uygulaması olmayan hint müziği geleneğinden geldikleri için belki kendilerini jazz'a bu kadar yakın hissettiler. Çünkü jazz'da da notalar "kırıktır" ve ritmler çok daha karmaşıktır ve klasik batı müziğine kıyasla dans ve doğaçlamaya daha yakındır. Herneyse, ressam bir arkadaşı Django'yu Nice'e çağırdı. İlkel resim sanatıyla ilgili biriydi. Yapısı itibarı ile jazz bu sanatçılara doğal olarak heyecan veriyordu. Ona Louis Armstrong dinlettiği ve Django'nun ağlayarak hayatında o güne kadar onu bu kadar derinden etkileyen hiçbir müzik dinlemediğini söylediği anlatılır hep. "İnsan Müziği" yani müziğin arkasındaki insanı hissettiren müzik olduğunu söyler bu dinlediğinin Django. Django jazz çalmak isteyen ilk Roman'dı ve "Hot Club de France"da ona olağandışı bir beşli ayarlandı, olağandışı çünkü sadece yaylılardan oluşuyordu beşlisi.

"Hot Club de France" nasıl bir organizasyondu?

Hugues Panassié tarafından başı çekilen "Jazz Kulüpleri Federasyonu"na verilen isimdi. Jazz-severlerin jazz dinleyebilecekleri küçük kulüpler kurulurdu değişik şehirlerde ve çeşitli konserler düzenlerlerdi, müzisyenleri davet ederler ve Fransa'da turneler organize ederlerdi. Bu ve bunun gibi diğer etkinliklerinin yanısıra bir de dergi çıkarırlardı. "Hot Club de France" Django'nun da sponsorluğunu yapardı, mesela İtalyan kökenli kemancı Stephan Grapelli ve Fransız ve Roman ritm ve bas gitaristlerden oluşan grubunun kurulmasına önayak olmuşlardı. Bu grup da çok ilginçti, çünkü o zamana kadar jazz sadece yaylılarla çalınmamıştı hiç.

Avrupa'da jazz'ın başlangıcı –veya sizin sözlerinizle "emekleme dönemi"- James Reese Europe'un 1919 yılında Avrupa'ya gelişiyle start aldı diyebiliriz herhalde. Bu dönem ne zaman sona erdi?

1920'lerden önce '18 ve '19'da Avrupa'da jazz duyulmaya başlanmıştı ve sanırım emekleme veya çocukluk dönemi de saksofoncu Coleman Hawkins'in Avrupa'yı terkedişiyle son buldu denebilir. Coleman Hawkins Avrupa'ya jazz çalmak için gelen Rex Stuart veya Sydney Bechet gibi isimlerden biriydi. O zamanın şartlarında grubunu getirmek zor olduğu için tek başına geldi Avrupa'ya ve Paris, Belçika, Hollanda, birçok yerde çaldı. Özellikle zenci olduğu için de giderek şiddetlenen Nazi tehdidini hissetti üzerinde ve 1939 yılında New York'a dönmek zorunda kaldı. Döner dönmez de onu Amerika'da çok kısa zamanda "tenor saksofonun kralı" konumuna getirecek olan ünlü albümü "Body & Soul"u kaydetti. Özetle jazz'ın Avrupa'daki ilk döneminin 1919-1939 yılları arasındaki 20 sene olduğunu söyleyebiliriz.

2.ci Dünya Savaşıyla birlikte Avrupa'da jazz durmadı ama değil mi? Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Hayır durmadı. Jazz müziği farklı bir konum ve boyutta dinlemeye devam edildi. O sıralarda moda olan jazz parçalarının çoğunun bestecileri yahudi kökenliydi. Dolayısıyla, Nazi Almanyası'nda bu parçalar siyasi rejimin "Entartete Musik" diye adlandırdığı ve Nazilerin çalınmasını yasakladığı "dejenere, yoz müzikler" listesinde bulunuyordu. Ama öte yandan birçok Alman entelektüel, hatta askerler ve subaylar ise jazz'ı severek dinliyorlardı, bir nevi madalyonun iki değişik yüzü yani.

sponsor
K.V.K.
Jazz ve Edebiyat
Ellington ila
Shakespeare Band
Kerim Sakızlı ile
Her cuma,
21:00-22:00 arasında
radyo
92 nokta 3
bilginin ses dalgası
www.92nokta3.com

Bir yandan jazz resmen yasakken, diğer yandan askerlerin verdikleri özel partilerde tercih edilen müzik konumundaydı. Bu İtalya'da olan bitene de çok yakın: İtalya'da da yasaktı jazz. Ama insanlar tanınmamaları için şarkıların adlarını değiştiriyor ve bunların yerine İtalyanca sözcükler kullanıyorlardı. Mesela Mussolini jazz'a karşıydı ama oğlu sonunda bir jazz piyanisti olup çıktı. Django da Alman işgali sırasında kendini hiç güvende hissetmiyordu tabi, çünkü Romanlara karşı da Alman zulmü vardı ve bir keresinde pasaportu filan olmadan İsviçre'ye geçmeyi denedi, ancak Nazi subayları onu durdurdular. Ama geri çevirmeden önce de birlikte bir fotoğraf çektirmeyi de ihmal etmediler: Django ve Nazi subayı hayranları!

Mike Zwerin adında Paris'te yaşayan bir gazetecinin "Swing Under the Nazis" (=Nazi döneminde Swing) ismini taşıyan bir kitabı vardır. İnsanı altüst eden bir kitaptır ama çok ilginçtir. O dönemin Almanyası'nda elden ele dolaşan fanzinlerin, yani elle yazılmış jazz yazılarının toplandığı bir kitaptır o, Rusların "samizdatları" gibi bir nevi.

Çok ilginç bu anlattıklarınız. Peki, Fransa'yı Avrupa'da jazz'ın kaynağı yapan faktörler nedir sizce?

Sanırım üç, dört faktör var. Birincisi ve bence en az bilineni Fransa'da klasik müzikte hala yaşatılan bir doğaçlama geleneği var. Paris konservatuarında org için doğaçlama dersi var. Bu orgcular aslen kilisede çalmak üzere yetiştiriliyorlar ve kilisede seremoniyi yöneten kişinin ritmine uyabilmek için de kimi zaman doğaçlama çalmak durumunda kalabiliyorlar.

İkinci faktör de aslında bir bakıma klasik müziğe bağlı. Fransa'da nesiller boyunca Ravel, Debussy gibi pek çok besteci jazz'ın sound'u, ritmi ve renginden etkilenmişti ve bu yeni müziğe kendi müziklerinde yer vermeye başladılar. Fransa'yı Avrupa jazz'ının doğuş yeri yapan sebeplerden üçüncüsü de Fransa'nın genel entelektüel ortamı ile ilgilidir. Fransa'da ressam, filozof, yazar, koreograf, yönetmen gibi entelektüel bir kesim jazz ritmlerini etkileyici buluyorlardı. Jazz çalınan yerlerin atmosferi bile farklıydı, klasik müzik konserleri ile vals , müzet yapılan dansingler arasında bir ortamdı bu. Yani hem entelektüel bir hava vardı, ama aynı zamanda ortam resmi değildi, arada yanınızdakiyle sohbet de edebiliyordunuz. Aslına bakarsanız jazz çalınan yerlerin havası, 100 yıl öncesinin klasik müzik ortamlarından da çok farklı değildi. Mesela Mozart mektuplarında bunu açıkça ortaya koyar, "dinleyiciler çaldığım melodileri beğendikçe konser esnasında coşkuyla ayağa kalkıp beni alkışlardı" der ve bundan çok mutlu olur, çünkü dinleyicisinin beğenisini hemen o anda alır. Ama mesela bugün bir izleyici olarak bir klasik müzik konserinde böyle birşey yapsanız, salondan atılırsınız.

Dördüncü sebebe gelince diyebilirim ki Fransa'ya gelmek Amerikalılar için sosyal bir sınıf atlama anlamına da geliyordu. Amerika'da "gece kulübü müzisyeni"yken, Fransa'da, İtalya'da, İngiltere'de, daha doğrusu Avrupa'nın neresine giderlerse gitsinler "sanatçı" olarak karşılanıyorlardı.

Tabi şunu da eklemek lazım. Jazz'cıların çoğu Afrika kökenli Amerikalı'lardı ve Amerika'da saygı görmeye hiç alışmamışlardı. Halbuki Avrupa'da beyefendi olarak muamele görüyor ve kendilerine hayranlık duyuluyordu.

Aynen öyle. Ama burada bulamadıkları birşey vardı ki o da müzikal anlamda heyecandı. Hemen hepsi müziklerini tazelemek, güncellemek, oradaki jazz müzisyenleriyle yine birlikte çalmak için belli dönemlerde New York'a giderlerdi. Ama Fran-

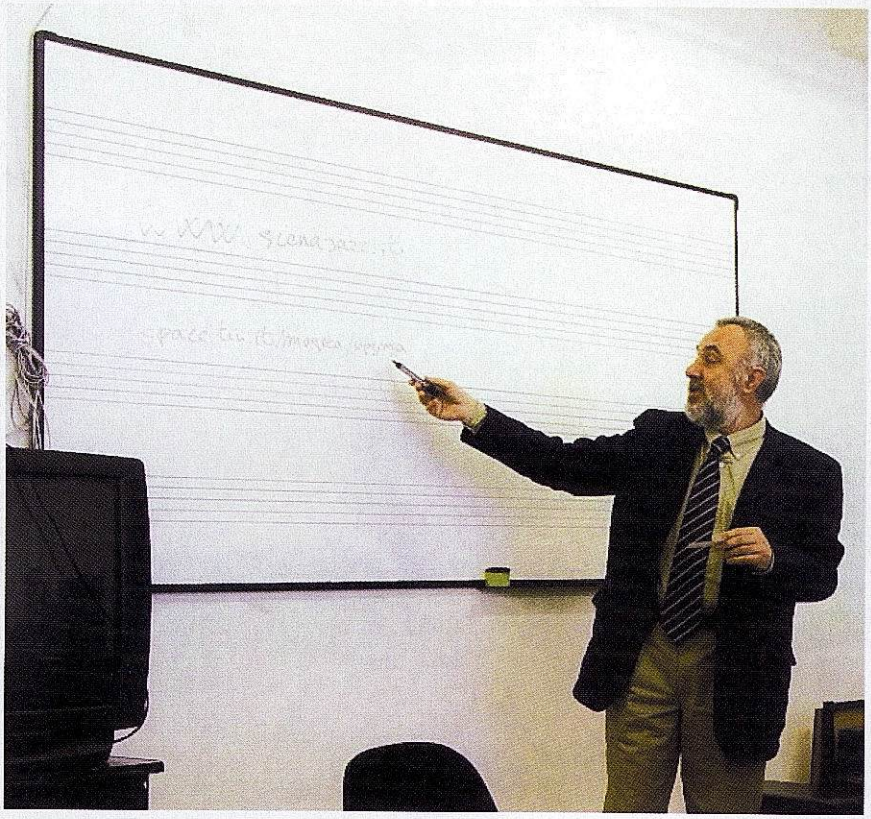

2. Dünya Savaşı sırasında moda olan jazz parçalarının çoğunun bestecileri yahudi kökenliydi. Dolayısıyla, Nazi Almanyası'nda bu parçalar siyasi rejimin "Entartete Musik" diye adlandırdığı ve Nazilerin çalınmasını yasakladığı "dejenere, yoz müzikler" listesinde bulunuyordu. Ama öte yandan birçok Alman entelektüel, hatta askerler ve subaylar ise jazz'ı severek dinliyorlardı...

sa'da bulunmak hepsine de iyi gelirdi bebop davulcusu Kenny Clarke gibi. Modern davulun önde gelenlerinden biriydi Kenny Clarke ve Fransa'ya temelli yerleşmişti. Amerika'dan buraya çalmaya gelen müzisyenlere yardımcı olurdu. Baştan beri davul Avrupa jazz'ının en zayıf noktasıydı. İşte bunun giderilmesinde Clarke'ın büyük katkıları oldu. Hemen Fransız basçı Pierre Michelot ile ayrılmaz bir ikili oluşturdular. Clarke/Michelot ikilisinin ritm alanındaki beraberlikleri Fransız jazz kayıtları için büyük önem taşımıştır.

İster Amerika'da olsun, ister Avrupa'da olsun jazz'la ilgili konuştuğumuzda Miles Davis'den bahsetmemek belli konuları atlamak anlamına gelir. Bu nedenle Miles Davis'in Avrupa jazz'ına katkısından da bahsedebilir miyiz lütfen?

Miles Davis düşük kaliteli müzisyenlere karşı hiç toleransının olmamasıyla bilinirdi."Ascenseur Pour L' Echafaud" isimli bir Louis Malle filmine müzik yapması için 1957 yılında Fransa'ya davet edilmişti Miles Davis ve orada Fransız müzisyenlerle çalıştı, davulda yine Kenny Clarke vardı, basta Pierre Michelot ve yarı Fransız yarı Amerikalı tenor saksofoncu Barney Wilen. Miles Davis'in bu kadar önemli bir kaydı Avrupalı, Fransız müzisyenlerle yapması, artık Avrupalı müzisyenlerin kalitesinin ispat edildiğini ima ediyordu. Eğer Miles Davis onlarla çalabildiyse ve bu kayıt için Amerika'dan müzisyen getirtmediyse, muhakkak iyi olmalıydılar.

Francesco, neden sanat – daha çok sinema diyelim- hep jazz'la içiçe oldu, özellikle de Avrupa'da?

Jazz ve sinema benzer bir tarihi paylaşırlar. Her ikisi de kayıt teknolojisinin getirdiği olanaklar sayesinde doğdu ve gelişti. Jazz'ın varolabilmesi için gerekli olan, yazılı partisyonlardan çok ses kayıtlarıdır. Sesin kaydı jazz'ın yaygınlaşmasını, görüntülerin kaydı da sinemanın gelişmesini sağladı. Yani sinema ve jazz, kardeş sanat sayılabilirler. Avrupalı yönetmenlerin ilk tercih ettikleri müzik jazz oluyordu. Amerika'da doğaçlama çalabilen jazz'cılar "sessiz filmler" için müzik yapıyorlardı. Yani ekranda gördükleri sahnelere müzik uyduruyorlardı. Fats Waller ve Count Basie gibi isimler jazz kariyerlerine, sessiz filmlere müzik yaparak başladılar. Hala Bill Frisell gibi pek çok müzisyen bir filmin gösterimi esnasında canlı olarak müzik yapmakta ve bundan zevk almaktadır. Müzisyenler, Buster Keaton filmlerine müzik yapmışlardır mesela ve bu birliktelik bize, o zamanki filmlerin akışlarının da –özellikle ilk sessiz filmlerde- aslında nasıl jazz'a yakın, hatta senkoplu olduğunu gösterir. Özetle, Avrupalı yönetmenlerin ilk tercihiydi jazz ve '60lardan itibaren, aralarında, Miles Davis'in "Ascenseur Pour L'Echafaud" isimli film için yaptığı müzik, Art Blakey'nin "Kaybolan Kadınlar" isimli çok ünlü bir diğer filme yaptığı müzik de olmak üzere, birçok Avrupalı yönetmen, filmlerine müzik yapmaları için jazz müzisyenlerini davet etti.

Jazz ve sinema benzer bir tarihi paylaşırlar. Her ikisi de kayıt teknolojisinin getirdiği olanaklar sayesinde doğdu ve gelişti. Jazz'ın varolabilmesi için gerekli olan, yazılı partisyonlardan çok, ses kayıtlarıdır. Sesin kaydı jazz'ın yaygınlaşmasını, görüntülerin kaydı da sinemanın gelişmesini sağladı. Yani sinema ve jazz, kardeş sanat sayılabilirler.

Peki. Yine Fransa'yla ilgili ama başka bir konuya geçelim isterseniz. Burada "Erken Dönem Jazz" ile "Modern Jazz" severler arasında çok ateşli bir savaş başladığından bahsetmiştiniz.

Evet. Bu tabi bize bugün çok komik geliyor ama o zaman yaşananlar çok ciddi bir kavga, hatta bir kilisenin iki ayrı inanca bölünmesi gibi bir hizipleşme niteliğindeydi bile denebilir. O sıralarda Charlie Parker & Dizzy Gillespie Paris Festival'inde çaldılar. Biraz evvel bahsettiğimiz "Hot Club de France"ın kurucusu ve direktörü Hugue Panassié o festivalde ilk kez Bebop sound'unu duydu ve deklare etti: "bu jazz değildir!" Çünkü ona göre, jazz '30'larda bitti. New Orleans'la başlayıp erken swing dönemi ile sona erdi. Bebop ise söz konusu bile edilemezdi. "Çaldıkları belki Çin müziğidir, belki çağdaş müziktir, ama jazz'la alakası yok" derken, Charlie Parker ve Miles Davis'e gönderme yapıyordu. Tabi bazıları bu müziği sevdi ve jazz olarak kabul etti, böylece birbirine rakip iki kamp ve sonunda iki de festival çıktı ortaya. Eğer jazz'ın tarihine bakarsanız, her zaman jazz'ın nerede başladığı ve nereye gideceği konusunda kesin fikirleri olan birilerine rastlarsınız. Sanatı ayrıştırmaya, kategorize etmeye çalışan insanlara. Benim daha açık bir vizyonum var. Çağdaş hiçbir müzik jazz'sız olamaz ve jazz da bunca değişik müziği bu kadar etkilediğinden dolayı kendisiyle gurur duymalıdır.

Fransa'daki bu ateşli jazz tartışmaları Amerika'dakilerle aşağı yukarı benzer zamanlarda mı başladı?

Evet yaklaşık olarak öyle. Ama Amerika'dakiler çok daha yumuşak, çok daha iyi niyetli tartışmalardı. Fransa'daki gibi fiziksel kavgalar yoktu orda. Fransa'da tartışmalar politika gibi başka alanlara, kişilerin özel hayatlarına, ahlak anlayışlarına kadar girdi ve giderek çirkinleşti. Gerçi bugün artık o savaş bitmiş durumda ama, orada burada hala savaşan bazı neferler yok değil. Bu biraz şuna benziyor; mesela savaş biter ama cangılın içinde bir yerde kaybolmuş olan Japon asker 20 yıl sonra ortaya çıkar ve savaşın bittiğini yeni öğrenir! Beni korkutan bunun modern uyarlaması, yani jazz nedir ne değildir diye anlatan insanların yeniden varolması.

Aynı dili konuştukları için pek çok insan Avrupa'da jazz'ın Fransa'da değil de İngiltere'de başladığını varsayabilir. Ama öyle olmadı. Peki neden?

Aslında bu doğru bir mantık yürütme ve soru da iyi bir soru. Sebebi şu: İngiltere'deki müzisyenler sendikası, birebir bir değiş-tokuş olmadığı takdirde Amerika'dan jazz müzisyeni getirmeyi yasaklamıştı. Bu da şu anlama geliyordu: İngiltere'ye gelip çalan herbir Amerikalı müzisyen karşılığında, bir İngiliz müzisyenine de Amerika'da iş bulunması gerekiyordu. İngiltere'deki müzisyenlere saygısızlık etmek istemem ama, özellikle 1940'larda ve '50'lerde, jazz müziğinde, Amerikalı müzisyenler Avrupalı müzisyenlere göre çok daha iyi ve ileriydiler. Dolayısıyla bu değiş-tokuş pek mümkün değildi, işte bu kural yüzünden Amerikalı jazz'cılar uzun süre İngiltere'de çalamadılar. Mesela Louis Armstrong ve Duke Ellington gibi ünlüler bile ancak bir revü veya bir vodvilin parçası olarak İngiltere'ye davet edilebilmiş ve konser verebilmişlerdi. Diğer bir deyişle, onlar müzisyen olarak değil ancak "entertainer" veya "showmen" olarak işe alınabilmişlerdi. Tüm bunların İngiliz müziğine iki farklı etkisi oldu. İngiltere'de uzun bir müddet, sadece erken dönem jazz ve blues çalındı sonuç olarak ve bu da, bu ülkede birçok blues grubunun kurulmasına yolaçtı. Bu blues hareketi de daha sonraları Amerika'yı istila eden İngiliz pop müziğinin temelini oluşturdu. Biliyorsunuz Rolling Stones bir blues grubu olarak yola çıkmıştı ve hatta Beatles'ın ilk dönem parçalarında da blues etkileri hissedilir. Yani bu kuralları koymakla müziği koruyucu bir önlem alınmıştı. Ama bu yasak kaldırılır kaldırılmaz, İngiltere kısa zamanda kendini toparladı. Mesela Avrupa'nın en önemli jazz kulüplerinden biri olan "Ronnie Scotts" Londra'dadır. Ronnie Scotts ve Thelonius Monk'tan Roland Kirk'e kadar geniş bir yelpazede müzisyenleri en az 2 hafta çalmak üzere davet ediyordu. Onlar da rahat bir ortamda çalışmaktan memnun kalıyor, şehri gezip görecek, dinlenecek vakitleri oluyordu. Tek birgün, tek bir konser vermek -belki müzikal açıdan iyi birşey ama bir müzisyen olarak size 2 hafta sürece çalmanın "groove"unu veremez, çünkü bu sürede müzisyenler dinleyicilere, ortama da alışmaya başlarlar. Bu da jazz için önemli bir faktördür. Ronnie Scotts İngiltere'deki Modern Jazz hareketinin başını çeken bir müzisyendi. Zoot Sims tarzı "cool" tenor saksofon çalardı. Yeni sound'lara hep açıktı. Prova yapacak yerleri olmayan müzisyenlere bile kapısı açıktı. New York'ta da bir zamanlar ortam böyleydi, Pazartesi geceleri, big bandler ya sırf zevk için ya da yeni aranjmanları denemek için kulüplerde toplanıp çalarlardı. Ronnie Scotts da işte İngiliz jazz'ı için bu işlevi görürdü. Flamingo gibi başka kulüpler de vardı. Ancak Ronnie Scotts onlar gibi ticari değildi, yeri farklıydı onun.

Tek birgün, tek bir konser vermek -belki müzikal açıdan iyi birşey ama bir müzisyen olarak size 2 hafta sürece çalmanın "groove"unu veremez, çünkü bu sürede müzisyenler dinleyicilere, ortama da alışmaya başlarlar. Bu da jazz için önemli bir faktördür.

Zaman sınırlamamızdan dolayı, sanırım İngiltere üzerinde konuşmamızı da burada bitirmemiz gerekecek. Hangi ülkeye gidiyoruz şimdi?

Hollanda'ya. Hollanda dünyadaki en müzikal ülkelerden birisidir. Kişiye göre en fazla senfoni orkestrasının bulunduğu yerdir mesela. Çok erken dönemlerden başlayarak, Hollanda da pek çok büyük şirket müzik etkinliklerine sponsor olmaya başladı, Philips'in Yannis Xenakis'e, Brüksel dünya fuarı için müzik sipariş etmesi gibi. Yani müzik orada çok popüler bir konumdadır, aklıma nefeslilerden oluşan gruplar geliyor mesela Hollanda deyince, bir de mekanik müzik yapma çok Hollanda'ya özgü bir şeydir, müzik kutusuyla ve zillerle yaptıkları müzik diğer Avrupa ülkelerine nazaran çok daha komplike ve farklıdır. Hala bu konumunu korumaktadır. Ayrıca, en önemli jazz festivallerinden biri olan "Northsea Jazz Festival" Haag'da yapılmaktadır. Ülkede beste yapanları ve çalmayı teşvik edici ve gayet iyi çalışan bir destek yardımları sistemi vardır. Mesela bir Hollandalı müzisyen bir kulüpte çalacaksa, ücretin yarısını devlet üstlenir, sadece diğer yarısını kulüp öder. Dahası da var; müzisyenlerin sağlık sigortası, emeklilik ödenekleri falan vardır. Bu konularda Avrupa'daki en gelişmiş sistem Hollanda'dadır. Sistem özellikle sürekli bir işi olmayan free-lance jazz müzisyenleri için hayati önem taşır. Bu hareketin önde gelenlerinden biri de, kendi grubunu kurmadan önce Hollanda'daki pek çok jazz müzisyeniyle çalan Willem Breukerdir. Breuker'ın eserleri büyük müzikalite içerdiği gibi, müziğinde jazz'a, hatta Paul Whiteman geleneğindeki gibi yaylıları da içeren senfonik jazz'a duyduğu derin sevgi hissedilir her zaman. İleri bir teknikle çaldığı soprano saksofonuyla yaptığı doğaçlama sololoları zaman zaman içinde komiklikler barındırır.

Sanırım "Free Jazz"ın, Avrupa jazz'ının gelişimine yaptığı katkılardan bahsetmedik. Biraz da bundan konuşalım mı?

Evet. Aslında çok önemli bir katkı tabi. Pek çok önemli müzisyen Free Jazz dinleyerek geliştirdiler kendilerini. Free jazz derken 1960'larda Sun Ra, Paul Bley, Bill Dickson, Cecil Taylor -ve belki de aralarında en önemlisi Ornette Coleman- gibi müzisyenler tarafından yapılan pek çok farklı stildeki müzikleri dinlediler. John Coltrane ve Eric Dolphy bile kariyerlerinin sonuna doğru serbest formatlı müzik çalıyorlardı. "Free jazz" biraz da ne anlama geldiği pek belli olmayan bir terimdir. "Hiç kuralı yoktur" demek değildir elbette. Free jazz'da da kurallar vardır ama müziğin formunu müziğin gelişimi belirler, performanstan yani icradan evvel belli değildir format. Bir bakıma çok ileri düzeyde bir müzik yapmaktır Free

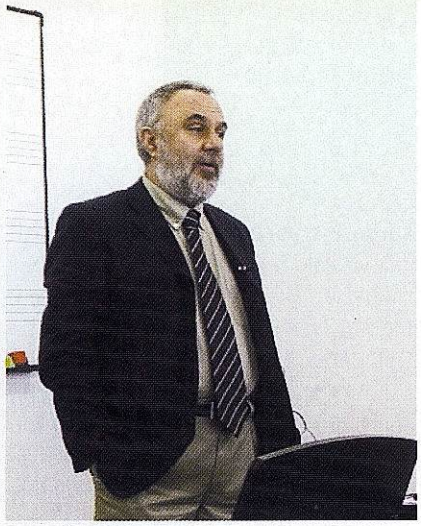

Pek çok önemli müzisyen Free Jazz dinleyerek geliştirdiler kendilerini. Free jazz derken 1960'larda Sun Ra, Paul Bley, Bill Dickson, Cecil Taylor -ve belki de aralarında en önemlisi Ornette Coleman- gibi müzisyenler tarafından yapılan pek çok farklı stildeki müzikleri dinlediler.

Jazz ve sanırım, Türk geleneksel müziğini bilenler kendilerini bu kavrama uzak hissetmeyeceklerdir. Free Jazz bu müzisyenlere, -hangi ortamdan gelirlerse gelsinler- jazz'la tanışmaları için tam, eksiksiz bir özgürlük sağladı. Çünkü müzisyenler, klasik müzik, folk müziği, hatta müzikle alakası olmayan sanat ortamlarından bile gelebiliyorlardı. Müzikle alakası olmayan sanat ortamları derken özellikle Almanya'da avangard sinema, avangard resim, avangard bale sanatı çok gözdeydi ve Pina Bausch dans stüdyolarıyla Wuppertal gibi bir ortamın müzisyenlerle olan ilişkisi serbestçe doğaçlanan müzik için çok anlamlıydı. 1960'ların sonuna doğru, Avrupa'nın her tarafına yayılan bir ağ kuruldu 3-5 müzisyen tarafından. Bunlar çalış ve çalışma tarzları üç aşağı, beş yukarı benzer müzisyenlerdi ve beraber çalmaya başladıklarında da "Serbest Doğaçlanan Avrupa Müziği" dediğimiz tarz çıktı ortaya, belki kullanışsız, elverişsiz bir isim ama yine de "jazz proper" (=esas jazz) dan farkını ortaya koyabilmesi açısından uygun bir tanım bence ve bu müzik de, jazz olmasaydı bugün varolamazdı. Bu müziğin önde gelenleri Breuker, Mischa Mengelberg, Hollanda'da Han Bennink, İsveç'te Maarten Altena, Lars Gullin, Derek Bailey, Paul Rutherford, İngiltere'de Evan Parker; Almanya'da Alexander von Schlippenbach, Paul Lovens, Peter Kowald gibi isimlerdi. Bu arada, ilgilenenler için belirtmek istiyorum, İngiltere'de Sheffield Üniversitesi'nin web sitesinde yeralan bir "Avrupa Serbest Doğaçlama Sayfası" vardır ki burdan "Avrupa Serbest Doğaçlama Müziği" hakkında ansiklopedik bilgilere rahatlıkla erişilebilir.

www.shef.ac.uk/misc/rec/ps/efi/

İskandinavya jazz'ı hakkında ne diyeceksiniz?

Fransa'nın yanısıra, Avrupa jazz'ının doğup geliştiği yerlerden biri de İskandinavya'dır. İskandinavya'daki müzik sistemi de bir bakıma Hollanda'dakini çağrıştırır. Bu yüzden bir sürü müzisyen Danimarka'ya taşınmıştır. Danimarka bir de oldukça modern ve avangard müzisyenlerin davet edildiği kafe'lerin, Golden Circle gibi kulüplerin olduğu bir ülke. Bu konuda Fransa'dan bile daha açıktır. Ornette Coleman, Cecil Taylor gibi isimler, bazı önemli albümlerini Danimarka ve İsveç'te kaydetmiştir. Danimarka'nın ayrıca bariton saksofoncu Lars Gullin gibi çok iyi müzisyenleri de vardı. İskandinavya, sampling ve elektroniği, modern ve farklı dans ritmlerini jazz'la kaynaştırması açısından Avrupa Jazz'ının önderi olmuştur. Şimdi bu alanda çalışan pek çok müzisyen var. Örneğin İstanbul'da birçok kez sahne alan Bugge Wesseltoft. Heyecan verici bir müzik bu. Jazz doğaçlamasını alıp onu modern dans ortamıyla birleştiriyorlar bu müzisyenler!

Bir örnek de İsveçli Esbjörn Svensson üçlüsü, değil mi?

Evet. Onlar da öyle, müziğe bu tarz bir yaklaşım İlhan Erşahin'den de gelmişti. Bu heyecan verici yeni bir gelişme, şu aralar yaşanıyor ve İskandinav ülkeleri de burada başı çekiyorlar. Aynı zamanda bahsettiğimiz gibi devlet yardımlarının da bu ülkelerde tabi çok katkısı oluyor müziğe, mesela devletin, albümlerin sponsorluğunu yaptığı bir markası var ve sadece klasik müzik veya geleneksel jazz'ı desteklemiyor, aynı zamanda çağdaş, modern jazz albümlerini de çıkarıyor.

Önemli yeni yollar açıldı müzisyenler için 1960'larda ve bunlardan birinin Avrupa jazz'ına katkılarından konuştuk. Free Jazz'ın yanısıra, bir diğer yenilik de o güne dek hiç duyulmamış bazı kayıtların artık müzisyenlerin kullanımına da açık olmasıydı. Biraz bunun ayrıntılarına girebilir miyiz şimdi?

Bu iki olay da birbiriyle biraz içiçe geçmiş gibi. Aynı zamanlara rastlar gelişimleri. İlk elektronik müzik denemeleri, ilk Free Jazz denemeleri bahsettiğiniz bu kayıtların piyasada rahatça bulunabilir olmalarıyla aynı zamana rastlar, o tarihlerde şimdi "dünya müziği" olarak adlandırdığımız bu albümleri rahatça bulabilir, alabilir oldu herkes. Şimdi buna alışmış durumdayız, ama o yıllarda böyle birşey duyulmamıştı bile. Japon, Afrika, Latin, Orta Doğu, Çin müziği albümlerini kolaylıkla bulup dinlemeye başladı müzisyenler ve bu yeni kayıtlarda duydukları müzik tonlarını, renklerini kendi müziklerine katmaya başladılar. Bu da onların müzikleri için önemli bir gelişmeydi elbette.

Verdiğiniz değerli bilgilerle programıma yaptığınız katkılardan dolayı çok teşekkür ederim, Francesco.

FRANCESCO MARTINELLI

Yazıları Italian Musiche, Musica Jazz, Il Sismografo, Nerosubianco, French Improjazz, Canadian Coda, Austrian Jazz Live, English Avant ve American Signal To Noise gibi bir çok dergide yer alan İtalyan jazz tarihçisi ve gazeteci Francesco Martinelli, 1976-1982 yılları arasında CRIM (Emprovize Müzik Araştırma Merkezi) ile Piza Jazz Festivali'ni organize etti. 1982'de CRIM'in dağılmasına rağmen festival ve konser organizasyonlarına devam eden Martinelli, 1998'den beri Roma Controindijazzioni Festivali'nin yöneticiliğini de yapmaktadır.

Selim Benba
selimbe@turk.net

Rubalcaba'yı beklerken...

27 Nisan 2002 akşamüstü Charlie Haden'in Nocturne projesi konserini izlemek için İşSanat'tayız. Her zamanki gibi konser öncesi sahne arkasında basın toplantısı var. Basınımızın ilgisi yoğun sayılır. Önce Charlie Haden, sonra Gonzalo Rubalcaba yerlerini alıyorlar. Daha sonra çoğu jazz konseri öncesi yaşanan derin sessizlik... Ve sorular birbiri ardına gelmeye başlıyor.

Charlie Haden her zamanki dinginliği ile müzikteki arayışlarından bahsediyor ve Nocturne projesini anlatıyor. Charlie Haden'ın çok yönlülüğü, 1960'lı yılların ortalarında Don Cherry, Ornette Coleman gibi ustalar ile birlikte batı yakasında yaptığı free jazz çalışmalar, ECM için Jan Garbarek, Egberto Gismonti ve birçok ECM müzisyeni ile yaptığı kayıtlar, kurduğu ve yönettiği Liberation Music Orchestra ve en son olarak akustik jazz dalında nerede ise Grammy koleksiyonu yapan Quartet West ile ön plana çıkıyor. Yaklaşık on yıldır onu değişik projeleri ile İstanbul'da ağırlıyoruz. Bu kez de buralara hayırlı bir vesile ile uğramış: Nocturne! Nocturne, 2001 en iyi Latin Jazz albümü dalında Grammy almış. CD'yi dinlemeyen fakat latin jazz konusunda fikir sahibi "makul çoğunluktansanız(!)", hele bir de Gonzalo Rubalcaba'yı eski kayıtlarında dinlemiş iseniz bu konserden beklentileriniz şekillenecektir. Hızlı ritmler, davul soloları hani şöyle insanın içini kıpır kıpır eden, Akdeniz ezgileri (!) vesaire, vesaire. İlk sorular da bu yöne doğru kaymaya başlıyor. Bir gazeteci Gonzalo'ya latin müziği ile jazz arasında ne tarz bağlantılar kurduğunu ve bu sentezi nasıl gerçekleştirdiğini sorunca mevzuya girmeye başlıyoruz. Gonzalo latin müziği kavramının ne kadar büyük bir kargaşaya yol açtığını anlatmaya başlıyor ve çok zeki insanlara has bir berraklıkla birkaç cümle ile konuya açıklık getiriyor. Bugün Brezilya, Arjantin, Şili, Jamaika, Küba, Meksika, İspanya (Charlie Haden, hatta Fransa diye ekliyor, Gonzalo da bunu destekliyor) müziklerinin hepsine Latin müziği deniyor. Oysa ki bu müziklerin hepsinin kendilerine özgü ve birbirlerinden farklı özellikleri var. Bunun dışında Küba müziği ile ilgili de önyargılar diz boyu... Herkes onu neşe ve coşku dolu dans müzikleri olan Salsa ve Merengue'den ibaret sanıyor. Oysa ki Küba'ya özgü müzikal formlar bunlarla sınırlı değil. Amerikan jazz'ındaki "ballad"ın muadili "bolero", Küba'nın hüzün ve aşk dolu yönünü yansıtıyor.

Fotoğraflar: Mehmet Çağlarer

Charlie Haden, Küba müziğini oldum olası çok sevdiğini söylüyor, Carlo Puebla, Chico O'Farrel, Israel "Cachao" Lopez, Leo Brauer, Silvio Rodriguez, Pablo Milanes ve birçok Küba'lı besteci ve yorumcuya olan hayranlığından bahsediyor. Bolero'ları Gonzalo ile birlikte bir kayıtta çalmak, Haden'ın eskiden beri gerçekleştirmek istediği bir proje imiş. Beş tane Küba bolero'su, iki tane Meksika bolerosu ve değişiklik olsun diye bolero ritminde birer tane Haden ve Rubalcaba bestesi "Nocturne" projesini oluşturmuş.

Gonzalo Rubalcaba, son derece zengin ve şahsiyetli olduğunu söylediği Küba'nın müzikal mirasını doğru bir şekilde değerlendirmeyi, sentezlemeyi ve yorumlamayı kendi neslinin bir sorumluluğu olarak gördüğünü söylüyor.

"Nocturne" kavramı, hem yorumcu hem de kontrabasçı olarak bir ballad piri olan Charlie Haden için biçilmiş kaftan olmuş. Şaka bir yana, kökten bolerocu Gonzalo Rubalcaba ile ballad'cı Charlie Haden, başta "smooth jazz" çalma veya asansör müziği yapma eleştirilerini almak pahasına tüm CD ve tüm konserde baştan sona nerede ise aynı ritm ve tempo ile bolero çaldılar. Ignacio Berroa davulda hiç sıkılmadan iki saat boyunca trampeti süpürdü durdu!

Yarattığı etki bence tekdüzelikten çok, minimalist ve tekrarcı anlatımın getirdiği hipnoza yakın bir sonuç idi. Frederiko Britoz Ruiz'in kemandaki hafif detone fakat son derece içten tınısı, David Sanchez'in lirizmi, virtüöziteden uzak rythm section'un üzerinde çok hoş bir uyum sağlamıştı. (CD'deki ikinci parçada naylon telli gitar çalan Pat Metheny'yi de bu konserde görsek fena mı olurdu?!). Başta ortaokul grubu performansı basitliği imajı veren müziği derinlemesine dinlediğinizde, altında ne denli bir yoğunluğun sizi beklemekte olduğunu farkediyorsunuz. Öncelikle bolero'ların melodi ve armonileri, doğaçlamalar ile açılmaya ve free jazz sınırlarını zorlamaya son derece müsait olmalarına karşın, orijinallerine sadık bir şekilde çalınıyor. Otantik Küba müziğine hakimiyeti dışında Rubalca'nın Avrupa klasik müzik formasyonu, bu projede ön plana çıkıyor. Gonzalo Rubalcaba fenomenini biraz daha yakından tanımak için bu noktadan bir sıçrama yapalım.

SEÇİLMİŞ DİSKOGRAFİ

Özgün Albümler:

- Live in Havana – (1985, Messidor) - Kendi grubu Grupo Proyecto ile 1980'li yılların ortalarında yaptığı çalışmalar
- Mi Grand Pasion (1988, Messidor) - Yaptığım söyleşide bu albümünü çok önerdi!
- Giraldilla (1990, Messidor) - Elektronik ve deneysel bir çalışma.
- Discovery: Live At Montreux (1990, Blue Note) - Charlie Haden ve Paul Motian ile trio
- The Blessing (1991, Blue Note) - Charlie Haden ve Jack DeJohnette ile trio
- Images: Live From Mt. Fuji (1992, Blue Note) - John Pattituci ve Jack DeJohnette ile trio
- 4 y 20 - (1992, Blue Note) Felipe Cabrera: bas, Julio Barreto: davul, Reynaldo Melian: trompet, Charlie Haden konuk basçı
- Rapsodia (1992, Blue Note)- Felipe Cabrera: bas, Julio Barreto: davul, Reynaldo Melian: trompet) Çoğunlukla Rubalcaba bestelerini içeren son derece Küba'lı bir albüm.
- Diz (1993, Blue Note) - Bas: Ron Carter, davul: Julio Baretto. 1986'da ilk kez birlikte çaldığı, manevi babası olarak gördüğü Dizzy Gillespie'ye adanmış bir CD. Bence gelmiş geçmiş en iyi piyano trio kayıtlarından biri...
- Imagine (1993, Blue Note) - Birçok sideman ile birlikte çalınmış Rubalcaba orijinalleri, aynı zamanda Lonnon'un Imagine'i...
- Rapsodia (1994, EMD/Blue Note)
- Gonzalo Rubalcaba (1995, Egrem)
- Concatenacion (1995, Melopenia)
- Flying Colors (1997, EMD/Blue Note) - Joe Lovano & Gonzalo Rubalcaba
- Charlie Haden & Gonzalo Rubalcaba - Montreal Tapes (1998, Polygram)
- Antiguo (1998, EMI-Blue Note)
- Inner Voyage (1999, Blue Note) (Bas: Jeff Chambers, Davul: Ignacio Berroa, Saksofon: Michael Brecker)
- Inicio (2001, Egrem)
- Concierto Negro – Live (2001, Egrem)
- Supernova (2001, Blue Note) - Bas: Carlos Henriquez, davul: Ignacio Berroa, perküsyonlar: Quintero kuzenler, Luis ve Robert
- Nocturne (2001, Universal) (bas: Charlie Haden, piyano, tüm düzenleme ve orkestrasyonlar: Gonzalo Rubalcaba; davul: Ignacio Berroa, saxofon: David Sanchez, keman: Frederiko Britoz Ruiz, gitar (ne yazık ki bir tek parçada): Pat Metheny

Gonzalo'nun konuk sanatçı ve/veya aranjör olarak yeraldığı bazı kayıtlar:

- El Jazz Cubano (1992, World Pacific) - Kusursuz bir toplama Küba müziği albümü
- Spirits of Havana (1993, Messier) - Kanadalı nefesli ustası Jane Bunnet ile ortak çalışma
- Mr. Bow Tie (1995, Something Else) – Ron Carter'ın Japonya da yayınladığı bu CD'de Gonzalo altı parçada çalıyor.
- Programa Mi Salsa Vol. I (Discmedi Blau) - Harika bir salsa albümü. Bu albümü Küba'nın en önemli piyanistleri kaydetmiş. (Gonzalo dışında, Frank Emilio, Gonzalo'nun babası Guillermo Rubalcaba vs.)

Gonzalo 27 Mayıs 1963'te Havana'da bir *danzon* (otantik bir Küba müzikal formu) bestecisi olan Jacobo'nun torunu, piyanist Guillermo'nun oğlu olarak doğdu. Tüm klasik piyanistler gibi "Müziğe kaç yaşında başladınız?" sorusuna "altı" ya da "sekiz" diye cevap verebilmek için olsa gerek, elini çabuk tuttu ve son derece tutucu ve yoğun bir akademik eğitim verilen Havana Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde piyano ve kompozisyon bölümlerini yirmi yaşına gelmeden bitirdi. Aynı yıllarda Havana'daki kulüplerde 12 yıl boyunca çalarak, bu süre zarfında piyano üzerindeki tekniğini olağünüstü bir düzeye yükseltti .*1983'te Orquestra Arag?n* ve 1985'te kurduğu *Grupo Proyekto* ile Avrupa ve Afrika'da turnelere çıktı. Aynı yıl Dizzy Gillespie tarafından keşfedildi. Ertesi yıl Havana Jazz Festivali kapsamında Paul Motian ve Charlie Haden ile çaldı. Bu performans Rubalcaba'nın kariyerinde bir dönüm noktası oldu. Haden onu önce 1989'da Montreal Jazz Festivali'ne, daha sonra 1990'da Montreaux Jazz Festivali'ne, Paul Motian ve kendisi ile birlikte trio konserleri vermek üzere davet etti. İşte bu konserler ile uluslararası çevrelerin dikkatini çekti. Blue Note için yaptığı Discovery: Live at the Montreaux (1990) ve Blessing (1991) kısa bir süre içinde klasik niteliği kazandı ve Gonzalo, Amerikan jazz çevrelerinde inanılmaz tekniği ve üstün doğaçlamaları ile ününü pekiştirdi. 1980'lerin sonlarında, hatta 1990'ların başında Amerika'nın Küba'lılar ile arası pek hoş değildi ve bugün olduğu gibi Jimmy Carter, Castro ile ahbaplık etmek için Havana'yı pek sık ziyaret etmiyordu. Dolayısı ile Gonzalo'nun Amerikan vizesi alması ve kendisini büyük bir merak ile bekleyen Amerikalı jazz severler ile buluşması pek kolay olmadı. Vize engelini ancak 1992'de aşıp Amerika topraklarına ayak basabildi. 1993 başlarında New York Lincoln Center'da efsanevi basçı Ron Carter ile verdiği konserde Amerikan jazz seyircisi ile ilk kez tanıştı ve o konserde harikalar yarattı. Bu konserdeki performansından rastladığım her Rubalcaba biyografisinde özellikle söz ediliyor.

Gonzalo Rubalcaba 6 yıl süre ile Dominik Cumhuriyeti'nde yaşadı, 1996'da ise Amerika'da oturma iznini aldı ve Coral Springs, Güney Florida'ya yerleşti. Artık burada ailesi ile birlikte yaşıyor. Bugün en üstün tekniğe sahip jazz piyanistlerinden biri olarak gösteriliyor ve güçlü, aynı zamanda da dramatik bir yorumcu olarak tanınıyor. Kökleri Küba müziği olmakla beraber, klasik eğitiminin getirdiği Avrupa romantik ve izlenimci dönem etkileri ve tabii ki Amerikan jazz'ı katkıları ile çok dengeli bir karışım yakaladı. Jazz sahnesindeki yüzlerce piyanistten onu ayıran özellik, muazzam tekniği dışında müzikal tarz ve formlar arasında serbest dolaşımı ile yakaladığı kendine özgü tarzı. Özellikle birkaç yıl öncesine kadar üstün piyano tekniğini ön plana çıkarması, böylelikle konserlerinin müzikal bir sunudan ziyade bir virtüozite gösterisine dönüşmesi ile eleştirilse de, son 5-6 yıldır ince tuşesi, lirik anlatımı ile bambaşka bir kimliğe büründü. Onu ,1997 Akbank Festivali kapsamında, CRR'de verdiği (sanırım Türkiye'ye ikinci gelişi idi) muhteşem trio konserinde izleme şansını bulanlar bu etkiyi hatırlayacaklardır.

Basın toplantısı sonrası Gonzalo ile kısa fakat son derece hoş bir sohbet etme şansını buldum. Küba'daki sanat mirasının zenginliğinden, politik nedenlerden dolayı dış dünyanın etkilerinden uzak kalmış olmalarından, burunlarının dibindeki Puerto Rico ve Jamaika ile bile yakın zamana kadar iletişimlerinin olamadığından söz etti.

Gonzalo Rubalcaba, 2002 İstanbul Jazz Festivali'ne heyecan verici iki konser ile katılacak. Chick Corea ile birlikte verecekleri iki piyano konserinde hem sanatçıların besteleri, hem de standartlar çalınacak. Gonzalo'nun dediğine göre, belli temalara bağlı kalmaksızın sahnede serbest doğaçlamalar yapmaları da muhtemel. Hem Chick Corea'nın hem de Rubalcaba'nın Herbie Hancock ile iki piyano performanslarını dinlemiş olanlar, bizi nele-

1980'lerin sonlarında, hatta 1990'ların başında Amerika'nın Küba'lılar ile arası pek hoş değildi, dolayısı ile Gonzalo'nun Amerikan vizesi alması ve kendisini büyük bir merak ile bekleyen Amerikalı jazz severler ile buluşması pek kolay olmadı.

rin beklediğini tahmin edebiliyorlardır. Bence Gonzalo & Chick ikilisi festivalin en çarpıcı konserlerinden biri olacak. Gonzalo ikinci konserini, Küba Jazz'ı Gecesi" adı altında akustik basda Carlos Henriquez ve davulda Ignacio Berro'dan oluşan triosuyla Lütfi Kırdar'da verecek.

Gonzalo'yu yakından tanımak ve konserlere ön hazırlık yapmak isteyenler için seçme CD'lerini aşağıda listeliyorum. Şimdiden herkese Gonzalo Rubalcaba konserlerinde ve tüm festivalde iyi dinletiler diliyorum.k

"Super Nova" Yıldızın Doğumu

Erhan Altunay

Geçtiğimiz sene yine Rubalcaba hakkında geniş bilgi vermiş, hatta onunla yaptığımız bir röportajı ve konser notlarını yayınlamıştık.

Anımsatacak olursak, "*1963 doğumlu, Kübalı sanatçı Gonzalo Rubalcaba, Küba'nın yetiştirdiği en önemli jazz sanatçılarından biridir. Bir başka Kübalı sanatçı, Arturo Sandoval gibi o da Amerika'da çalışma yapmak için büyük zorluklarla karşılaşmış, Amerika'da serbest dolaşma iznini daha birkaç sene önce almıştır. 1971-83 yılları arasında klasik piyano eğitimi alan Rubalcaba, jazz müziğine ilgi duymuş ve 1983 yılında the Orquesta Aragon ile Afrika ve Fransa'yı dolaşmış, 1985 yılında da the Grupo Proyecto'yu kurarak Avrupa turnesine çıkmıştır. 1986'da Charlie Haden ile karşılaşmış ve onunla festivallere katılmıştır. 1990'da Gonzalo Rubalcaba iyice dikkat çekmeye başlamış ve Blue Note'dan albümler çıkarmıştır*" diyerek Rubalcaba'yı kısaca sizlere tanıtmıştık. Bu yazının ardından da konserine gitmiş ve o konserden duyduğumuz memnuniyeti de uzun uzun anlatmış ve "*Konser Desafinado'da doruğa çıkan bir bossa nova rüzgarı ile başladı. O anda gerçekten 60'lı yılları yaşamaya başladık (Aslında kısa etekli, olağanüstü sesli bir Astrud Gilberto'yu da beklemedim dersem yalan olur). Sahnede Joao Bosco yerine bir Baden Powell ya da Laurindo Almedia gitti geldi. Arkasından Latin müziğinin calypso dahil bütün renklerini yaşadık. Caravan yorumu ise Duke Ellington'u mezarından kaldırıp aklışlatacak kadar hoştu* "diye konseri özetlemiştik. Daha ayrıntı merak eden okuyucularımız , Jazz Dergisi'nin 2001 sayılarında Rubalcaba için yazdığımız yazıların tamamını okuyabilirler.

Bu arada hemen anımsatalım, Rubalcaba bu bir sene süresince doğal olarak boş durmadı ve bir yeni albüm çıkarttı. Supernova adını taşıyan bu albümde festivale de gelecek olan trioyu da görmek mümkün: Gonzalo Rubalcaba (p, keyb), Carlos Henriquez (b), Ignacio Berroa (d), Luis Quintero (timbal), Robert Quintero (conga), Jim Anderson (rainmaker) Rubalcaba'nın latin müziğine daha çok yöneldiği bu albümde, Supernova 1; El Cadete Constitucional; Alma Mia; LaVoz Del Centro; El Manicero; Supernova 2; Otra Mirada; The Hard One; Oren isimli şarkılar yer almakta. Özellikle El Manicero'yu görünce albümün genel karakterinin Latin'e kaydığı belli olmakta. Zaten Rubalcaba, adı konmamış bir misyon olarak Latin müzisyenlerine ve müziğine belli bir saygınlık kazandırmayı istiyor ve bunu da albümlerine yansıtıyor.

Bu sene Rubalcaba, ülkemizdeki ilgiden memnun olsa gerek, Türkiyeli müzik severleri fazlasıyla memnun ediyor.

Festivalde ise Rubalcaba'yi ik farklı konserde izleme olanağı bulacağız. Bunlardan birincisi 16 Temmuz Salı akşamı Gunzalo Rubalcaba Trio olarak ikincisi de 17 Temmuz Salı akşamı Chick Corea ile birlikte.

Gonzalo Rubalcaba Trio, Gonzalo Rubalcaba (p), Carlos Henriquez (b) ve Ignacio Berroa (d)dan oluşan kadrosu ile İstanbullu müzikseverlerle buluşacak. Burada yeri gelmişken Kübalı davulcu Ignacio Berroa'dan da söz etmek gerekir. Artık adı Rubalcaba ile anılmaya başlanan Berroa, Rubalcaba'dan önce Dizzy Gillespie, Freddie Hubbard ve McCoy Tyner ile çalışmış. 1995'te Proto Rico'da Heineken Jazz Festival'inde ilk olarak Rubalcaba ile çalmaya başlayan Berroa, Rubalcaba'ya göre olağanüstü yetenekli bir davulcu.

Chick Corea için ise çok şey söylemeye gerek yok kanımızca. jazz dünyasının yaşayan iki ünlü piyanistini seyretmek bir çok jazz severi fazlasıyla memnun edecektir.

Bu fırsatla okuyucularımıza bu konserin Chick Corea – Gonzalo Rubalcaba birlikteliği için bir ilk olmadığını anımsatalım. Daha önceleri bir çok vesile ile bir araya gelen bu iki ünlü piyanist, geçtiğimiz Aralık ayında Chick Corea'nın altmışıncı yaş günü vesilesi ile New York'ta Blue Note Jazz kulübünde düzenlenen konserler serisinde 18 ve 19 Aralık akşamları konserler vermişler ve olağanüstü bir birliktelik oluşturmuşlar. Bu müziğin onların ortak dili olduğunu söyleyen Rubalcaba'yı Chick Corea ile birlikteliğini kaçırmamanızı öğütleriz.

Ali Perret ve A Trippin' Band Roxy'de 5 Temmuz Cuma günü sahne alacak

Ali Perret ile;

jazz'ın mavi notasından Bodrum'un mavi yolculuğuna

Tunçel Gülsoy
begog@turk.net.tr

9. Uluslararası İstanbul Jazz Festivalinde Ali Perret A Trippin Projesiyle Roxy açılışını yapan grup modern dans ritimlerinden, new funk ve jazz etkileri taşıyorlar, elektronik jazz veya kendi deyimleri ile trip-jazz yapıyorlar.

Eski ama görkemli bir Teşvikiye apartmanına girdim. Asansörün metal ve tahta karışık kapısı kapanırken nostaljik bir çat! sesi çıkarttı. Yavaş yavaş yukarı çıktık. Bana göre her ev onu yaratan insanın aynasıdır ve bir insanın evine girerken bir anlamda onun iç dünyasına girersiniz. Çok sade döşenmiş bir çatı katına girdim ve balkondan kazanılmış bölümdeki güzel manzaralı masanın yanında kendime bir yer seçtim. Oturduğum yerden sokağa bakarken Teşvikiye Camisi'nin avlusunu ve onun ardından da Conrad Oteli'nin üzerinden kuşbakışı geçerek Boğazı görüyordum. Evi çok sevimli buldum. Oturduğumuz yerin arka bölümünde bir de piyano dikkatimi çekti. O tarafa bir göz attım; anlaşılan müziklerini bu köşede besteliyordu. Bir parça seçti ve Charlie Mingus ses olarak aramıza katıldı. Önce evden bahsederek sohbete başladık.

"Bir yıldan beri bu evde oturuyorum, bir yandan da içini düzenlemeye devam ediyorum, henüz bitmedi. Evet Teşvikiye'de araba park etmek zor ama benim arabam olmadığı için park sorunum da yok, Bilgi Üniversitesi'ne buradan taksiyle ulaşmak çok daha kolay".

Ortaya büyük bir çanak soğuk kiraz geldi. Yaşça bizden büyük bir hanım odaya girdi ve çabucacık dışarı çıktı, bakışlarımdan anladığı merakımı giderdi:

Annem, Türkiye'de yaşamıyor ama şu an bende kalıyor,

"Ben en çok onun soyadını merak ediyordum. Ona Perret soyadının anlamını sordum.

Evet bu çok az olan bir isim. Gerçi geçenlerde aynı soyadını taşıyan biri beni aradı. İsviçre kökenli bir isim, babam Amerikalı, ama ailesinin kökleri İsviçre'den geliyor.

30 Eylül 1958'de New York'da doğmuşum. Az konuşmayı seven bir insanım. Kim olduğumu anlatmak da bu

yüzden bana zor geliyor. 6 yaşına kadar Amerika'da yaşadım. Saç ve göz rengimi senin düşündüğün gibi babamdan almadım, annemden almışım, babam siyah saçlıdır.

Ben ve kızkardeşim doğduktan sonra Türkiye'ye dönmeyi annem istemiş. Hem ülkesini özlemiş, hem de annesi ve babasını döndüğümüz tarihten kısa bir süre önce kaybetmiş. Ayrıca babam da Türkiye'yi seviyordu. Kendisi askerliğini yaparken Türkiye'ye gelmiş, annemle burada tanışarak evlenmişler. Türkiye'de uzun yıllar Uniroyal'de çalıştı, şimdi artık emekli".

Yaşadığı apartman aynı zamanda Işık Lisesi'ne bakıyordu. Ancak okul yıllarının onun anılarında bir başka özel yeri daha vardı:

"Konservatuara gitmeden önce ilkokula burada başladım. Ben çocukken evimiz müzik dolu bir yerdi. Annem her sabah beni okula göndermeden önce yarım saat değişik klasik müzik plakları dinletirdi. Beethoven, Mozart, Shostokovich derken yavaş yavaş klasik müziği öğrenmeye başladım.

12 yaşında belediye konservatuarında keman ve piyanoya başladım. 1 yıl sonra atıldım, keman sevmediğimi anladım. Ertesi yıl devlet konservatuarı açıldı ve oraya giridim. 10 yıl boyunca piyano ve kompozisyon çalıştım. Çok şanslıydım, kompozisyon hocam İlhan Usmanbaş piyano hocam ise Selman Ada'ydı. 1980 yılına geldiğimizde okuldaki öğrenci derneğinin başkanıydım. Okuldaki öğrencilerin vizyonlarını açmak için onlara modern sanat çalışmalarını gösteriyor ayrıca kendi ülkemizin müziklerinin çalındığı konserler düzenliyorduk. Tüm bunlardan dolayı okul idaresinin bana bir tepkisi oluştu. Okuldan ayrılıp Amerika'ya gittim ve iki hafta sonra da 12 Eylül ihtilali oldu. 1985 yılına kadar Berklee'de piyano ve kompozisyon çalıştım. Emin Fındıkoğlu annemle tanışıyordu, annemin bir albümünün aranjmanlarını yapmıştı. Ve Berklee'deki referansım Emin hoca oldu".

Biz sohbet ederken arkada çalan müziği biraz daha açmasını istedim. Bu durumda kulağının ve ilgisinin müziğe kayacağını ve konuşmaya yoğunlaşamıyacağını söyledi.

Yavaş yavaş onun çocukluk günlerinden Amerika'da sürdürdüğü delikanlılık dönemine geçtik:

1985 yılına kadar Berklee'de piyano ve kompozisyon çalıştım. Emin Fındıkoğlu annemle tanışıyordu, annemin bir albümünün aranjmanlarını yapmıştı. Ve Berklee'deki referansım Emin hoca oldu.

"Amerika'da en çok şaşırdığım şey ne kadar çok dilenci olduğuydu. Ben gitmeden önce orayı refah ülkesi sanıyordum ve dilenci bulunabileceğini düşünmemiştim. Orada bulunduğum yıllar ilginç dönemlerdi. Reagan Amerika'nın başkanı idi ve Amerikalı rehineler Tahran'daki Amerikan elçiliğinde tutuluyorlardı. Amerika'da İran'a karşı büyük bir tepki vardı ve sık sık İranlı öğrenciler dövülüyordu

Berklee'de müzikte geldiğim seviyeyi de gördüm. Karar verdim; ya çok çalışacaktım ya da Türkiye'ye dönecektim. Amerika'ya gitmeden önce klasik müzik öğreniminden gelen iyi bir alt yapım vardı. Ayrıca 12 yaşından itibaren evde sürekli olarak rock jazz, bebop gibi koyu jazz müzikleri dinliyordum. Woody Shaw, Art Tatum, Oscar Peterson gibi isimler benim evde sık sık dinlediğim sanatçılardı. Dinlediğim rock funk gibi bir sürü müzik daha vardı. Ayrıca bir yandan da Ruhi Su dinliyordum. Çok geniş bir müzik yelpazem oldu. O zamanlar jazz müziğini kulaktan çalıyordum. Çalışmalara başladıktan sonra bir sömestir içerisinde açığımı kapadım.

1985'de İstanbul'a döndüm. Önce Neşet Ruacan ağabeyle Marmara Oteli'nde Nilüfer'in yerine piyano çaldım. Daha sonra haftada 6 gece Gayrettepe'deki Jazzino'da çalışmaya başladım. Fatih Erkoç, İmer Demirer, saksofoncu Tahsin Ünüvar, Ateş Tezer gibi müzisyenlerle bu kulüpte biraraya geldik. Çoğu zaman jazz standartları çalıyorduk".

CD bitti. Kalkıp değiştirdi, bu sefer Bill Evans sohbetimize renk katmaya başladı. Jazzino gibi bir kulübün tekrar açılıp açılamıyacağını tartıştık. Ben günün birinde İstanbul'da iyi bir jazz kulübü açmak isteyen insanlardan biri olarak onun görüşünü sordum.

"Jazz müziği bana göre sosyete müziği değil. Jazz'ın asıl dinleyicisi orta halli iyi eğitim görmüş insanlar. Kulüplerin onların rahatça gidebileceği yerler olması gerekiyor. Bence bir jazz kulubü asıl yatırımını pahalı dekor yerine iyi bir müzik tesisatına ve piyanoya yapmalı. İnsanlar bu kulüplere rahatça girebilmeli ve müzik dinleyebilmeli. Kulüplerde daima yeni yeni müzisyenler ve gruplar çalabilmeli ve dinleyicinin ilgisi sürekli olarak ayakta tutulabilmeli. Bence bu yaklaşımla açılırsa İstanbul gibi bir yerde jazz kulübü olabilir."

Annesi Belma Perret bir şey sormak üzere yanımıza geldiğinde onunla konuşma fırsatım oldu. O Ali'nin aksine rahat konuşan bir insandı ve bana oğlunun başka yönlerinden bahsetti; 'meditasyon yapıyor, ruhsal yönünü geliştiriyor' dedi. Ali kibarca annesini yanımızdan uzaklaştırdı, aralarında tipik bir anne oğul ilişkisi olduğu çok açıktı. Annesi gittikten sonra Ali daha rahatladı ve bana kendi hayatındaki az bilinen bir yönü açıkladı.

1990'a kadar kışları İstanbul'da yazları da Bodrum'da yaşadığını, ancak o yıl Körfez Krizi müzik piyasasını vurunca Bodrum'a yerleştiğini öğrendim. Daha ilginç olanı ise onun aynı zamanda bir deniz kaptanı olması ve 1978'den beri ticari olarak teknesiyle çalışması idi. Bu süreç içerisinde değişik tekneleri olmuş ve hayatını insanlara Mavi Yolculuk yaptırarak kazanmış. Şu an da Ilgın adlı teknesi ile yazın Mavi Yolculuk kaptanlığı yapmaya devam ediyormuş. Deniz ile olan bu ilişkisinin kökleri de çocukluk yıllarına dayanıyor:

"6 yaşında ailemle Amerika'dan dönerken Türkiye'ye şileple geldik. Bu 15 gün süren deniz yolculuğu beni çok derinden etkiledi. Kızkardeşim o zamanlar iki yaşındaydı ve gemide biz-

den başka çocuk yoktu. Ben bir anda geminin maskotu oldum. Uzun süren bu yolculuk bende derin bir deniz sevgisi uyandırdı. Yoksa ailemde denizle ilgili bir kimse yok. Döndükten sonra ailece yazları Kınalı ve Burgaz adalarında geçirirdik. Daha 8 yaşında iken bir sandalım vardı.

Mavi Yolculuk için bir çok beni ve teknemi tercih eden müşterim var. Acentem falan yok, doğrudan doğruya bana telefonla rezervasyon yapıyorlar. Ben Mavi Yolculuğu eski usulde yaptırıyorum. Sakin koylara gidiyoruz.

Kaptan olarak yemekleri de ben yaparım. Hergün değişik şeyler pişiririm. Günde üç defa yemek yenir. Kahvaltı teknedeki müşterimin ülkesindeki alışkanlıklara göre verilir. Ama herşeyin en iyisini kullanırım. En iyi zeytin, bal ve peyniri çıkartırım. Yemek yaparken de daima en iyi malzemeyi kullanırım. Zaten en iyi malzemeyi kullanıyorsan temel ölçüleri ve karışımları da biliyorsan ve tabi biraz da yaratıcılığın varsa kötü yemek olmaz".

Jazz müziğine de aynı anlayışla yaklaştığını biliyordum. Bilgi Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerden duymuştum. Onlara diplomalarını verirken 'bizim şimdiye kadar size öğrettiğimiz herşeyi unutun ve gidip müzik yapın' dediğini hatırladım. Tabi burada kastettiği şey olayın tekniği değildi, onların tekniğe saklanıp kalmadan yaratıcı ruhlarını özgür bırakmasını istiyordu. Ama içimdeki şeytan onun kaptan olarak iyi yemek yapıp yapmadığını çok merak ediyordu, dayanamadım sordum:

"Gel sana bir kalamar tarifi yapayım. Ufak kalamarları seçerek işe başlayacaksın. Hani şu baby kalamar denen cinsinden. En güzel onlardan olur. Önce içlerini temizleyeceksin. Birkaç tane kalamarın mürekkep torbasını patlatmadan ayır ve bir kenarda bekket. Bir kabın yarısına su yarısına kırmızı şarap koy ve kaynatmaya başla. Kenara ayırdığın torbaları da içerisine koy, suyun içerisine kalamarları at, 10 dakikada pişer. Torbalar pişen kalmarlara çok güzel bir renk de verir. Sonra pişmiş kalamarları süz ve kenara ayır. Çukur bir kapta sarmısak, zeytinyağı, limon ve sirkeyi karıştırarak sos olarak kalamarların üstüne dök, ayrıca üstüne fesleğen serp. İşte kalamar yemeği hazır. Bu tarz pişirme kızartma yemeyenler için değişik bir kalamar yemeği alternatifi. Ilık da yenebilir, soğuk da, artık yiyenin ağız tadına bağlı.

Jazz'ın farklı tarzlarını seviyorum. Bu yüzden de bir çok farklı proje ile ilgileniyorum. 1990 öncesi sadece akustik müzik çalıyordum. Ama daha sonra elektronik ve elektronikle birlikte keyboard'ların sesleri gelişti. Daha güzel seler ve renkler ortaya çıktı.

Afiyet olsun..!"

Kendimi güzel bir koyda demirlemiş bir teknede onu akşam yemeği hazırlarken hayal ettim. Bu güzel tarifi dinlerken önümde sadece kiraz olması doğrusu acıklı bir durumdu, ama misafirin umduğunu değil bulduğunu yediği bir kültürün insanlarıydık.

Teknesinde yapılan Mavi Yolculuklarda herzaman kendisinin kaptan olması gerektiğini söyledi. Müşterilerinin çoğu da onun eşi, dostu. Bazen mevsim dışı günü birlik işler olunca tekneyi başka kaptana bırakıyormuş.

Kalamardan umudu kesince yavaş yavaş güzelim Bodrum hayallerinden uzaklaştık ve onun Istanbul'da yaptığı şeylere döndük. Yolumuz Istanbul Bilgi Üniversitesine düştü. Bu üniversiteye gelişinin öyküsünü kısaca anlattı:

"Bilgi Üniversitesi'nden önce yılın 6-7 ayını Bodrum'da geçirirdim. 1990-95 arası ise hiç İstanbul'a gelmeden orada yaşadım. Bu devirde bol bol piyano çaldım, müzik yazıyordum, dağlardan ot ve mantar topluyordum. Tabi balık da tutuyorduk. 1995'de Acid Trippin' projesi için İstanbul'a geldim, Roxy'de çaldık, ondan sonra her kış sürekli olarak İstanbul'a geldim ve çaldım. 1998'de üniversite açılıncaya kadar her yılın 8 ayını İstanbul'da geçiriyordum, şimdi artık 9 ay İstanbul'da kalmak zorundayım.

Bilgi Üniversitesi'ne beni Can Kozlu davet etti. Müzik bölümünü kuruyordu. Neşet ağabey de aramıza katıldı, 1997 senesi idi, önce bir yıl çalışarak hazırlık yaptık. Can 2 yıl bölüm başkanlığı yaptı ve bana devretti. Ben de iki yılı bitirip başka bir arkadaşımıza başkanlığı bırakacağım. Bölüm başkanı kimse olmak istemiyor çünkü çok zor ve zaman alan birşey, müzikle uğraşacak vaktimiz kalmıyor. Halbuki gerçekleştirmemiz gereken birçok proje var."

Kalktı içeriden bir yerden sigara aldı geldi, o sigarayı yakarken duvardaki İstanbul Festivali posterine baktım, 1973'de Mengü Ertel tarafından yapılmış olan bu ilk posterin en güzel İstanbul Festivali posteri olduğunu söyledim. O derin bir nefes çekti, poster için aynı düşünceleri paylaşıyordu, sigarasının Gitane olduğunu farkettim. 'Çok sert değil mi?' diye sordum. Sigarayı bıraktığını, onun yerine bazen puro içtiğini söyledi. Ancak bugün puro kalmadığı için bir sigara içtiğini öğrendim.

Asıl konumuza kaldığı yerden döndük, ve 'gerçekleştirmem gerekiyor' dediği projeleri bana bir bir anlattı:

"Jazz'ın farklı tarzlarını seviyorum. Bu yüzden de bir çok farklı proje ile ilgileniyorum. 1990 öncesi sadece akustik müzik çalıyordum. Ama daha sonra elektronik ve elektronikle birlikte keyboard'ların sesleri gelişti. Daha güzel seler ve renkler ortaya çıktı.

Projelerimden ilki senin daha evvelce dinlemiş olduğun Acid Trippin grubu. Buradaki çalışmalar benim funky ve groovy müziğe duyduğum sevgiye dayanıyor. Çaldığımız müziklerin çoğu benim bestem.

2000 yılında Akbank Jazz festivali için Charlie Mingus müziklerini yeniden düzenledim. Kavramı değiştirmedik ama Mingus'un müziklerine yeni bir ruh verdik. Senin Jazz Dergisi'nin geçen sayısında yazdığın Ricky Ford işte bu proje için Türkiye'ye gelmişti. O Charlie Mingus ile gerçekten çalmış bir müzisyen. İmer Demirer, Can Kozlu ve Raci Pişimişoğlu bu çalışmada

yer aldı. Sibel Köse de iki parçada şarkı söyledi. Festivalden sonra başka yerlerde de çaldık. Önümüzdeki sonbahar da bu proje bir albüm olarak da dinleyicinin karşısına çıkacak.

Bir başka projem de Free Key Trio. Bunu çabuk okursan 'Freaky' diye de okunabilir. Burada Raci gene basta, Can davul çalıyor ve ben akustik piyanodayım.

İleride albüm olarak çıkartmayı düşündüğüm bir başka proje de "Dünya Barbarlar Tarihi". Bu içerisinde 7 episode olan bir müzik. Trompette İmer, trombonda Hakan Çimenot, kontrbasta Volkan Hürsever, davulda da Can Kozlu bana eşlik ediyorlar.

Bu da ileride bir albüm olarak yayınlanacak. Buradaki müzikler anlayış olarak benim en çok kafama yatan müzikler.

Bir de senin Ricky ile konuştuğun gün dinlediğin Big Band projemiz var, şimdilik Bilgi Üniversitesi'nden bağımsız olarak gelişiyor ama ileride Bilgi Üniversitesi'nde öğrenciler yeterli olunca onları da buna katacağız."

Projeler ile birlikte yediğimiz kirazlar, hatta onların altına saklanmış olan yeşil erikler de bitmişti. Müziği bir kez daha değiştirmeye giderken ona kendi kayıtlarından birisini çalıp çalamıyacağını sordum. Çok ilginç bir müzik odayı doldurdu. Bir müddet sessizce dinledik, sonra ona müziğin kendisine ne anlam ifade ettiğini sordum;

"Müzik nedir? Müzik benim için hayatımda en önemli şey ve bir yaşam tarzı. Müzik ayrıca benim için bir meditasyon. Bir de müziğin jazz hali var.

Jazz'ın Türkiye'deki dinleyicisi çok kısıtlı. Ayrıca bu dinleyici yeniliklere de açık değil. Günümüzde birçok müziğe jazz deniliyor. Ama jazz'ın da izlediği bir gelişim süreci var. Barbarlar adlı çalışmam bu açıdan benim varmak istediğim en son nokta. Oldukça modern bir müzik.

Jazz bana göre sürekli kendisini yenileyen bir müzik, kişisel yaklaşıma da çok açık. Hem diğer müziklerden etkileniyor hem de onları etkilemeye devam ediyor. Kısacası jazz yaratıcılığa çok açık bir müzik."

Ali Perret'in sevdiği birçok jazz müzisyeni var ama kendisine onları sorunca ilk aklına gelenler saksofoncu Steve Coleman ve Greg Osby oldu. Bill Frisell'i de ilginç bulduğunu öğrendim. Ama alışılmışın aksine sürekli dinlediği albümler veya en çok beğendiği 10 albüm gibi seçimleri yok, bunlar sürekli olarak değişiyorlar.

Ama onun müzik hayatında değişmeyen birşeyler de var, bunları şöyle ifade etti:

"43 yaşındayım, ilk olarak bugüne kadar hazırladığım projelerimi CD haline getirmek istiyorum. Benim için bir proje piyasaya albüm olarak çıktığı zaman artık bitmiş olur ve yenilerinin peşine düşerim. Hep yeni projeler, yeni yaklaşımlar ve değişik şeyler yapmanın peşindeyim. Tabi bu projeleri üretebilmek için Bodrum'da teknemde geçirebildiğim zamanlar çok önemli oluyor. Orada oturup kafamı toplama, düşünme ve düşüncelerimi somut projeler haline getirme şansım oluyor.

Türkiye'de yaşamayı seviyorum. Buraya müzik için dönmedim. Bana göre Güney Ege çok güzel bir yer ve herşeyiyle beni kendisine çekiyor. Bu ülkede bir çok arkadaşım var. Amerika'da da kalabilirdim ama zor şartlarda sürünerek yaşamayı ve müzik yapmayı içime sindiremedim.

ALİ PERRET "A TRIPPIN"

1995 yılında Ali Perret tarafından kurulan Acid Trippin, acid-jazz, new funk çalan bir grup olarak ismini duyurdu. 1998 yılında BMG'den albümleri çıkan grup 2000 yılında müziğinde ve kadrosunda farklı ve yenilikçi bir çizgiyi benimsedi. Modern dans ritimlerinden, new funk ve jazz etkileri taşıyan topluluk, elektronik jazz veya kendi deyimleri ile trip-jazz yapıyorlar. Modern jazz melodilerini, günümüz dans ritimleri ve new funk groove'larıyla destekleyip ortaya dinamik bir yapı çıkarmaktalar. 7 yıl önce kurulan gruba kendi içinde karşıt bir yapı doğmuş, kolay dans edilebilen bir müzikden, karmaşık ve aksak, poli ritmik bir yapı oluşmuştur. Aksak ritimlerle dans etmeye alışkın müzik severlerin bu ritimlerle de rahatça dans edebileceklerini belirtmekteler.

Grup 5 Temmuz'da Roxy'de verecekleri İstanbul Jazz Festivali kapsamındaki konserlerinde yeni parçalarını seslendirecek.

Ali Perret (keyb), Ricky Ford (ts), İmer Demirer (tp), Sarp Maden (g), Raci Pişmişoğlu (bg), Erdinç Şenol (d).

İleride albüm olarak çıkartmayı düşündüğüm bir başka proje de "Dünya Barbarlar Tarihi". Bu içerisinde 7 episode olan bir müzik. Trompette İmer, trombonda Hakan Çimenot, kontrbasta Volkan Hürsever, davulda da Can Kozlu bana eşlik ediyorlar.

Bugün müziği ve jazz'ı sevdirmek, yaymak ve öğretme mücadelem sürüyor. Jazz müzisyeni eğer yaptığı işe inanmışsa bir misyonerdir. Bulunduğu her yerde bu misyoner ruhunu sürdürür. Ben Bodrum da jazz müziği için birçok şey yaptım. Arkadaşlarımla birçok workshop ve perfomance düzenledik. Bodrum Belediyesi'nin radyosunda jazz müziği programları yaptım. Bodrum Jazz Günleri'nin ilk ikisini ben düzenlemiştim, üçüncüsüne de katkım oldu. Özellikle Gümüşlük'teki Eklisia kilisesinde Can Yücel, Tuncel Kurtiz ve Reyent Bölükbaşı ile çok güzel akustik konserler düzenledik, workshoplar yaptık.

Bazen Türkiye'de bunaldığım zamanlar da oluyor ama herzaman açık kapılarım ve alternatiflererim var. 1990 krizinde bunlardan birisini kullandım ve Bodrum'da teknede yaşamayı tercih ettim. Şimdi de bir açık kapı arasam herhalde New York'a giderim diye düşünüyorum. Ama şu Bush döneminin bir geçmesini beklemek lazım."

Vedalaşma vakti gelmişti. Bu yıl İstanbul Jazz Festivalinin 5 Temmuzdaki iki açılış konserinden birisini onun yapacağını biliyordum. Konsere mutlaka geleceğim diye söz verdim. Sık sık Bilgi Üniversitesi'ndeki çalışmalardan beni haberdar etmeye söz verdi. Bir gün onun teknesinde Mavi Yolculuk yaparsam yanıma hangi jazz CD lerimi alacağımı hayal ettim. O kalamarleri pişirirken ben müzikleri seçmeliyim diye düşündüm. Başka bir sözün var mı diye sordum, 'yok' dedi. Onun sözü yoktu ama benim artık Ali Perret hakkında söyleyecek çok şeyim vardı ve sıra onları kaleme almaya gelmişti.

Baba Olarak "Var Olmanın Dayanılmaz Hafifliği"

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Onun son albümü 'Autumn in New York'u Jazz Dergisi'ne yazarken sözlerimi şöyle bitirmiştim: "Ama Kerem Görsev için bir projenin bitişi aslında bir başkasının başlangıcı oluyor. O yeni bir albümü kızağa indirmiş bile". Sonunda telefon geldi, gemi kızaktan süzülerek denize kavuşmaya hazırdı.

Onunla konuşurken içindeki coşku ve sonsuzmuş gibi gözüken enerjiyi tekrar hissettim. Randevulaştıktan sonra tekrar o son yazımın bitiş cümlelerini okudum:

"Yeni bir albümün çalışmalarına başladım, 16 aylık kızım Nisan için müzik yazıyorum. Kızım daha şimdiden iyi bir müzik dinleyicisi oldu. Ben piyano çalarken o da minik parmaklarıyla tuşlara dokunuyor. Ona kendi odasında küçük bir müzik seti kurduk, Mozart, Strauss, Vivaldi ve benim 'November in St. Petersburg' albümümü dinliyor. Aşağı kata bizim yanımıza indirdiğimizde ise Allah ne verdiyse koyu bir jazz müziği dinliyor. Albümün her aşamasını tüm ayrıntılarıyla planlıyorum. Bestelerini yaptım ama formatını şimdilik kendime saklıyorum".

Ben o formatı yazılmamak kaydıyla öğrenmiştim, o gün sözümü tutmak zorundaydım ama albüm artık hazırdı ve benim paparazzi ruhum da artık özgürdü. Kerem'in yeni evinde buluştuk. Beni yeni albümünde birlikte çalıştığı Reyent Bölükbaşı ile tanıştırdı. Köpeği Bebop ile selamlaştık. Sakın köpek kelimesini klasik anlamında algılamayın. Bebop benim tanıdığım en dikkatli jazz dinleyicilerinden birisi ve Kerem'le yaptığımız sohbetlerin en sürekli tanığı, yani kısacası bizden biri o. Sonra Kerem'in tatlı eşi Pınar evin küçük prensesi Nisan hanımı yanımıza getirdi ve oturma protokolu tamamlandı. Nisan'ı Kerem'in bir albümünden bir diğerine gören bir insan olarak, ne kadar büyümüş olduğunu düşündüm. Müziğin en iyi dinlenebileceği yerde oturan Reyent'i bir bahaneyle kaldırıp yerini kaptım. Sonuçta o müziği yaratan insanlardan biriydi ben ise onu iyi dinlemesi gerekenlerden biriydim, hareketim ona ve müziğe saygısızlık olarak yorumlanmamalı diye düşündüm. Kerem albümün ön kayıtlarından birini CD player'a koyarak o günkü ritüelimizi başlattı ve biz müziği dinlerken o albümün öyküsünü anlattı:

Bu albümü kızım için yazdığımı daha evvel söylemiştim. Ama diğer yandan bir baba olarak çocuklara hem klasik müziği hem de jazz müziğini nasıl sevdiririm ve dinletirim diye de düşündüm. Yani bir anlamda kızımın bana verdiği duygulardan yola çıkarak tüm çocukların seveceği ve dinleyeceği bir çalışma gerçekleştirdik. Tabi bu sözlerimden sakın büyükler bu müziklerden birşey almayacaklar anlamı çıkartma. Buradaki müzikler küçüklere melodileri ile seslenirken büyüklere de kendi geçmişlerinden izler sunacaklar.

Albümün adı 'Existence'. Bu İngilizce kelimenin Türkçesi 'Varoluş' demek. Kızımın var oluşu, bir baba olmak beni böyle bir albüm yapmaya teşvik etti. Onu seyrederek albümdeki müzikleri besteledim. Herbiri onunla aramızdaki ilişkileri, duyguları anlatıyor. 10 Nisan günü kızım 2 yaşını bitirdi. Biz de o gün stüdyoya girdik ve bu albümdeeki parçaları kayıt ettik. Kayıtlar Istanbul Teknik Üniversitesinin Müzik İleri Araştırmaları Merkezi 'MIAM' da gerçekleştirildi. Tonmaisterimiz aynı zamanda MIAM da hocalık da yapan Pieter Snapper. Kendisine Cevdet Erek ve Hürsu Oke yardımcı oldular. Merkezde çok güzel bir Steinway D 274 Concert Grand Piyano var, kayıtlarda onu kullandık".

Bu albümü Kerem'in diğer çalışmalarından ayıran en önemli farklardan birisi klasik jazz trio formatına katılmış olan çellonun sesi. Çelloyu çalan kişi Kerem'in evine ilk geldiğim an beni tanıştırdığı çellist Reyent Bölükbaşı. Tanışmaları oldukça eskilere dayanıyor. Ona kendisini biraz daha ayrıntılı tanıtmasını rica ettim, aslında kendisinden bahsedilmesini sevmeyen bir kişiliği var ama Kerem ve benim ısrarlarıma dayanamadı anlattı:

"43 yaşındayım, İkizler burcuyum. Egeli'yim, İzmirli'yim de diyebiliriz. 13 yaşında İzmir Devlet Konservatuarı'na girdim. Çello hocam bir Alman olan Willy Rephan'dı. Sonra 6 yıl da Ankara Devlet Konservatuarı'na devam ettim. Tekrar İzmir'e döndüm ama çok kalmadan 1980'de Amerika'ya gittim ve

9 yıl yaşadım, çello eğitimime orada devam ettim. Burslu okudum. Kalp krizi geçirdikten sonra arkadaşlarımın ısrarıyla mavi tur yapmak için İzmir'e geldim. Daha sonra Amerika'ya dönmedim ve Türkiye'de kaldım. İzmir Devlet Operası'na çellist olarak girdim. İstanbul Devlet Senfoni için bir çello solisti arandığını duyunca da İstanbul'a geldim ve girdim. 1996 yılına kadar 6 yıl çalıştım ve sonra Bodrum'a gittim. 3 yıl da orada yaşadım. Uzun yıllarımı Ege Denizi'nden uzak yaşamış ve kaçırmıştım. Onları telafi ettim sayılır. Bu zaman boyunca besteler yaptım, bol bol çaldım. Ben çalışmayı sevmedim, çalmayı sevdim. Disiplinsizim. Daha yeni yeni açılıyorum. Şimdi günde 4-5 saat çalışıyorum. Bir yandan da MIAM'da hocalık yapıyorum. Klasik müzisyen olarak yetiştim ama klasikçi olmadım. Bana göre müzik çok geniş bir kavram ve tek bir müzik de yok. Benim müziğe yaklaşımım daha özgürce, zaten kendi hayatımı da aynı anlayışla sürdürüyorum. Hiçbir zaman büyük bir çalışma, bir yerlere varma hırsım olmadı. Çok değişik gruplarla ve çok değişik müzikler çaldım. Kerem'le tanışmamız 1993-94 yıllarına uzanıyor. Ama bu proje için biraraya gelmemiz başka bir vesileyle oldu. Foça'daki antik tiyatroda ayrı ayrı gruplar olarak çalarken Kerem'in kafasında beraber çalmamızla ilgili birşeyler oluştu. 'Yaz geçtikten sonra buluşalım' dedi. Daha evvel Sarp Maden'le de çalışmıştım, bu tip değişik seslerin bir araya geldiği çalışmaların zevkini almıştım. Kerem'i aradım, 'ne yapıyoruz?' dedim ve buluştuk."

O sırada albümü ikinci defa baştan aşağı dinlemeyi bitirmiştik ve projenin havasını iyice solumuştum. Bu albümde önce Reyent çello çalarak melodik ortamı hazırlıyor ve daha sonra meydanı doğaçlamalar için Kerem'in triosuna bırakıyordu. Doğaçlamaları çoğu zaman ve Kerem ve Volkan yapıyor, topu sahada iyice gezdirdikten sonra tekrar Reyent'e geri atıyorlardı. Gerisini merak edenlerin albümü dinlemelerini öneriyorum.

Albümde kontrabas çalan Volkan Hürsever'de klasik müzik kökeninden gelen bir jazz sanatçısı. Kerem'le uzun yıllar birlikte çalıyor ve ülkemizde çok beğenilenen bir müzisyen. Kerem'e göre bu projenin kahramanından birisi de o, ve müziklerin ortaya çıkmasında çok katkısı olmuş. Birçok parçada çok güzel soloları var. Reyent ise doğaçlamalar da geri planda kalışını kendisini hazır hissetmemesine bağlıyor. Ama bir sonraki çalışmada çellosunun sınırlarını daha da genişleteceği hissini aldım.

Davulda ise yine uzun yıllar Kerem'le yakından çalışmış bir isim olan Ateş Tezer var. Kısacası Kerem'in klasik triosu bu sefer bir çellisti yani Reyent'i konuk ediyor. Sonra hep beraber bir başka aleme doğru müzikal bir yolculuğa çıkıyorlar.

Elimdeki parça listesindeki ilk isim olan 'Be-Be-Be' dikkatimi çekti. Kerem bunun ne anlama geldiğini anlattı:

Bu albümün giriş parçası ve kızım Nisan'ın kelebeğe verdiği isim. Parça önce ağır bir giriş olarak başlıyor ve sonra valse dönüşüyor. Uçan bir kelebeği ben vals yapan bir varlık olarak düşündüm. Kelebekler özgürdür ve nereye konacakları bilinmez. Müziğin giriş bölümündeki hüzün kelebeğin koza olduğu bölümü anlatıyor ama sonra kozadan çıkıyor, güneşi görüyor ve müzik de aynı şekilde neşeli bir hal alıyor.

Albümün ikinci parçası 'Who Knows' Türkçede 'Kim Bilir' anlamına geliyor. Kerem'e göre bu sözler onun gelecek hakkındaki düşüncelerini dile getiriyor.

Hiçbirimiz gelecekte neler olacağını bilemeyiz. Ben de merak ediyorum acaba kızım müzisyen olacak mı diye.

Ama benim anladığım Kerem bun çok derinden istiyor, zaten Nisan'ın büyüdüğü evde o kadar yoğun olarak müzik var ki ben aksini düşünemiyorum bile.

Bir sonraki parça 'Flying Notes' Kerem'in eski bir bestesi, İş Bankası'nın yeni binasının çatı kapama töreni için yazılmış, kızı ise o zamanlar daha doğmamış bile.

Albüme adını veren 'Existence'i ve diğer parçaları Kerem şu sözlerle anlattı:

'Existence' yani Varoluş kızımın iki yıllık yaşamında yaptığım gözlemlerin bir müzik kolajı olarak ifadesi. Aynı zamanda albüme adını veren ve temel çerçevesini oluşturan parça.

'Gak Guk' ise bir jazz valsi, bazen kızımın konuşmayı öğrenirken çıkarttığı sesleri ağaç kakanın sesine benzetiyordum. Oradan aldığım ilhamla yazdım.

'Friend's Daughter' yani Türkçesiyle 'Arkadaşın Kızı' benim sevgili arkadaşım ve albümlerimde her zaman beraber çalıştığım Hakkı Mısırlıoğlu'nun kızı Kiraz için yazdığım bir parça.

'Tea Party'nin öyküsü daha farklı. Evde piyano çalıştığım birgün Nisan'ın arkadaşları yukarıda oynuyorlardı. Çalmadığım bir an onların sesini duydum, o coşkuyu müziğe yansıttım.

'Dreams with Barney BJ and Babybop' un ne olduğunu anlamaman da normal çünkü bunlar çocuklar için yapılmış bir filmden alınmış üç karekter. Nisan onlarla uyuyor. Kızımı uyurken gördüğüm birgün içime dolan duygularla bu müziği yazdım.

Bebop her zaman olduğu gibi konuşmalarımızı ve çalınan müziği dikkatle dinliyordu. Albümün son parçasının onunla ilgili olabileceğini aslında düşünmemiştim ama ne yazık ki bu hüzün dolu bir bağlantıydı. Kerem bunu anlatırken neredeyse gözleri dolu dolu oldu:

'Back Home' sevgili köpeğim Bebop için yazıldı. Zavallı hayvan birgün zehirlendi, allahtan vaktinde farkettik, hastaneye zor yetiştirdik, zavallıya 6 tane serum verdiler. Meğer sokağa zehir atmışlar. Ama Allah onu bize bağışladı. Bu parçayı onun eve dönüşünden duyduğum sevinci ifade etmek için yazdım. Ağır çalınan ilk dört mezuru Reyent sekiz mezur haline çıkardı. Bu bölüm onun hasta halini anlatıyor. Daha sonra çaldığımız neşeli bölüm ise onun eve dönüşünü ve bizim sevincimizi anlatıyor.

Albümün öyküsü burada bitti. Kaç tane çay içtiğimi artık hatırlamıyordum. Ama zamanın kuş gibi uçup gittiğini farkettim. Bu arada öğrendim ki albüm DMC tarafından yayınlanacakmış. Bu arada Özgür Öztürk tarafından albümle ilgili 2 de klip çekilmiş ve stüdyo olarak da içinde konuştuğumuz Kerem'in yeni evi kullanılmış.

Daha da güzeli Kerem ve arkadaşları bu yıl ki İstanbul Jazz Festivali çerçevesinde 19 Temmuz da bu albümü Lütfü Kırdar salonunda seslendirecekler. Bu konseri 31 Temmuzda Çeşme ve 1 Ağustosta da Bodrum Kalesi'ndeki konserler izleyecek.

Kerem Görsev tabiki bu noktada da durmayacak, o sonsuz süren güzel bir müzik dizisi. Biz bu albümü dinlerken o bir sonraki projenin omurgasını çoktan kızağa koymuş bile. Şimdilik sizlere aktarabileceğim tek şey bu albümün bir duo yani ikili olacağı. Adı 'Meeting Point' yani Türkçedeki anlamı ile 'Buluşma Noktası' olacak. Diğer ayrıntıları sizlere aktarabilmek için Kerem'in bir sonraki telefonunu beklemem gerekiyor. Biraz zaman alıyor ama beklemeye değer doğrusu.

Bu sefer aynı soruyu tekrar sormadım, geçen sefer ona nasıl olup da bunca güzel çalışmayı yorulmadan, ilgisizlikten kırılmadan gerçekleştirebildiğini sormuş ve verdiği cevabı sizlerle paylaşmıştım.

"Amatörlüğü kaybetmezsen profesyonelce iş çıkarırsın, ben buna inanıyorum".

Sakın içindeki küçük çocuğu, heyecanı ve coşkuyu kaybetme sevgili dostum, ben sabırsızlıkla yeni albümünü bekliyorum.

Şişli'de Bir Apartman Ve Müzikten Süzülen Bir Yaşam,

Metin Çotal İle Bir Akşamüstü

Bazı insanlar vardır, adını bilirsiniz, hakkında çok şey duymuşsunuzdur ama hiç tanımazsınız. Tanımayınca da o insanı siz kendi hayalinizde yaratırsınız. Asıl zor olan hayalinizdeki insanı birgün tanımaktır. Gerçekle hayalin çatıştığı an herşey olabilir. Metin Çotal evinin Şişli'de olduğunu telefonda söylediğinde nedense Cemal Reşit Rey'in unutulmaz opereti Lüküs Hayat aklıma geldi ve ağzımdan o ünlü dizeler döküldü:

Şişli'de bir apartıman,
Eğer yoksa halin yaman...

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Kapısını çaldığım apartman operette bahsi geçenlere göre çok mütavazi idi ama kapıyı çalan saçlarına kır düşmüş insan benim hayalimdeki jazz müzisyenine tıpatıp uyuyordu. Güleryüzle beni evine buyur etti, yer gösterdi oturttu.

Etrafımı incelemeye başladım. İlk dikkatimi çeken şey eski bir piyano oldu. Üstündeki aile resimlerine baktım. Piyanonun tam ortasında duran bir plaketin üstünü okudum. 1999 yılında operadan emekli olduğu gün verilmişti. Onun sağında ve solunda iki tane oyuncak Oscar ödülü duruyordu. Odanın öte tarafındaki müzik setine bakarken yanında duran bir dolu kaset gördüm. CD player yoktu, müzik arşivinin kasetlerden oluştuğu dikkatimi çekti.

İçeri güzel bir kedi girince o 'Tekir geldi' dedi. Bu sözün kedinin hem cinsini hem de adını olduğunu söyledi. Tekir, Metin Çotal'a göre sokaktan çıkmış gelmiş bir kedi imiş, ama kendisini ona çok sevdirdiğini gövdesinin boyutlarından anlamamak mümkün değildi. Sonra bir köşeye ilişerek ev sahibimi dinlemeye başladım:

"1940 yılında İzmir'de doğmuşum. Burcumu mu merak ettin, ben Aslan burcuyum, 10 Ağustos doğumluyum ama kendimi Aslan burcuna hiç benzetemem. Arkadaşlarım benzetiyor. Tuttuğum takım mı, tabiki Galatasaray, hem de en koyusundan. Metin Oktay hayranıyım. Ne yazık ki genç yaşta öldü gitti, çok efendi bir insandı. 1954 yılında Beşiktaş BelediyeK-konservatuarı'na girdim. Önce keman sonra, piyano öğrendim. Ankara Devlet Konservatuarına geçtiğimde ise trombon çaldım.

Gözlerim evin bir tarafında bu güzel nefesli sazı aradı, trombonun nerede diye sordum. Böyle bir soru beklemiyordu, önce şaşırdı sonra boynunun büküldüğünü gördüm, sessizce cevap verdi:

Trombon devletin idi, teslim ettik.

Sesinde bir hüzün hissettim. Ama bu çık kısa sürdü, onun jazz öyküsünde asıl enstrüman piyano idi ve kaldığım yerden tekrar onu dinlemeye devam ettim.

Konservatuarda nefesli sazlar ilk girdikten üç yıl sonra seçiliyordu. Bana önce tuba önermişlerdi de üzüntümden ağlamıştım. Bugün düşünüyorum da keşke kabul etseymişim diyorum. Seçimimi yaptıktan sonra artık tek sazla devam ettim. 1960'da konservatuarı bitirdim. 1974'de opereya girinceye kadar değişik şeyler yaptım. Önce ekip halinde bir yıl Londra'daki bir Türk restoranında çalıştık. Yabancıların İngiltere'de çalması yasaktı ama biz Türk müziği çalıyorduk. Türk müziği diyorsam da aslında senin anlayacağın dansöz oynatırdık. Hayır, ben trombon çalmazdım, piyano çalardım. Ama bu seyahat bana piyano çalışmalarımı ilerletmek için epey fırsat sağladı. Ders aldım. Jazz müziğinin ne olduğunu da işte bu sıralarda anlamaya başladım. Ders aldığım hocam Art Tatum tarzı çalıyordu. Piyano konusunda hiç birşey bilmediğimi orada anladım.

Türkiye'ye dönünce kardeşim Zafer Çotal'ın orkestrasında çalıştım. Daha sonra kendi orkestram da oldu. 1971'de İzmir Efes Otelinde Tuna Ötenel ve bazı diğer arkadaşlarla beraber çaldık. 1974'de tromboncu olarak Operaya girdim ve emekli olduğumda da işte o piyanonun üzerinde duran plaketi bana verdiler.

Yerimden kalkıp plakete tekrar alıcı gözüyle baktım. Bu aslında küçük bir gümüş tabaktı ve devlet memuru olarak Operada geçen 15 yılın sessiz bir tanığıydı. Ama onu dinledikçe hayatında ona asıl heyecan vermiş şeyleri bir bir öğrendim.

"Operada çalıştığım yıllarda da dışarıda çalışmaya devam ettim. Corc'un yeri olarak bilinen Kulis'de solo piyano çaldım ve böylece profesyonel anlamda jazz çalışmalarım da başlamış oldu. Beni piyasada tromboncu olarak değil piyanist olarak tanırlar. Birçok hanım şarkıcıya eşlik ettim. Rahmetli Ajlan, Nükhet Ruacan, Lamia Ünalan, Açelya, Şenay ve daha başkaları da var. Pek jazz niteliği olan şeyler değillerdi."

Kedi bu konuşmaları sanki daha evvelce işitmiş gibi esneyerek dinliyordu, sonra birden ayağa kalktı ve aramıza girdi, babasıyla konuşmamı kıskanıyordu besbelli. Babası ise ona dayanamadı ve çayın altını yakayım diyerek mutfağa gitti. Kedi de onu takip etti, baba dönerken kedi orada kaldı, onun mutfakta birşeyler atıştırdığı o kadar belliydi ki. Biz sohbetimize kaldığı yerden devam ettik:

İyi dinleyici olmakla iyi müzisyen olmak da farklı şeyler. Bazen iyi bir dinleyicisinizdir ama iyi müzisyen olmayabilirsiniz. Tersi de olabilir. İyi müzisyen olabilirsiniz ama iyi bir dinleyici olmayabilirsiniz. Ama en önemlisi müzikle ilgili insanların biraraya gelip ortak birşeyler ortaya koyabilmeleri.

"Türkiye'de hemen hemen ilk defa solo jazz piyano çalan insanlardan biriyim. Bodrum Jazz Kulübünü ilk kuran insanlardan biri de benim. Hatırlar mısın, Taksim'deydi, şimdi yıkıldı, galiba yol geçti. Aydın Esen de o zamanlar bizimle çalıyordu, ona da bir fırsat yaratmış olduk, sonra burs aldı Amerika'ya gitti. Aydın Esen benim en beğendiğim müzisyenlerden birisidir. Müzisyen olabilirsiniz, ama adam olmak başka birşey. Aydın hem iyi bir insan hem de iyi bir arkadaştır. Başka kulüplerle de bağlantım oldu. Jazzinoyu'da biz açtık. Daha sonra Mehmet Ali Korukent'teki yeri açtı, Kerem Görsev de kendi kulübünü açtı.

Jazz kulubü denince şöyle düşünüyorum. Bana göre bizim dinleyicimizde jazz müziğine karşı bir korku var. Özellikle de nefesli sazlara karşı. Çoğu bu müziği bir gürültü olarak düşünüyorlar. Jazz'a karşı bir şartlanma var. Bir gece kulübünde parçalar anons edilmemeli diye düşünüyorum. Bu bana insanlara ders vermek gibi geliyor. Halbuki insanlar oraya eğlenmeye geliyorlar. Bence müzisyenler kendilerini dinlemeye gelen insanlarla önce bir diyalog kurmalılar, bir sohbet açmalılar. İnsanlara jazz dinletmeden önce bu müzik hakkındaki ön yargılarını kaldırmak lazım. Tabi, bunlar hep tecrübeyle gerçekleşebilecek şeyler.

Jazz müziğinin başlangıcının yumuşak girmesi, bir melodik yapısının olması ve bu anlayışla çalınması lazım. Görüyorum, çok uzun süreli olarak tempolu şeyler çalınıyor, bunları dinleyen insanlar da bir müddet sonra hep aynı şeylerin çalındığını düşünüyorlar. Melodik olmayan şeylerin çalınmasından insanlar hoşlanmıyorlar. Jazz çalınırken ve dinlenirken insanlar konuşabilmeli, bu müzik gece hayatının bir parçası. Yoksa insanların saatlerce sessiz olarak sahneye bakmasını beklemek anlamsız."

Biz konuşurken kapının anahtarla açıldığını duydum, içeri genç bir hanım girdi, Tekir onu görür görmez ok gibi fırladı, beraberce mutfağa girdiklerinde kedinin sadece su içmeyeceğine adım gibi emindim. İçeri giren kişi Metin Çotal'ın kızıydı. Baba kız selamlaştılar ve ben ona en çok merak ettiğim şeyi sordum:

"Jazz'ın ne olduğunu soruyorsun. Tabi bu kişiden kişiye değişir ama bana göre jazz herşeyden önce bir yaşam tarzıdır. Aslında zor bir soru, jazz'ın tarifi olmaz ki. Bana göre jazz hassas bir olay. Jazz insanın kendini araması, bulması ve daha özgür hissetmesidir. Jazz daha duygulu olmak, hayata daha yumuşak bakmak, insanlara karşı daha toleranslı olmaktır. Yaşamaya elverişli herşeyi jazz'da bulabilirsiniz. Jazz'ın bana bir insan olarak çok faydası oldu. Ben jazz müziği dinleyerek doktora gitmeden de tedavi oluyorum. Jazz diğer müziklerden farklı birşey, insanın hayatında ayrı bir yeri var. Evet diğer müziklerde de doğaçlama var ama jazz da bu farklı."

Söylediklerine bir ara verdi, düşüncelerini toparlamak istediğini sezdim, o bana sen birşey çalıyor musun diye sordu, 'iyi bir dinleyici olmaya çalışıyorum dedim.

Biraz piyano çaldığımı ona söyleyim mi derken o devam etti:

İyi dinleyici olmakla iyi müzisyen olmak da farklı şeyler. Bazen iyi bir

Hayatında her şey kontrolün altındaysa, üstelik değişikliklere yer varsa ne iyi. Eğer yolda da kontrol seninse daha da iyi. Ford Focus, çok noktadan bağlantılı arka süspansiyonuyla mükemmel bir yol tutuşa sahip. İşte bu yüzden, hayatındaki öncelikleri değiştirsen bile Ford Focus kontrolü elinde tutmanı sağlar.

forddirekt hattı 0212 473 3673
www.ford.com.tr

Koç

fordfocus

Hayat sizin. **Kontrolü kimin?**

tasarımı yaşamdan, güveni teknolojiden.

Ford

Jazz'a yeni başlayacak genç müzisyen arkadaşlar için de bir çift sözüm var. Müziği ciddiye alın. Zor bir işe kalkışıyorsunuz. Jazz deneilen şey ile insan bir ömür boyu birlikte yaşar. Önce bu işin geçmişini iyi öğrenerek yola çıkmalısınız.

dinleyicisinizdir ama iyi müzisyen olmayabilirsiniz. Tersi de olabilir. İyi müzisyen olabilirsiniz ama iyi bir dinleyici olmayabilirsiniz. Ama en önemlisi müzikle ilgili insanların biraraya gelip ortak birşeyler ortaya koyabilmeleri. Jazz müzisyenleri olarak ben ve bazı arkadaşlarım zaman zaman biraraya gelip birşeyler yapıyoruz. Ama işin gerçeği şu, bizim müzisyenlerin birbirleriyle fazla bir ilişkileri yok. Tabi bir de mekan sorunu var. Onların biraraya gelebilecekleri birlikte oturabilecekleri yerler olması lazım. Yoksa iki tanesi bile biraraya gelemiyorlar."

Bir an nefes aldı ve ağzından asıl söylemek istediği şey döküldü:

"Bizde artık herşey para kazanmak için yapılıyor, jazz müziği de böyle oldu".

Bazen tek bir cümle öylesine yoğundur ki onu söyleyen de dinleyen de bir mola verme ihtiyacı hisseder. Bizim için de böyle bir anın geldiğini hissettim. Ona çayın altını yanık bıraktığını hatırlattım, 'evet, haklısın' dedi ve mutfağa giderken 'hanım börek yaptı yeriz değil mi' diye sordu. Ben 'körün istediği bir göz Allah verdi iki göz' dedim. İçeriden iki güzel dilim sıcak börek geldi. Gözüyle tartarak daha iri olanını benim tabağıma koydu. Börek enfesti ve gerçekten ağızda eriyordu, bakışlarımdan merakımı anladı ve açıkladı:

"Kabaklı, peynirli, çok hafif değil mi?, galiba hanım içine soda koyuyormuş, ama tarifini valla bilmiyorum. Afiyet olsun"

Herhalde yediğim enfes böreğin verdiği güçten olacak, yavaşça eski piyanonun kapağını açtım ve tıngırdatmaya çalıştım. O içeride çayları tazelerken ben bir yandan piyanonun üstünde duran eşyalara bakıyordum. Çerçevede fotoğrafını gördüğüm kişi eski bir asker olan kayınpederi Nüzhet Akıncılar'mış. Bu arada eşi Ayla hanımın TED Ankara Koleji'nden mezun olduğunu öğrendim. Operanın 1999 yılında emekli olurken ona verdiği gümüş tabağın sağında solunda duran oyuncak Oscar heykelciklerinin ilkinin kaidesinde 'Paşama' diğerinin kaidesinde ise 'Momoş yazıyordu. Oscarlar biraz evvel eve gelen bilgisayarcı kızının hediyesiydi. Bu arada turizimle uğraşan bir de oğlu olduğundan bahsetti. Çocukların babalarının yolundan gitmediği aşikardı ama babalarının onların yolundan gittiğini ama umduğunu bulamadığını söyledi:

Bir ara Kemer'de bir kafe açtık ama batırdık. Kira, ekonomik kriz falan derken işler ters gitti.

Çaylar tazelenirken börekler de tazelendi. Israrlara dayanamıyacağım zaten belimin kalınlığından belliydi ben de onun bu güzel beklentisini boşa çıkartmadım. Karnım doyunca onun bir de tromboncu yönü olduğunu hatırladım ve bu konuya girdik:

"Ne yazık ki jazz trombonu hiç çalamadım, kısmet olmadı. Jazz olarak çalmamış olmamama rağmen jazz tromboncularıyla çok ilgili oldum. Trombon sanatçıları arasında en çok J.J Johnson ve Kai Winding'i beğenirim. TRT Jazz orkestrasının ilk kuruluş günlerinde ben de vardım, sonra biz ayrıldık, kalanlar maaşlı eleman oldular. Türkiye'de çok değerli tromboncular var. Bir Fatih Erkoç, bir Elvan Aracı, bir İlter Yenişen ilk aklıma gelen isimler. Aycan Teztel'i de çok beğeniyorum. Piyanistlere gelince, tabiki ilk aklıma gelen isimler Tuna Ötenel, Aydın Esen, Kerem Görsev ve Nejat Cendeli. Hepsi çok değerli ve beğendiğim müzisyenler. Kent Mete de üzerinde durulması gereken bir piyanist.

Erol Pekcan'dan da bahsetmemiz lazım, o tek başına Türkiye'de jazz müziğine bir soluk getirdi ve tanınmasına yardımcı oldu, insanlara sevdirdi. Şimdi bunu Kerem Görsev sürdürüyor. Bana göre jazz konusunda Türkiye'de daha gidilmesi gereken çok yol var. Tabi televizyon kanallarının da bu konuda eksiği var. Çoğunda jazz veya sanatla ilgili bir şey bulamazsanız. Biraz TRT bu işe önem veriyor. Onlar da jazz programı denince bir kaç eski isimi öne çıkarıyorlar, yeni isimlere ve düşüncelere açık değiller.

Tekir gittikçe gözüme daha sakin ve sevimli gözükmeye başlamıştı. Ben de yıllar önce Şişli'de oturmuştum ve babamın çok sevdiği tekir cinsi kedisinin adı Boncuk'tu. Deja Vou olmalı diye düşündüm. Kediye bakışımın değiştiğini farkedince bana onu tavuk ciğeri ile beslediğini itiraf etti. Babamın vakti zamanında Boncuğa aldığı güzel etler için kasapla yaptığı münakaşaları hatırladım. Kısa bir sessizlik oldu, ev sahibim yavaşça kalkıp piyanosunun başına oturdu. Tuşlardan yükselen Misty'nin sesi salonu tütsü gibi kaplarken o yavaşça konuşmaya devam etti:

Jazz müziğinde birçok değişik anlayış ve stil var olmuştur. Mesela Eroll Garner kendi stilini çıkartmıştır, onun tarzını ragtime müziğinin daha modern bir şekilde çalınışı olarak ta-

Metin Çotal Nükhet Ruacan ile

nımlıyabiliriz. Bill Evans klasik tarz ile jazz'ı birleştiren bir armoni ustasıdır. Bud Powell bebop'un öncülerinden biriydi ve bu tarzın en iyi piyanisti idi.

Art Tatum inanılmaz bir solo jazz piyanistiydi. Thelonious Monk kendi besteleri olan ve kendi tarzı olan bir müzisyendi. Daha buna benzer bir çok isim sayabiliriz.

Jazz'a yeni başlayacak genç müzisyen arkadaşlar için de bir çift sözüm var. Müziği ciddiye alın. Zor bir işe kalkışıyorsunuz. Jazz deneilen şey ile insan bir ömür boyu birlikte yaşar. Önce bu işin geçmişini iyi öğrenerek yola çıkmalısınız. Geçmişteki müzikleri ve jazz müzisyenlerini iyi araştırın, derinlemesine dinleyin, inceleyin. Bunu okul yaşantısının bir uzantısı gibi düşünün. Okulda işin tekniğini öğrenirsiniz ama bir de sadece usta çırak ilişkisi içerisinde öğrenilebilecek şeyler var. Bu ya gerçek ustalarla beraber çalarak öğrenebilir ya da eski ustaların çalışmalarını dinleyerek. Jazz müziği ancak çok çalınarak öğrenilir. Değişik ustalarla ve gruplarla bıkmadan yılmadan çalmak lazım. Tabi bir de olayın hoşgörü yanı var. Hem hoşgörülü olmak, hem de daima yeni şeyler öğrenmeye açık olmak lazım. Ben iyiyim artık yeterliyim diyerek jazz'da ileriye varamazsınız.

İki Türk vatandaşı bir araya geelip de rakı içerlerse konu mutlaka "ne olacak bu memleketin hali" olur. Ama biz sadece çay içtiğimizden olacak memleketin umumi halini politikacılara bırakarak jazz halini irdeledik.

Türkiye'de jazz müziğinin sevilmesini yayılmasını tabi ki çok isterim. Ama bana göre asıl sorun buluşulup çalınacak yerler. Yoksa bir çok değerli müzisyenimiz var. Kimin jazz çalıp çalmadığını da saptamak için böyle yerlere ihtiyaç var. Bir takım kafeler falan var ama çoğunda sanatla ilgisi olmayan müzikler çalınıyor. Halbuki güzel müzikler çalınsa ilgi ve merak artar. Jazz aslında bir anlatım bir ifadedir. Herşeyi jazz çerçevesinde anlatabilirsin. Ama bizim ülkemizde daha çok sözlü anlatımlar ön planda olmuş. İnsanlarımıza tek başına enstrüman dinletmekte geri kaldık dinletemedik. Daha eski zamanlarda enstrüman dinlenirdi çünkü o zamanlar dinlenilen müzikle dans edilirdi. Günümüzde bu da kayboldu. Bugün Türkiye'de herşeyi çalabilecek kapasitede müzisyenler var ama bunlara fırsat verilmiyor. Sadece para kazanma üzerine kurulu bir düzen var. Bence Kültür ve Turizim Bakanlığını da ilgilendiren bir mesele bu. Turistik yerlerde müzik olmasını teşvik etmeleri lazım. Hatta belki de bunu mecbur etmek lazım.

Yaşamıma yeniden başlasaydım aynı şeyleri yapardım. Belki klasik müzikle uğraştığım bölümü atlar doğrudan doğruya jazz'a başlardım. Yaşamımın bundan sonrasında çalışmalarımı sürdürmeye devam edeceğim.

Ne çaldığını bileceksin. Hangi melodileri kimler yazmış, neler yapmış ne yorumlar getirmiş bileceksin. Notalar var ama tek başına notalar o müziğin nasıl çalındığını anlatamaz, mutlaka dinlemek lazım. Gençlerimizde bu yönü eksik görüyorum. Sadece adları biliyorlar. O adların o eserleri nasıl çaldığını bilmek dinlemek gerekiyor. Önce bunları aşmak gerekiyor. Ancak o zaman kendinden çaldığın müziğe birşeyler katabilirsin. Ben ille de piyano çalıyorum demiyorum ama araştırma yapıyorum, analiz yapıyorum diyebiliyorum.

Türkiye'yi kurtarmaya muaffak olamayan diğer vatandaşlarımız gibi biz gene döndük dolaştık içinde sohbet ettiğimiz eve vardık. Onun hiç albüm yapmadığını biliyordum ama yüreğinde yatan aslanı da merak ediyordum. Soruma cevap vermeden önce biraz düşündü, belli ki hayal gücünü özgür bırakmakta zorlanıyordu:

Bana göre albüm yapmak tek başına birşey ifade etmez ki. Asıl olan sahnede birlikte çalabilmek. Zor olan da budur ve jazz'ın en önemli yönü de budur. Albümde sonuç olarak önceden yazılmış birşeyleri çalıyorsun. Halbuki sahnede durum çok farklı. Peki madem ısrar ediyorsun bir düşüneyim. Bir albüm yapsaydım basta Eddie Gomez davulda da Elvin Jones bana eşlik etsin isterdim. Daha çok Oscar Peterson tarzı bir müzik yapardım diye düşünüyorum. Belki de Bill Evans tarzı bir repertuarımız olurdu. Ben swing olarak bu müzisyenlerin tarzlarını beğeniyorum.

Tekrar piyanoya oturdu ve bana değişik tarzları, akorların çeşitlerini, onların solo ve trio formatlarında nasıl farklı çalınması gerektiğini canlı olarak gösterdi. Böyle bir piyano hocasına 30 yıl önce rastlamış olsaydım hayatımın daha değişik gelişebileceğini düşündüm. Onun kendi hayatı hakkında ne düşündüğünü sordum, hiç terddüt etmeden şöyle dedi:

Yaşamıma yeniden başlasaydım aynı şeyleri yapardım. Belki klasik müzikle uğraştığım bölümü atlar doğrudan doğruya jazz'a başlardım. Yaşamımın bundan sonrasında çalışmalarımı sürdürmeye devam edeceğim. Sürekli olarak piyano çalıyorum, notaları inceliyorum. Bir grup kurmak ve başkalarıyla beraber çalmak istiyorum. Bunu bazen TRT'ye gittiğim vakitler oradaki arkadaşlarımla gerçekleştiriyorum. Gençlerle aramızda bir diyalog olsun istiyorum. Ama ne gelen var ne de giden. Bildiklerimi gençlerle paylaşmak istiyorum. Ama aramızda bir nesil farkı var ve bunu aşamıyoruz. Bir araya gelebileceğimiz bir ortam ve yer olması lazım.

Veda etme zamanının geldiğini karnı tok bir kedinin keyifli bir şekilde uyumasından anladım. Tekir de Kerem Görsev'in sevgili köpeği Bebop gibi babasının piyano çalmasını zevkle dinliyordu, yaşamında da tavuk ciğerinden daha önemli birşeyler vardı. Beraberce yaşamını hiç pişman olmadan müziğe adamış bir insanı sessizce dinledik. Sonra veda zamanı geldi. Bu tanışıklığın bir dostluğa dönüşmesini temenni ettiğimi söyledim. Onun hakkında yazacağım yazının jazz müziğine gönül veren genç müzisyenlerle onun arasında buluşabilecekleri sanal bir ortam yaratmasını istediğimi kendime sakladım. Uyuyan kedinin başını okşarken yanlışlıkla hoşçakal Boncuk dediğimi farkettim ama düzeltmedim. Bana jazz akorlarını öğrenmek istersem her zaman kendisine gelebileceğimi söyledi. Ben ise kabaklı böreğin tarifini mutlaka beklediğimi hatırlattım.

Tarif henüz gelmedi, acaba Metin Çotal'a jazz akorlarını öğrenme bahanesiyle tekrar uğrasam mı?

Kuzey Denizindeki Jazz Sularında Yüzecek Bir Perküsyon Gemisinin Kısa Öyküsü

Ayşe Tütüncü

Ayşe Tütüncü'nün Northsea Jazz Festivali'ne katılacağı grubuyla provaları vardı. İşte biz bu bir çay içimlik sürede onu festivale götüren gelişmeleri konuştuk...

Tunçel Gülsoy
begog@superonline.com

Basın notlarına bayılırım. Herşeyi bazen ne kadar güzel özetlerler. Internetten gelen mesaj da öyleydi; Ayşe Tütüncü Piyano-Perküsyon Grubu 19 Haziran'da Babylon'da; 13 Temmuz'da Northsea Jazz Festivali'nde, Sonra bazı ayrıntılara giriliyordu:

'Çeşitlemeler' (Variations) albümüyle tanıdığımız Ayşe Tütüncü Piyano-Perküsyon Grubu Northsea Jazz Festivali 2002'de çalacak.

Bu sene 27.si düzenlenen festival 12-13-14 Temmuz'da Hollanda'nın Lahey şehrinde 'Netherlands Congress Centre' de yapılıyor. Üç gün süreyle hergün 23,000 kişilik bir izleyicinin geldiği festival jazz ve jazz'la ilişkili müzikleri kapsıyor. Yaklaşık 1200 müzisyenden oluşan 220 müzik grubunun katıldığı festivalin konserleri 15 sahnede aynı anda sürüyor. Northsea Festivali dünyanın en büyük kapalı salon festivali olarak nitelendirilmekte.

Bu noktada uzun bir müzisyen listesi basın bülteninde yer alıyordu. Ama ben her zaman insanı, basın bildirilerinin, gazete haberlerinin, köşe yazılarının ardındaki gerçek insanı, onun birikimini ve geldiği noktaya gelirken geçtiği yol haritasını merak ederim. Bu merak beni tekrar Ayşe'nin Cihangir'deki evine sürükledi. O her zamanki gibi sakin bir şekilde kapıyı açtı. Ders verdiği okuldan gelmişti, bir saat sonra ise Northsea festivaline katılacağı grubuyla provaları vardı. İşte biz bu bir çay içimlik sürede onu festivale götüren gelişmeleri konuştuk:

Evet, 13 Temmuz'da çalacağız, hazırlıklarımızı sürdürüyoruz. Bir yandan da yeni albüm çalışmalarımı sürdürüyorum. İki yeni projem var. Bir tanesi solo piyano için, diğeri de grup müziği. Grup müziğinde bu sefer bas da olsun istiyorum. Galiba bas sesini özlüyorum. Şu an grubumuzda bas yok. Bas olmayınca neler olacağını merak etmiştik. Mesela bizim gruptan Timuçin arada sırada kontrabas tavrıyla ramazan davulu çalar. Sanatta bazen insan bir yokluk yaratıp sonra kendi yarattığı yokluğa bir çözüm arıyor.

Ayşe bir an düşündü, sonra kendi yorumunu kendi yarattı:

Bas olunca o yokluk bitecek, yani yokluk yok oluyor.

Ağzımdan Sertap Erener'in bir mobilya reklamı için söylediği şarkının sözleri döküldü,

Yeni bir aşk, yeni bir iş lazım.

Ne alakası var diye güldük, aslında bendeki çağrışım daha çok yeni bir müzik anlayışı olması idi. Ama bunun durup dururken olmayacağı da aşikardı.

Ona 'Ayşe Tütüncü nereye koşuyor?' diye sordum.

Burada uzun bir sessizlik oldu. Onu bardaklarımıza çay koyarak değerlendirdik. Birkaç yudum sonra o tekrar söze girdi:

Galiba şu beni ilgilendiriyor. Sanırım aynı şey yakın gelecekte de ilgilendirmeye devam edecek. Eski grubumuz Mozaik'de Bülent Somay'ın bir bestesini seslendirirdik. Sözlerini Meltem Ahıska'nın yazdığı bu şarkının adı "Sappho ile Konuşma" idi. Şarkının konusu Antik Yunan şairi Sappho ile hayali bir konuşma idi. Onunla birlikte dertlenmek, söyleşmek gibi bir şey .. Ama konumuz bağlamında beni bu parçada sözlerden çok müzik ilgilendiriyor. Bu parçanın bestelenmesi sırasında ortaya Nikris makamı çıktı. Bu makamın ne olduğunu bilmemen normal. Erkan Oğur'a sorduk, o bize söyledi. Farkettik

ki, biz o güne kadar makamlarla içli dışlı bir ilişki kuramamışız. Kelimelerin içerisinden doğan müzikte bir makam vardı, düşünsene önce Sappho'nun, çook sonraysa Meltem'in kelimelerinden adeta biz niyetlenmesek de süzülen, nasıl diyeyim... ışıyan bir makam vardı sanki. Böylece farkettik ki, bu ülkede yaşadığımız halde o tarihe kadar kendi memleketimizin makamlarından uzak kalmışız. Yıl galiba 1986 falandı. O günden sonra bu makam meselesi daha fazla dikkatimi çekti. Bugün geldiğim noktada buna benzer bir gelişme yaşıyorum. Bu toprakların müziklerini alıcı kulağıyla dinliyorum. Yapıları, formları inceliyorum.

Sonuçta benim jazz ile olan ilişkim bir o kadar da yerel müziklerle, klasik müzikle, rock müziği ile olan ilişkilerimden besleniyor ve bunların tümü bir şekilde kafamda kaynaşıyor. Yaptığım albümlerde bunların belli terkiplerinden olan müzikler ortaya çıkacak. Birşeyi daha vurgulamam lazım. Bunlar solo piyanoda ayrı, grup müziğinde ayrı ayrı ortaya çıkıyorlar. Piyano tempere bir enstrüman. Perdesiz bir enstrümanda ise farklı şeyler ortaya çıkar.

Ona kısaca Ayşe Tütüncü arayışlarını geçmiş birikimlerinden hareket ederek değişik müzik bahçelerinde sürdürüyor diyebilir miyim, diye sordum. Evet, dedi ve örnekler vermeye devam etti.

Mesela Kapılar parçası böyle bir çalışma. Ama şunu da belirtmek istiyorum; ben makam müziğini önüme alıp incelemiyorum. Bir de mekan meselesi var. Belli mekanlar belli duyguları ve makamları çağrıştırır. Eski mekanlara, mesela Yeni Cami'nin olduğu yere gitsem birtakım makamlar gelip beni yoklar. Aynı şeyleri Yeniköy'de hissetmezsin. Beyazıt'ta Sahaflar'da da buna benzer şeyler olur bana. Bir esinti, bir çağrışım duyarım. Makamlar artık bana eskisinden daha fazla çağrışımlar zinciri oluşturuyorlar. Ama bu bir yandan da benim onlara çok daha açık olmamdan kaynaklanıyor.

Ama şu anda daha çok uğraştıklarım makamlar değil. Yöresel melodiler ve ritmik yapılar daha ziyade. Belli Osmanlı dönemlerinden belli esintiler geliyor. Sonra onlara kendinden bir şeyler koymak istiyorsun.

Kısacası Ayşe Tütüncü uzun yıllardan beri bu ülkede kulağına dolan şeyleri şimdi boşaltıyor. Amerika'da olsaydım farklı şeyler boşalırdı, ama ben burada doğdum. Burada aldığım şeylerin bileşkesi, orada yaşasaydım alacağım şeylerin bileşkesinden farklı birşey olur. Aslında alınan şeyler aynı bile olsa iki ayrı ülkede bunların müzik terkibi olarak yansıması gene farklı olurdu. Gene albümdeki Kapılar'ı örnek olarak vermek istiyorum. Mesela orada bir Osmanlı esintisi melodi var, bir yerlerden gelip geçiyor. Ama hemen bunun arkasından fusion başlıyor. Müziğin sert bir ritmik yapısı var, ama o ritm 9/8 lik olmasına rağmen yer yer rock da oluyor. Çünkü aksak ritm olmasına rağmen aksanların çalınış biçimi ve tavrı farklı.

Sonuçta bu sözlerin de fazla bir anlamı yok, çünkü müzik nereye vardığını aslında kendisi gösterir.

Ayşe ve arkadaşları için Northsea festivaline giden yolun başlangıcı 1996 da 6. İstanbul Jazz festivalinde verdikleri konsere dayanıyor. O festivalde kendilerini dinleyen eleştirmen Francesco Martinelli 'Avant' adlı bir İngiliz dergisine Ayşe ve grubu hakkında çok olumlu bir yazı yazmış. Daha sonra ise aynı eleştirmen Ayşe'den kendilerini tanıtan bir bilgi paketi göndermelerini istemiş. Geçtiğimiz Aralık ayında gönderilen mektuba Mart'da bir cevap gelmiş. Böylece Northsea festivaline davet edilmişler. Ayşe'ye aslında cevabını tahmin edebildiğim bir soru sordum, o da açıkladı:

Eskiden böyle kapsamlı bir festivale hiç katılmamıştım. Bilgi paketi içerisinde yeni bestelerimin konser kayıtları vardı. İlgilerini çekmiş. Benim için önemli olan kendi müziğimizi çalacak olmamız. Ayrıca dünyada da albümlerimin tanınmasını ve satılmasını istiyorum. Dünyanın raflarına açılmak bizlere değişik ufuklar açabilir. Yeni albümler yapmanın, yeni konserlere çıkmanın yolu açılır. Başka jazz müzisyenleri ile tanışabiliriz, yeni bağlantılar ve işbirliği imkanları doğabilir.

Bugünün jazz dünyasında ortalık biraz karışık. Her ülkenin jazz geçmişi o ülkenin kültüründen kaynaklanan bir farklılık gösteriyor. Her ülkede aynı aynı jazz müziğinin yapılmasını, sevilerek dinlenmesini bekleyemezsin.

Birşeylerin içerisinde olacaksın, onu duyarak soluyacaksın, ve onunla büyüyeceksin. Sabah akşam onun içerisinde olacaksın. Bütün bunları şunun için söylüyorum. Jazz denen şey, insanın içine girmiş olan bütün bu şeylerin yoğrulup ses olarak dışarı çıkması. Türkiye'nin jazz'ı da bu ülkenin tınısıyla oluşuyor. Bu ülkede olan şekli de kendine göre olur ve onu da öyle kabul etmek ve sevmek lazım.

Saate baktım, provanın on dakika önce başlamış olması gerekiyordu, ama biz hızımızı henüz alamamıştık. Karşımdaki insan aslında kendisini tarif etmişti, ülkesinin tınısıyla beslenen ama ordan aldığı şeyleri hayatının bu dönemecinde başka ufuklara taşımak isteyen bir insanla beraberdim. Basın bülteninde bu yıl Northsea festivaline katılacak jazz müzisyenlerinin adlarını okumuştum. Bu senenin yenilikleri arasında Mingus Big Band, Trilok Gurtu, Carla Bley Big Band, Yellowjackets, Joe Zawinul, Michel Camilo, Gonzalo Rubalcaba gibi isimler vardı. Bir an sıranın ona geleceği anı düşündüm, birileri onu ve grubunu herhalde şöyle takdim eder diye hayal ettim.

Benim jazz ile olan ilişkim bir o kadar da yerel müziklerle, klasik müzikle, rock müziği ile olan ilişkilerimden besleniyor ve bunların tümü bir şekilde kafamda kaynaşıyor. Yaptığım albümlerde bunların belli terkiplerinden olan müzikler ortaya çıkacak.

Baylar ve Bayanlar karşınızda Ayşe Tütüncü Piyano Perküsyon grubu, kendisine klarinet ve bas klarinette Oğuz Büyükberber, vurmalılar ve vokalde Saruhan Erim, diğer vurmalılarda Serdar Gönenci ve Timuçin Gürer, davulda da Cengiz Baysal eşlik edecekler. Ve işte karşınızda Ayşe Tütüncü ve arkadaşları...!

Kim bilir bu festivale sık sık katılan Herbie Hancock, Marcus Miller, Joe Lovano, Chris Potter, Bill Frisell ve John Scofield bizim topraklardan Ayşe'nin müziğine yansıyan esintilerden farklı bir ilham alırlar ve sonrasını hiç kimse bilemez.

Bence bu yıl Northsea'de mutlaka çok farklı bir hava esecek.

'Jazz'ın rengi derin'

Yavuz Tanyeli'nin "C.A.M Session" adlı sergisini ilk gün gezdim. Figüratif çalışmalarıyla tanınan ressam Yavuz Tanyeli bu kez jazz figürlerini seçmişti. Güzel bir session'dı, konumuza da uygundu, dolayısıyla birkaç gün sonra galerinin kapısını yine çaldım. Yavuz Tanyeli'yle Afyon'daki jazz günlerinden başlayıp, sergisine, diğer çalışmalarına ve en çok da jazz'a odaklanan bir söyleşi gerçekleştirdik...

Raife Polat

Jazz'ın gece için daha uygun bir müzik olduğu söylenir. Sizin resimlerinize verdiğiniz isimler ya da seçtiğiniz parçalar da genelde 'gece'ye gönderme yapıyor. Kullandığınız renkler genelde koyu / karanlık. Sizin yaşamınızda da gece mi ağır basıyor jazz? Jazz'ın rengi ne sizin için?

Jazz'ın rengi tam tabiriyle derin. Gece konusu doğru. Gece hem dinlemek hem çalışmak ve o derinliğe ulaşabilmenin imkanı daha fazla. Resimlerin çoğunu gece yaptım. Gündüze kaçanlar da oldu ama sonuçta gece bitti. Mesela çoğu saat sekizde, yedide başlayıp, gece üçte dörtte biten şeyler, tek gecelik yani. Onun için session adını koydular galericiler.

Galeri mi koydu serginin adını?

Onlar koydular evet. Doğru bir isim. Jazz çok geniş birşey, daha derinlemesine dalmayıp, farklı hareketlere giden bir sürü jazz örneği var; onlara da belki bir girebilirim ama benim resim yapma şeklim ve figür anlayışım daha çok derinlemesine, aşağı yukarı hareketlerle gelişir. Bu kuşakla da ilgili bir konu. Bizim yaştakilerin çoğu -çok fazla örnek yok ama- derin bir nefes alıp, ne kadar uzağa dalabilirse dalar, oradan bir elma koparıp, yukarı çıkar. Ama günümüz sanatçıları daha çok, küreselleşme etkileriyle, tarıyorlar radar gibi. Dünyada neler oluyor, burada neler oluyor, Amerika'da neler oluyor, bütün bunları değerlendirip, hepsini harmanlayıp, bir de kendi kökeninden veya ruhundan bir şey koyup çok da derine dalmıyorlar. Günümüzde bu mümkün değil. Onun için derinliği bıraktılar, yüzüyorlar. Güzel yüzüyorlar, uzun yüzüyorlar, boğulmuyorlar, gayet iyi gidiyorlar falan ama beni pek tatmin etmiyor. Benim bilinmeyene doğru, benim dahi bilmediğim yeni birşey görebileceğim bir derinliğe ulaşmam lazım.

Jazz'da da öyle bir derinlik var zaten.

Jazz'da da bu kadar uzaklara giden müzisyen sayısı çok yok. Öyle bir ortak noktaları var.

Resimlerinize seçtiğiniz isimlere baktığımızda; "In a sentimental mood", "Blue moon", sonra Chet Baker, daha çok standard'ları anımsatıyor. Sizin dinlemekten haz aldığınız tarz bu mu?

Standart'lara daha meyilliyim evet, ama fanatik değilim. Post-punk müziklere de hayranım mesela; Shellac diye bir grup var bayılıyorum. Gençliğimden beri Jimi Hendrix hastasıyım, Jimi'yi duydu mu açarım sesini. Çünkü biz oradan geldik. 15-16 yaşında Beatles'in ilk plağı çıktığında aldık, eldeki Tom Jones'ları falan sattık, öyle bir hayata başladık. Saçları uzattık, önce biçimsel bir değişiklikti ama daha sonra o biçim bizim içimize girmeye başladı ve o karakter işte buraya kadar geldi. Mesela o dönemlerde trompet sesini hiç sevmezdim ben. 'Straight' bir sound gelirdi bana. Hakkaten de öyleydi. O ara yapılan jazz öyleydi. Tam daha patlamamıştı, Miles Davis'ler falan uçuk çalışmalarını yapmamışlardı. Ben gitar hastasıydım. Uzun süre bu devam etti. Ama şimdi nefeslilerden saksofon mu, trompet mi dersen, trompet. Ama nasıl bir trompet? Chet'inki gibi. Chet'i Miles'a tercih ederim ben.

Miles Davis'in de pek sevmediği bir trompetçidir Chet Baker.

Beyaz jazz. Miles tabii biraz farklı bir tip, aslında çok daha büyük bir adam. Ama Chet çok saf. Halk müzisyeni gibi görüyorum ben onu. Öyle bir aşık. Bizde olsa bağlama olur, kaval olurdu elinde. Öyle bir derinliği var.

Yeni akımlarla aranız nasıl?

Oğlum müzisyen. O bana yeni yeni birşeyler getiriyor. Benim arasam bile bulamayacağım örnekleri kendi aralarında değiş tokuş ediyorlar. Ben de öyle dinliyorum. Mesela John Cage'i de severim. O espas benim için çok önemli. Bach'ı dinlediğim zaman hakiki etnik dinliyorum duygusuna kapılırım. Veya bir ressama bak; Jackson Pollock'un resmine bakınca da barok etkisi hissederim. Halbuki ne alakası vardır, basbayağı Amerikan soyutudur o. Ama bir yerlerden kıvrılıp geçerken, bir tarafa doğru bir bakış attığın zaman, standart tariflerin dışında bir kenarını görüyorsun. Müzikte de bu böyle. Oradan birşey yakalıyorum kendime göre. Bunlar beyinde nasıl harmanlanıyor bilmiyorum tabii. Mesela bu resmin adı (duvardaki resmi göstererek) "Post Jazz".

Daha renkli...

Son yaptığım resim bu. Böyle bir deneme yaptım. Ama çok sevildi, çok neşeli. Belki buradan hip-hop'a gider. Bilemem n'olur. Bu kurgu çok önemli. Çünkü sanatlar hep aynı. Orada sahnede bir nota bastığı zaman gitarcı, mesela Onur'la (Türkmen) konuştuk, Afyon'dan dönerken; "sen nereden buldun bu sound'u" dedim. "Her zaman çıkmıyor bu" dedi. Şimdi o tonu ben de renkle yakalamak durumundayım. Veya bir şair onu bir sözle yakalamalı. Bir cümlenin içindeki bir sözcüğün yerini değiştirdi mi, o tonu kaçırır. Böyle bir ortak durum var sanatlar içinde. Bu bence çok önemli. Sergiye gelen biri, "müziği

kapattığın an resimleri göremem ben, iyi ki çalıyor bu, şimdi daha başka bakıyorum resimlere" dedi. Oğluma hep benim sergim için müzik yap demişimdir. Şimdi sergi sırasında biz herhangi bir müzik çalsak, bir anda izleyicinin kafası darmadağın olur. Gerçek algıyı elde etmek, o duyarlılığı yakalayabilmek için organlarımızın tümüne yakınının çalışması lazım. Hem seyrediyoruz hem zıplıyoruz hem tempo tutuyoruz hem görüyoruz hem duyuyoruz, o zaman bir bütün oluyor. Sonunda da çok eğlendik diyoruz.

Zaten müzikten de beslenen bir resimde, eğer müzik yoksa soyutlanma başlıyor. Jazz'la ilgili bir şeye bakıyorsun ama sadece bakıyorsun, belki de içine giremiyorsun. Ses yok, bir eksiklik var.

Halbuki ben onu sesle yaptım.

Evet, o sesi arıyor insan. Ben sergiyi çok erken bir saate, galeri açılırken gezdim. Müzik yoktu ve eksikliğini hissettim.

Ben de çalışırken hep müzik dinlerim.

Peki bu düşünce nasıl çıktı? Tamam, müzikle içiçesiniz, jazz'ı da çok seviyorsunuz ama başka türleri de dinlerken niye jazz'a doğru bir kayış oldu?

Bu eskiye dayanıyor. Gençliğimde gitar da çalıyordum. Benim ressamlık falan pek aklımda yoktu o zamanlar. Sonra Akademiye girince işler değişti. Hippi gençliği ya bizim gibi üniversiteye girdi, ya dışarı gitti, ya öldü. Öyle şeyler oldu. Resim apayrı bir macera tabii. Kendine özgü durumları var, onları hallettikten sonra, içinden o eski dürtü geliyor. Artık karaktere sinmiş olduğu için tekrar ortaya çıkıyor. 80'li yıllarda çok var müzisyenler serisi. Koca tablolar var yaptığım; gitarcılar var, rock'çılar var. Gitarlı bir kompozisyona gireceksem, heavy metal bile koyup dinlediğim olmuştur. Jimi bana çok iyi boyattırır mesela, sert resim çıkarttırır. Bir de zenci ruhu taşıyan figürler ve trompet apayrı bir uyarı imgesi gibi geliyor bana. Askerde bile öyledir. Çıkar, profilden bir üfledi mi, herkes kalkar ya da yatar. Çok simgeseldir artık. Adeta amblem haline dönüşmüş. Borozan amblemi...

"İnsanlar Yaşadıkça" filmi geldi şimdi aklıma.

Mesela. Çok tipik bir örnek. Gitarla onu yapamazsın. İşte böyle, enstrümandan geçerek jazz'a kaydım. Popçu değildim ben, rock'çıydım. Ama oradan geçip bir aralıktan jazz'a girdim. Biraz da yaşla ilgili birşey. Bir de jazz çok görsel. Tipleme olarak, resimlerdeki figürlerin içlerinde taşıdıkları o ruh çok önemli. Birgün atölyeme İngilizler gelmişti. Beykoz'da dağın tepesinde bir atölyem vardı. "Beğendin mi resimleri" dedim. Adam hakiki bir İngiliz, tam bir beyefendi. "Beğendim ama ben bunları almam" dedi. Biliyorum almayacağını ama "niye" dedim. "Bunlar kara kara adamlar" dedi, "ben on senedir Hindistan'da görev yapıyordum. Yeni geldim. Bıktım bu kara adamlardan" dedi. Tipik oryantalist yaklaşımı bu. "Oh" dedim, "demek ki iyi yapıyorum, o ruhu vermişim." Çünkü zencisi de, Uzakdoğulusu da, günümüzde Afganistanlısı, Hindistanlısı da, bize göre Kürdü de, hepsi öteki olan kavram. Aynı ruhu taşıyan figürler bunlar. Sırf etnik sloganları kullanmamış olmak için yapmıyorum ama

anında bu trompetleri zurnaya, kavala, davulları da teflere meflere çevirip daha yerel bir yaklaşımın parçasına devşirebilirim. Ama bunu istemiyorum, çünkü biraz suni birşey. Eğer onu yaşarsam hakikaten yaparım da... Tunus, Fas'dan birtakım kayıtlar var, onları da çok dinliyorum mesela. Brian Jones'un bir kaydı vardı, taa 60'larda yapmış, Rolling Stones'dan ilk ayrılandır o, daha grup meşhur olmadan, Tunus'a bir gidiyor, orada bir ayine giriyor, "Çölde Çay"daki gibi, uçuveriyor tabii. Bir anda bırakıyor Rolling Stones'u falan, kimbilir n'oluyor sonra. O ritüele girdiğin an kültü yakalıyorsun. Müzik bir sanat. O sanatın içinden sesler vasıtasıyla geçiyorsun, o sesler öyle sesler ki, kurallara ve kalıplara dayalı sesleri yırtıyor. Kötü sesler diyelim onlara. Ama hakiki sesler onlar. Çünkü binlerce yılda oluşmuş. Mesela Kürtlerin ve Kuzey Afrikalıların dilleri yardımıyla çıkarttıkları sesler vardır ya...

Zılgıt...

Zılgıt. Bunu değiştirmek ya da yorumlamak mümkün değil. Hiçbir şey yapamazsın, öyledir işte. Bunlar tarih öncesine götürüyor beni. Oralara gittiğin zaman eski kültle karşılaşıyorsun, o kültü gördüğün an, tarihin ve binlerce yıldır çıkmış olan sanatın nasıl bir şey olduğunu kavrayabiliyorsun. Aslında hiçbirimiz sanatı tam olarak bilmiyoruz. Sadece birşeyler yapmaya çalışıyoruz. Ama oralara girince, orada bir yere tosluyorsun. Nedir o?

En başta konuştuğumuz 'derin'liğe geldik.

Derine gidiş evet.

Resimlerin adlarına baktığımız zaman bazı şarkı adlarıyla karşılaşıyoruz. Hep hayal ettiğiniz, en sevdiğiniz parçaları mı resmettiniz, yoksa doğaçlama mı gelişti?

"Sad walk" Chet'in çok sevdiğim bir parçası. "I fell in love to easly"yi "fast" yaptım. "In the heat of the night"ı da "day" olarak değiştirdim mesela. Oradaki mavi araba benim arabam; '53 model Chevrolet. Yıllarca kullandım, hep bozulurdu, kaputu açmış tamir etmeye çalışan adam da benim. "Africa"yı ben uydurdum. Aslında bütün baba jazz'cıların yaptığı müziğin kökeni Afrika'dır çünkü. Ama hiç kimse öyle bakmaz, Amerikan jazz'ıdır hepsi. Afrika jazz'ı dediğin zaman etnik ögeleri kullanan grupları sayarlar. Halbuki Ella bence Afrikalıların en iyilerindendir. Bir sürü isim sayabiliriz böyle. "Take Five"ı da "Take Eight" yaptım, çünkü sekiz müzisyen var. Bir de dikkat edersen, renkler, kurgular sıkı ve sert bir enerji içermesine rağmen -iyi bir ses veriyor- figürlerin duruşları, halleri hafif buruktur. Hep öne doğru eğilmişlerdir.

Yavuz Tanyeli Jazz resimleri serisine devam edeceğini söylüyor.

Evet. "Post Jazz"da bile öyle.

Ki en neşelilileridir o. Bir efkar var hepsinde. O efkar bence çok önemli. Jazz'da da, resimlerde de...

Öyle hissettiğiniz birşey o zaman...

Ama herkes öyle hissediyor. Efkarsız bir Chet düşünebilir misin?

Dumanlar içerisindeki Chet...

Düşünsene hop, zıp müzik yapıyor Chet. Olacak şey değil!

Peki. Siz resimde, özellikle de jazz resimlerinde doğaçlamayı nasıl yaşıyorsunuz ya da yaşıyor musunuz?

Afyon'da Saadettin Davran, ben, bir de Mahmut Sezen adında şair arkadaşımız, okulda çocuklara birşeyler öğretmeye çalışıyoruz. Kara tahtaya kağıt yapıştırdım, müzisyenler, trompetçiler, kontrbasçılar falan çiziyorum. Saadettin de anlatıyor. "Çocuklar jazz nedir bilir misiniz?" falan diyor. Çocukların umurunda değil. Saadettin de ne anlatabilir, hazırlıksızız zaten. Ben çiziyorum, bütün ilgi resme geliyor. Onlar birşey anlatamıyor. Sonra Saadettin, "bakın, size jazz'ı anlatayım" dedi. Masaya parmağını koydu, "bu noktadan kalkarsınız, uçarsınız, uçarsınız, uçarsınız, yine aynı yere konarsınız. İşte jazz budur" dedi. Çocuklar anlamsız bakakaldılar.

Çok soyut bir anlatım olmuş...

Çok soyut ama doğru. Bu resimler de böyle. Bir yerden yola çıkıyorsun. Buradaki doğaçlama, ressamın kendisiyle, fantazisiyle, seslerle ve karşı kendisiyle, derinlikle, kültle, tamamen o an birbirine eklenen, ama tam anlamıyla ne olduğu bilinmeyen bir doğaçlama. Ama sonunda öyle bir yere dönüyorsun ki, bütün o uçuşlar bitmiş oluyor, geliyorsun, kalktığın yere yakın bir yere konuyorsun. Bir daha bakıyorsun resme, son noktasını, virgülünü koyuyorsun, bitiyor. Doğaçlama burada tek kişilik. Ressamın kendisi ve diğer şeylerle yaptığı doğaçlama. Halbuki genel olarak müzikte en az iki kişinin yaptığıdır. Tek kişilik doğaçlamalar da olabilir belki...

Session sırasında müzisyenlerin sololarını düşünün. Kendi içlerinde uçuşa geçerler. Her ne kadar diğer müzisyenlerden etkilenseler de kendi uçuşları değil midir?

Ama başladıkları noktaya dönerler, 'ben bitirdim kardeşim sıra sende' derler, diğeri başlar.

Bir de tango var.

Evet ufak iki resim var. Ama onlara tam giremedim açıkçası. Başladı birşey ama zaman istiyor. Bu resimlerden önce uzun süre nü çalıştım ama onları sergilemedim, çünkü tam içime sinmedi.

Bitmedi sizin için o zaman?

Resimler bitti ama o seri biraz dursun, dinlensin. 6 ay sonra nasıl görünecek bakalım. Ama müzikle gövdeyi birleştirince tango müthiş. Hem müzik hem figüratif açıdan öne çıktı. Birkaç deneme yaptım, arkası gelir mutlaka.

Jazz serisinin de arkası gelir mi?

Bu da gelir. Çünkü çok sevdiğim bir konu. Yıllardır sürüyor ve gideceği kadar da gider.

Son olarak?

Resim, müzik, şiir diye bir şey ayırt etmiyorum. Buradaki tablolardan birinde "I fell in love to fast" yazıyor. Hayatımda ilk kez bir tablonun üzerine yazı yazdım. Neden? Kendime göre tedbirli davranıyorum; grafiti olmasın, çeşitli saplantılarım var resim adına. Halbuki neler yapılır. Ama onu da yapayım, bunu da yapayım derken ana damarı kaçırıyorsun. Ana damar da o derinlikte yatıyor. Aşağıya indikçe bu tip şeyler uçuşur, kaybolur ve sonunda da yok olur. O ana kütleyle karşılaşırsın aşağıda. Oraya doğru bir yol çizmişsin. Araya başka şeyler katmak yanlısı değilim. Çok sanatçı bunu yapıyor. Süslüyorlar. Müzikte de var; işte pop jazz. Tamam, damar aynı ama... Son zamanlarda özellikle Fransa'da Kuzey Avrupa'da yapılan, etnik şeylerle süslenen müzikler de çok güzel dinleniyor ama bana bu davranış şekli biraz pop geliyor. Pop'a geçen bir sanatı da tehlikeli görüyorum. Çünkü sanat aslında her türlü düzene ve sisteme karşı durabilen tek görüş / duyuş hali. Bir nota, koskoca parti başkanının bilmem kaç saatlik nutkundan daha etkili olabiliyor. Doğru bir nota üflendi mi, hüngür hüngür ağlarsın. Çok güçlü birşey sanat. Önce temizliyor, yıkıyor, sonra da bir iki önermede bulunuyor. İster yap, ister yapma. Çok da kibar tabii sanat. Pop'a geçince bu önermeler biraz sistem adına yapılıyor oluyor. Küresel anlayışın alt sesleri oluşuyor, kaliteli eserler olsalar bile. Burada bir risk görüyorum. Ben bu riske atılmıyorum, gençler de atılmasınlar istiyorum.

9. Uluslararası İstanbul Jazz Festivali
5 - 20 Temmuz 2002

Adına Yaraşır Festival

Geçtiğimiz sekiz yıl boyunca jazz, Dünya Müziği, rock ve jazz etkileşimli modern müziklerin en usta isimlerini İstanbul'da ağırlayan ve Temmuz ayını müziğin coşkusuyla dolduran Uluslararası İstanbul Jazz Festivali'nin dokuzuncusu 5 - 20 Temmuz 2002 tarihleri arasında gerçekleşecek. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın düzenlediği Festival, bu yıl 39 topluluk ile 400'ün üzerinde yerli ve yabancı müzisyeni ağırlayacak. Bu yıl da yabancı basın mensupları ve Avrupa'nın önde gelen sanat ajanslarından menajerlerin de izleyeceği konserlere, uluslararası plak şirketlerinin üst düzey yöneticileri de katılacak.

9. Uluslararası İstanbul Jazz Festivali'nde, Cemil Topuzlu Açıkhava Sahnesi, Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı, Esma Sultan Yalısı, Venue, Babylon ve Roxy'de düzenlenecek konserlerin yanı sıra, festival tarihinde ilk kez Kız Kulesi ve bir şehir hatları vapuru da etkinliklere ev sahipliği yapacak. Jazz'ın yaşayan en önemli sanatçılarını bir araya getiren büyük projeleri, klasik ve çağdaş jazz'ın en başarılı örneklerini, Latin müziğinin yıldızlarını, jazz, elektronik ve modern müzik etkileşimli türleri ve dünya müziğinin en hareketli gruplarını "jazz"ın sınırsızlığı ve özgürlüğüyle kucaklayan festival, dans ve görsellik dolu özel projeler, hareketli kulüp geceleri ve ücretsiz sokak gösterileriyle tüm İstanbul'u "jazz rengine" boyayacak.

Festival 5 Temmuz günü, saat 17:00'de, New Orleans'ın "marching band" geleneğini hip-hop ve funk gibi özgün türlerle buluşturan Coolbone'un İstiklal Caddesi turu ile başlayacak. Aynı grup 7 Temmuz saat 10.30'da Sirkeci'den kalkan Jazz Vapuru'nda da konser verecek. Anadolu Kavağı'na uzanan Boğaz yolculuğu, sürpriz konuklar ve tur boyunca süren jazz coşkusuyla keyifli bir Pazar günü yaşatacak.

8 Temmuz'da saat 17.00'de Rio'nun en ünlü Samba okulu Mangueira'nın karnaval davulcuları Funk'n Lata İstiklal Caddesi'nde olacak. Geleneksel samba ritimleri ve funk müziğinin enerjisini birleştiren 10 kişilik Funk'n Lata grubunun İstiklal Caddesi turu Vakıf binası önünde (No. 146) başlayıp The Marmara otelinin önünde son bulacak.

Açıkhava Konserleri

Uluslararası İstanbul Jazz Festivali'nin Açıkhava Sahnesi konserleri 8 Temmuz'da "Charlie Parker'ı Anma Gecesi"yle başlayacak. Jazz'ın en büyük müzisyenlerinden Charlie Parker'ın müziğine adanan "Birds of a

"Birds of a Feather" adlı projesiyle usta davulcu **Roy Haynes**, çağımızın en usta müzisyenlerinden **Kenny Garrett** (s), **Nicholas Payton** (tp), **Christian McBride** (b) ve **Dave Kikoski**'yi (p) bir araya getiriyor. Dergiye bu sanatçıları genç arkadaşımız Berke Özcan yazdı.

9 Temmuz akşamı Açıkhava Sahnesi samba ateşiyle tutuşacak. "Brezilya Samba Gecesi" **Funk'n Lata** ve üç yıl önce festivalde unutulmaz bir konser veren Brezilya'nın en ünlü sanatçısı **Daniela Mercury** ile benzersiz bir görsel şölene dönüşecek.

Jazz'a dair bir başka büyük proje de **10 Temmuz** gecesi Açıkhava Sahnesi'nde izleyenlerle buluşacak. **"Miles Davis ve John Coltrane Anma Gecesi"**nde bu iki dev sanatçının günümüz müziğine etkileri bir kez daha gözler önüne serilecek. Miles Davis ve John Coltrane'nin müziğine adanan **"Directions in Music"** projesine öncülük eden jazzın yaşayan efsanesi **Herbie Hancock** (p), **Michael Brecker** (s) ve **Roy Hargrove** (tp) gibi ustalar üç farklı neslin bakış açısını bir araya getiriyor. Dergimizin sayfaları arasında bu konserle ilgili yazıyı yine Berke Özcan yazdı.

11 Temmuz'da jazz sahnesinin en büyük solistlerinden biri, Norveçli ünlü sanatçı **Jan Garbarek** bir kez daha Açıkhava Tiyatrosu'nu dolduracak... Jazz geleneği, İskandinav kültürü ve doğaçlamanın sınırsızlığını birleştirdiği müziği ve bitmek tükenmek bilmez yaratıcılığıyla her bir konseri hafızalara kazınan Jan Garbarek'i, sizlere usta kalem Orhan Kahyaoğlu tanıtacak.

Festival, **12 Temmuz'da** jazzda iki farklı yaklaşımı aynı gecede sunarak, gerçek bir **"Jazz – Fusion"** gecesi yaşatacak. Misafir sanatçı **Mounir Troudi'nin** katılımıyla **Eric Truffaz Ladyland Quartet'in** ardından, modern jazzın rotasını çizen öncülerden, davul ve vurmalı çalgılar ustası **Billy Cobham "The Art of Five"** projesiyle konser verecek. Billy Cobham'ı Emre Memecan'ın kaleminden okuyacaksınız.

Bir başka renkli Açıkhava gecesi **13 Temmuz'da** yaşanacak. Eğitmenliği yürüttüğü atölye çalışmalarıyla 100 öğrenciden oluşan bir ritm-perküsyon grubu kuran usta sanatçı **Okay Temiz**, bu büyük ekiple coşkulu bir perküsyon gösterisi sergileyecek. Ardından sahneyi devralacak **Calle 54** ise Latin Jazz'ın önde gelen müzisyenlerinin hayatlarını konu alan ve 20. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde de gösterilen aynı adlı müzikal - belgeselin turne projesi. Bu projeyle **Chano Dominguez Sextet, Paquito D'Rivera ve Bebo Valdes** gibi ustalar Latin Jazz'ıyla dopdolu bir konser verecek. Latin jazz'ının yazılarını dergimize Erhan Altunay hazırladı.

15 Temmuz'da Rock tarihinin en büyük sanatçılarından **Marianne Faithfull** ilk kez İstanbul'da konser verecek. 60'lı yıllarda başladığı çalkantılı kariyerini bu yıl çıkardığı muhteşem bir albümle yeniden doruğa taşıyan Faithfull, "Broken English" ve "Strange Weather" gibi unutulmaz kayıtlarla modern müziğin kilometre taşları arasında sayılıyor.

Taraf De Haïdouks ve ünü sınırlarımızı aşan **Laço Tayfa Big Band'in** aynı sahneyi paylaşacağı **18 Temmuz** gecesinde Balkan Müziğine dair bir müzik cümbüşü Açıkhava Tiyatrosunda yankılanacak. **"Balkan Gecesi"**nde Laço Tayfa'nın ardından konser verecek Taraf De Haïdouks 20 ve 78 yaş arası 12 müzisyeni bir araya getiriyor. Bu topluluk, esprili, enerjik ve coşkulu hayat tarzlarını müziklerine de yansıtıyor.

Lütfi Kırdar Kongre Ve Sergi Sarayı Konserleri

Festival **Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı, Anadolu Oditoryum'unda** jazz'ın seçkin müzisyenleri ve klasik müzikle jazz'ın yakınlaştığı projeleri izleyicilere sunacak. 14 Temmuz'da **Charlie Haden ve Pat Metheny** "Missouri Sky Duets" projesiyle 1996 yılında yayınladıkları "Beyond The Missouri Sky" adlı duo albümlerine tekrar hayat verecekler. 15 Temmuz'da ise Fazıl Say Stravinsky'nin "La Sacre du Printemps" (Bahar Ayini) eseriyle karşımızda. Dört el için bestelenen bu yapıtı seslendirirken programlı bir piyano kullanacak sanatçı, konserin diğer yarısında ise jazz doğaçlamalarını seslendirecek.

Piyanist, besteci ve şef kimlikleriyle Afro-Cuban jazz sahnesinin en parlak sanatçılarından biri olan **Gonzalo Rubalcaba** liderliğindeki **Gonzalo Rubalcaba Trio, 16 Temmuz**'da **"Küba Jazz'ı Gecesi"**nde müzikseverlerle buluşuyor. Dergide konu ile ilgili yazıyı Erhan Altunay'ın kaleminden okurken piyanistimiz Selim Benba'nın da Gonzalo Rubalcaba ile yapmış olduğu röportajı okuyabilirsiniz.

17 Temmuz'da jazz sahnesinde nadir rastlanan özel projelerden biri daha İstanbul Jazz Festivali'ne konuk oluyor. İki dev piyanist-besteci **Chick Corea** ve **Gonzalo Rubalcaba** festivale özel bir yapımla bir araya gelecek. İki piyanonun büyülü diyalogu bu iki ustanın ellerinde hayat bulacak.

Ülkemiz jazz'ının en üretken besteci-piyanistlerinden **Kerem Görsev** yepyeni projesi **"Existence"**in ilk konserini **19 Temmuz**'da festival kapsamında gerçekleştirecek. Bu projede ünlü viyolonsel sanatçısı **Reyent Bölükbaşı** ile işbirliği yapan Görsev jazz ve klasik müzik formlarını bir potada eriten yeni bestelerini seslendirecek. Dergimizin kıdemli röportajcısı Tunçel Gülsoy Kerem ile sizler için konuştu.

The Marmara / Esma Sultan Yalısı Konserleri

Bu yıl **The Marmara Esma Sultan Yalısı,** Latin müziği ve dansları ile renklenen büyülü gecelere ev sahipliği yapacak. **8** Temmuz'daki **"Tango Gecesi"**nde Arjantinli altı müzisyen, bir şarkıcı ve üç dansçı çiftten oluşan **Tango Azul** projesiyle izleyicilerin de dansa katılacağı uzun soluklu bir gece yaşanacak. **16 Temmuz'da "Salsa Geceleri"**nin ilkinde, geçen yıl festivalde muhteşem bir konser veren **Oscar D'Leon** salsa severlerle buluşacak.

17 Temmuz'daki **"Salsa Gecesi"**nde ise özgün stili ve olağanüstü sesiyle bir başka salsa efsanesi ilk kez İstanbul'da olacak: **Jose Alberto "El Canario"**. Emre Memecan "Kanarya"yı sizler için yazdı.

İstanbul Jazz Festivali bu yıl ilk kez **Venue'de** konserler gerçekleştirecek. Jazz, hip-hop ve elektronik müzik etkileşimli müzikleriyle modern müziğin kilometre taşlarından üç farklı grubu ağırlayacak. Son yılların en parlak asit jazz ve groove etkileşimli dans grubu **Morcheeba** (Emre Memecan'ın kaleminden dergimizde okuyabilirsiniz) yakında ülkemizde de yayınlanacak "Charango" albümünün turnesi kapsamında **5 Temmuz'da** İstanbul'da olacak. **12 Temmuz'da** ise İngiltere'den çıkan en başarılı hip hop grubu olarak nitelendirilen ve çıkardıkları dört albüm, onlarca single, remix çalışmaları, DJ Kicks serisi için hazırladıkları mix albüm ve *Connected, Step it Up, Ground Level* gibi unutulmaz hitlerle hem popüler müzik dinleyicisinin hem de dans müziği severlerin gözdesi haline gelen **Stereo Mc's** bir konser verecek. Breakbeat ve hip hop türlerinin en büyük gruplarından İngiliz, **The Freestylers'ın** DJ'leri **Mat Cantor** ve **Aston Harvey**, Stereo Mc's konserinden sonra geceye devam edecek. Çıkışlarını unutulmaz hit parçaları Cantaloop ile gerçekleştiren **Us3 13 Temmuz'da** festivale konuk oluyor. Canlı jazz doğaçlamaları, elektronik sample'lar, drum'n bass ve jazz-dance çizgisiyle, jazz etkileşimli müziğin kilometre taşlarından biri olduğunu kanıtlıyan **Us3** son albümleri "An Ordinary Day In An Unusual Place" in turnesi kapsamında İstanbul'da olacak. Grupla ilgili detaylı yazıyı Hakan Aldemir'in kaleminden okuyacaksınız.

Babylon Konserleri

Festival'in bir diğer vazgeçilmez mekanı **Babylon**, dünya müziği, çağdaş ve standart jazz, rock ve etnik etkileşimli eklektik müzikler ile birbirinden farklı bir çok türe kucak açacak. Hint müziği ve sanatının geleneklerini içtenlikle yansıtan **Maharaja** dans, ritim ve görsellik dolu performanslarıyla **5 ve 6 Temmuz** geceleri Babylon'da olacak.

Güçlü sesi ve büyüleyici güzelliğiyle jazz sahnesinin en heyecan verici yeni sanatçılarından biri olarak kabul edilen **Jane Monheit** (yazarımız Özge Baykan'ın kaleminden okuyacaksınız), **9 Temmuz'da** Babylon'da.

10 Temmuz'da ise Şili doğumlu jazz vokalisti

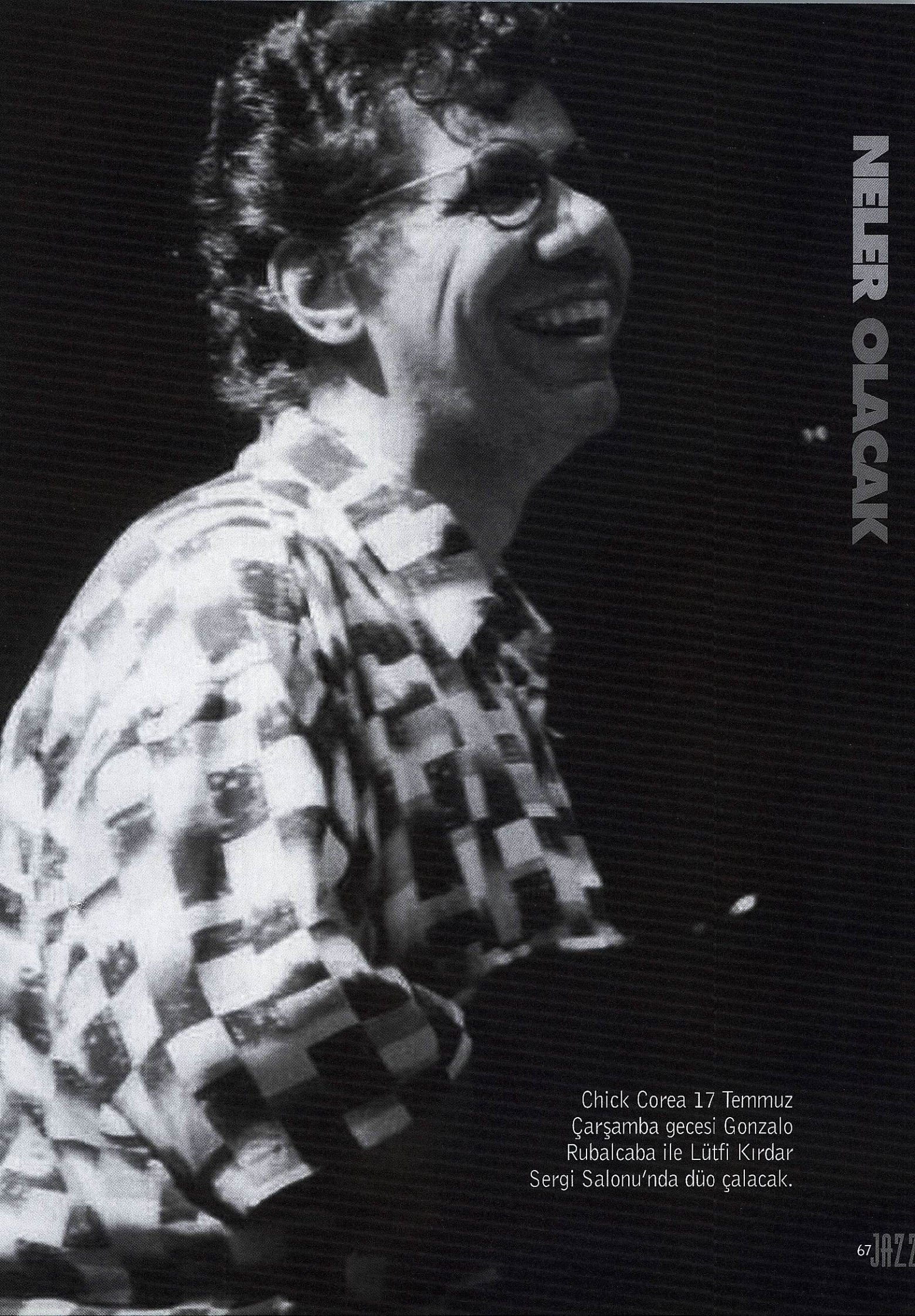

Chick Corea 17 Temmuz Çarşamba gecesi Gonzalo Rubalcaba ile Lütfi Kırdar Sergi Salonu'nda düo çalacak.

Charlie Haden & Pet Metheny 14 Temmuz Pazar günü Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda beraber sahne alıyorlar.

2002 yılında çıkan "A Strange Place for Snow" ile şimdiden büyük ses getiren Esbjörn Svensson, melodik, etkileyici müziği ve usta tekniği ile genç kuşağın Keith Jarrett'i olarak nitelendiriliyor. Esbjörn Svensson Trio konseri 11 Temmuz'da Babylon'da. EST'i sizlere Seda Binbaşgil yazdı.

Afro-beat'in genç ve dinamik topluluğu Antibalas kalabalık müzisyen kadrosuyla unutulmaz bir canlı müzik tecrübesi yaşatacak. Grup 12 ve 13 Temmuz'daki konserlerinde temposu hiç düşmeyen müziği ve sahne performansıyla Afrika ritimleri, funk ve jazzın ateşli bir karışımını sunacak.

İngiltere'nin soul, rock ve jazz divası olarak nitelendirilen Sarah Jane Morris, karakteristik sesi ve büyüleyici yorumuyla rock, soul ve pop tarihinin unutulmaz klasiklerini kendine özgü üslubuyla yeniden yorumlayacak. Leonard Cohen, Marvin Gaye ve Nick Cave gibi ustaların parçalarına dumanlı sesiyle yeniden hayat veren bu usta şarkıcı İstanbul'da ilk kez 17 Temmuz'da konser verecek.

Norveçli Mari Boine, vokal tekniği ve büyüleyici şarkılarıyla dünya müziğinin en etkileyici sanatçılarından biri. Kendini sürekli yenileyen müziği dünyaca ünlü Dj ve yapımcıların da dikkatini çekti ve sanatçı 2001 yılında Jazzland şirketinden bir remix albüm yayınladı. Illumination, Mark De Clive-Lowe ve Nils Petter Molvær gibi ustaların elinde tekrar şekillenen atmosferik müziği, Norveç'in ünlü jazz etkileşimli electronica ve downtempo sahnesinde de ses getiren sanatçı 18 Temmuz'da Babylon'da. Sanatçıyı sizlere Özge Baykan tanıttı.

19 ve 20 Temmuz'da Mexico City'den çıkan yeni cevherler Los De Abajo Babylon'da olacak. 2002 yılında yeni albümleri "Cybertropic Chilango Power"i yayımlayan bu enerjik topluluk, mambo ve merenge ritimleri ile hip hop ve punk'ın başkaldırısını birleştiriyor, müzik manifestolarını kıpır kıpır perküsyonlar ve kuvvetli nefesli partisyonları ile dile getiriyor. Los De Abajo'yu Emre Memecan'ın kaleminden okuyacaksınız.

Roxy Konserleri

5 Temmuz'da Ali Perret ve a-trippin', 6 Temmuz'da Cengiz Baysal Grubu ve 9 Temmuz'da Donovan Mixon Quartet konserleri Roxy'de gerçekleşecek. 10 ve 11 Temmuz gecelerinde Dj'lik maharetini jazz'ın deneysel uçlarıyla birleştirmeyi başaran pikap cambazı Dj Logic, Dj Logic's Project Logic adlı projesiyle Roxy'de olacak. Elektronik samplingler, jazz doğaçlamaları ve usta müzisyenlerin canlı performanslarıyla renklenen konserde bir de sürpriz sanatçı var; 80'lerin efsanevi pop grubu Living Color'un gitaristi Vernon Reid.

12 Temmuz gecesi Roxy'de Avrupa Jazz Festivalleri Birliği - Genç Yetenekler Değişim Programı kapsamında Avrupa turnesi desteklenen Martin Reiter Trio'yu izleyeceğiz.

13 Temmuz'da, Le Petit Orchestra Roxy'de bir konser verecek. Yıldızı parlamaya aday bu topluluk Fransızlara özgü pop ve rock anlayışını, Manu Chao benzeri eklektik bir yaklaşımla harmanlıyor. Esprili vokalleri ve sahne enerjisiyle Le Petit Orchestra keşfedilmeye değer.

Usta jazz müzisyeni Önder Focan'ın "Standart À La Turc" projesiyle Türkçe popüler müziğinin klasikleşmeye aday parçalarını jazz yorumuyla seslendirerek oldukça özgün bir çalışmaya imza atıyor. Focan Quintet'in festival kapsamındaki konseri Kız Kulesi'nde gerçekleşecek.

Bu yıl festivale katkıda bulunan diğer kurum ve kuruluşlar ise Universal Music, The British Council ve United States Information Service (USIS).

Uluslararası İstanbul Jazz Festivali Avrupa'dan Montreux, Pori, Umbria, Vitoria, North Sea, Molde, Vienne ve Viyana Jazz Festivalleri, Kanada'dan ise Montreal Jazz Festivali ile birlikte oluşturulan Avrupa Jazz Festivalleri Birliği'nin (European Jazz Festivals Association) bir üyesi. Birliğin başkanlığını ise tam üç yıldır Uluslararası İstanbul Jazz Festivali yönetmeni Görgün Taner yürütmekte.

Uluslararası İstanbul Jazz Festivali'nin internet sayfalarına, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın web sitesi www.istfest.org 'dan ulaşabilirsiniz.

		AÇIK HAVA TİYATROSU	LÜTFÜ KIRDAR	VENUE	ESMA SULTAN YALISI	BABYLON	ROXY	KIZKULESİ	VAPURLAR
	05			*MORCHEBA*		*MAHARAJA*	*ALİ PERRET'S A TRIPPIN*		
	06					*MAHARAJA*	*CENGİZ BAYSAL GRUBU*		
	07								*COOLBONE*
	08	*CHARLIE PARKER ANMA GECESİ* R.haynes/K.Garett/N.Payton/C.Mc Bride			*TANGO NIGHT TANGO AZUL*				
	09	*BRASIL SAMBA NIGHT FUNK'N TA&DANIELA MERCURY*				*JANE MONHEIT*	*DONOVAN MIXON QUARTET*		
	10	*M.DAVIS/J.COLTRANE 75.YIL KUTLAMASI* H.Hancock/M.Brecker/Roy Hargrove				*CLAUDIA ACUNA*	*DJ LOGIC*		
	11	*JAN GARBAREK*				*EST*	*DJ LOGIC*		
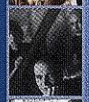	12	*ERIC TRUFFAZ* *Art of five BILLY COBHAM*		STEREO MCS		*ANTIBALAS*	*MARTIN REITHER TRIO*	*FOCAN QUINTET*	
	13	*OKAY TEMIZ RITM ATOLYESİ* *CALLE 54*		US3		*ANTIBALAS*	*LE PETIT ORCHESTRA*		
	14		*PAT METHENY & CHARLIE HADEN*						
	15	*MARIANNE FAITHFULL*	*FAZIL SAY*						
	16		*GONZALO RUBALCABA TRIO*		*OSCAR D'LEON*				
	17		*CHICK COREA & GONZALO RUBALCABA TRIO*		*SALSA NIGHT JOSE ALBERTO EL CANARIO*	*SARAH JANE MORRIS*			
	18	*BALKAN GECESİ / LACO TAYFA* *TARAF DE HAIDOUKS*				*MARI BOINE*			
	19		*KEREM GÖRSEV TRIO FEAT, REYENT BÖLÜKBAŞI*			*LOS DE ABAJO*			
	20					*LOS DE ABAJO*			

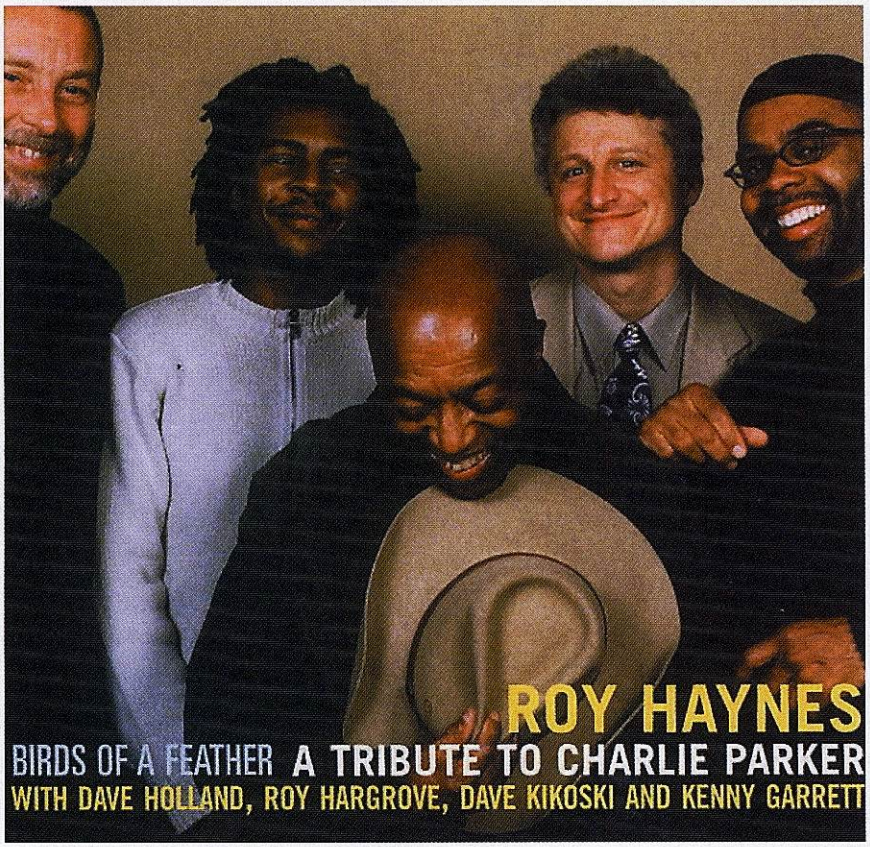

Roy Haynes Charlie Parker'ı Anıyor

Roy Haynes rüya gibi bir grup eşliğinde (Dave Holland, Dave Kikoski, Kenny Garrett, Roy Hargrove) Charlie Parker anısına heyecan verici ve capcanlı bir albüm çalışmasına (Birds of a Feather) imza attı. 8 Temmuz 2002 akşamı 9. Uluslararası İstanbul Jazz Festivali kapsamında Roy Haynes'in bu son projesini seyretme şansına erişebileceğiz.

Berke Can Özcan
berkecanozcan@hotmail.com

40'ların sonunda ve 50'lerin başında, Roy Haynes günümüz müzisyenlerinin ancak rüyalarında görebilecekleri bir eğitimi Charlie Parker'ın grubunda davul sandalyesinde oturarak aldı.

O günlerin üzerinden 50 yıl, kendisinin John Patitucci ve Danilo Perez eşliğinde kaydettiği o muhteşem albümün (The Roy Haynes Trio) Verve'den yayınlanmasının üzerinden de iki sene geçtikten sonra 2001 senesinin Eylül ayında Roy Haynes yeni bir rüya grup eşliğinde (Dave Holland, Dave Kikoski, Kenny Garrett, Roy Hargrove) Charlie Parker anısına heyecan verici ve capcanlı bir albüm çalışmasına (Birds of a Feather) imza attı.

Bu çok kısa yaşam öyküsünün hemen ardından günümüze geçiş yaparak 8 Temmuz 2002 akşamı 9. Uluslararası İstanbul Jazz Festivali kapsamında Roy Haynes'in son projesini seyretme şansına erişebileceğimizi söyleyerek yazıma başlamak istiyorum. Benim için İstanbul Jazz Festivali'nin en heyecanlı anları, her sene, Açıkhava Tiyatrosu'nda verilen ilk konser öncesindeki en son hazırlıklar boyunca yaşanır. Festivalin gerçekten başladığı hissine o akılalmaz kalabalığı gördüğümde inanabilirim ancak. Ve tüm bu heyecanın ötesinde, Açıkhava Tiyatrosu'nda verilecek olan o ilk konserin içeriği de fazlasıyla önemlidir çünkü bu konserin, bir şekilde, festivalin tüm kaderini değiştireceğine inanırım senelerdir. İşte, bu sene de Açıkhava Tiyatrosu festivalin karakterine yakışır bir "ilk" konsere ev sahipliği yapacak: "Roy Haynes - Birds of a Feather".

Jazz tarihinin önemli sayfalarına damgasını vurmuş onlarca ustaya (Miles Davis, Charlie Parker, Bud Powell, Thelonious Monk) davullarıyla eşlik etmiş olan efsanevi müzisyen Roy Haynes "Charlie Parker'ı Anma Gecesi" olarak düşünülmüş bu konser için ateşli bir kadro oluşturmuş. 76 yaşındaki Haynes'in neredeyse yarı yaşındaki müzisyen arkadaşlarından yarattığı bu genç kadroyla festivalin

en anlam yüklü konserlerinden birini vereceğini şimdiden söylemek gerek. Hemen bu noktada Haynes'in eşlikçilerinden bahsetmekte fayda var:

Alto saksofonda daha önce ülkemizi farklı farklı projelerle çok kez ziyaret etmiş bir usta var, Kenny Garrett. Kenny Garrett, John Coltrane'nin müziğini işlediği bir albüm olan "Pursuance: The Music of John Coltrane"den sonra "Birds of a Feather" turnesi dahilinde verilecek olan bir dizi konserin de ardından jazz'ın bu iki dev ismine olan saygısını fazlasıyla göstermiş olacak.

Albüm kayıtlarında trompeti Roy Hargrove'nin çaldığı dikkatinizi çekmiştir. Fakat, İstanbul konserinde trompetteki isim Nicholas Payton olacak. Yine de Roy Hargrove'nin 10 Temmuz gecesi farklı bir projeyle Açıkhava Tiyatrosu'nda bulunacağını buradan duyurmak istiyorum. Charlie Parker'ın trompetçi olarak önce Dizzy Gillespie sonra da Miles Davis'le çalışmış olduğunu düşünürsek Nicholas Payton'un bu turne boyunca omuzlarında taşıyacağı yükü ve bu yükün getirisi nitelikteli gururu anlamamız kolaylaşır. Payton, Verve'den çıkan beşinci ve son albümünde de Louis Armstrong'un müziğini işlemişti.

Albüm kayıtlarında bulunmadığı halde konserde çalacak olan bir diğer isim de basçı Christian McBride. Deneyimli bir davulcu olarak Roy Haynes'in hem albüm hem de canlı performanslar için yaptığı basçı seçimleri gruptaki müzisyenlerin sırtlarını rahatça dayayabilecekleri bir altyapının kurulmasını hedefliyor. Christian McBride'yi Joshua Redman, Brad Mehldau ve Brian Blade gibi isimlerle yaptığı çalışmalardan biliyoruz. McBride Sting'in 11 Eylül günü terörü üzerine İtalya'daki konserindeki performansıyla da dikkatleri üzerine çekmişti.

Piyanodaysa Dave Kikoski'yi dinliyor olacağız. Roy Haynes'le daha önceden de beraber çalışmış olan Dave Kikoski'nin Al Foster, Randy Brecker, Red Rodney ve Bob Berg gibi müzisyenlerle de çalışmaları mevcut. Özellikle Bob Berg'in "Another Standart" albümündeki performansıyla dikkat çeken Kikoski aynı zamanda "Berkley School of Music" diplomalı başarılı bir müzisyen.

Konser repertuarı hakkında kesin fikir sahibi olmamakla beraber, albümün parça listesinden yola çıkarak grubun Ah Leu Cha, The Gypsy, My Heart Belongs to Daddy, Moose the Mooch, April in Paris, Segment, Now's the Time, Rocker, Yardbird Suite, Barbados, What is This Thing Called Love?, ve de Scrapple From the Apple gibi parçaları yorumlayacağını tahmin etmekle yetinmek durumundayım.

Konser gecesi büyüleyici bir atmosferle karşı karşıya kalacağımızı şimdiden hissedebiliyorum. Kenny Garrett ve Nicholas Payton'un eserleri Charlie Parker (Bird!) ve Miles Davis'in bıraktıkları yerden dikkatlice devralarak çeşitlemeleri, Christian McBride'ın bütün gruba haritalarda belirtilmemiş bir bölge üzerinde öncülük eden deneyimli bir kumandanın dikkatiyle yön vermesi, Dave Kikoski'nin sonu gelmek bilmeyen enerjisi ve yaratıcılığı, tüm bunlara ek olarak artık bir efsane niteliği kazanmış olan Roy Haynes'in ellerindeki sopaları kullanışındaki büyü konser boyunca dinleyeceğimiz müziğin tatminkarlığını belirleyen öğelerden sadece bazıları olacak.

Umarım bu müziği canlı olarak dinleme şansınız olur. Ben, konser gecesi mümkün olabildiğince ön sıralarda yerimi almış olacağım. Şimdiden gidecek olanlara iyi seyirler dilerim.

Roy Haynes

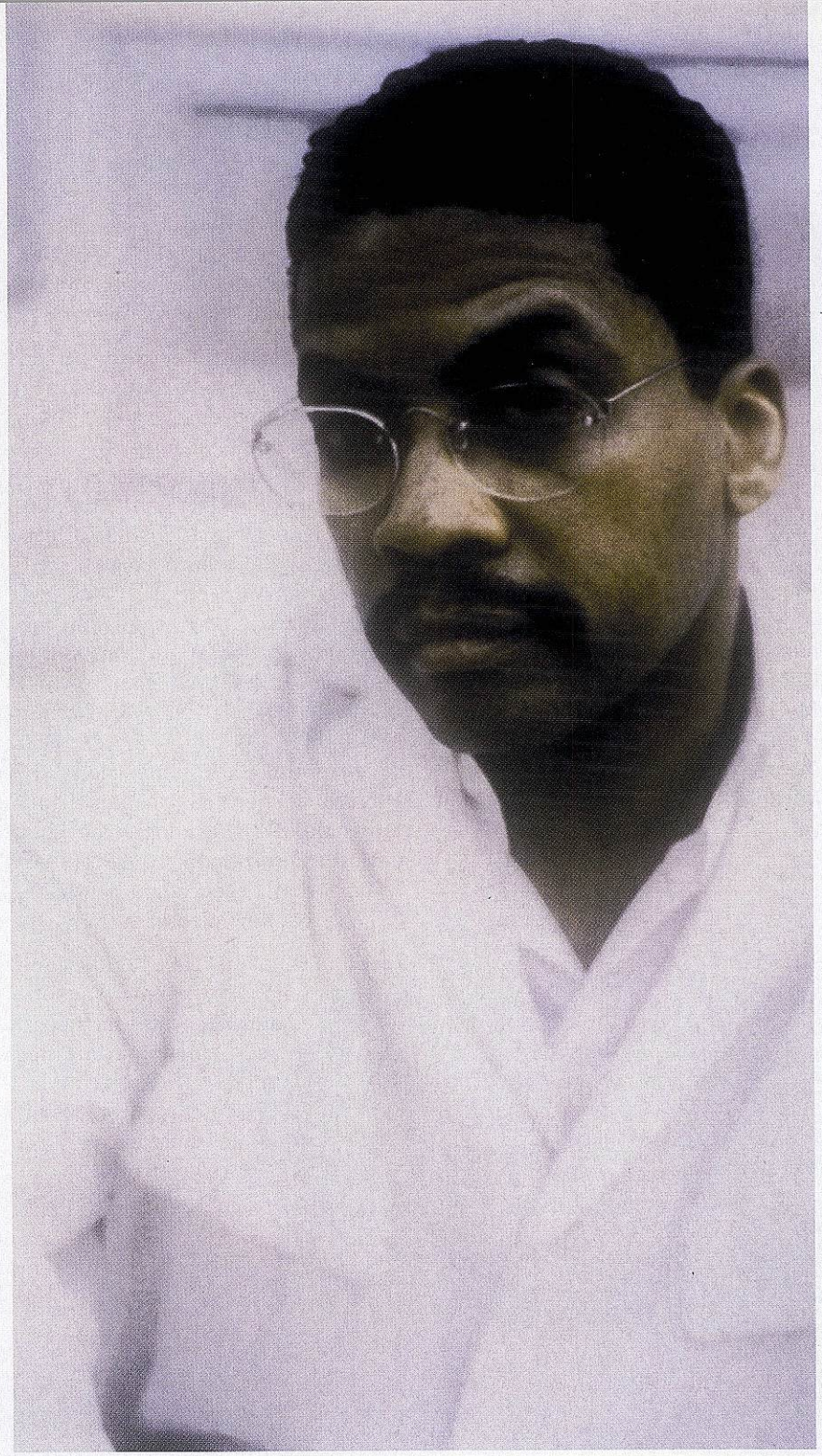

Herbie Hancock'dan

Miles Davis ve John Coltrane İçin 75. Yıl Kutlaması

Geçtiğimiz seneyi Miles Davis ve John Coltrane'nin 75. yaşlarının kutlandığı bir sene olarak geride bıraktık. Günümüz müziğini derinden etkilemiş olan bu iki dev ismin anısına, 2001 boyunca, dünyanın çeşitli yerlerinde onlarca etkinlik yapılmıştı; işte şimdi de sıra İstanbul'da!

Berke Can Özcan
berkecanozcan@hotmail.com

10 Temmuz 2002 akşamı başdöndürücü bir beşlinin 9. Uluslararası İstanbul Jazz Festivali kapsamında vereceği özel bir konser ile bu etkinliklere bir yenisi daha eklenmiş olacak.

Miles Davis ve John Coltrane'nin ardından kalan müzikal servetin üç önemli mirasçısı bu konser için biraraya geliyor: Miles Davis'in 60'lı yılların sonlarına doğru tüm dikkatleri üzerine çekmeyi başarmış "ikinci" beşlisinde görev yapmış olmasının ötesinde çok sayıda projeye imzasını atmış saygın bir isim olan piyanist Herbie Hancock, yine 60'lı yılların müzikal kargaşasının içinden kendine Coltrane'yi örnek alarak sıyrılmış olan başarılı tenor saksofoncu Michael Brecker ve "ballad" parçalara olan yaklaşımıyla dinleyicilere Miles Davis'in 50'li yıllardaki sesini anımsatan genç ve ateşli trompetçi Roy Hargrove.

Yabancı basından (Globe Correspondent, The Toronto Star, Contra Costa Times, Chicago Tribune) ve elime ulaşan "press-kit"ten edindiğim bilgiye göre beşliyi basta yine önemli bir isim olan John Patitucci ve davulda da grubun en genç üyesi olmasıyla dikkat çeken bir müzisyen olan Brian Blade tamamlıyordu; fakat yazımı teslim etmemden hemen önce elime ulaşan en son "line-up" listesinde John Patitucci'nin yerine Elvin Jones'un grubunda yaptığı çalışmalarla adından sıklıkla bahsedilen 1944 doğumlu Çekoslovak müzisyen George Mraz'ın, Brian Blade'nin yerine de son yıllarda Roy Hargrove'un İstanbul'da da iki ilginç konser vermiş grubundan tanıdığımız Willie Jones'un yazılmış olduğunu gördüm. Kadrodaki değişiklikle ilgili bu haber elime biraz geç ulaştığından George Mraz ve Willie Jones'un beşliyle İstanbul konseri öncesi başka konserler verip vermediklerini araştırmaya vaktim olmadı, fakat grubun önceki haliyle başka konserler verdiğini basın yoluyla takip etmiştim. Beşlinin geçmiş konserleriyle ilgili okuduğum bazı eleştiriler ve yorumlar 10 Temmuz akşamı Açıkhava Tiyatrosu sah-

nesinde yaşanabileceklerle ilgili fikir sahibi olmama neden oldu.

Haddime düştüğü kadarıyla konser repertuarından bahsetmek istiyorum. Böyle büyük isimlerden oluşan bir grubun vereceği konser sürprizlere, tabii ki, açıktır; bu yüzden burada tam bir set listesinden bahsetmek yersiz olacaktır. Grubun konser repertuarında Miles Davis ve John Coltrane'nin beraberce yaptığı işlere ek olarak onların müziğinden etkilenilerek bestelenmiş yeni müziklere de yer vereceğini biliyorum. Hemen bu noktada eklemek istediğim bir detay var: Herbie Hancock, önceden yaptığı söyleşilerde, önderliğini yaptığı bu yeni beşlinin amacının Miles Davis ve John Coltrane müziğini tamamen yeni bir yaklaşımla çalmak olmadığını söylemiş; eleştirmenlerin Herbie Hancock'un bu sözünün arkasında durmuş olduğu konusunda hemfikir olduklarını söylemek gerek.

Beşli, İstanbul öncesi verdiği bazı konserlerde açılış parçası olarak Miles Davis'in "The Sorcerer" albümüne adını vermiş olan bir Herbie Hancock bestesini kullanmayı tercih etmiş: "The Sorcerer". Parçanın orijinal kayıdında temanın hemen ardından Miles Davis ve Wayne Shorter'in 8'er ölçü olarak ardarda çal-

Roy Hargrove

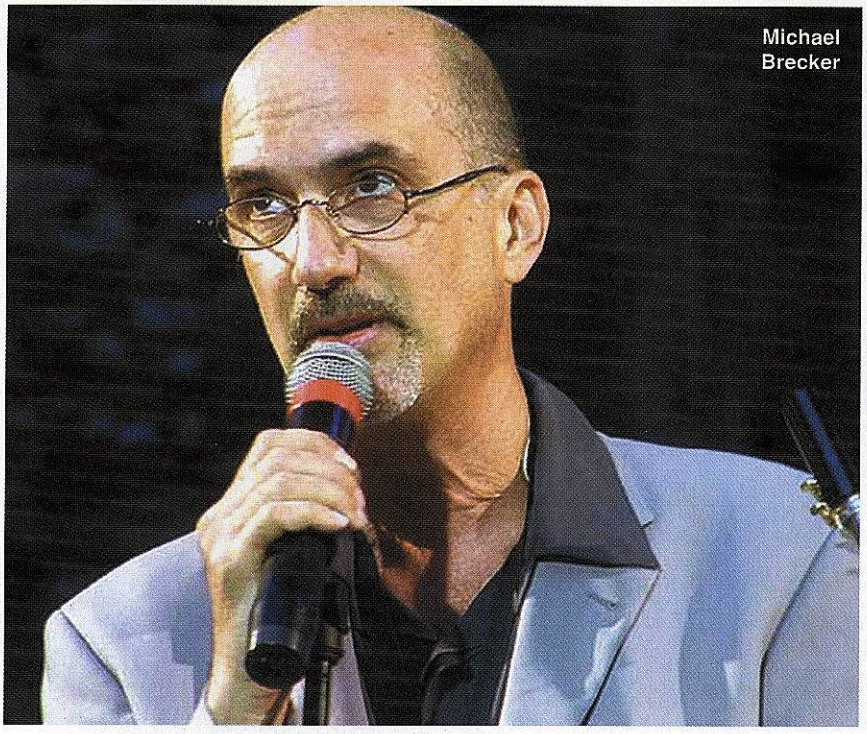

Michael Brecker

dıkları soloların bir trompetçiyi ve bir saksofoncuyu anmak adına verilen bir konser gecesinde beklenmedik göndermeler yapabilmek için seçilmiş bir fırsat olduğu hissine kapılıyorum.

Brecker'ın tek başına çaldığı bir solonun John Coltrane'in unutulmaz "Naima"sına bağlandığını, hatta bu "Naima"nın içinden bir yerlerden de "Equinox"un duyulduğunu, yine konseri seyretme şansını yakalamış eleştirmenlerin yazılarından okudum.

John Patitucci'nin senfonik kalitedeki entonasyonuyla solo olarak çaldığı "Lonnie's Lament" birden "So What"ın meşhur bas satırına dönüştüğünde üflemelilerin "So What"ın kendisine değil de John Coltrane imzalı bir başka başyapıt olan "Impressions"a gönderme yaptığını ilk okuduğum an konserin İstanbul ayağında da bunun gibi sürprizlerle karşılaşacağımıza emin olmuştum artık. Tabii ki, John Patitucci yerine gelecek olan George Mraz'ın da aynı tutumda bir solo çalıp çalmayacağını şimdiden kestirmenin mümkünatı yok.

Miles Davis tarafından bestelenmemiş olmasına rağmen kendisinin akıllardan çıkmayan liriklikteki yorumları sayesinde Miles Davis ismiyle fazlasıyla özdeşleştirilmiş bir parça olan "Stella by Starlight"a da konser repertuarında yer verileceğini söylememe, sanırım, gerek yok.

Directions in Music - The Music of Miles Davis and John Coltrane: Herbie Hancock (p), Michael Brecker (s), Roy Hargrove (tp), George Mraz (b), Willie Jones (d).

Miles Davis ve John Coltrane klasikleri haricinde grubun yeni yazılmış eserlere de yer vereceğini yukarıda söylemiştim. Bir Roy Hargrove bestesi olan "The Poet" ve daha niceleri bu yeni eserler katogorisine giriyor olacak.

Kimi zaman, büyük müzisyenler için verilen anı konserleri, özellikle de tamamı yıldızlardan oluşan bir kadro sözkonusu olduğunda, onurlandırılmakta olan büyük sanatçının yolundan bir miktar sapılıp konudışı yerlere varmakla sonuçlanabilir. Fakat seyircilerin bu konserden her yönüyle memnun kalmalarını beklemek gerek, çünkü durum bu sefer biraz daha ciddi; karşımızda kurnazca tasarlanmış, ifade gücü olabildiğince yükseklere çıkarılmış, Miles Davis ve John Coltrane isimlerini hürmetle anmayı amaç edinmiş bir konser ve beş önemli müzik adamı var.

Bu sene festivalda kaçırılmaması gereken daha çok konser var. Bu konserin onlardan biri olduğunu söylemek yersiz olur. Konser gecesi Açıkhava Tiyatrosu'nda görüşmek dileğiyle, şimdiden hepinize iyi seyirler...

Jazz Oldu mu?

Billy Cobham gibi kariyeri olağanüstü zenginlikte bir müzisyen için derginin bir sayfasına sığacak birşeyler yazmak oldukça güç. Dolayısıyla, bu yazı da Billy Cobham'ı tanımayan okuyucuyu en azından sanatçının festivaldeki konserini izlemeye yönlendirebilirse amacına ulaşmış olacak. "Jazz oldu mu?" sorusunun cevabını ise yazının sonunda göreceğiz!

Emre Memecan
emre_memecan@hotmail.com

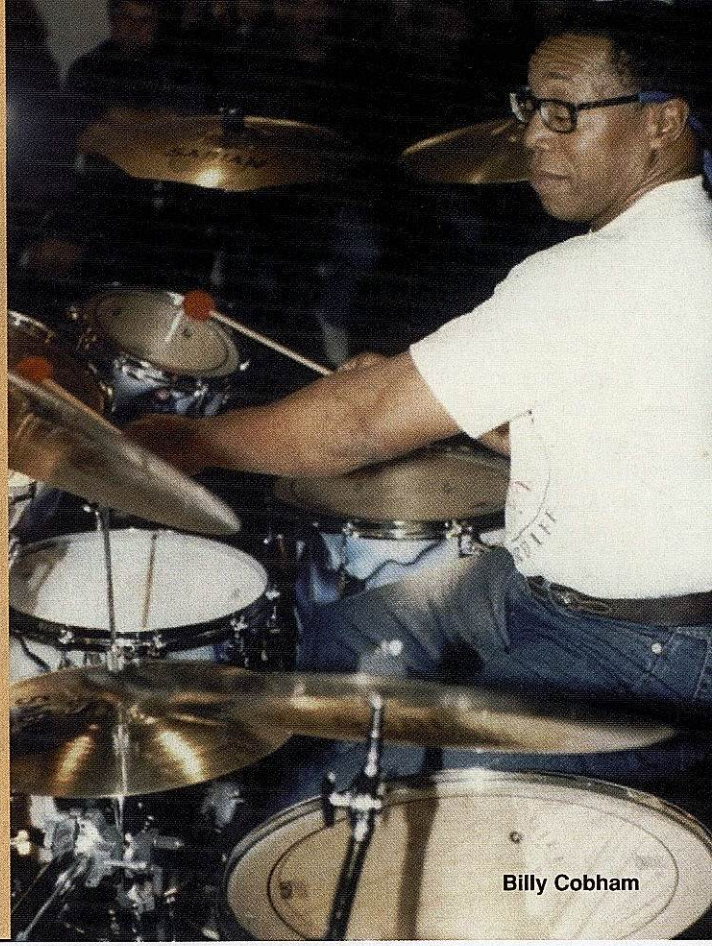

Billy Cobham

Panama'da 1944'te doğan ve 3 yaşındayken ailesiyle New York'a taşınan Cobham herşeyden önce çok yönlü bir sanatçı. Davulda 30 yılı aşkın bir süredir dünya çapında bir yıldız olmasının yanısıra, akustik ve elektronik davul setleri ve perküsyon aletleri tasarımı yapmış, dünyanın çeşitli yerlerinde davul klinikleri, seminerler vermiş, kitaplar yazmış ve çeşitli albümlerin yapımcılığını üstlenmiş.

Billy Cobham 1970'lerdeki jazz fusion akımının en önemli davulcusu olarak kabul ediliyor. Ordudayken birara askeri orkestralarda çaldıktan sonra 1968'de Horace Silver ile çalışmaya başladı. Bunu takip eden dönemde çok aranan bir müzisyen olarak jazz-rock grubu Dreams'le çaldı (1969-1970) (bu grupta Brecker kardeşler, John Abercrombie gibi isimler vardı), çok önemli bazı Miles Davis albümlerinde year aldı (Bitches Brew, Live-Evil and Jack Jackson) ve sonra da John McLaughlin'in ünlü Mahavishnu Orkestrası'na katıldı (1971-1973). Bu gruba çok önemli katkılar yapmasına rağmen McLaughlin'le anlaşmayarak gruptan ayrıldı (burada küçük bir dedikodu yapabiliriz; aradan çok uzun yıllar geçmiş olmasına rağmen, Cobham birkaç yıl önce yaptığı bir röportajda dahi McLaughlin'in grupta çalan diğer müzisyenlerin düşüncelerine önem vermeyen ve kendi müzikal anlayışını empoze etmeye çalışan saygısız diye nitelendirdiği tavrından bahsediyor!). Bu tarihten sonra kendi grubuyla (bu grupta da yine Dreams'de beraber çalıştığı yukarıda bahsedilen müzisyenler yer alıyordu) önemli çalışmalar yapan sanatçı, bu arada bir klasik kabul edilen Spectrum adlı albümü de gerçekleştirdi. Bu arada önemli bir George Duke/ Billy Cobham işbirliği dönemini de atlamamak gerek. 1970'lerin sonuna gelindiğinde ise artık esas olarak serbest çalışıyordu.

Sanatçı 1980 yılından beri zamanını asıl yaşadığı yer olan Zürih ile New York ve Kuzey Kaliforniya arasında geçiriyor. Esasında Zürih'te yaşıyor demek de ne kadar doğru bilmiyorum, çünkü 1980'li yıllar Cobham için inanılmaz yoğun konser ve turne yılları olmuş. Bu arada da jazz dünyasının akla gelebilecek önde gelen birçok ismiyle beraber çalmış. Hatta bu arada Peter Gabriel'la bile turneye çıkıp, beraber ünlü "The Last Temptation of Christ" adlı filmin müziklerini yapmışlar.

Aynı şekilde devam eden 1990'li yıllarda enteresan başka bir çalışma daha görüyoruz. Cobham, ünlü topluluk Gretaful Dead'in parçalarını yorumlamak üzere biraraya gelen Jazz is Dead (kelimesi kelimesine tercüme edilirse jazz oldu anlamına geliyor!) projesine (1998) katılarak kayıtlar yapıyor, konser ve turnelere katılıyor. Bu projeye başlangıçta ismi dolayısıyla çok ilgi göstermeyen Cobham, sonra müzikal açıdan önünde açılan yeni kapıları görünce katılmaya karar verdiğini ve çok zevk aldığını söylüyor. Bilindiği üzere 1998'de İstanbul'a da gelen sanatçı, Alman kökenli fusion grubu Paradox ile birlikte çalmıştı. Esasında bu yıllarda Cobham'ı birden fazla grupla birarada görüyoruz. Bunlardan biri Norveçli, daha akustik bir müzik yapan Nordic, diğeri Randy Brecker ve Gary Husband ile beraberliği; başka bir ise UNICEF'in sponsor olduğu çocuklara jazz'ı tanıtmak ve sevdirmek amacıyla yürütülen bir proje.

Bunlara bakarak, Billy Cobham için jazz'ın olduğunu düşündürecek en küçük bir imanın dahi hoş olmadığı anlaşılıyor, değil mi? Sanatçıyı festivalde 12 Temmuz gecesi Art of Five adlı başka bir grupla izleyeceğiz. Fusion gecesi ilan edilen bu gecenin ilginç bir gece olmasını düşünmek çok yüksek bir beklenti olmayacak sanıyorum.

Calle 54, : Paquito D'Rivera (s, clt), Sebastian (Chano) Dominguez (p), Guillermo McGill (d), Pablo Martin (b), Tomas Moreno (flamenko danscısı), Blas Cordoba (flamanko vokal), Israel Suarez (perc).

Festivalde Latin Rüzgârı

Bu sene de Jazz Festivali, adına rağmen jazz dışındaki sanatçılara da yer veriyor. Bu da herhalde en çok Latin müziği hayranlarını mutlu edecek olsa gerek çünkü Latin dünyasının bir çok önemli ismi bu sene yine İstanbul'da olacak.

Erhan Altunay
erhan@gizemci.com

İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı tarafından bu yıl 5 ve 20 Temmuz tarihleri arasında 9.su düzenlenecek Uluslararası İstanbul Jazz Festivali yine birçok sanatçıyı dinleme olanağı sunacak. Bu sene de Jazz Festivali, adına rağmen jazz dışındaki sanatçılara da yer veriyor. Bu da herhalde en çok Latin müziği hayranlarını mutlu edecek olsa gerek çünkü Latin dünyasının bir çok önemli ismi bu sene yine İstanbul'da olacak. Bunlar arasında İstanbullu müzikseverlerin artık yakından tanıdığı Gonzalo Rubalcaba ve Oscar d'Leon'un yanı sıra Paquito D'Rivera gibi önemli isimler de var.

Oscar D'leon

Oscar D'Leon, geçen sene de ülkemize geldiğinde onu da tanıtmış, müzikal yaşamı hakkında bilgi vermiş ve "Venezuela'dan çıkan en meşhur isimlerden biri olan Oscar d'León salsa ve Latin müziği yanı sıra showman'liği ile de meşhurdur (konser eğlenceli geçebilir)" diye özellikle yazmıştık.

Gerçekten de, geçtiğimiz sene konserde Oscar D'Leon olağanüstü bir performans sergilemiş ve Açıkhava'yı ayağa kaldırarak bütün dinleyicileri coşturmayı başarmıştı. Sahne show'u ile de oldukça başarılı olan bu sanatçıyı bu sene de burada ağırlamak Latin müziği hayranları için büyük şans; ancak konserin 16 Temmuz gecesi olması ve Gonzalo Rubalcaba konseri ile çakışması da bir o kadar şansızlık olarak nitelendirilebilir.

"El León de la Salsa" , "Salsa Aslanı" lakaplı sanatçı gerçekten de 60 yaşından sonra yeniden performansının doruğunda yaşıyor. Adını ilk 1972'de Orkestra Dimensión Latina ile duyuran Oscar d'León, kendi orkestrası olan La Salsa Mayor'u da kurmuştu. Daha sonra bir çok albüm çıkartan Oscar d'León Celia Cruz, Tito Puente, Arturo Sandoval, Luís Enrique, Los Billos Caracas Boys ve Dyango gibi sanatçılarla da çalışmıştı. Ancak son günlerde Oscar d'León adını bir başka eserle, hem de bir pembe dizi için yaptığı parça ile duyurdu. Böyle bir sanatçının bu yaştan sonra adının pembe dizilerle anılması iyi mi kötü mü bilemiyoruz ama ikinci baharını yaşayan bir Oscar d'León için bir gecenizi ayırmanız bir kayıp olmaz diyoruz.

Calle 54

Buena Vista Social Club'ın ticari başarısı kuşkusuz yapımcıları bu tür filmlere yöneltti. Eskiden "Love is a Many Splendored Thing" ya da "Grease" ticari başarı kazanırken Latin müziğinin bu başarıyı kazanması kuşkusuz Latin jazz sanatçılarını yeni performanslarda dinleyebilen biz müzikseverleri mutlu ediyor.

Calle 54 işte bu amaçla yapılmış filmlerden biri. Ancak Calle 54 ticari açıdan çok daha şanslı çünkü ülkesinde önemli sanatçıları dünyaya tanıtmaktan öte dünyaca tanınan sanatçıların eserlerini filmde toplamış.

Bu isimlere baktığımızda Jerry González, Gato Barbieri, Chico O'Farrill, Tito Puente, Orlando 'Puntilla' Ríos, Bebo Valdés, Carlos 'Patato' Valdés, Chucho Valdés, Michel Camilo, Paquito D'Rivera, Chano Domínguez, Eliane Elias gibi isimleri görüyoruz.

Bir İspanyol yapımı olan Calle 54 adını Manhattan'da 54. Sokak'ta bulanan, kayıtların yapıldığı, Sony Music

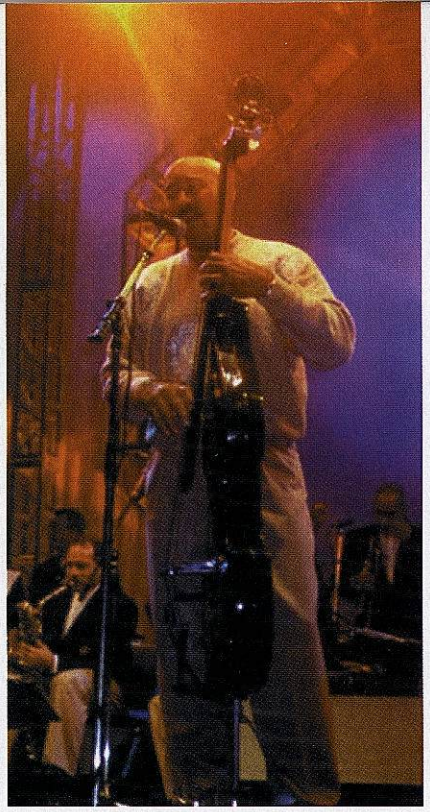

Oscar D'Leon: Oscar Emilio Leon Simosa (vo), Wilmer Jose Teran Blanco (tb), Tarcisio Pìoango Quintana (tb), Juan Arnedo Silva Bermudez (vo), Charles Jose Peòalver Palacios (bongo), Yorman Clay Leon Rodriguez (timbal), Gustavo Alfredo Carmona Aldana (b), Milgro Luis Pereira Rodriguez (tp), Julio Manuel Fernandez Barraez (tp), Francisco Jose Fariòez Figueroa (tp), Andres Felipe Diaz (tp), Cristobal Antonio Petit Padilla (conga), Oscar Jose Reyes Matheus (p).

Studios'dan alıyor; zaten Calle 54, 54. Sokak demek.

Film böyle olunca izleyenlere de bir Latin jazz ziyafeti sunuyor.

Buena Vista Social Club örneğinde olduğu gibi filmdeki sanatçılar da Calle 54 adı altında konserler veriyorlar. İşte bu sanatçılardan Domínguez ve Chano Domínguez sextet de, Paquito D'Rivera ile birlikte 13 Temmuz akşamı İstanbullu jazz severlerle buluşacak.

Bize göre latin müziği ve latin jazz tutkunları için tam bir şölen olacak bu konserde Chano Domínguez'i de daha iyi tanıma fırsatı bulacağız. 29 Mart 1960'ta Cádiz'de doğan Domínguez ilk müzik deneyimini flamenko tutkunu olan babası ile yaşamış daha sonra da yakın çevresi ile müzikal anlamda deneyimleri olmuş. Daha sonra piyano ve tuşlu çalgılar ile tanışan Domínguez 18 yaşında ilk topluluğunu kurmuş ve ilk albümünü de çıkarmış.

Aslında bir "falmenko piyanisti" olan Domínguez, Küba müziğinden de çok etkilenmiş. Yapılan röportajlarda da İspanyol Müziği ile Küba Müziği arasındaki ortak noktaları sürekli vurgulamakta. Domínguez aynı şekilde jazz ile de olan ilgisini kendini bir ifade tarzı olarak ortaya koyuyor. Domínguez'in bu sentezinin okuyucularımıza da ilginç geleceğini umuyoruz.

Paquito D'Rivera için de çok söz söylemeye gerek yok zannediyoruz. -3 Grammy ödülü kazanan ayrıca ilk Latin Grammy'sini de alan- bu ünlü Kübalı saksofoncu Latin jazz'ın en önemli isimlerinden biri.

4 Haziran 1948'de Havana'da doğan sanatçı daha erken yaşlarından itibaren üflemeli çalgılarla ilgilenmiş ve kendini geliştirmiş. Daha sonra *Orquesta Cubana de Música Moderna* ve meşhur *Irakere* topluluklarını kuran sanatçı, kaçınılmaz olarak, 1981 yılında ülkesini terk ederek Amerika Birleşik Devletleri'ne sığınmış. Burada bir çok albüm çıkaran sanatçı kendi topluluklarını kurduğu gibi birçok toplulukla da çalışmış.

İstanbul'daki konserde bu büyük ustayı böyle bir toplulukla izlemenin kaçırılmayacak bir fırsat olduğunu okuyucularımıza bir kere daha anımsatalım.

Erik Truffaz, (Ladyland Quarted, Guest. Mounir Troudi) Yeni Bir Proje İle Uluslararası İstanbul Jazz Festivalinde

12.07.2002, Cemil Topuzlu, Açıkhava Tiyatrosu

Ülkemizde daha önce Uluslararası İstanbul Jazz Festivali, Yeni Jazz İstanbul Festivali ve Akbank Jazz Festivali kapsamında Dulcinea ve Babylon'da üç konser veren Erik Truffaz bu sefer yine Jazz Festivali kapsamında Cemil Topuzlu, Açıkhava Tiyatrosunda İstanbullu jazz severlere unutulmaz bir gece yaşatmaya hazırlanıyor.

Daha önce The Dawn ve Bending New Corners çalışmalarını İstanbul konserlerine taşıyan sanatçı bu kez yeni bir proje ile karşımızda, "Mantis". Trompette Erik Truffaz, gitarda Manu Codja, basta Micheal Benita, davul ve 'megafonda' Philipe Garcia'dan oluşan dörtlünün bazı parçalarını süsleyecek konuğu ise ünlü vokal Mounir Troudi.

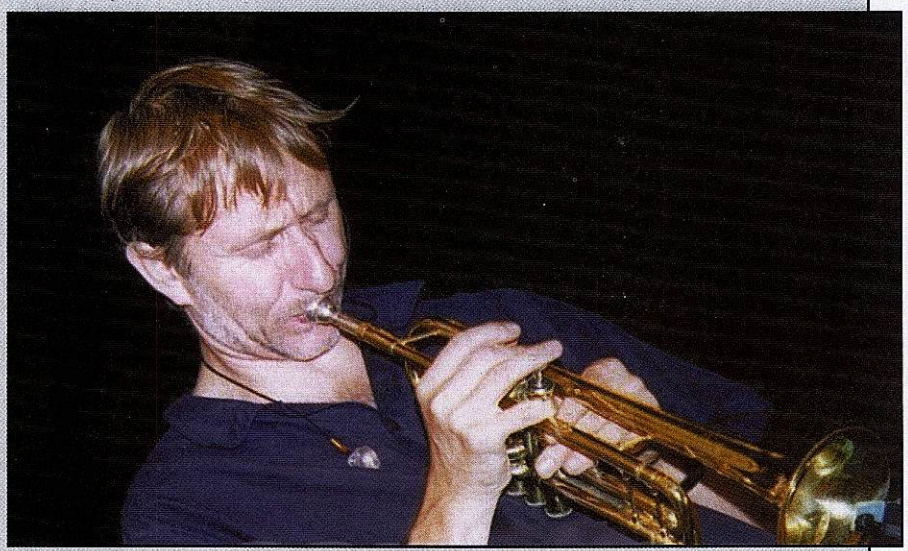

Jazz müziğine temel yenilikler öneren müziği ile 'Mantis', Erik Truffaz'ın önemli projelerinden biri.

Kanaryam, güzel kuşum Ben sana vurulmuşum!...

Jose Alberto "El Canario"

Jose Alberto "El Canario" kendine özgü bir stili, istisnai bir sesi ve çok usta bir doğaçlama tekniği olan ayrıcalıklı bir müzisyen.

Emre Memecan
emre_memecan@hotmail.com

Jose Alberto'ya "El Canario" (kanarya) diye isim takılması etkileyici sesinden daha çok solo enstrümanı gibi kullandığı, son derece melodik ve şaşırtıcı ıslık çalma becerisinden dolayı! Doğaçlamalarını ustaca süslemek için kullandığı bu yeteneği kariyeri boyunca kendisiyle beraber anılan en önemli özelliklerinden biri olagelmiş. Jose Alberto "El Canario" kendine özgü bir stili, istisnai bir sesi ve çok usta bir doğaçlama tekniği olan ayrıcalıklı bir müzisyen. "El Canario" 25 yılı aşan kariyeri boyunca, Latin müziğinin özgür ve tutkulu özgün ruhuna ruhuna sadık kalarak dünyanın dört bir yanında haklı bir üne kavuştu. O aynı zamanda da "el sonero del pueblo" (halkın şarkıcısı/sesi). "Sonero" aslında sarkıcı anlamından daha fazlasını taşıyor. Latin dünyasında bu tabir, daha ziyade şarkı söylerken ansızın doğaçlama yapmaya başlayıp, performans sırasında orijinal sözler yaratabilen şarkıcılar için kullanılıyor.

"El Canario" 1958 yılında Dominik Cumhuriyeti'nde doğdu ancak 7 yaşındayken ailesi Porto Riko'ya taşındı. Burada daha sonra Las Antillas Askeri Akademisi'ne devam ederek, müzik eğitimini aldı. İlerleyen yıllarla birlikte, olağanüstü yetenekleri kendisine yeni kapılar açmaya devam etti ve New York'a yerleşmeye karar verdi. Bu, kendisini tropik müziğin yıldızlarından biri yapacak yeteneklerini sergilemek için karsısına çok iyi fırsatlar çıkmasını sağladı ve tropik müziğin gelişiminde çok ilginç bir dönemde bir çok önemli müzisyen ve popüler grupla çalışmalar yaptı.

İlk kaydını 1976 yılında, Tito Rodrigez, Jr.'in "Curious" albümünde lead vokal olarak yaptı. Daha sonra, 1978 ile 1980'lerin ilk yılları arasında unlu Tipica'73 grubunun solistliğini yaptı. Bu grupla "Salsa Encendida" (1978), "Charangueando con La Tipica '73" (1980) ve "Into the 80s" (1981) gibi albümler yaptı. Özellikle bahsedilmesi gereken bir çalışma ise Tipica'73'un 1979 yılında gerçekleştirdiği "Tipica'73: Intercambio Cultura" adlı albümdür. Bu albüm sonraları bir klasik olarak kabul edildi çünkü New York'ta yaşayan Latin kökenli müzisyenlerle Kübalı müzisyenleri gerçek anlamda biraraya getiren ilk çalışmaydı.

Burada Tipica'73 ile ilgili birkaç şey söylemeden geçmek olmayacak. 1970'lerin başında biraraya gelen bu efsanevi grup, aynı yıllarda patlayan "boom-chaka-boom" dönemini en iyi yansıtan ve günümüzde "New York Sound" denilen salsa tarzının öncülüğünü yaparak o yılların tartışmasız en ünlü salsa grubu olmuştu. Grup, alışılagelmiş (tipico) Latin müzik kalıplarıyla çalışmalar yapmak niyetiyle bir araya gelip zaman içinde son derece sofistike bir "küçük big-band" haline donuştu. Onbir kişilik grubun tüyler ürperten düzenlemeleri ve swing duygusu büyük bir hayran kitlesi oluşturdu.

Jose Alberto "El Canario" 1984'te grubun dagilmasıyla Tipico'73'ten ayrılarak solo kariyerine devam etti. Sono Max şirketiyle 3 albüm kaydettikten sonra, 1987'de Ralph Mercado'nun yeni kurduğu RMM şirketiyle kayıt yapan ilk müzisyen oldu. Bu, aynı zamanda uluslararası başarılarının da başlangıcı oldu. İlk olarak 1988 yılında "Sueno Contigo" ile, daha sonra 1989'da "Mis Amores" ile listelerin en üst sıralarında yer aldı. 1990'larda tüm hızıyla devam eden çalışmalarıyla bir çok altın ve platin plak ödülleri aldı. Bu arada bahsedilmesi gereken başka birşey de salsa kraliçesi Celia Cruz'la beraber yaptığı çalışmalar. "El Canario", Cruz için en önde gelen eşlikçi olarak, onunla birlikte sayısız konser, turne ve albüme katıldı. Cruz, onunla birlikte müzik yapmanın kendisi için olağanüstü bir deneyim olduğunu söyleyerek, "El Canario"nun büyük bir profesyonellik ve alçak gönüllülükle sürekli kendisini geliştirmeye çalışmasından övgüyle bahsediyor. Jose Alberto "El Canario", son olarak 1999 yılında müzikal kariyeri acısından kendisini bir sonraki aşamaya taşıyacağını söylediği RykoLatino şirketiyle anlaşarak, "Herido" (1999) ve "Diferente" (2001) adlı iki yeni albüm çıkardı.

Festivalde 17 Temmuz'da sahne alacak olan sanatçının arkasından "kanaryam, güzel kuşum" diye yollara düşenler olur mu bilinmez ama Esma Sultan Yalısı'nın küçük çaplı yerinden oynayacağı kesin! Evet, vokalde ve ıslıkta Jose Alberto "El Canario", Ortaköy salsa-lanıyor!

Jane Monheit Quintet: Jane Monheit (vo), Michael Kanan (p), Joe Martin (b), Rick Montalbano (d), Joel Frahm (s).

Jane Monheit: Dream With Her

Özge Baykan
ozgebaykan@yahoo.com

Son dönem mainstream içinde hızlı bir şarkıcı Jane Monheit. Birlikte çaldığı kadronun devliği de ona güven veriyor. Bakar bakmaz ilk çarpanlar; gözlerinin üzerindeki simler, upuzun saçlar, son derece düzgün bir beden (Yine Krall yine Krall). Jane Monheit'ın hem kadrosu hem repertuarı sağlam. Jane Monheit büyük deneylere girmiyor, genellikle düz yorumlarla yetiniyor. Bu haliyle daha ilk albümünden büyük kütlelerle izleyiciyi kendine rahatlıkla çekti. İlk albümü Never Never Land ile çok olumlu, ona yılların tecrübeli şarkıcısı övgülerini bahşeden tepkiler aldı. Aynı ilki gibi N-Coded etiketi taşıyan ikinci albümü Come Dream With Me ile yerini sağlamlaştırdı. Come Dream With Me'de piyanoda Kenny Barron, gitar ve perdesiz gitarda Richard Bona, saksofonda Michael Brecker, trompette Tom Harrell, davulda Gregory Hutchinson ve baslarda Christian McBride yer alıyor. Monheit iki albümü yaparken hissettiklerini şu şekilde açıklıyor: "Never Never Land'i yaparken öğreniyordum ve albümde Kenny, Ron Carter, Bucky Pizzarelli, Lewis Nash, David Newman ve Hanky Crawford gibi büyük müzisyenlerin varlığı bile bir onur kaynağıydı. Bu albümdeyse, grupta farklı bir düzeyde bulunuyordum ve daha çok bir lider konumundaydım. Bu da büyük ölçüde çalıştığım müzisyenlerin yaşça bana daha yakın olmasından kaynaklanıyordu, özellikle Christian ve Greg'in. Bu albüm sanki büyülü bir şeydi. Yaratıcı bir süreçten çok daha fazlasıydı."

Yirmi üç yaşındaki şarkıcı konuşmaya başladığı zamanlardan beridir söylüyormuş neredeyse.

Yıllar öncesinden piyano ve klarinet çalarak, kendi küçük şovlarını yazarak ve yöneterek çoktan müziğin içine girmiş. İlk solosu "It Came Upon a Midnight Clear", ilk okul üç.

Jazz'a ilgisi de o zamanlar başlamış. İlk okulda öğretmenlerin doğaçlama yaptığı için azarladığı bir öğrenci. Tecrübeleri Manhattan School of Music'teki eğitimini kolaylaştıran bir etken. Buradaki hocası Peter Eldridge'ten çok şey öğrendiğini söylüyor Jane. "Önceleri bildiğim herşeyi ispat etmeye çalışan bir niyetle söylüyordum. Bu nedenle çok teknik kalıyordum ve armoniye uymak uğruna şarkı sözlerini bir kenara itiyordum." Hocasına, ona şarkının bir anlamı olduğunu öğrettiği için minnettar.

Monheit 1998'de katıldığı Thelonious Monk Institute Uluslararası Vokal Yarışmasında N-Coded'ın sahibiyle tanışmış. Okulu bitirdikten sonra ise turlamaya ve bir yandan da albüm kayıtlarına başlamış. Bildiği binlerce şarkı içinden Jane listeler hazırlıyor ve prodüktörü Joel Dorn ile beraber seçiyorlar.

Come Dream With Me'de Jane'in ilk öğrendiği şarkı olan Over The Rainbow'un ayrı bir yeri var. Diğer favorilerin içinde Hit the Road To Dreamland, I'm Through With Love ve Waters Of March sayılabilir. A Case Of You ise Jane'in okulda son sınıf resitaline dahil ettiği bir şarkı.

Jane Monheit, 9 Temmuz gecesi Babylon'da İstanbul Jazz Festivali'nin konuğu olacak.

Binlerce şarkılık repertuarına, sesine, simlerine ve uzun saçlarına tanıklık etmek için....

Claudia Acuna
Meleğin Sesi

New York Newsday, Şilili şarkıcı Claudia Acuna'nın sesini böyle tanımlıyor. Acuna'nınsa kendisine örnek aldığı iki usta şarkıcı var: Abbey Lincoln ve Dianne Reeves.

Hülya Tunçağ
htuncag@veezy.com

Sanatçıyı dünyaya tanıtan ilk albümü Wind From the South, programlarımda hep çalmaktan zevk aldığım yorum ve düzenlemeleri içeriyor. Albümün başarısında prodüktör Richard Seidel, Avishai Cohen ile piyanist ve aranjör Jason Lindner'ın payı büyük. Wind from South'da Lindner ve bascı Cohen'in yanı sıra davulcu Jeff Ballard, tromboncu Avi Leibovich, tenor saksofoncu David Sanchez, trompetçi Diego Urcola ve piyanist Harry Whitaker'ın adlarını görüyoruz. Acuna, daha ilk albümünde böylesine güçlü bir kadro desteğiyle karşımıza çıkıyor. Aslında daha önce, New York'un jazz kulüplerindeki yorumları ve jam session'larıyla biliniyordu. Ünlü müzisyenlerden destek alması zor olmadı bu nedenle. İlk albümündeki başarısının bir şans ya da rastlantı olmadığını ise iki yıl sonra gerçekleştirdiği Rhythm of Life'la kanıtladı. 2002 yılı başında çıkan albümü için Acuna; "yaşam değişik ritmlere ve günlük değişimlere sahiptir. Benim yaşamım ise müzik demektir. İşte bu albüm de benim tüm duygularımı ve deneyimlerimi yansıtıyor" diyor.

Bu duygular ve deneyimler, Amerikan ve İspanyol standartlarıyla Acuna'nın özgün çalışmaları. Jazz duyarlılığı ve latin ritmleriyle bezeli, doğal olarak.

İşte Rhythm of Life albümündeki güçlü kadro: sağ kolu Jason Lindner (p, arr), Dave Holland (b), Jeff "Tain" Watts (d), Avi Leibovich (tb), Romero Lumambo (g), Luisito Quintero (per), Sara Cutler (arp), Sherman Irby (ts) ve Loma Mar String Quartet.

Eklektik bir yapıya sahip albüm, Kübalı besteci Pedro Luis Ferrer'in Ay Mariposa adlı şiirsel parçasıyla başlıyor. Ardından Acuna'nın patetik ve melankolik ama modern yapıya sahip bestesi, Nowhere to go. Sırasıyla, standart ballad My Romance'in latin versiyonu; trompetçi Thad Jones'un unutulmaz naiv ballad'ı: A Child Is Born. Joseph Losey'in 1948 yılına ait psikolojik filmi "Yeşil Saçlı Çocuk" için Eden Ahbez'in yazdığı ve 1950'lerde Nat "King" Cole'un üne kavuşturduğu Nature Boy. Loma Mar String Quartet'in oda müziği tadı kattığı standart I Fall In Love too Easily. Şilili besteci Violetta Parra'nın charanga ritmiyle yüreğe seslenen şarkısı: "Volver a los Diecisiete". Hüzünlü bir bolero: Stay, Acuna'nın jazz geleneğiyle latin köklerini kaynaştırdığı: Lourdes Song. Brezilyalı ozan-şarkıcı Milton Nascimento'nun bestesi, Maria, Maria. Canlı bir funk'a dönüşen standart: More Than You Know. Son olarak bir bonus parçası: Acuna'nın piyanist Jason Lindner'la düeti: I will come back.

Bütün bu güzel parçaları, Claudia Acuna ile aynı mekanı ve ruhu paylaşarak dinlemek istiyorsanız, 10 Temmuz, Babylon'daki konserini kaçırmayın.

Sanatçının yanında yer alacak yorumcular (son dakikada bir değişiklik olmazsa); Jason Lindner (p), Steve Davis (tb), Reid Anderson (b), Gene Jackson (d).

Claudia Acuna'nın müzik yaşamında büyük yer tutan Jason Lindner'dan da söz etmek gerek. Yedi yaşında piyanoyla tanışan Lindner, oniki yaşında blues, jazz ve kendi müziğini çalmaya yöneldi. 1987 yılında Manhattan La Guardia gösteri sanatları okulu'na girdi. İkinci yılında okul orkestrasında çalmaya, Judy Gray'in yönettiği vokal topluluğuna eşlik etmeye başladı. Hemen ardından pekçok okul orkestrasından teklifler aldı. Jazz yaşamına hızlı başlayan bu gencecik piyanistin formasyonunu oluşturmasında Bud Powell ve Thelonious Monk etkileri önemli rol oynadı. Bir süre bir Bud Powell uzmanı olan Tardo Hammer ve La Guardia'da Justin Dicioccio ile çalıştı. Yüksek eğitimi sırasında Charlie Parker, Bud Powell, Monk ve Dizzy Gillespie eksperti Barry Harris'in öğrencisi oldu. Bu kadar eğitim de onu kesmedi ve 1993'de Mannes College'in müzik programına kaydoldu. Burada, daha sonra jazz dünyasının ustaları arasına giren üç İsrael'li genç müzisyenle tanıştı; Omer Avital, Avishai Cohen ve Avi Leibovich. Yine Mannes'da Mario Bauza'nın yakın dostu bascı Jose Vargas'la tanışması, latin müziği dünyasına girmesini sağladı. Dost çevresiyle birlikte değişik müzik tarzlarıyla beslenmesi, bugünkü Jason Lindner'ı yarattı.

Claudia Acuna'nın iki albümündeki yorumlarının yanı sıra yaptığı harika düzenlemeler, Lindner'ın birinci sınıf bir aranjör ve müzisyen olduğunu gösteriyor. Klişere prim vermeyen yürekli ve sağlam bir bakış açısı bu.

Claudia Acuòa Quintet: Claudia Acuòa (vo), Jason Lindner (p), Steve Davis (tb), Reid Anderson (b), Gene Jackson (d).

Esbjörn Svensson (p),
Dan Berglund (b),
Magnus Öström (d)
11Temmuz Babylon, 23:00

No Europe, No Jazz (No E.S.T?)

Seda Binbaşgil
esintiler@turk.net

E.S.T. , İstanbul Jazz Festivali etkinlikleri çerçevesinde konser vermek üzere bu yaz ikinci kez İstanbul'a geliyor. Repertuarlarında ağırlıklı olarak Mart 2002'de çıkardıkları son albümleri "Strange Place For Snow"dan parçalar olacağı kesin.

Avrupa yoksa, jazz da yok diyor ünlü emprezaryo ve 19 yıllık JVC Jazz Festivali'nin yapımcısı George Wein, Avrupalı dinleyici kitlesinin jazz piyasasındaki anahtar rolüne işaret ederek. İngiliz jazz yazarlarından Stuart Nicholson ise, New York Times'a yazdığı bir makalesinde, *"Amerikalı jazz müzisyenleri, eğer trompetçi Wynton Marsalis'in başını çektiği "revivalist" (=mainstream yani ana-akım jazz'ı yeniden canlandırma) hareketin dışına çıkamazlar ve güvenli sularda çalmaya devam ederlerse, bu karasularını yenilikçi Avrupalı meslektaşlarıyla paylaşmak zorunda kalacaklar gibi gözüküyor"* diyor. Bence, kuvvetli adaylardan birisi İsveçli grup "**Esbjörn Svensson Trio**", nam-ı diğer **E.S.T.**

Grubun lideri Esbjörn Svensson, Alman aktüalite dergisi "Der Spiegel" tarafından, Amerikalı piyanist Brad Mehldau ile birlikte "jazz piyanosu'nun geleceği" olarak nitelendirilirken, bu üçlünün "**Good Morning Susie Soho**" isimli albümleri de, İngiltere'nin en önemli jazz dergilerinden "Jazzwise"ın yaptığı bir ankette, o güne dek hep Amerikalılara verilmiş olan "Yılın Albümü" ünvanına layık görüldü. Yine aynı albüm, İngiliz müzik dergisi "Mojo" tarafından, aralarında Beatles ve Miles Davis gibi efsanevi isimlerin albümlerinin de bulunduğu "olmazsa olmaz 400 albüm" arasına dahil edildi.

"Jazz deyince artık akla Avrupa gelecek. Buna hazırız ve farklı bir 'sound'umuz olsun istiyoruz" diyor grubun beyni ve piyanisti Esbjörn Svensson. Öyle ya da böyle, şurası kesin: Avrupa jazz'ı, Afrika kökenli Amerikan jazz'ının yanısıra kendine özgü bir dil geliştirdi artık. Şimdi Hollanda'da yaşayan, Amerikalı saksofoncu ve klarinetçi Michael Moore'un dedikleri de Svensson'u onaylar nitelikte: *"Bugün Amerika'da konformist çalan bir jazz müzisyeni çok daha rahat iş bulur kendisine. Avrupa'da ise durum farklıdır. Son 25 yıla bakıldığında, Amerika'ya göreçok daha büyük bir dinleyici kitlesinin, deneysel jazz dinleyerek büyüdüğü görülür. Bunlar, aynı yemeğin defalarca ısıtılıp önlerine konulacağı tipler değildir. Doğalo olarak, farklı tatlar arayacaklardır. İşte, Esbjörn Svensson Trio onlara bu aradıkları farklı tadı verebilecek bir grup. İsveç folk geleneğinden tutun da, Avrupa klasik müziği ve hatta rock'n roll'a kadar değişik etkileri barındıran, erişilebilir, dans edilebilir, jazzy bir sound".*

Maceraları,1993 yılının sonunda çıkardıkları ve eleştirmenlerden gayet iyi not alan "**When Everyone Has Gone**" isimli albümleri ile başladı. Sonrasında kesif bir kulüp çalışma-

sına girdiler ve bunun sonucunda da 1995 yılının ürünü "**E.S.T. Live '95**" çıktı ortaya. Artık basta Dan Berglund, davullarda Magnus Öström ve piyanoda Esbjörn Svensson'dan oluşan bu grubu İsveç'te pek tanımayan kalmamıştı. Şimdi bir "E.S.T. klasiği" sayılan "**Esbjörn Svensson Trio Plays Monk**" albümü piyasaya çıktığında ise sadece çok olumlu eleştiriler almakla kalmadı, aynı zamanda 10000 adet satmayı başardı. '97 yılında ise, şiirsel bir albüm olan "**Winter In Venice**" ile grup İsveç Grammy'si alırken, Esbjörn Svensson ise "Yılın Bestecisi" seçildi. 1999 yılında çıkan "**From Gagarin's Point Of View**" ise Esbjörn Svensson Trio'nun kariyerinde bir dönüm noktası oluşturdu, grup "sound"unu nihayet oturtmuştu. Bunun arkasından gelen "Montreux Jazz Festivali'nde verdikleri başarılı konserle üçlü artık kendini uluslararası alanda da ispat etmişti. Yukarıda bahsettiğimiz, ödüllere ve takdirlere doymayan albümleri "**Good Morning Susie Soho**" ve ardı ardına katıldıkları uluslararası festivaller sonucu grup, Amerikan plak şirketi Columbia'nın da dikkatini çekti. Bu firmayla yapılan anlaşma sonucunda da 2001 yılında son iki albümlerinden derledikleri "**Somewhere Else Before**" piyasaya sürüldü.

E.S.T. , İstanbul Jazz Festivali etkinlikleri çerçevesinde konser vermek üzere bu yaz ikinci kez İstanbul'a geliyor. Repertuarlarında ağırlıklı olarak Mart 2002'de çıkardıkları son albümleri "**Strange Place For Snow**"dan parçalar olacağı kesin. **E.S.T.**'nin bu yeni albümü alışageldiğimiz Esbjörn Svensson Trio sound'unun bir devamı, biraz modern jazz, biraz melankolik folk, biraz rock. Keith Jarrett etkisi hemen ilk parçada (**The Message**) kendini hissettiriyor. Her zaman piyanosundan böyle yumuşak, ilahimsi sesler çıkmıyor Esbjörn Svensson'un ama. Bazen de özellikle akordu bozuk bir piyano kullanmayı seçiyor ve son İstanbul konserinde de yaptığı gibi, zaman zaman piyanonun tuşlarını terkedip, tellerine geçerek değişik sesler yaratabiliyor. Bu konuyla ilgili komik bir anekdotu da var: 500 kişilik saygın bir tiyatro salonunda verdiği bir konserde oldukça kötü bir piyanoyla boğuşmak zorunda bırakılıyor. Konser sonunda, su katılmamış, ciddi bir klasik müzik dinleyicisi olduğu her halinden belli olan tiyatro yönetmeni mahçup bir edayla: "*Eğer bu kadar hassas bir piyanist olduğunuzu bilseydim, size bunu değil, salonumuzun bir numaralı piyanosunu verirdim!*" diyor.

"Jazz deyince artık akla Avrupa gelecek. Buna hazırız ve farklı bir 'sound'umuz olsun istiyoruz" diyor grubun beyni ve piyanisti Esbjörn Svensson. Öyle ya da böyle, şurası kesin: Avrupa jazz'ı, Afrika kökenli Amerikan jazz'ının yanısıra kendine özgü bir dil geliştirdi artık.

En çok hangi müzisyenleri dinliyor ve beğeniyorsunuz sorusuna herkes en azından bir jazz müzisyeni adını vermelerini beklerken, yanıtları "Radiohead" oluyor. Bu etki de zaten albümdeki ikinci parçada kendini gösteriyor, hatta o parçanın "**Serenade For The Renegade**" ismini almadan önce, aralarındaki adının "Radiohead-Melodisi" olduğunu belirtiyorlar. Albüme adını veren parçayı ise önce hiç koymamaya karar vermişler. Nedeni ise çok "pop kokması". Parça ancak sıkı bir revizyondan geçirildikten sonra albümdeki yerini alabilmiş ama sonra da bu haliyle anlaşılan öyle beğenilmiş ki parça albüme adını bile vermiş! Esbjörn Svensson Trio'nun bazı parçalarının zaten popüler bir beğeni kazandığı bir sır değil. İsveç'te pop listelerinde zaman zaman Radiohead veya Madonna gibi ikonlarla başabaş bir savaş vermesi bunun bir göstergesi. Albümdeki bir diğer parça, "**Bound For The Beauty of the South**" ise Almanya'da Garmisch-Partenkirchen'de bulunan "Elmau Şatosu" için besteledikleri çok şiirsel, duygusal, huzur veren bir parça. Esbjörn Svensson Trio'nun kimi zaman konser vermek için gittikleri, kimi zaman da herşeyden kaçıp, huzur bulmak için sığındıkları bir kale burası.

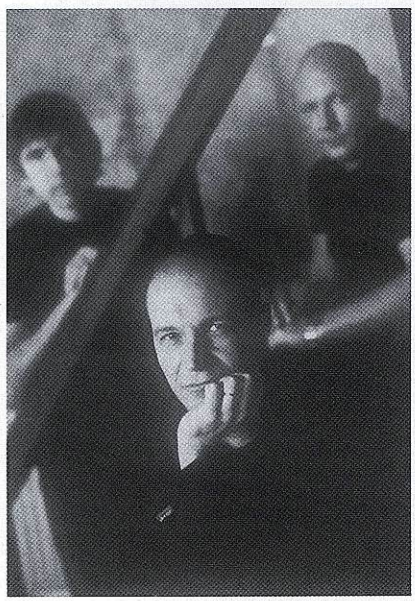

Son albümlerinin tahmini başarısı ile ilgili bir soruyu, "*Bilmem ki*" diyerek cevaplamaya başlıyor Esbjörn Svensson, "*İnsanların birçoğu jazz müziğini sevmediklerini düşünüyorlar ve bunun doğal sonucu olarak da jazz kulüplerine gitmiyorlar, jazz olarak kategorize edilen albümleri almıyorlar. Bu durumda bizim gibi gruplara da onların ayağına gitmek düşüyor, tercih ettikleri rock kulüplerine gidip oralarda konserler vermek gibi... Bizi dinledikten sonra ise 'daha evvel hiç jazz konserine gitmemiştim, ama çok beğendim, harikaydı' diyorlar. Yani aslında ortada jazz müziğini seven bir sürü insan var, var olmasına da, sorun bunu bilmemelerinden kaynaklanıyor bence!*".

Büyük bir ihtimalle, bu dergiyi okuduğunuza göre bir jazz-seversiniz. Ama alışageldiğiniz, klasik bir jazz konseri yerine "Yeni Avrupa Jazz"ını dinlemek isterseniz "ayağınıza kadar gelmiş" Esbjörn Svensson Trio'nun bu konserini kaçırmayın derim. Bir de -gerçi ilerde ne olacağı bilinemez ama- ne de olsa İsveç, jazz müzisyeni yetiştirmek açısından komşusu Norveç kadar bereketli değil. Bu fırsatı tepmeyin!

Mari Boine: Yüksek Sezonda Kuzeyden Güneye

Kuzeyden gelen, basit müzik? Norveç'in uç bölgesinden, Lapland'tan, bastırılmış Sami azınlığın yanlış anlaşılmış müziği? Boine de tabu yıkıcı-tamamiyle.

Özge Baykan
ozgebaykan@yahoo.com

Mari Boine, adının telaffuzundan bile tam emin olamadığım kadar uzaklardan. Bize göre diyelim. Norveç'in alabildiğine kuzeyi kutba yakın Gamehhisnjarga'dan. Norveçli'lerin Karasjok dedikleri, Sami toprakları.

Kuzeyden gelen, basit müzik? Norveç'in uç bölgesinden, Lapland'tan, bastırılmış Sami azınlığın yanlış anlaşılmış müziği? Boine de tabu yıkıcı-tamamiyle.

1956 doğumlu Mari Boine, günümüzde kuzey Norveç, İsveç ve Finlandiya'da yaşayan, kendi dillerini koruyan Samilerin kültürünü temsil eden en büyük isimlerden. Samiler kim? Kuzey Amerika Kızılderilileri ile Eskimo kabilelerine dayalı bir ırk. Hıristiyan İskandinavlarca kolonileştirilmişler. Dinin ağırlığı çok. Boine'nin de ilk karşılaştığı müzikler de "Laestadian" diye adlandırılan Samiler arasında yeri sağlam bir Hıristiyan harekete ait. Boine'nin, güçlü ses, güçlü öyküler ve dünyanın çeşitli yerlerinden topladığı enstrümanlarla (Hint flütü, Arap kemanı, Peru gitarı da dahil) yarattığı sonra da jazz'la birleştirdiği müziğin geleneği eski Sami doğaçlama şarkı tarzı joik'in yanında Hıristiyan öncesi Şamanizm'e de dayanıyor.

MARI BOINE DİSKOGRAFİ

- Jaskatvuoğa Manná / Etter Stillheten (1985 / Iput)
- Gula Gula (1989 / Real World)
- Goaskinviellja / Eagle Brother (1993 / Verve)
- Leahkastin / Unfolding (1994 / Verve)
- Radiant Warmth (1996 / Antilles)
- Eallin / Live (1996 / Antilles)
- Bálvvoslatjna / Room Of Worship (1998 / Antilles)
- Mari Boine Remixed (2001 / Jazzland)
- Eight Seasons (2002 / Emarcy)

Mari Boine'nin uluslararası üne kavuşması "Gula Gula" (1989) adlı albümüyle gerçekleşti. Üçüncü albümü "Eagle Brother" ile Norveç Grammy'sini kazandı (1994). Boine'nin son albümü ise Eight Seasons (Gâvcci Jahkejuogu, Emarcy, 2002). Bugge Wesseltoft'un prodüktörlüğünü yaptığı albüm Emarcy plak şirketinin etiketi taşıyor. Wesseltoft adı, Boine'ye ait bu albümün içeriği hakkında fikir vermek için bir referans olabilir. Boine'nin önceki remiks albümü de hesaba katılırsa. Böyle bir seçim, Boine tarafından da arzulanmış anlaşılan. Boine'de Massive Attack etkisi büyükmüş. Melankoli, Boine'nin "Sami-Blues" diye adlandırdığı ve dansla, hip hopla, rock'la, Arap ve Afrika müzikleriyle karışımını yaptığı müziğin ana elemanlarından. Basit mi? Değil, ama nasıl dinlendiğine bağlı. Çok karmaşık, tersine. Anlaşılmaya, kendini anlatmaya çalışan bir müzik. Hem remikse rağmen, Boine şaşmazında bir değişiklikten bahsetmek de zor. Eight Seasons'a gelince, etnik koku son zerreye dek içe çekilebilir.

Eight Seasons, Boine'nin 1994'ten beri ilk stüdyo albümü. Müziğinin toplamına tanıklık etmek için iyi fırsat. Duottar rássi ("Tundra Flower"), "Silba várjala" ("Let Silver Protect") veya "Mu váibmu vádjul doppe - Hymn" ("My Heart Will Always Return")'de joik'i dinlemek mümkün. Bunlardan "Mu váibmu vádjul doppe - Hymn" Boine tarafından Norveç veliahdının düğününde söylenince büyük bir tartışma kopmuş. Bir tabunun yıkılması. Albümdeki şarkılarda gitar baskın. İlk şarkı "Boağan nuppi bealde"de ("I Come from The Other Side") ise Jan Garbarek'in bariton saksofonunu da duyuyoruz.

Mari Boine (vo, perc), Roger Ludvigsen (g, perc), Svein Schultz (b), Richard Thomas (s, flt, perc), Kenneth Ekornes (d, perc), Carlos (flt, g).

Mari Boine, müziğini iyi düşünen, hissederek ve düşünerek yazan bir Sami kadını. Bağlandığı kültürü tanıtmanın ötesinde, karşılaştığı baskı ile mücadele etmek zorunda. Sesindeki kreşendonun kaynağı biraz bu kızgınlık. Okullarda öğretildiği gibi Sami dilinin değersiz, Sami'lerin de Norveçli'lerden ya da diğer Avrupalı'lardan aşağı olmadığını göstermek için savaşmak zorunda. Müziğini gerçek anlamda bir protesto aracı olarak görüyor. Şaman müziği uzun bir yasaklar döneminden sonra diriliyor. Mari Boine, globalizme de karşı; çünkü onu üçüncü dünyanın sömürülmesinin başka bir adı olarak görüyor. Norveç'in ise bu süreçte Avrupa'da kendine özgü izlediği yolu yerinde buluyor.

Boine'nin söylediğine göre, Sami kültüründeki, insanla beden ya da yürek arasına bir mesafe koyan Batı'nın aksine herşeyi bütün olarak algılama eğilimi onun müziği de bir bakıma ruhun aynası olarak görmesinde etkili oluyor.

Mari Boine, son albümü Eight Seasons'ın turne zinciri arasında Türkiye'ye de uğrayacak. 18 Temmuz gecesi Babylon'da bir konser verecek. Zaten "Gula Gula", "Dinle!" demekmiş. Dinlemek gerek.

Los de Abajo:
Dikkat Patlayıcı Grup!

Müzik dükkanlarında patlayıcılar bölümü henüz görülmedi ama eğer birgün olursa Los de Abajo'nun albümlerini o bölüme koymak gerekecek! Tavizsiz ve sert politik şarkı sözleri ile süper enerjik bir müziğin birlikteliği hakikaten patlayıcı etkisi yaratıyor.

Emre Memecan
emre_memecan@hotmail.com

Los De Abajo, geçtiğimiz yıl BBC Radyo 3'un World Music ödülünü alarak ön plana çıkmasına rağmen aslında 10 yılı aşkın bir süredir müzik yapan Meksikalı bir grup felsefe öğrencisinden oluşuyor. Dört kişi olarak yola çıkıp dokuz kişilik bir gruba dönüşen Los De Abajo'nun dünya müzik piyasasına ilk çıkışı David Byrne'un Luaka Bop şirketinden 1998 yılında çıkardıkları "Los De Abajo" albümü ile oldu. Bu albümü yine aynı şirketle bu yılın başında çıkardıkları "Cybertropic Chilango Power" adlı albüm izliyor.

Bu albümlerden önce ise grup, Meksika'da yeraltı kaset dünyasında elden ele dolaşan çalışmaları ile biliniyormuş. Los De Abajo tam tercümesiyle "alt tabaka" anlamına geliyor ve grubun politik tavırlarına bir gönderme yapıyor. Los De Abajo bir yandan açıkça Meksika hükümetinin yolsuzluklarına sert eleştiriler yaparken diğer yandan da ülkenin hakir görülen yerlilerine destek veriyorlar. Grubun müziği ise salsa, son, cumbia gibi Latin kökenli melodiler ve geleneksel Meksika motifleriyle hip-hop, reggae, ska ve funk ritimlerinin etkileyici bir beraberliği; bekli biliyorsunuz, bu ve buna benzer tarzlara son zamanlarda "TropiPunk" deniliyor. Daha da spesifik olup bir etiket yapıştırmak gerekirse bu müziğe herhalde "punk salsa" denilebilir. Zaten grubun David Byrne'un şirketi ile çalışıyor olması da müzikleri hakkında bir takım ipuçları veriyor. Grubun sound'unda Meksika soslu trompet sesleri ile rap ve Latino arasında gidip gelen vokaller (çığlıklar da denilebilir) ve sert elektrik gitar cümleleri var. Piyano melodileri, bas seslerini kovalıyor, reggae ve hızlı salsa ritimleri sürekli yer değiştiriyor ve müziğin Meksikalı özü, sokak orkestralarından geliyormuş izlenimi veren seslerin üzerine charango ve arp melodileriyle tamamlanıyor (gerçekten de Mexico City'ye adadıkları son albümlerinde sokakta kaydedilmiş sesler var). Dolayısıyla, bu müzik aslında pek de alışılmış salsa, merengue tarzına benzemiyor ama kuvvetli bir dans etme duygusu uyandırdığı kesin! Müzik eleştirmenlerine göre grup, son yıllarda Latin müziği sahnesine çıkan en heyecan verici ve cesur gruplardan biri. Grup üyeleri, beraber müzik yapmaya başladıkları ilk günlere göre müziklerinin dramatik bir değişime uğradığını ve artık daha çağdaş bir müzik yaptıklarını söylüyorlar.

Bir röportajlarında, grup olarak karşılaştıkları önemli problemlerden birinin de konser verebilecekleri alternatif kulüplerin veya müzikal çeşitliliği ön plana çıkaran iyi festivallerin sayısının azlığı olduğundan bahsediyorlar. Buradan hareketle, 9. İstanbul Jazz Festivali'ne davet edilmelerinden çok memnun olduklarını ve söyleyecek epeyce sözleri olduğunu varsayarak, gerçekten de patlayıcı etkisi yaratacak bir performans izlemeyi ümit ediyorum!

Çok enteresan bulduğum birşeyi buraya aynen alarak yazıyı bitirelim. Yukarıda bahsettiğim BBC Radyo 3 ödülüyle ilgili olarak Jon Lusk, gruptan Lider Teran ile yaptığı röportajda soruyor:

-"Sizce Meksika'da insanların karsılaştığı en önemli güncel sorun nedir?"

-Cevap: "Bütün Latin Amerika'yı etkisi altına alan, özellikle de Arjantin ve Kolombiya'da yaşanan politik ve ekonomik kriz; Meksika'da insanlar artık hiçbir kuruma güvenmiyorlar çünkü sürekli büyüyen bir işsizlik ve sosyal eşitsizlik var. Fakat öte yandan da sivil toplum örgütleri ve Zapatismo hareketi (Meksika'nın güney eyaleti olan Chiapas'ta yaşayan yerli halkın hakları için mücadele eden bir grup) insanları yavaş yavaş yeniden umutlandırıyor. Bu, günümüzün en evrensel mücadelelerinden biri çünkü dünyanın bütün ezilenleri (burada grubun adına da gönderme yaparak 'los de abajo del mundo' demiş) ile dayanışma içinde!"

Bu sözler size birşey mi hatırlattı? Yok canım, o kadar da değil!

Kızkulesi'nde Jazz

Önder Focan "Standard a la Turc", 9 Temmuz'da saat 22:00'den itibaren Kız Kulesi'nde.

"Standard a la Turc" albümünde yer alan popüler Türk müziği bestecilerinin ve anonim eserlerin jazz formatında yorumlanmasının yanısıra aynı konseptde daha önceki albümlerde yer alan ve henüz hiçbir albümde yer almayıp yeni hazırlanan parçalardan oluşan bir repurtuar sunulacak.

Albümde yer alan Finlandiya'nın defalarca "en iyi trompetçisi" seçilmiş olmanın ötesinde İngiltere ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde de oldukça tanınan Mika Myllari sadece bu konser için gelip çalacak.

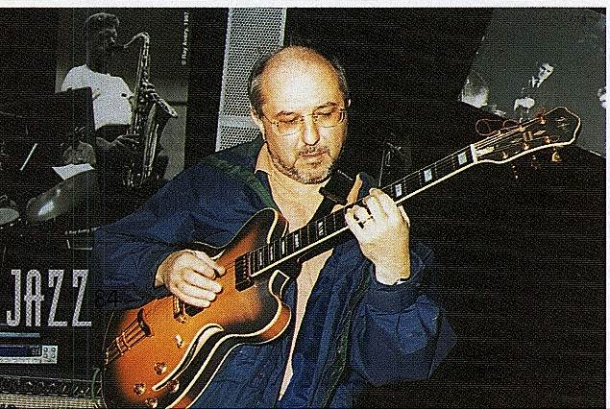

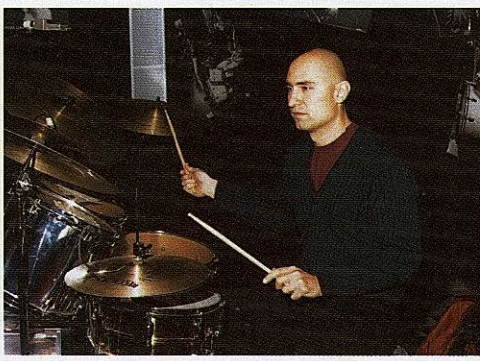

Focan Trio olarak bildiğimiz Önder Focan (g), Nezih Yeşilnil (b), Cengiz Baysal (d)'a ilaveten enstrümanında Türkiye'deki tek isim olan Yavuz Darıdere (Ham.B3 org) yer alacak.

İlk defa bir jazz konserine sahne olacak Kız Kulesi'nde bu festivalde yer alacak tek konser olan Focan Quintet "Standard a la Turc" konseri repertuarının özelliği dolayısıyla mekan ile çok içiçe ve uyumlu olacaktır.

Konserde Önder Focan (g), Mika Myllari (tp), Yavuz Darıdere (Ham.B3 org), Nezih Yeşilnil (b), Cengiz Baysal (d) yer alacaklar.

Sanatçımız Önder Focan, Finlandiya 37.Pori Jazz Festivalinde 19 Temmuz'da, soloist olarak bir konser verecek ve ayrıca Pori'de kaldığı bir hafta boyunca festivaldeki diğer başka konserlerde (sideman) misafir sanatçı olarak yer alıp jam session'larda çalacak. 30 Temmuz - 3 Ağustos arası Berlin'de A-Trane adlı jazz kulübünde Ernst Beer, Mac Goldsbury Quartet ile sahne alacak ve ayrıca 19 Eylül Londra Gitar Festivalinde konser verecek.

Sibel Gürsoy (vo), İmer Demirer (tp),
Serkan Özyılmaz (p), Ercüment Ateş (g), İlker Özalp (bg),Cengiz Baysal (d)

Cengiz Baysal Group

Cengiz Baysal Group, 60'lı yılların modal jazz geleneğini günümüz sound'una taşıyan Cengiz Baysal'ın basit ve naif armonik yapı üzerine kurduğu ritmik kompozisyonlarını doğaçlama öğelerini ön plana alarak seslendiriyor.

Sibel Gürsoy

1978 Bulgaristan doğumlu Sibel Gürsoy çok küçük yaşlarda başladığı müzik hayatını, onaltı yaşında iken Türkiye'ye gelerek profesyonel olarak sürdürdü. Ağırlıklı olarak film müzikleri seslendirdi (Ağır Roman, Herkül, Sihirli Kılıç, Gemide). "Pasaporte Latino" grubu ile üç yıl çalıştı. 1998 yılında Fahir Atakoğlu ile konser ve albüm çalışmaları oldu.

1999 yılında ilk albümü olan "Gündüz Gece", David Bowie, Tina Turner, Freddie Mercury gibi bir çok isimle yaptığı çalışmalardan tanınan Erdal Kızılçay müzik direktörlüğünde gerçekleşti.

Son olarak besteci Melih Kibar'ın Yadigar albümünde "Seni Seviyorum" adlı eseri seslendirdi.

Sahne performansları halen çeşitli gruplarla devam etmektedir. Panic Attack ile konserler vermekte, Drum Circle ve Cengiz Baysal Group'ta ise Bulgar Halk Müziği kökenli bir stilde performanslarını sürdürmektedir.

İmer Demirer/Konzertmaister

1964'te doğdu. 1986 yılında İstanbul Devlet Konservatuarı'ndan mezun oldu. 1986'da İstanbul Caz Dörtlüsüne katıldı. Katıldığı festivallerde Herbie Hancock, Pat Metheny, Wynton Marsalis ve Kirk Lighsey gibi dünyanın önde gelen müzisyenleri ile çaldı. 1995 yılından beri Acid Trippin ile çalışmaktadır.

Serkan Özyılmaz

1976'da İstanbul'da doğdu. Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı Piyano bölümü'nde Metin Ülkü, Lale Önge, Hülya Ardıç ile çalıştı. Lise'de kompozisyon bölümüne girerek her iki bölüme devam etti. İlhan Usmanbaş, Ahmet Yürür, Hasan Uçarsu ile kompozisyon çalıştı. Piyano için etüt'ler, iki viyola için süit, piyano ve yaylı dörtlü için süit ve büyük orkestra için müzikler yazdı. Ali Perret ile jazz armonisi ve teorisi çalıştı. 1999'dan beri T.R.T. İstanbul Hafif Müzik ve Caz Orkestrası'nda piyanist olarak görev almaktadır.

Ercüment Ateş

1965 yılında dokuz yaşında iken Beyaz Kelebekler grubu ile profesyonel müzik hayatına atıldı. Ali Perret ile jazz teorisi çalıştı. Bugüne kadar sayısız plak ve CD'de stüdyo müzisyeni olarak yer aldı. Çalıştığı isimler arasında Aydın Esen ve Acid Trippin grubunu sayabiliriz.

İlker Özalp

1968 doğumlu İlker Özalp 1987'de Almanya'dan Türkiye'ye geldi. İstanbul Üniversitesi Alman Filolojisi Bölümü'nden mezun oldu. Bugüne dek müzikallerden pop'a, rock'tan jazz fusion'a kadar uzanan geniş bir müzikal yelpazede faaliyet gösterdi.

Çalıştığı sanatçı ve gruplar arasında Zuhal Olcay, Melis Sökmen, Swing Connection, Sibel Gürsoy, Erdal Kızılçay, Selen Gülün gibi isimleri sayabiliriz.

Halen solo projesinin yanısıra Sibel Gürsoy ile Bulgar halk şarkılarının modern aranjmanlarını içeren "Kaval Sviri-Kaval Plays" adlı proje üzerinde çalışmaktadır. Konser etkinliklerini, başta Cengiz Baysal Group ve Selen Gülün Trio olmak üzere çeşitli gruplarla sürdürmektedir.

Cengiz Baysal

"Musicians İnstitute", "Los Angeles City College" ve "Berklee College of Music" mezunu olan Cengiz pek çok ödül ve burs ile dolu akademik hayatının yanında çok aktif bir profesyonel çalışma hayatı sürdürmüştür.

Çalıştığı müzisyenler arasında Ron Affif, Aydın Esen, Sam Riney, Bruce Eschowitz, Okay Temiz, Kerem Görsev, Önder Focan, Emin Fındıkoğlu, Tuna Ötenel, Bobby Lee Rodgers, J.B. Eckl, Audio Fact Grubu, Ali Perret, Tiger Okoshi, İmer Demirer gibi isimleri sayabiliriz.

Cengiz Los Angeles'da geçirdiği 98-99 yıllarında "Musicians Institute" okulunda öğretim üyesi , "Los Angeles City College" okulunda ise "Advisory Board" üyesi olarak görev aldı.

Müzik hayatına Türkiye'de devam eden Cengiz, İstanbul Bilgi Üniversitesi müzik bölümünde öğretim üyeliği yaparak müzik eğitimine katkılarını sürdürüyor. Cengiz'i İstanbul çevresinde Önder Focan, İmer Demirer, Cengiz Baysal Group gibi sanatçı ve gruplarla izleyebilirsiniz.

Yeni Konsept Ses Mühendisleri: US3

Sadece 4 albüm yayınlamış bir topluluk (ya da müzisyen) için "yeni konsept ses mühendis(ler)i demek ne derece yerinde olur bilinmez ama, yaptıkları müziğin kulakta bıraktığı taddan Geoff Wilinson ve Mel Simpson'ın derin bir jazz bilgisine sahip oldukları fikrine kapılıyor insan.

Hakan Aldemir

Yaşam içerisinde pek fark etmiyor olsak da, müzikte akımlar değişken ilgi ve meraklarımız ekseninde şekillenerek gelişip, var ya da yok oluyorlar. Biz bu ritmin farkında olmayabiliriz ama çakraları açık sanatçılar tüm bu olan bitenin farkındalar ve ister istemez etkileniyorlar. Sonuçta yaşadıklarını ve hissettiklerini kendi ifade biçimleri ile anlattıklarında "Us3" gibi "jazz-rap" med-cezirleri oluşuyor.

"Jazz hürdür, kulağının istediği enstrümanı kullanabilir, hatta doğaçlama yaparken müziği köşelerinden çekerek esnetmek (neredeyse) adettendir" diyerek işin içinden sıyrılmak kolaycı bir davranış olur. Fakat jazz "kolay" bir müzik olmadığından, müzisyenlerin hissettiklerini aktarmaları ve ifade biçimleri de kolay(cı) olmuyor. Hele ki Us3 gibi enstrüman seçiminde gelenekselde ısrarcı değiller ise.

Us3 sesi yeniden inşa etmede gayet "jazzy" bir tavra sahip. Hip-hop ve jazz elektronikle işlenince duyulanı etkileyici, icracıyı da cüretkar kılıyor.

1993'te yayınlanan ilk albümün hikayesi şöyle; *Hand On The Torch,* Blue Note jazz kataloğundan alınma samplelar kullanılmış. İlk single "Cantaloop (Flip Fantasia)", Herbie Hancock'un Afro-Cuban şarkısı "Cantaloope Island"ın teması üzerine kurulu. O dönemde Capitol Records'dan aldıkları bir telefon önce Wilkinson ve Simpson'ı tedirgin etmiş. Kullandıkları sample'lar için telif hakkı isteneceğini, yani başlarının dertte olduğunu düşünmüşler. Oysa Capitol Records onlara albüm için kontrat yapmayı teklif etmiş. Böylece jazz-rap serüveni başlamış olmuş.

Cantaloop (Flip Fantasia) tüm dünyada çok beğenildi. ABD'de platin plak İngiltere, Japonya ve Kanada'da altın plak kazanarak Blue Note'un en çok satan jazz albümü oldu.

Wilkinson 2. albümü yaptıktan sonra (kendisi aynı zamanda albümlerin prodüktörü) şunları söylemiş: "İnsanlar, ilk albümü yapmak için tüm hayatınızı harcadınız ve başarı kazandıktan sonra 2. albümü hazırlamak sadece 6 ayınızı aldı diyor". Gerçekten de Hand On The Torch ile kazandıkları başarı bu denli büyüktü ve artık var olmayı hak ediyorlardı.

Us3, 1995'te "She's The Word"ü, 1997'de "Broadway And 52nd"ı ve son olarak da 2001'de "An Ordinary Day In An Unusual Place"i yayınladı.

Tüm bu okuduklarınız ilginizi çektiyse pek yakında festivalde 13 Temmuz Cumartesi günü Maslak Venue'de bizimle olacakları haberi de ilginizi çekecektir.

U S 3

Geoff Wilkinson - Band leader
KCB – Rap Vokaller / Sozler
Alison Crockett, aka Diva Blue – Vokaller
Neville Malcolm – Bas Gitar
Mike Gorman – Klavye
DJ First Rate - Decks
Ed Jones – Saksofon
Duncan McKay – Trompet

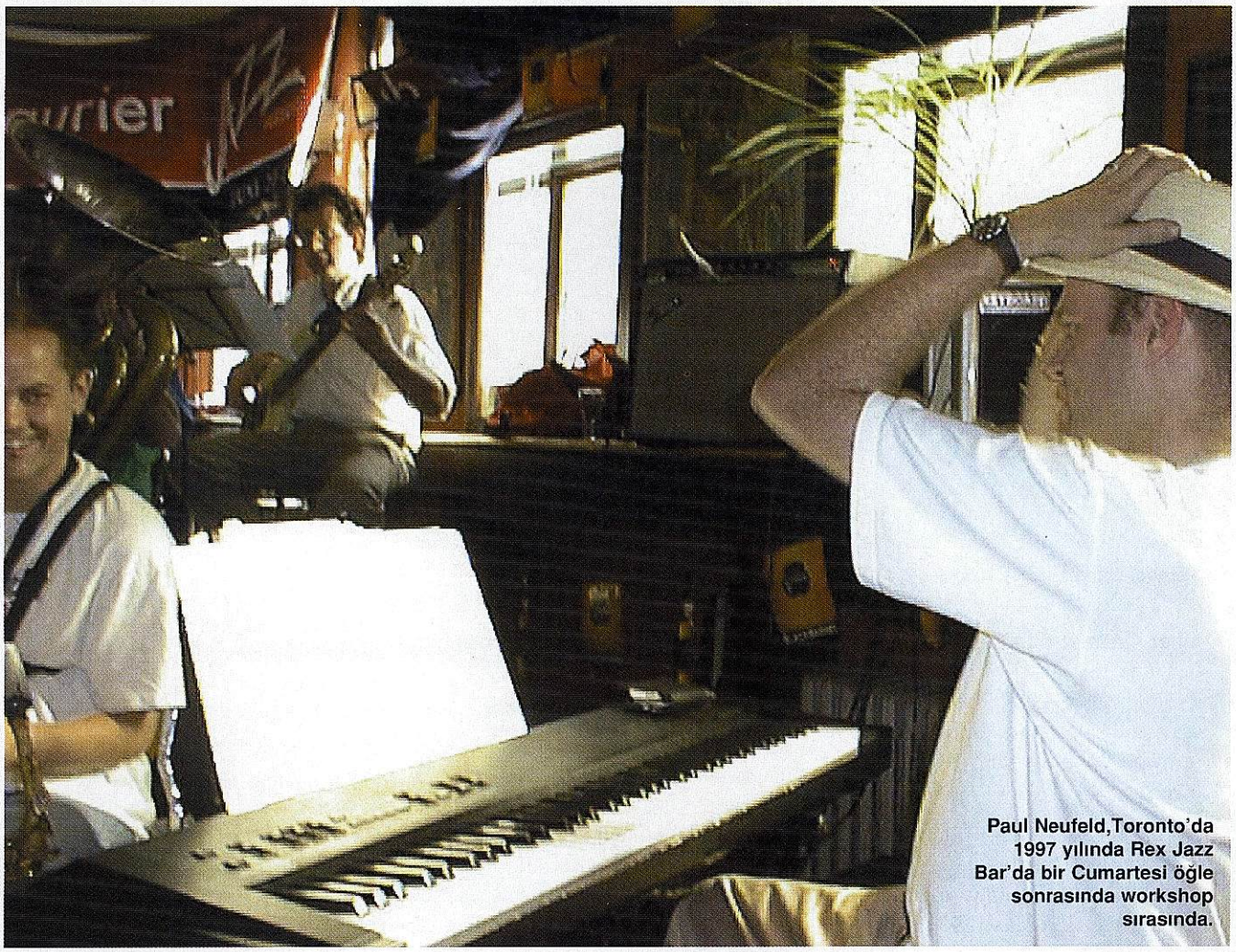

Paul Neufeld,Toronto'da 1997 yılında Rex Jazz Bar'da bir Cumartesi öğle sonrasında workshop sırasında.

NOJO - Neufeld - Occhipinti Jazz Orchestra

Yenilikçi, Dinamik, Eğlenceli, Büyük

Bu sözler günümüz jazz sahnesindeki en yenilikçi büyük orkestralardan biri olan NOJO'yu tarif etmek için pek yeterli olmasa da, en önemli niteliklerini özetliyor. NOJO, hayal gücü son derece yüksek, geleneksel orkestra yapısından farklılaşmayı amaçlayan, sürekli yenilikler arayan ve yaratan, heyecanlı, coşkulu, güldüren, eğlendiren; 16 kişilik ekip ve müzikte edindiği yer ile bir büyük orkestra.

Ozan Boz / Toronto
ozan@contactturkey.com

Toronto'nun en saygın jazz kulüplerinden Top O' the Senator'daki performanslarını dinlemeye gittiğimde orkestranın yöneticisi konumunda ayakta duran sırtında Fender Stratocaster elektrik gitar ile nota kağıtlarını karıştıran Michael Occhipinti'yi gördüğümde o gece orada farklı birşeyler olacağını anlamıştım. Ne Stratocaster büyük orkestralarda görmeye alışık olduğumuz bir gitar türü ne de bir gitaristin büyük orkestra yönetmesi. Hemen grubun diğer lideri Paul Neufeld'i aradım gözlerimle, en arkada sahnenin gerisinde bir piyano ve üzerinde duran notaları karıştıran Paul Neufeld'i gördükten sonra diğer müzisyenlere de bir baktıktan sonra yerimi aldım ve heyecanla beklemeye koyuldum. Açılış parçası ile birlikte sanki o güne kadar dinlediğim tüm müziklerden farklı bir armoniyle yazılmış olan bu müzikten hemen zevk almaya başladım. Son derece coşkulu ve taze. Bakır sazların serbest

Michael Occhipinti ve NOJO

fakat dinamik cümleleri, bas ve davulun funk tarzı güçlü ritimleri, klavyelerden gelen zengin armoni ve gitarın ses oyunları bize artık büyük orkestraların bir daha aynı olmayacağını söylüyordu.

Üniversiteden arkadaş Michael Occhipinti ve Paul Neufeld'in 1994 yılında kurdukları NOJO şu ana kadar bir çok ödül almış. 1996'da JUNO En İyi Modern Jazz Albümü ödülünü alan grup, aynı ödüle 1997 ve 1999 yıllarında da aday gösterilmiş. 1999 yılında Jazz Report Yılın Büyük Orkestrası ödülünü almış olan grup, 2002 Ulusal Jazz Ödüllerinde Yılın Büyük Orkestrası invanını aldı. Michael Occhipinti ayrıca 2002 Ulusal Jazz Ödüllerinde Yılın Jazz Gitaristi ödülünü aldı.

Kendi isimleriyle aynı başlığı taşıyan ilk albümlerini 1995 yılında çıkaran grup hemen ertesi yıl FireWater albümünü çıkartmış. 1997 yılında birkaç konserlerine misafir olarak katılan ünlü klarinetçi Don Byron grubun 17inci fahri üyesi olmuş o günden beri. Aynı yıl çıkan You Are Here albümlerinden itibaren Don Byron'ı hemen her projelerinde görmek mümkün. Jazz dünyasının meşhurlarından gruba zaman zaman eşlik edenler arasında ünlü trompetçi Kenny Wheeler, alto saksofon ustası Sam Rivers, Joe Lovano ve Ray Anderson var. Uluslararası sahnede göründükleri prestijli Montreal Jazz Festivali ve Umbria Jazz Festivali'nin yanı sıra Kanada'da hemen hemen tüm festivallere katılmışlar.

2002 yılında çıkarttıkları Highwire albümleri, Niyagara şelalesinin bir ucundan diğer ucuna gerilmiş bir ip üzerinde yürüyerek karşıya geçen, 1838-1929 yılları arasında yaşamış The Great Farini olarak bilinen William Hunt'dan esinlenerek yapılmış. Konusu kadar heyecan verici olan bu albümde yine Don Byron misafir müzisyen, onun yanısıra Türkiye'deki müzikseverlerin yakından tanıdığı Hugh March var elektrik kemanda. Belki de Kanada'da trompet deyince akla ilk gelen müzisyen de bu albümde yer alıyor: Kevin Turcotte!

Michael Occhipinti birçok müzik çeşidiyle ilgilenen ve hepsine eşit şekilde hakim olan bir gitarist. Birgün Jim Hall çalarken duyduğunuz Occipinti diğer birgün Jimi Hendrix çalarken karşınıza çıkabilir. Bu geniş ilginin ve yeteneğin etkilerini bestelerinde ve diğer çalışmalarında da görmek mümkün. Müzik derecesini 1992 yılında York Üniversitesi'den alan müzisyenin hocaları arasında David Mott, Lorne Lofsky, Barry Elmes gibi Kanada'nın önde gelen müzisyenleri yer alırken, çeşitli atelyelerde ünlü gitarist Mick Goodrick ve trompetçi Kenny Wheeler ile çalışma fırsatı bulmuş. Tek başına liderliğini yaptığı Creation Dream adlı bir grubu daha var. Kevin Turcotte ve Hugh March bu grubun sabit üyeleri.

Paul Neufeld York Üniversitesi'den mezun olduktan birkaç yıl sonra 1996'da JUNO ödülüne layık görülmüş. David Mott'ın "en iyi düzenleme öğrencilerimden" diye bahsettiği Neufeld'in liderliğini yaptığı iki grubu var. Rhythm & Truth Brass Band ile isminden de anlaşılacağı gibi R'n'B, Blues, Funk etkileri taşıyan bir müzik yapıyor. Bu grubun özelliği sadece bakır sazlardan oluşması. Dolayısıyla zaman zaman New Orleans etkilerini de duymak mümkün Fife'n'Drum albümlerinde. Paul Neufeld Ensemble ile de daha çok Batı Afrika ve dünya müziklerinin duyulabileceği yaklaşımıyla Neufeld ne denli çeşitlilikten hoşlanan bir müzisyen olduğunu gösteriyor.

Toronto'da Top O' the Senator'da yeni albümleri Highwire'ın tanıtımı için verdikleri bir hafta süren konserlerden birinde tanıştım Paul Neufeld ve Michael Occhipinti ile; sohbet ettik; müziklerinden konuştuk.

Nasıl başladı NOJO?

Paul Neufeld: *Üniversiteden arkadaşız biz. York Üniversite'sinden. O zaman müzikle ilgili birçok konuda ortak noktalarımız olduğunu keşfettik. Okulun son yılında birlikte düzenleme dersi aldık, büyük orkestra müziği yazmaya çok ilgimiz vardı ve güçlerimizi birleştirip birşeyler yapmaya karar verdik. Bu sekiz yıl önceydi.*

Michael Occhipinti: *Büyük orkestra için yazıyor olmaktan çok büyük heyecan duysak da, grubu kurduktan sonra çok seyrek bir araya gelebiliyorduk ve yani biliyorsunuz jazz çalarak gelişecek birşey. Zaten Duke Ellington'ın müziğinde herkesi şaşırtan, o günlerde müzik öğrenimi görürken böyle bir fırsatı olmamasına rağmen bu kadar başarılı orkestra müziği yazabilmiş olması. En başta grupla yaptığımız bir bakıma prova niteliğindeydi, ancak her altı haftada veya iki ayda bir biraraya gelebiliyorduk. Her buluşma için birkaç parça yazıyorduk. Aslında işin nereye gideceğinden de pek bir emin değildik.*

En baştan kendi bestelerinizi mi yazmaya başladınız? Başka bestecilerin parçalarını grubunuzla çalmak için düzenlemeler yazmadınız mı?

M.O. Hayır. En baştan projeye "biz kendi müziğimizi yapacağız, tamamen bizim orijinal çalışmalarımız olacak" diye başladık. Hatta grubun üyelerinden birinin bestesini çalmak için bile düzenleme yazsak, üzerine kendi damgamızı koyacaktık. Yani öyle sert bir disiplin koşmadık, ama yine de eğer bu projeyi biz yarattıysak ve ayakta tutuyorsak, kendi müziğimizi yazıp duymanın zevkine varmalıydık. En başta tanıdığımız tanımadığımız müzisyenleri çağırmaya başladık, kimisi yaptığımızı beğendi ve kaldı, kimisi beğenmedi. Bazı mainstream jazz müzisyenleri biraz farklı, pek alışılmamış buldular müziği.

Farklı olan neydi?

P.N. Düzenlemeler biraz zor, biraz maceracı, örneğin çok sayıda ritim değişiklikleri var, cümle yapıları pek alışılmamış, genellikle mainstream orkestralarda rastlamayacağınız türden. İlgi duyduğumuz herşeyi birleştirmeye çalıştık müziğimizde; funk, Batı Afrika müziği, elektronik müzik vb.

M.O. Herhangi bir müzik türünü taklit etmedik, onları birer kaynak olarak algıladık ve kendi sentezimizi yaptık.

Nasıl bir müzik ortaya çıkacağını biliyor muydunuz?

M.O. Pek öyle diyemem, ne yapacağımızı, içerdiği unsurların neler olacağını kendi kendimize tek tek izah etmeye çalışmadık. Sadece kendi müziğimizi yazmaya karar verdik. Sanırım ortaya bir çeşitliliğin çıkmasında bir etken de, iki kişi olmamız. Paul ile birlikte çok çalıyoruz, ama bestelerimizi ayrı ayrı yapıyoruz. Bu da birinin ortaya çıkardığı ürüne diğerimizin tezat bir parça yazmasıyla çok çeşitliliği olan geniş bir repertuvar oluşmasını sağlıyor. Grubumuza gelen bebop müzisyenleri genellikle alışılmamış ritimlerde çalmayı, funk unsurlarını pek sevmediler, fakat buna ilgi duyan çok sayıda genç müzisyen bulduk. Dolayısıyla başadıktan hemen sonra ortaya çıkan grup o zamandan bu yana pek değişmedi, şu ana kadar çıkan dört albümüze bakarsanız aşağı yukarı aynı müzisyenler.

Aynı şeyi dinleyenler için de söylemek mümkün mü?

M.O. İlk performansımız hakkında Globe and Mail gazetesinde çok iyi bir eleştiri çıktı. Bu bizim için çok iyi bir başlangıç oldu, çünkü kimsenin bizim hakkımızda bir fikri yoktu, nereden geldik, kimiz... Burada Toronto'da Rex diye bir kulüp var, oranın Cumartesi akşamüstleri jazz programı yoktu, ilk albümüzü takiben gittik dedik ki "biz Cumartesi akşamüstleri kapıya çalarız" ve bunu beş ay sürekli yaptık. Her geçen hafta dinleyici sayısı arttı, oldukça sadık bir dinleyici kitlesine ulaştık ve o günden beri bizimleler. Fakat hiçbir zaman yeni dinleyici kitleleri kazanmak için çalmadık, kime çalarsak çalalım hatta jazz dinleyicisi olmasın yine de bizi beğendiler, çünkü müziğimizde ilgilerini çeken bir unsur buldular. Alışılagelmiş büyük orkestra müziğinde durum öyle değil, ya beğenirsiniz, ya beğenmezsiniz. Bizimkinde ise beğendikleri unsurlar da var, beğenmedikleri de. Sanırım biz genelde beğenilmeyen unsurları da eğlenceli bir şekilde sunmayı bildik.

Farklı yaklaşımınızın ortaya çıkmasında da etkisi olan müzisyenler kimler?

P.N. İkimiz de birçok büyük orkestra müziğinden uzak durmaya çalıştık ama bir istisna Duke Ellington. İkimiz için de Ellington çok büyük ilham kaynağıdır. O farklıydı, beste konusunda çok özgürdü, kendi vizyonunu yarattı, geleneksel müzikal yapı içinde kalmak gibi bir kaygısı yoktu.

M.O. ve Charles Mingus

P.N. Charles Mingus da çok önemli. Tabii öte yandan sevdiğimiz diğer müzisyenler, örneğin James Brown, Stevie Wonder, Led Zeppelin, bütün bunlar da müziğimizin bir parçası olmasını istediğimiz isimler.

M.O. Henry Threadgill, Bill Frisell. Don Byron tabii ki. Grubumuzda bizimle çalıyor olması çok önemli bir etken.

Michael, gitar tonun nasıl ortaya çıktı?

M.O. Geleneksel jazz gitar eğitimi aldım, Jim Hall, Wes Montgomery geleneğiyle yetiştim, hala çok severim ve zaman zaman bu tarz performanslarım oluyor yine. Fakat sevmediğim şey, okuldayken, gitarın sunduğu geniş ses zenginliğini bir kenara bırakmamın istenmesiydi. Blues da seviyorum, King Crimson tarzını da seviyorum... Gitarın, özellikle elektrik gitarın sağladığı ses olanaklarının keşif alanı çok büyük, herhalde bir bakıma bütün bunları bir araya getirdim.

P.N. Bu yine bizim, enstrümanların sağladığı değişik ses renklerine olan ilgimizle bağlantılı. Çünkü büyük bir orkestra yönetmemizin sebebi de aynı, bütün bu aletlerin renklerini karıştırıp oldukça alışılmamış bir doku elde etme olanağınız var. Aynı şeyi klavyelerle de yapmayı seviyorum, farklı renkler katmak... Sanırım bu bizim genel olarak beste yapma yaklaşımımızda da var, sadece notaların ve ritimlerin keşfi degil, yeni seslerin de keşfi bizim ilgilendiğimiz, besteci olarak bu sizi taze ve istekli tutuyor.

M.O. Grubun sekiz yıl ve dört albümden sonra hala taze kalabilmesinin sebebi de bu. Zaman geçtikçe "artık bu grup işini yapmasak mı acaba?" gibi bir noktaya gelmedik henüz, yorulup sıkılmadık daha.

ve ikinizin de ayrı ayrı liderliğini yaptığınız gruplarınız da var. Diğer çalışmalarınızdan da bahseder misiniz?

M.O. Grooveyard, R&B grubum.

P.N. Rivethead daha çok elektrik jazz yaptığımız bir grup. Tabii bu gruplarla daha çok çalma olanağımız oluyor, çünkü büyük orkestrada çok solo almıyoruz.

M.O. Paul sousaphone da çalar, sadece bakır sazlardan oluşan bir funk grubu var.

P.N. Rhythm and Truth Brass Band?

M.O. Benim bir de beşli grubum var, Kevin Turcotte ve Hugh March var o grupta. Hugh March'ı bilirsin, kemancı, Türkiye'de çok çaldı. Onlarla birlikte Kanadalı besteci Bruce Cockburn parçalarından oluşan Creation Dream – The Songs of Bruce Cockburn başlıklı bir çalışma yaptık.

Sadece kendi müziğimizi yazmaya karar verdik. Sanırım ortaya bir çeşitliliğin çıkmasında bir etken de, iki kişi olmamız. Paul ile birlikte çok çalıyoruz, ama bestelerimizi ayrı ayrı yapıyoruz. Bu da birinin ortaya çıkardığı ürüne diğerimizin tezat bir parça yazmasıyla çok çeşitliliği olan geniş bir repertuvar oluşmasını sağlıyor.

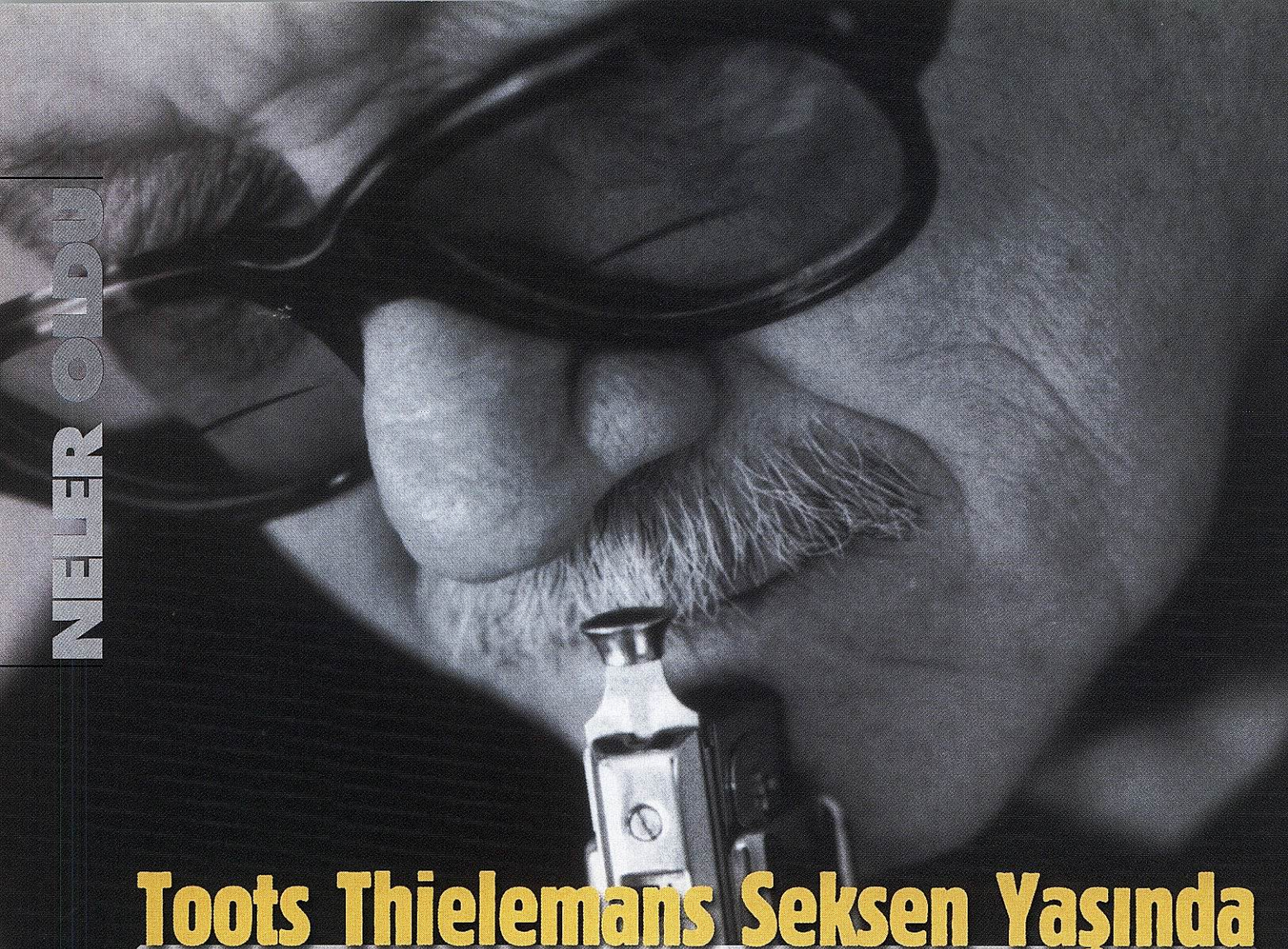

Toots Thielemans Seksen Yaşında

Belçika'lı ünlü armonika ustası Toots Thielemans 29 Nisan 2002 yılında seksen yaşına bastı. Doğum gününü bir dizi konserle kutlayan Thielemans, ilerlemiş yaşına rağmen hala formunun zirvesinde.

Metin Paksoy / Brüksel

Jean "Toots" Thielemans 29 Nisan 1922'de Brüksel'de doğdu. Üç yaşında akordiyon çalmaya başlayan Thielemans, daha sonra gitar çalmayı öğrendi. Larry Adler'i bir filmde seyrettikten sonra armonika'ya hobi olarak el atan Toots, jazz'a ilk olarak Django Reinhardt ve Charlie Parker'ın etkisiyle ilgi duydu. Benny Goodman'in saksofoncusu Toots Mondello'dan esinlenerek "Toots" lakabını aldı.

1948'de ABD'ye giderek Howard McGhee ve Lennie Tristano ile çaldı. 1950 yılında Benny Goodman orkestrasıyla Avrupa turnesine çıkan Thielemans, bundan az sonra da Amerika'ya yerleşti. O dönemde Charlie Parker ile çalarken George Shearing'den bir davet alan Toots, 1951-1959 yılları arasında Shearing'in grubunda düzenli olarak çaldı.

1961 yılında en ünlü bestesi "Bluesette"i besteleyen Thielemans, armonika'nın yanısıra gitar çalıp kendine ıslıkla eşlik ederek hemen tanınan özgün bir tını geliştirdi. 1964 yılından itibaren aranjör/prodüktör Quincy Jones ile uzun yıllar devam edecek olan bir işbirliğine giren Thielemans, o yıllarda birçok ünlü filmin müziğine de katkıda bulunmuş ("Midnight Cowboy", "The Getaway", "Sugarland Express" bunlardan bazıları).

Yetmişli yıllarda Bill Evans, Dizzy Gillespie, Oscar Peterson, Ella Fitzgerald gibi efsanevi müzisyenlerle kayıtlar yapan Thielemans, seksenli yıllarda Jaco Pastorius'un "Word of Mouth" albümünde de çalmış, unutulmaz bascının big band'inin üyesi olarak turnelere katılmıştır. Aynı dönemlerde latin müziğiyle de ilgilenen Thielemans, Gilberto Gil, Milton Nascimento ve Luis Bonfa gibi müzisyenlerle Brezilya müziklerine adadığı albümler kaydetmiştir. Thielemans ayrıca Paul Simon, Billy Joel gibi birçok ünlü pop müzisyeni ile de çalmıştır.

Doksanlı yıllarda da dünyanın birçok ülkesinde konserler vermeye devam eden sanatçı, aynı zamanda kendisinden daha genç birçok müzisyenle de çok başarılı çalışmalar yapmıştır: Kenny Werner, Fred Hersch ve John Zorn bunlardan sadece birkaçı.

Doğduğu ülke olan Belçika'da, ilerleyen yaşı ve tonton görünümü ile adeta halkın sevgilisi konumunda olan Toots, ayrıca ülkedeki genç müzisyenlere verdiği destekle yeni nesil arasında da çok sayılan ve sevilen birisi. Sekseninci yıldönümü vesilesi ile Belçika devlet erkanı tarafından bizzat kutlanan Thielemans'a geçtiğimiz yıl Brüksel üniversitesi tarafından fahri doktorluk ünvanı verilmiş, ayrıca pek fazla jazz müzisyenine nasip olmayacak "Baron" payesine Belçika Kralı tarafından layık görülmüştür.

Bütün bu başarısına ve ilerleyen yaşına rağmen müzikten asla kopmayan Thielemans, seksen yaşına bastığı bu yıl da birçok projeye katıldı ve konserler verdi. Kendi grubunun yanısıra, son yıllarda gerçekleştirdiği başarılı çalışmalar arasında "Jaco Pastorius Memorial Band" projesi ve Amerikalı piyanist Kenny Werner ile oluşturduğu ikili özellikle dikkate değer.

Önümüzdeki günlerde Werner'le bir turneye çıkacak olan Toots Thielemans, yaz aylarında birçok jazz festivalinde de çalmayı planlıyor. Jazz müziğine armonikanın duygu yüklü tınısını kazandıran bu eşsiz müzisyeni kaçırmayın. Doğum günün kutlu olsun, Toots. Daha nice yıllara!

Raul De Souza'yı tanır mısınız ?

Raul de Souza Rio de Janeiro doğumlu. Down Beat, New York Magazin tarafından, dünyanın en büyük trombonculardından biri olarak tanımlanıyor. Multi enstrümantalist (alto, tenor saksofon, perküsyon), kompozitor. Sayısız ödüller almış. Engin bir yüreğe ve müzik bilgisine sahip Raul.

Füsun Levet / Paris

• Çocukluğundan başlayalım. 40'lı yıllarda Brezilya'da çocuk olmak ne demekti?

• İlk anılarım 4 yaşına kadar uzanıyor. Babam, Rio de Janeiro'nun banliyölerinden biri olan ve doğum yerim Bango'da rahipti. Evde müzik dinlemek için bir radyomuz bile yoktu. Fakat Brezilya'da her kilisede bir bigband ve koro bulunuyordu. Her pazar babamın vaazları ile birlikte dinliyordum onları. 11 yaşıma girdiğim yıl, bu bigband'e perküsyon çalarak dahil oldum. 13 yaşımda Geraldo'ya rastladım. Mekanisyen ve tromboncu. Bu enstrümanı çok seviyordum. İlk elime aldığım andan itibaren hayatımın sonuna kadar ayrılamayacağımı hissettim. Pistonluydu ve herkes kolayca sesler çıkarabilmeme hayran oluyordu. Dostum ve ilk ve son profesörüm Geraldo 18 yaşında öldü. Büyük bir şok geçirdim. 17 yaşında Bango tekstil fabrikası orkestrasına girdim. Tuba çalıyordum. Çünkü 4 trombonculari vardı. Karnavallara, konserlere dini merasimlere katılıyorduk. Saksofon ve flüt çalan Pixinguinha'nın kompozisyonlarını «choru» stilinde çalıyorduk. Samba öncesi bir müzik turuydu bu. İşte bu yıllarda bana «Raulzinho» küçük Raul takma adı kondu.

• Sana yol gösteren müzisyenler oldu mu?

• 53-54 yıllarında kompozitor ve flütçü Altamiro Carrilho'ya rastladım. Turma da Gafiera isimli iki albümde çaldım. Baden Powel, Edison Machado Zé Bodega, Sivuca ile birlikte. Albümler dans müziği olan gafierasi kapsıyordu. Büyük sükse topladık. Bir yıl içinde 2 albüm çıkardık. 56 yılında Sao Paolo Festivaline ilk kez katıldım. Edison Maciel isimli tromboncuyla karşılaştım. Uzun yıllar dostluğumuz devam etti.

• Müzisyenlerle ilgili koşullar nasıldı?

• Hep şık giyinmeyi sevdim. Taşradan gelen bir insan için her konuda iyi olmak önemliydi. Az para kazanıyordum. 58 yıllarında Curitiba'ya gittim. O yıllarda çok modaydı. Herşeyiyle Avrupai bir görünüme sahipti. 1963 yılına kadar Hava Kuvvetleri orkestrasında çaldım. Geceleri ise, kentin kulüplerinde trombon bazan da kontrabas çalıyordum. Bu havacıların hiç hoşuna gitmiyordu. 63 yılında terkettim. Rio'ya döndüğümde Sergio Mendes'le karşılaştım. İlk Bossa-nova grubumuzu kurduk. Dostum Edison Maciel de bize katıldı. Brezilya ve Avrupa'da turnelere çıktık. Dönüşümüzde Airto Moreira, César Carmargo Mariano ve Kléberle ilk grubumu kendi adıma kurdum. Raulzinho «A Vontade Mesmo» albümünü çıkardık. 1966 yılında Avrupa'ya tekrar geldim. Monte Carlo gazinosunda 4 ay çalıştım. Orada kaldığım süre içinde hergün makarnaya talim ediyordum. Yaptığım ekonomilerle ilk kez, Bach Stradivaryus pistonlu trombonumu satın aldım. Ne büyük bir mutluluktu, kelimelerle anlatmam çok zor.

• Amerika'daki yaşamından söz eder misin ?

• İlk olarak 1969 yılında Meksika'ya gittim. 3 yıl süresince Mexico, Acapulco, Port Vallarda da samba, bossa nova çaldım. 1972 yılında Amerika'ya geçtim ve 18 yıl kaldım. İlk önceleri Airto Moreira ve Flora Purim'le birkaç albüm çıkardık. Ama bunların ilki «Colors» isimli ve Raul de Souza adı altında olanıydı. Jack de Johnette, Richard Davis, Cannonbal Adderley, Ted Lo ile birlikte çalıyordum. Daha sonraları George Duke'le beraber Funk müziği yaptık. Bu aralarda Sonny Rollins, Jimmy Smith, Sarah Vaughan, Egberto Gismonti, Jobim, J.J.Johnson ve diğer birçok müzisyenlerin davetlisi olarak da konserlere ve festivallere katılıyor, stüdyo çalışmaları yapıyorduk.

• «Souzabon»dan söz eder misin ?

• Evet, Souzabon! 75 yılında Los Angeles'te büyük bir enstrüman yapımcısı olan Dominique Calicio ile karşılaştım. Bana elektrikli bir trombon imal etti. Sweet Lucy, Don't ask my neighbors albümlerinde onunla çaldım. Bu enstrüman başka hiç kimsede yok. Halen zaman zaman kullanıyorum.

• Unutamadığın anıların var mı ?

• 78 yılında Sao Paola Festivali'ndeydik. Bütün büyük isimler oradaydı. Dizzy Gillespie, dostum Frank Rossolino (kendisini özel olarak konserime davet etmiştim), George Duke, Astor Piazzola, Egberto Gismonti, Hermeto Pascual ve diğerleri. Hepimiz 4 gün 4 gece süresince hiç uyumadan çaldık ve müzikten konuştuk. 96 saatlik rüya gibi bir maraton! Hiç unutamadığım bir anımdır.

• Niçin Fransa'ya yerleştin?

• 99 yılında Fransa'ya geldim. Fransa daima birçok müzisyene kucak açmıştır. 8 yaşındaki kızımın bu ülkede eğitim görmesini ve büyümesini arzuladım. Çünkü Brezilya son derece tehlikeli bir ülke olmaya başlamıştı. Macera devam ediyor. Tuna Ötenel'le karşılaştım. Voyageur albümünde Pierre Michelot, Philippe Combelle ile çaldık. Bu albümde dostum Tuna'nın birbirinden güzel kompozisyonları var. Onlarla birlikte olmak büyük bir mutluluktu.

• Yeni projeler var mı?

• Türkiye'de gerçeklestirdiğin festivallerden birine davet ettiğin Laeta grubuyla birlikteyim. Modern bir teknik ve anlayışla çalıyoruz. Benim 70'li yıllardaki Funk çalışmalarımın devamı. Kompozisyonlar modern, orijinal, renkli ve enerji dolu.

• Brezilya'ya dönüş var mı?

• 2002 yazına Brezilya'da piyanist Guilherme Vergueira ve ben Slyvio Back yönetiminde ki «Last Sweig» isimli filmin müziğini yapıyoruz.

müziği, tempoyu ve kelimeleri yollarda keşfet

Jazz Yollardaydı! BeatFest 2002

Elçin Takavcı / New York
elcint@newyork.com

Beat Fest, New York City'den başlayıp L.A Hollywood'da biten ve onyedi ayrı şehri kapsayan ve çok önemli bir sanatçı grubundan oluşan 'tempolu' bir organizasyondu.

Elli sene önce The New York Times gazetesinde o zamanlar adı pek duyulmamış bir yazar tarafından "The Beat Generation" (tempo nesli) adında bir makale yayımlandı.Yazının sahibi Jack Kerouc bu terimi ilk kullandığında sayıları gittikçe artan savaş karşıtı özgürlükçü, isyanlarını yaptıkları müzikle dile getiren bir grup Amerikalı gence, haklı isyanlarına ve isyan aracı olarak kullandıkları 'tempo'larına dikkat çekmek istemişti. Gerçekten de o zamanlar bu gençler savaşların, çevre kirliliğinin ve ırkçılığın çılgın temposuna, kendi müzik tempolarını kullanarak karşı çıkıyorlardı.

Daha sonra "The Beat Generation" bir makaleden çok bir akımın özellikle bu akımı ifade eden bir çok jazz sanatçısı ve destekçisinin adı oldu.

Yıllar sonra bu ismin çocukları hem isim babalarına olan vefa borçlarını ödemek hem de 'Beat' ruhunu yeniden canlandırmak için Knitting Media & Knitting Factory Jazz Clubs ve Pontiac gibi devleri arkalarına, Beat Generation jazz'cılarını ve dinleyicilerini de önlerine katarak yaklaşık 1 ay sürecek bir festival düzenlediler. Festival New York City'den başlayıp L.A Hollywood'da biten ve onyedi ayrı şehri kapsayan 'tempolu' bir organizasyondu.

Sloganı "müziği, tempoyu ve kelimleri yollarda keşfet" olan festival New York City'deki Knitting Factory Jazz Club'da düzenlenen müthiş gösteri ve konserlerle birlikte start aldı.

Arabalarının arkasında "jazz on the road" logolu onlarca katılımcı onbeş ayrı şehri kapsayan yol boyunca Amerika kıtasını bir uçtan öteki uca jazz konserleri, şiir söyleşileri ve gösteriler ile keşfetti. Festivalin son ayağı olan L.A Hollywood'daki Knitting Factory Jazz Club'da 'Titreşimin Kralı' olarak anılan vibrafoncu Bill Ware, kontrabas ustası Brad Jones ve EJ Rodriguez'den oluşan jazz trio müthiş bir konser verdi.

Festivalin diğer önemli sanatçıları; saksofoncu Ravi Coltrane, Greg Osby, piyanist Geri Allen ve Hasidic New Wave grubuydu.

Yol boyunca Amerikan ulusal şairi Gary Glazmer onlara kelimeleri ile eşlik etti.

Jazz Örülen Fabrika Knitting Factory 15.yaş Kutlama Festivali

Knitting Factory özellikle New York'un en büyük ve önemli jazz kulüplerindan biridir. Jazz'a verdiği destek her türlü jazz sanatçısını sahnesinde ağırlamakla kalmaz, aynı zamanda Knitting Media adıyla kurduğu prodüksiyon şirketi ile bu sanatçıların birçoğuna albüm yapma ve gerek Amerika gerekse dünya çapında tanıtma şansı verir.

Knitting Factory 15. yaş gününü bu kez evinden uzak büyük bir festival ile Avrupalı'larla birlikte kutluyor. Festivalde 90'ların klasik jazz'ından 2000'lerin elektronik jazz'ına kadar geniş bir yelpazede birçok jazz sanatçısına, DJ'ye ve gruba yer veriliyor.

Almanya, Polonya, Fransa, İsveç, İngiltere, Hollanda gibi birçok Avrupa ülkesinde gerçekleştirilecek ve 2 ay sürecek festivalle Knitting Factory hem kendi hem de jazz'ın kapılarını birçok Avrupalı jazz severe açacağını söylüyor. En kısa zamanda Türkiye'yi de içine alan bir turla Türk jazz severlerle de buluşmayı planlayan organizasyon amaçlarının 'Dünya'yı jazz ile örmek olduğunu' belirtiyor.

Festivalde yer alan bazı sanatçılar; Gutbucket grubu, Bill Ware, Charles Gayle, Sun Ra Arkestra, David Murray, Carl Hancock Rux, Gil Scott-Heron.

Bodrum'da Jazz bir başka...

Hadigari Jazz Günleri 3, bu yıl 34 sanatçının katılımıyla, Akbank'ın sponsorluğunda gerçekleşti.

Berrin Tuna
kinovakinova@hotmail.com

15 Mayıs - 1 Haziran tarihleri arasına serpiştirilen 7 konser, Aykut Uslutekin'in jazz fotoğraflarıyla bezenen Hadigari'de büyük bir ilgi izlendi.

Türkiye'nin önde gelen jazz müzisyenleri ile yurt dışından konuk gelen ünlü jazz'cıların katıldığı jazz günlerini izleme şansını, Bodrum'da yakalamak ayrı bir keyifti doğrusu. Bodrum Jazz Günleri 3'e katılan sanatçıların tümünün birleştiği ortak nokta, Hadigari'nin büyüleyici atmosferiydi.

15 Mayıs Çarşamba günü başlayan jazz günlerinin ilk konuğu Swing Connection idi. Sibel Köse (vo), Handan Çivicik (vo), Şenova Ülker (tp), İlker Özalp (b), Mehmet Sezer (tp), Hakan Çimenot (tb), Onur Türkmen (g), Ergin Özler (d)'in yer aldığı grup, Hadigari'deki jazz dinleyicilerini coşturdu.

Hadigari Jazz Günleri'nin açılış konuşmasını yapan Sibel Köse Türkiye'nin ve Bodrum'un tüm sıkıntılarına rağmen jazz günlerini sürdürmekteki kararlılığından dolayı Hadigari'yi kutladı.

17 Mayıs Cuma günü Neşet Ruacan Trio sahne aldı. Yapılan duyurularda üçlü Neşet Ruacan (g), Kamil Erdem (cb), Nedim Ruacan (d)'dan oluşuyordu. Ne yazık ki Asiaminor'den tanıdığımız Kamil Erdem gelememişti. Kamil Erdem'in yerini genç müzisyen Ozan Musluoğlu aldı. Üçlüde yapılan son değişiklik jazz severleri biraz hayal kırıklığına uğratsa da, konseri izleyen dinleyicilerin alkışları bütün gece dinmedi.

24 Mayıs Cuma akşamı Janusz Szport Trio'ya sıra gelmişti. Jazz dünyasına Polonya'dan giriş yapan ve 10 yıldır Ankara'da yaşayan Szprot, Bodrumlu jazz severlerle çok sıcak bir diyalog kurdu. Ve iki kültürün tınılarını birleştirdiği çalışmaları ile büyük beğeni topladı. Szprot (keyb)'a, Engin Günaydın (d), Yaman Zencirci (b) eşlik etti.

25 Mayıs Cumartesi akşamı ise sahneyi jazz'ın duayenlerinden Tuna Ötenel aldı. Bodrumlu'ların yakından tanıdığı Ötenel'e (s), Uğur Güneş (keyb), Kürşat And (b) ve yine son an değişikliği ile Cem Aksel yerine Ateş Tezer (d) eşlik etti. Ötenel'in Bodrum'da bestelediği parçaları da çalan ve gecenin geç saatlerine kadar sahneden inemeyen grup Bodrumlu jazz severlerle buluşmaktan son derece memnundu.

30 Mayıs Perşembe akşamı jazz'ın divalarından Yıldız İbrahimova'yı ve hayranlarını kışlık mekanda ağırlamak Hadigari için çok zor oldu. İbrahimova'nın solo programı için bile küçük gelebilecek sahnede, İbrahimova ile birlikte Bulgar asıllı 5 müzisyen daha yer aldı. İbrahimova (vo)'ya Vasil Parmakov (keyb), Shibil Benev (g), Dimitar Shanov (b), Hristo Yitzov (d/perc), Ventzi Takev (va) eşlik etti. İbrahimova'nın son albümü Marjanca'daki çigan - jazz türü çalışmalara yer veren grup, Bodrumlu jazz severleri soluksuz bıraktı.

31 Mayıs Cuma akşamı Hadigari Focan Hammond Trio'yu ağırladı. Usta gitariste çaldığı solo ve armonilerle Hammond org sound'unu gruba veren Yavuz Darıdere (Ham.org) ve Berklee Müzik Okulu mezunu Cengiz Baysal (d) eşlik etti.

Jazz'ın üstadlarından olan ve Hadigari'de ilk defa sahne alan Focan'a, jazz dinleyicileri büyük ilgi gösterdi.

1 Haziran akşamına gelindiğinde ise sahneyi Audiofact grubu aldı. Grup, Cengiz Baysal (d), Tiger Okoshi (tp), Mehmet Ali Sanlıkol (keyb), Onur Türkmen (g), Ryan Woodward (s), Fernando Huergo (b)'dan oluşuyordu.

Uluslararası üne sahip Tiger Okoshi'nin soloları ile coşan seyirci, Türk müziği ile batı müziği sentezi yapan grubu ayakta alkışladı. Farklı kültür ve kimliklere sahip olan sanatçıların değişik yorumları ile süren gecede, izleyenler unutulmaz bir gece yaşadı.

Bir hafta süren Hadigari Jazz günlerinden bir kaç fotoğraf festivalin keyfini tarifliyor.

9 Haziran 2002 Pazar akşamı AKM'de Erol Pekcan'ı andık.

Kültür Bakanlığı Erol Pekcan'ı Unutmuyor

Kültür Bakanlığı ve Bilgi Üniversitesi'nin önderliğinde Y Yapım ve Erol Pekcan'ın kızı Sebla Pekcan ve eşi Ayten Pekcan'ın katkılarıyla gerçekleşen gecede pekçok sanatçımız müzikleriyle destek verdiler.

Zuhal Focan / İstanbul

Saat 19:00'da başlayan gecede ilk önce genç bir grup yer aldı. Emir Çermen (g), Deniz Özyağcı (g), Yavuz Özçıkrıkçı (b), Barış Köse (d)'den oluşan grup Erol Pekcan'ın kullandığı davulda çalıyor olmaktan son derece gururluydu. Ayşegül Yeşilnil (vo), Selim Benba (p), Yahya Dai (s), NezihYeşilnil (b), Deniz Dündar (d)'dan oluşan grup 2 parçadan sonra yerini Baki Duyarlar (p) ve Eylem Pelit (b)'e bıraktı. Gruba daha sonra vokalde Sibel Köse, davulda Deniz Dündar'ın katılımıyla bir parçaya daha yer verdiler. Gecenin dördüncü grubu trombonda Elvan Aracı ve piyanoda Serkan Özyılmaz'a bir parçadan sonra katılan Ayşe Gencer (vo), İmer Demirer (tp), Oğuz Durukan (b) ve Deniz Dündar (d)'dı. Daha sonraya sahneye Ayten Alpman geldi. Fatih Erkoç (vo, tb), Selim Benba (p), Cemal Serezoğlu (b), Melih Çetiner (d)'in yorumladıkları My Funny Valentine'dan sonra yerini Önder Focan Trio'ya verdi. Önder Focan (g), Yavuz Darıdere (Ham.B) ve Q Bar'da Keesa Brown'a çalan genç İngiliz davulcu Andrew Tween eşlik etti. Son grup ise Neşet Ruacan (g), Fatih Erkoç (tb), Yahya Dai (s), Ozan Musluoğlu (b), Nedim Ruacan (d) gençlerin ustalarla neler yapabildiklerini gösteren bir hoşlukla geceyi bitirdiler.

Gece boyunca Erol Pekcan ile olan anılar anlatıldı, geceye katılanlara belgeler verdildi. Ve en şık olanı ise Kültür Bakanlığı'nın geçen yılki konser kaydını AKM'deki seçkin konuklara anı olarak dağıtmasıydı.

Erol Pekcan'ın jazz'a yaptığı emekleri anımsayıp gelecek kuşaklara bırakma gayretlerini üstlenen Kültür Bakanlığı son anda karar verdiğinden bu organizasyon iyi tanıtılıp duyurulamadı. Oysa gecede yer alan değer bilir sanatçıların örnek davranışlarıyla bu gece, her yıl yinelenen, sanatçılarımızı biraraya getiren bir müzik şölenine dönüşebilir. Hemen bütün kuzey ülkelerinde devlet tarafından desteklenen jazz müziği bizim Bakanlığımız tarafından da desteklenen ve Erol Pekcan adına yapılacak bir uluslararası bir festivale neden dönüşmesin?

Geçen yıl AKM'de yapılan geceye katılan sanatçılar. Soldan sağa: Melih Çetiner (d), Neşet Ruacan (g), Cemal Serezoğlu (b), Kamil Özler (g), Nükhet Ruacan (vo), Önder Focan (g), Nezih Yeşilnil (b), Turgut Alpbekoğlu (d), Nilüfer Verdi (p), Lloyd Cheesholm (tp), Neslihan, Hülya Tunçağ. Oturanlar soldan sağa: Yahya Dai (s), Aşkın Arsunan (p), Fatih Erkoç (vo,tb), Ayşegül Yeşilnil (vo), Uğur Güneş (p).

Bir Tür Ağıt Döngüsü:
Elegiac Cycle ve Brad Mehldau

Berke Can Özcan
berkecanozcan@hotmail.com

Klasik müzik eğitiminin ardından jazz'a karşı ilgi duyan, günümüz müzik kültürünün birer parçası olan gruplardan etkilenmiş olduğunu belli etmekten kaçınmayan, sürprizlerle dolu bir müzik adamı, Brad Mehldau...

"Portre" isimli bu köşeyi yazmaya başladığım gün kendimce bir karar almıştım, bu köşeyi bir sayıda bir ustaya, ardından gelen diğer sayıda da genç bir dehaya ayırmakla ilgili bir sözdü bu. Böylelikle yazılarımın ustalar ve gençler arasında gidip gelen bir döngü halinde sürüp gitmesi asıl amacım haline geldi. Önce bir John Coltrane yazısı, sonra Brian Blade'nin Fellowship'i, ve sonrasında da bir Miles Davis yazısını sizlerle paylaşma şansına eriştikten sonra 9. Uluslararası İstanbul Jazz Festivali'ne ağırlık verilmesi hedeflenen bu sayıda ele almak için onlarca genç isim geçti aklımdan, fakat sonunda karar vermek çok zor olmadı çünkü öyle biri vardı ki, sanki aylardır bu köşede kendisine yer ayırmak için bir fırsat doğmasını bekliyordum; yazılarımdaki döngünün tamamlayıcısı niteliğinde bir isim olan Brad Mehldau'nun bir garip döngü üzerine yaptığı bir albümden bahsetmenin işte şimdi tam sırası.

Klasik müzik eğitiminin ardından jazz'a karşı ilgi duyan, ve at gözlüğü takmışçasına tek bir tarza odaklanmış müzisyenlerin yakınından bile geçmedikleri yolu takip ederek günümüz müzik kültürünün birer parçası olan gruplardan (bu gruplardan birinin "Radiohead" olduğunu söylemeden edemeyeceğim!) etkilenmiş olduğunu belli etmekten kaçınmayan, sürprizlerle dolu bir müzik adamı, Brad Mehldau.

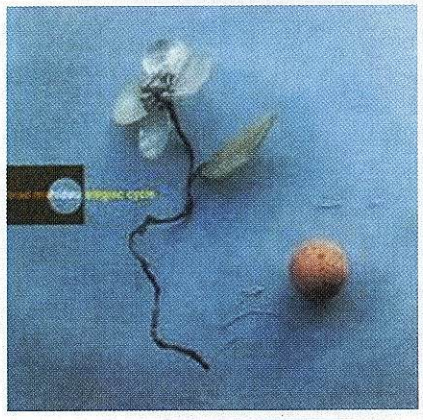

Geçtiğimiz yaz İstanbul Jazz Festivali kapsamında o "yoğun etkileşimli" triosuyla unutulmaz bir konser vermesinin ardından İstanbul'daki dinleyicilerin bu genç piyanisti yakından tanıma şansı oldu. Ardarda gelen iki elektrik kesintisinin azizliğine uğrayan bu konserin "Exit Music" eşliğindeki finalinden sonra kulise geçip bu genç adamın elini sıkma şansım olmuştu. İyi işlerin pozitif ruhlu bireylerin elinden çıktığını

Mehldau'nun ağıtlar, romantik özgürlük, ironiden sıkılmışlık, ölümsüzlük ve de ölümlülük temaları üzerine yazdığı bu yazıların derinliğinden bahsetmek için inanın bu dergide ne bu köşe ne de derginin geriye kalan sayfaları yeterli olmaz.

hep düşünmüşümdür, işte o akşam kuliste Mehldau'nun enerjisini ve ruhani yapısını anında hissetmiş ve onu kafamdaki "genç dahiler" kategorisine yerleştirmiştim. Sahne arkasındaki bu kısa görüşmemizin sonrasında artık Brad Mehldau'nun kendi eliyle imzalamış olduğu "Elegiac Cycle" isimli albümünü müzik setimden, neredeyse, hiç çıkarmadığımı söylemek istiyorum. "Elegiac Cycle" yani "Ağıt Döngüsü" bu kısa yazımın asıl konusunu oluşturuyor.

Solo piyano albümlerinin fazla talep edilmediği ülkemizde bu albüme rastlamak beni şaşırtmış ve albümü dinlemeksizin satın almama neden olmuştu; o günden beri bir defa pişmanlık duymadım. İsminden de anlaşılacağı gibi albümde yoğun bir hüzün ve ağıtsallık söz konusu. Brad Mehldau kendisini tanımlamak için genellikle tek kelime kullanır: Romantik. Yalın bir adamın karmaşık dünyasına şahitlik ettiren bu albümün iç kapağındaki Mehldau'nun kendi kaleminden çıkma kısa yazılar benim için birer kalın kitap değerindedir. Mehldau'nun vita brevis ars longa (hayat kısa sanat uzundur; Didem ve Can'a Latince'den yaptıkları bu kısa çeviri için teşekkürler!), ağıtlar, romantik özgürlük, ironiden sıkılmışlık, ölümsüzlük ve de ölümlülük temaları üzerine yazdığı bu yazıların derinliğinden bahsetmek için inanın bu dergide ne bu köşe ne de derginin geriye kalan sayfaları yeterli olmaz.

Şimdi az da olsa albümün içeriğinden bahsetmek gerek: Albüm ağıtsal bir albümün açılışına yeterince uygun olan "Bard"la açılıyor. "Bard" kabaca bir çeviri yapmak gerekirse dilimizde "saz şairi" anlamına geliyor. Bütün albümün kaderini belirleyecek olan bu hoş açılışın ardından sanatçının çeşitli festivallerde triosu için yeniden aranje ettiği "Resignation" geliyor. "Resignation"un melodik yapısında birçok şey söylemek isteğinde olup sözlerini yutmanın verdiği bir dolmuşluk duygusu hakim. Özellikle bu parçada Mehldau, bir temayı ucundan tutup iki eli arasında dolaştırmasında sanki bir objeye farklı açılardan bakabilmenin önemini vurgulamaya çalışıyor. "Resignation"un ardından müzisyenin hafızasındaki karanlık köşeleri aydınlatmada bir araç olarak kullandığı bir melodi ve ardındandaki doğaçlamalardan oluşmuş bir kompozisyon var, "Memory's Tricks". Adından yola çıkarak kurcalamakta olduğu şeyin "hafıza" olduğunu kabul ettiğimiz bir parçanın yoğun karmaşası karşısında hayrete düşmenin hiç gereği yok. Sonra, William Burroughs ve Allen Ginsberg için yazılmış bir ağıt olan "Elegy for William Burroughs and Allen Ginsberg" geliyor. Burroughs'un "Şans Hayaleti" ve "Çıplan Şölen" isimli kitaplarını bu parça eşliğinde okumuştum. Böylesine ilginç iki kitabın iç dünyalarını yansıtabilmesi açısından bu parçayı kendimce bir "requem" olarak kabullenmiş olduğumu söyleyebilirim.

Sıradaki parça olan "Lament for Linus" gerçekten kısa bir parça,albümün geriye kalan bölümü öncesinde derin nefes almak için iyi bir fırsat çünkü bu parçayı "Trailer Park Ghost" adındaki parça izliyor. Karanlık bir parkın hayaletine adandığını isminden anlayabileceğimiz bu parçanın çok değişik köşelere giden bir doğaçlama anlayışıyla çalındığına daha ilk dinleyişte emin oluyorsunuz. Mehldau, o kadar girdabın ardından parçanın temasına dönüşünde doğaçlama bölümlerde saptığı bütün çıkmaz sokakları unutturan olgunlukta çalıyor. "Goodbye Storyteller" Fred Myrow için yazılmış bir "ballad", hem de tek bir ölçüsünü bile atlamak istemeyeceğiniz güzellikteki "ballad"lardan. Ardından, ikisini tek bir parça gibi kabullendiğim "Rückblick" ve "The Bard Returns" geliyor. Bu iki parça boyunca Mehldau kendi "ağıt döngüsü" boyunca gezindiği tüm köşelere göndermeler yapıyor, çeşitlemeler çalıyor.

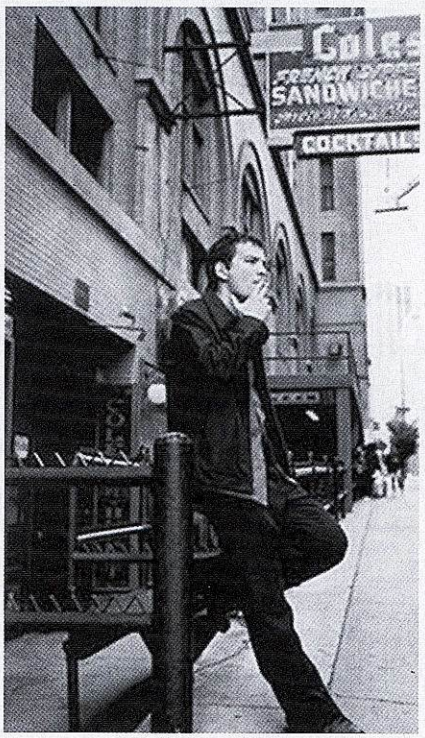

Açılışta sergilediği tutumu biraz daha geliştirerek kariyerinin en özel noktasını belirlediğini düşündüğüm albümüne noktayı koyuyor. Ama dedim ya bu bir döngü, kendi içinde gidip gelen birşey, nasıl olsa yine başa dönecek!

Kendi adıma bu müziği tanımış olduğuma çok seviniyorum. Birgün bir yerlerde bu albümle karşılaşırsanız almakta tereddüt etmeyeceğiniz "döngü"lerden olması dileğiyle, yeni bir sayıda görüşmek üzere!

Glenn Miller

Big Band Anıları

"In The Mood" büyüteç altında

Swing müziğinin sembolü In The Mood adlı yapıtın, en çok bilinen, dinlenen ve sevilen yorumu Glenn Miller düzenlemesi üzerine anılar ve düşünceler...

Orhan Argun

Birkaç yıldır dinlemekte olduğum bir Amerikan radyosunda (NPR, National Public Radio) tesadüfen yakaladığım bir müzik programı bu yazıyı yazmamda etken oldu. Bunda, swing müziğinin sembolü In The Mood adlı yapıtın, en çok bilinen, dinlenen ve sevilen yorumu Glenn Miller düzenlemesi analiz ediliyor ve bu parça konusundaki tarihi gelişmeler anlatılıyordu. Programı ilginç yapan bir husus da Miller sivil orkestrasının bugün hayatta olan birkaç müzisyeninden biri olan Paul Tanner'ın (tb) da yayına canlı olarak katılması ve açıklamalar yapmasıydı.

Aşağıdaki bilgi, anı ve düşünceleri sizlerle daha iyi paylaşabilmek üzere, önce Glenn Miller düzenlemesini esas alarak

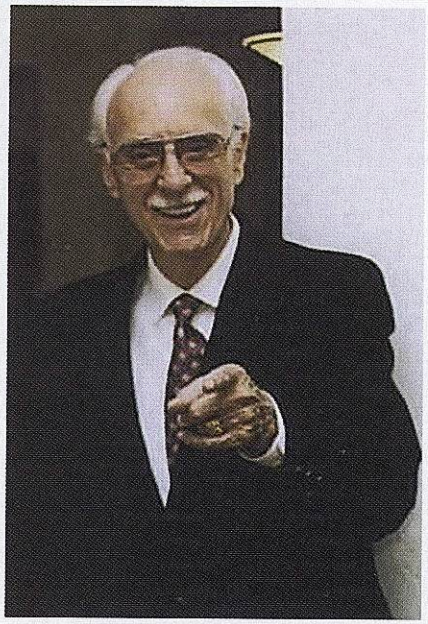

Miller sivil orkestrasının bugün hayatta olan birkaç müzisyeninden biri olan Paul Tanner (tb).

Mood'u kısaca yazayım. En baştaki intro iki müzikal cümleden oluşmuş olup birinci cümleyi unison sax bölümü, ikincisini bras çalar. Müzisyen Tanner şöyle konuşuyor: "Bu kısım çok akıllıca hazırlanmış, çekici bir müzik sergiler. Gençleri sıkı bir swing dansı yapmak için piste davet niteliğindedir". A bölümü herkesin bildiği ünlü riflerden oluşur ve bras desteğinde armonize saxlar tarafından çalınır. B bölümü de aynı biçimde. Tanner bu bölüm için "Middle" ara parça, orta parça deyimini kullanıyor. C bölümünde tenor sax düeti ve trompet solosu vardır. D bölümü A'nın tekrarıdır ve ses gittikçe kısılarak üç kez tekrar edilir. Tanner şöyle diyor: "Bu kısmı genellikle üç defa çalardık. Ama bazen Glenn gençlerin keyifle dans ettiklerini görür ve bize işaretini verir ve bu rifleri dört veya beş defa tekrar ederdi. Parçanın sonu kreşendo ve trompet coda'sıyla gelir.

NPR'ın yayınından öğrendim ki A ve B bölümleri Miller'ın 78'inden yıllar önce çalınmış ve plağa alınmış. İlk kayıt 1930'da beyaz trompetçi Winggy Manone topluluğundan geliyor, adı da Tarpaper Stomp. Ertesi yıl Fletcher Henderson ve Don Redman grupları Hot and Anxious adıyla iki kayıt yapıyorlar. Bu ilk üç yorumda sadece A bölümü ve çeşitli sololar var. 1955'de Mills' Blue Rhythm Band adlı topluluk Rhythm in Harlem adıyla bir 78'lik yapıyor. Bunu NPR 30-40 saniye bir süre ile çaldı, çok ilginç ve A-B bölümlerini içeriyor. Yıl 1938 ve Edgar Hayes siyahi big band'de tenor sax çalan Joe Garland, her halde bu eski kayıtları dinleyerek hazırlamış olduğu ve In the Mood adını verdiği aranjmanı şefine gösteriyor. Hayes parçayı beğeniyor ve plak yapıyorlar. Ünlü intro ilk kez bu kayıtta yer alıyor ve NPR 5-10 saniye bu plağı çaldı. Sanıyorum, 78'liğin iki yüzüne birden basılan bu parça fazla tutulmadığı için Garland, yapıtını beyaz şeflere satma işine girişiyor ve ilk kez Artie Shaw'a gidiyor. Shaw parçayı beğeniyor, satın alıyor ancak plak yapmıyorlar. Koleksiyonlarda 15 Aralık 1938 gecesinden gelen bir canlı kayıt var. NPR bir süre bu kaydı yayınladı. Aynı kayıt bende de var ve bu parçayı yazmadan önce dinledim. Shaw nedense Garland'ın o çok ilginç intro'sunu ve tüm parçayı oldukça yavaş bir tempoda çalıyor, treompet, tenor-sax ve klarinet soloları vasat ve bölümler arasında birçok fuzuli cümleler var. Kısaca, ne dans etmek için ne de dinlemek için ilginç bir yorum.

Mood Miller'a büyük ün sağladığı gibi çok da para getirdi. Başta o olmak üzere, besteci Joe Garland, söz yazarı Andy Razaff, orkestra müzisyenleri In The Mood sayesinde refah içinde yaşadılar.

Şans Denemesi

Garland beklediği ilgiyi bulamadığı için şansını bir de Miller ile denemek istiyor. 1939 yazı ve Miller orkestrası bir yazlık gazinoda çalıyor. Tanner o günü çok iyi hatırlıyor. Miller 6 dakikalık aranjmanının yarısını, fuzuli cümleleri kesip atıyor, bir iki ek yapıyor. Birkaç gece gençlere çalıyorlar ve büyük bir ilgi ile karşılaşıyorlar. Bunun üzerine orkestra 1.8.1939 günü RCA Victor stüdyosunda, sadece bir çalış (take) ile parçayı plağa alıyor. O günkü Miller kadrosu 5 sax, 3'er trompet ve trombon ve 4 ritim. Bu ilk baskı 78'in üzerinde, etiketinde besteci olarak Joe Garland'ın adı var. Sonraları, Andy Razaff adlı müzisyen parça için sözcükler yazdığından sonraki baskılarda onun adı da geçiyor.

Daha önce de belirttiğim gibi, Garland Hayes'i terkedip Louis Armstrong big band'e katıldığında Mood onlarca da çalınıyor ve son yıllarda bir kayıt CD formatında müzik severlere sunuldu, bunu henüz dinleyemedim, nasıl olduğunu bilmiyorum.

Miller müzisyenleri tenor'cular Tex Beneke ve Al Klink yıllar sonraki konuşmalarında bu parçadaki sololarını berbat bulduklarını söylediler. Gerçekten bugün arşivlerde bulunan onlarca değişik kayıtta tenor saksofon düetinde güzel cümleler yoktur. Gene de en iyisi 78 kaydındaki sololardır. Bu kayıttaki trompet solosunu Clide Hurley yapıyor ve Taner bu kadar kısa bir solonun ancak bu biçimde yapılabileceğini söyleyip arkadaşını savunuyor ama bence daha güzel olabilirdi. Nitekim 1941'de orkestraya katılan Billy May çok daha cazip sololar yaptı.

Türk müzik severler ve Mood

Türk müzik severler bu Mood'u ve Miller'ı ilk kez 1943 sinema sezonunda gösterime giren Beyaz Senfoni filminde tanıdılar ve dinlediler. O zaman anladık ki, Miller'ı Mood ile özdeşleştiren husus sadece müzik değil, bir o kadar da şov var. İlk bölümlerde şov yok, tabii tenor saksofon düeti ayakta ve öne çıkılarak yapılıyor. Ama Billy May ayağa kalkıp solosuna başlayınca şov da başlıyor. Miller ayakta, diğer üç trombon oturdukları yerde, aletlerinin ucundan tutarak trombonlarını havaya fırlatıyorlar. Bu gösteriyi dikkatle yaparsınız, trombonun arka kısmı sürgü oluğu içinde yukarı çıkar ve kendiliğinden aşağı iner. Fazla güç kullanırsanız aletinizin yarısı uçar gider... Miller orkestraları bu şovu yüzlerce kez yapmıştır. Herhangi bir kaza olduğunu duymadım. Bizzat seyredip dinlediğim Miller Hayalet Orkestralarında müzisyenler bu şovu çekinerek, çok dikkatle yaparlardı. Bu biter, sax bölümü sağa sola dönerek D bölümünü çalarlar, ayakta. Aynı zamanda trombon bölümü de gene ayakta sürgülerini değişik yönlere tutarak katkıda bulunurlar. Kreşendo bölümündeki şov en iyisidir. Tüm horn müzisyenleri ayakta aletlerini yavaş yavaş, aynı hizada yukarıya kaldırarak muhteşem bir final sergilerler.

O yıllarda Ankara radyosundan Nihat Esengin Dans Orkestrasını dinlerdik. Günün sevilen dans ve jazz parçalarını çalarlardı. Mood'u hiç çalmadılar, kadroları (9-10 kişi) müsait değildi. Gene o yıllarda çok sevilen Arto Haçaturyan yönetimindeki Swing Amatör Orkestrasının da, kadroları uygun olduğu halde, Mood'u çaldıklarını sanmıyorum.

Bu filmi ve ertesi yıl seyrettiğimiz Caz Yıldızları filmini gördükten sonra In The Mood plağının Türkiye'ye gelmesini bekler olduk ve tam 10 yıl bekledik. 1949 yazında Sahibinin Sesi şirketi plağın kalıbını ithal etti ve baskısını yaparak piyasaya sürdü.

Glenn Miller Army Air Force Band 1944 yazında Londra'ya gelip konserlerine başladığında en çok çaldıkları parçalardan biri bu idi. Bazı müzik eleştirmenleri gösteri bölümlerini pek beğenmediklerini yazdıklarında Miller hiç aldırmadı. Onu ilgilendiren şey, parça biter bitmez patlayan alkış ve ıslık sesleri idi. Bu arada, gene aynı yaz, BBC Radyosu program aralarındaki saniyelik, bazen dakikalık boşlukları hazırda beklettikleri 1939 stüdyo kaydını çalmakla doldururdu.

Glenn Miller Story

Yıllar geçti, 1954'de "Glenn Miller Story" filmi yapıldı, ki bir sahnede bütün şovları ile Mood da yer almıştı (trombon fırlatma şovu yoktu galiba). Bu film bütün dünyada ilgi ile karşılanınca, RCA Victor şirketi Miller hayranlarının yıllar süren isteklerini nihayet yerine getirdi ve Miller askeri orkestrasının Amerika'daki radyo programlarından alınan birçok parçayı 5 LP'lik muhteşem bir albümle yayınladı. Bu albümdeki parçaların seçilmesi görevi Miller'ın arkadaşı ve Big Band uzmanı yazar George T.Simon'a verilmişti. Simon anılarında günlerce teypleri dinleyip hayatının en güzel zamanını geçirdiğini yazmıştır. Ve Simon onlarca değişik Mood arasından, kayda alınmış en güzel versiyonu bulup, çıkardı ve bizlere armağan etti. Sanıyorum 1943 sonlarından ve canlı bir radyo programından alınan parçada tenor saksofon düetini Peanuts Hucko ve Jack Ferrier yapıyorlar. Beneke ve Klink bu soloları dinlediklerinde, neden yıllarca bu kadar güzel cümleler kuramadıklarını düşünüp üzülmüşlerdir herhalde. Trompet solosu Zeke Zarchey'den geliyor ve kayda geçmiş en güzel solo. Orkestra daha ateşli, ritim daha coşkulu, her yanı ile 1939 kaydından kat kat üstün ve sonda ıslıklar, ıslıklar...

1954'de "Glenn Miller Story" filmi yapıldı, ki bir sahnede bütün şovları ile Mood da yer almıştı.

Gene bu yıllarda kurulan Miller taklidi orkestraların en iyisine sahip, Beyaz Senfoni filminde trompet bölümünde gördüğümüz Ray Anhtony'nin kendi topluluğu ile yaptığı, Billy May düzenlemesi In The Mood çok değişik, modern bir yorum. Sadece değişik tonda A bölümünü dinliyoruz, Ray'den surdinli trompet solosu var, gerisi May'in şahane rifleri.

Türk müzik severler Mood'un bir swing parçası olduğu bilincinde olarak İstanbul'da konserler veren orkestralardan bu parçayı çalmalarını istediklerine şahit oldum. Mesela Dizzy Gillespie ve Milikin'in Üniversite orkestralarından Mood çalmaları istenmedi. Ancak 15 yıl kadar önce İstanbul'a gelen tanınmamış, şefinin adını bile unuttuğum ama birinci sınıf bir İngiliz orkestrasının swing müziğine yatkın olduğunu düşünen bazı dinleyiciler "In The Mood!" diye bağırınca, şefin "we don't play in the Nude" cevabı verdiğini anımsıyorum. Ancak bu esprinin arkasından bir başka Miller hit'i American Patrol'u çalmışlardı.

Bir başka espriyi iki yıl önce ölen Tex Beneke yapardı. 1974 yazı idi sanıyorum, bir konserinde ilk seti bitirmezden önce şöyle bir anons yaptı; "Şimdi çalacağımız parça repertuarımıza son günlerde katıldı. Çocuklar günlerdir prova yapıyor. Umarım başarılı oluruz ve sizler de bu yeni yapıtımızı beğenirsiniz". Arkasından tenorunu eline aldı ve diğer beş sax ile birlikte introyu çalmaya başladılar. Sinema salonu alkıştan, ıslıktan ve big band sesinden yıkılıyordu.

İstanbul'dan yayın yapan Radyo 92.3, bir jazz ve şiir programında sinyal müziği olarak bu 1939 kaydı 78'i çalıyordu. Tabii teknik gelişmelerle donatılmış CD'den geliyordu müzik. Ama bu programda swing müziğine yer verilmediği gibi jazz'ın o döneminden de söz edilmiyordu. Halbuki özellikle Miller'ın Mood'u swing dönemi ürünüdür ve o günleri 1935-1945 arasını anımsatır. Belki bu yüzden bir süre sonra bu parçayı çalmaz oldular, doğruyu yaptılar. Arasıra dinlediğim bu programda bu kez Miller'ın Moonlight Serenade'ını duyuyorum ki bu da pek uygun seçim sayılmaz. Miller ve müziği sırılsıklam bir nostalji müziğidir.

Zagreb'den yayın yapan Hırvat Radyodu da haftalık Swing Time programına, In The Mood ile başlıyor. Ama bu çok değişik, modern bir yorum, bir Avrupa orkestrası olabilir. Şefin bağırması ve davul solo ile başlıyor, ünlü intro A ve B bölümleri var.

Miller Londra'da iken yüksek rütbeli bir subay ona "Her gece bu In The Mood'u çalmaktan bıkmadınız mı?" sorusunu sormuştu. Miller'ın cevabı şu anlamda olmuştu; "Umarım In The Mood'un bana sağladığı şeyleri size de sağlayabilecek bir eseriniz olur".

Mood Miller'a büyük ün sağladığı gibi çok da para getirdi. Başta o olmak üzere, besteci Joe Garland, söz yazarı Andy Razaff, orkestra müzisyenleri In The Mood sayesinde refah içinde yaşadılar. Bildiğime göre, 50 yıl süre ile telif ücreti ödeniyor. O halde 1939 kaydı için 1989'a ve 1943 kaydı için de 1993'e kadar Miller müzisyenlerine telif ücretleri ödendi. Askeri orkestranın davulcusu ve hayalet orkestranın şeflerinden Ray McKinley, Mood'un her çalınışında kendisine 100 dolar ödendiğini söylemişti ki fena para sayılmaz.

Bu yazıya NPR radyosu ile başladık gene o radyodan işittiğim bir haber ile bitirelim. Glenn Miller'ın 100. doğum yılı 2004'de kutlanacak. Şimdiden bazı etkinlikler planlanıyor. Bu anlamda, Amerika'nın big band'leri ile tanınmış bazı liselerine, üniversitelerine değil başta In The Mood olmak üzere, Miller hit'lerinin orijinal 78'leri ve bunların notaları gönderiliyor. 13-15 yaşlarında kızlı erkekli gençler şimdiden talime başlayacaklar. Bu liselerden birinin jazz konserine gitmiştim, hatırlıyorum nasıl coşku ile çalıyor, çaba sarfediyorlardı. Anlaşılıyor ki, 2004 yılında da, 1944 yazında olduğu gibi dünyada In The Mood fırtınası esecek.

Kamil Özler

Cem Tuncer
cemtuncer@yahoo.com

Merhaba!

Bu sayımızın konuğu değerli müzisyenlerimizden; Kamil Özler.

Bir Duke Ellington parçası olan Desert Caravan kaydının (TRT İstanbul Hafif müzik ve Caz Orkestrası albümünden) solo transcription'una göz atacak olursak solo formu olarak parçanın akorları yerine open solo form tercih edilmiş (solocunun belirli bir mod ya da akor dizisi üzerine istediği uzunlukta çalması) parçanın tonu F minör.

Gitar solosu 4 ölçülük bir akor dizisi üzerine (aslında sadece C min. Pentatonic (C Eb F G Bb) ve F dorian (F G Ab Bb C D Eb) düşünülüp) çalınmış. Çok melodik ve özellikle "F dorian runs" diye belirttiğim cümle ve cümlecikler çok enerjik, müzikal, arka arkaya gelince solonun yükselmesini sağlıyor. Solo'ya grafik olarak baktığımızda ilk 16 ölçü C min pent. Bir motif üzerine kurulu, daha sakin, nota değeri olarak daha yavaş notalarla çalınmış, ikinci 16 ölçü ise buna kontrast olarak daha seri, 8'lik notalarla uzun cümlelerden oluşuyor. Bu run'lar dorian phraseleri olup 12 tondan çalışıp cebinize atabileceğiniz çok değerli şeyler. Siz de sololarınızda kendinize göre yorumlayarak bu malzemeden istifade edebilirsiniz.

Hepinize iyi çalışmalar.

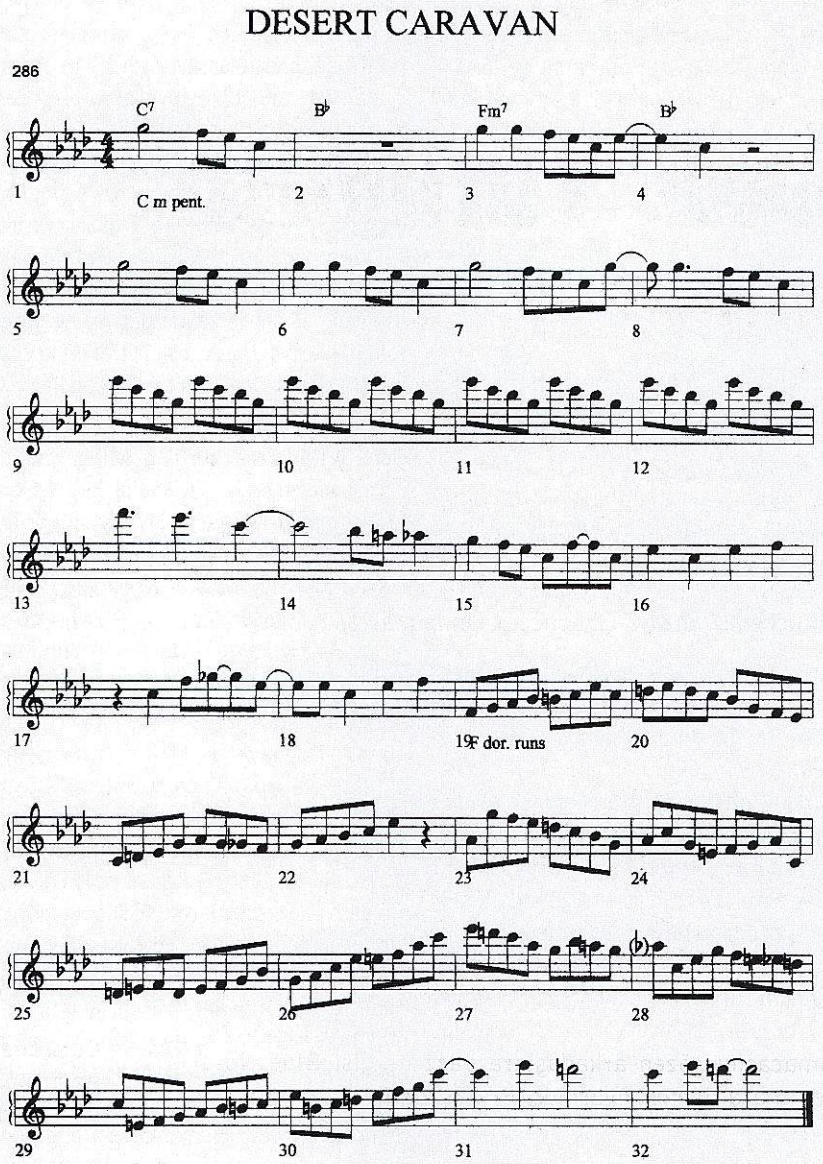

KAMİL ÖZLER (gitar)

1955'te doğdu. Antonio Domestic ile gitar çalıştı. İstanbul Devlet Konservatuarı'ndan mezun olduktan sonra Süheyl Demirci ve Ümit Aksu Orkestraları'nda kompositör olarak yer aldı. Halen TRT Caz Orkestrası'nda kompozitör ve gitarist olarak yer almakta İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde gitar, aranjman ve Büyük Orkestra Kompozisyonları dersleri vermektedir.

"Coltrane" Akor Yürüyüşü

Çağlayan Yıldız
caglayanyildiz@hotmail.com

Evet efendim, yukarıdaki uyarı her yazımda olacak; her sigara paketinde de var uyarı, "sağlığa zararlı" falan diye, içenler zat

UYARI: CSE (Caz Standartları Enstitüsü)'nün yayınladığı bildiriye göre, kuru kuruya teori bilmek, teoriyi enstrümanında uygulamamak, ve en önemlisi DUYMAMAK; çalışta ve yazışta kuruluğa, gereksiz entellektüel tınlamaya ve kafa karışıklığına neden olabilmektedir. Bu yan etkilerin önlenebilmesi için, teoride öğrenilen herşeyin mutlaka çalınması, -sesiniz çok kötü olsa bile- söylenmesi ve ne yapılıp edilip DUYULMASI gerekmektedir. Ya da bu teori meselesi temelli pas geçilerek, caz tarihinin her döneminde mümkün olduğu üzere, müzik sadece kayıtlardan dinlenerek/ çalınarak/ (çevrede varsa eğer) ustalardan doğrudan öğrenerek halledilmelidir. Aksi takdirde ileri dönemde ortaya çıkabilecek komplikasyonlardan kurumumuz sorumlu değildir.

Yazıma, tabi ki geçen yazımdaki bir basım hatasını düzelterek başlamak istiyorum. Aslında yazı küçük bir bulmacaya dönüşerek daha da eğlenceli hale gelmiş. Şöyle ki, ilk başta basılı olması gereken notalar en sona basılmış ve dolayısıyla da tüm nota örnekleri olmaları gereken yerin bir üstüne kaymış. (Aslında bu hata Cem Tuncer'in yazısında da vardı, demek ki notaların yerlerini değiştiren bir virüs falan girdi yayınevinin bilgisayarına.) Neyse bu "şaşı bak, pentatonikleri anla" bulmacasını çözen arkadaşlara Jazz dergisi Blue Note'da masa donattırıyormuş bir akşamlığına.

Tipik girişimizi yaptıktan sonra, eğlendirmek kadar, bir nebze olsun öğretmek amacı da gütmesi gereken yazımıza başlayalım. Konu, John Coltrane'in 1959'da "Giant Steps" albümündeki "Countdown" ve "Giant Steps" adlı parçaları ile caz diline kazandırdığı "Coltrane Akor Yürüyüşü" yani "Coltrane Changes". Bu akor yürüyüşü caz armonisinde bir devrim olarak ses getirdi. Ancak, aslında Coltrane bu dönemde Slonimsky'nin "Thesaurus of Scales" adlı kitabını kaynak olarak kullanıyordu. Ve de bu kitabın daha ilk bölümleri 1oktavın ve 2 oktavın eşit bölünmesi ile ilgilidir. Özetle Coltrane'in yaptığı oktav'ın 3'e bölünmesi prensibini caz armonisinin temel taşı olan II-V-I kadansının genişletilmesi için kullanmasıdır. Üstte normal C majör tonalitesinde II-V-I kadansını, altta Coltrane kadansını görüyoruz:

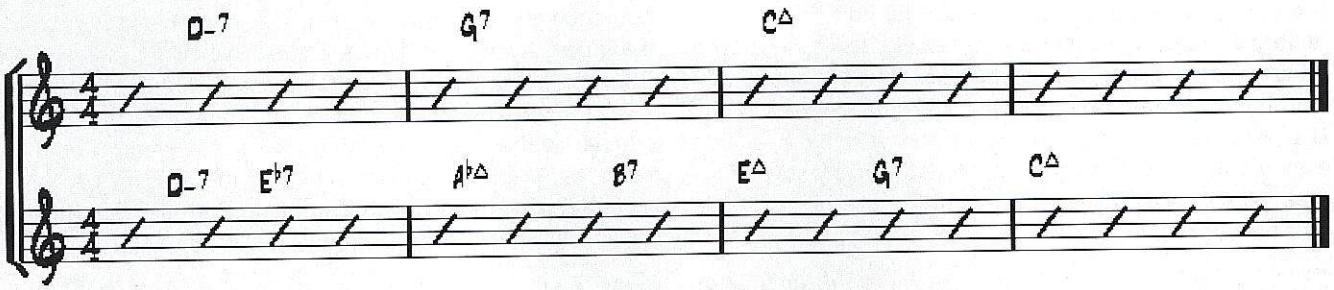

Bir oktavı üçe böldüğümüzde, sonuç "majör 3"lü çıkar (12/3=4, 4 yarım ses= majör 3'lü). Do'dan başlayan bir oktavı üçe böldüğümüzde= C, E ve Ab . Coltrane orijinal D-7 akorundan sonra Ab'e gidebilmek için onun dominantı olan Eb7'yi ve E'ye gidebilmek için de B7'yi,en sonunda da asıl tonal merkez olan C'ye gidebilmek için G7'yi kullanıyor. Durum bu kadar basit. Durum bu kadar basit, ama çalması hiç de o kadar basit değil. Hele Coltrane'in çaldığı tempolarda (Countdown'un metronomu 340 civarında).

Countdown aslında Miles Davis'in "Tune Up" adlı parçasının modifikasyonu. (Coltrane görünümlü Miles parçası yani, Şahin görünümlü Doğan dizaynı.) "Tune Up" tabi ki Coltrane akor yürüyüşü için ideal bir ortam, çünkü sırasıyla D,C ve Bb tonlarında 3 tane 4 ölçülük II-V-I cümlesinden ve sonunda da (kontrast amacı güden) 4 ölçülük bir kuyruktan oluşan 16 ölçülük bir parça. Coltrane de ilk 12 ölçüyü yeniden armonize edip, kuyruğu olduğu gibi bırakıyor.

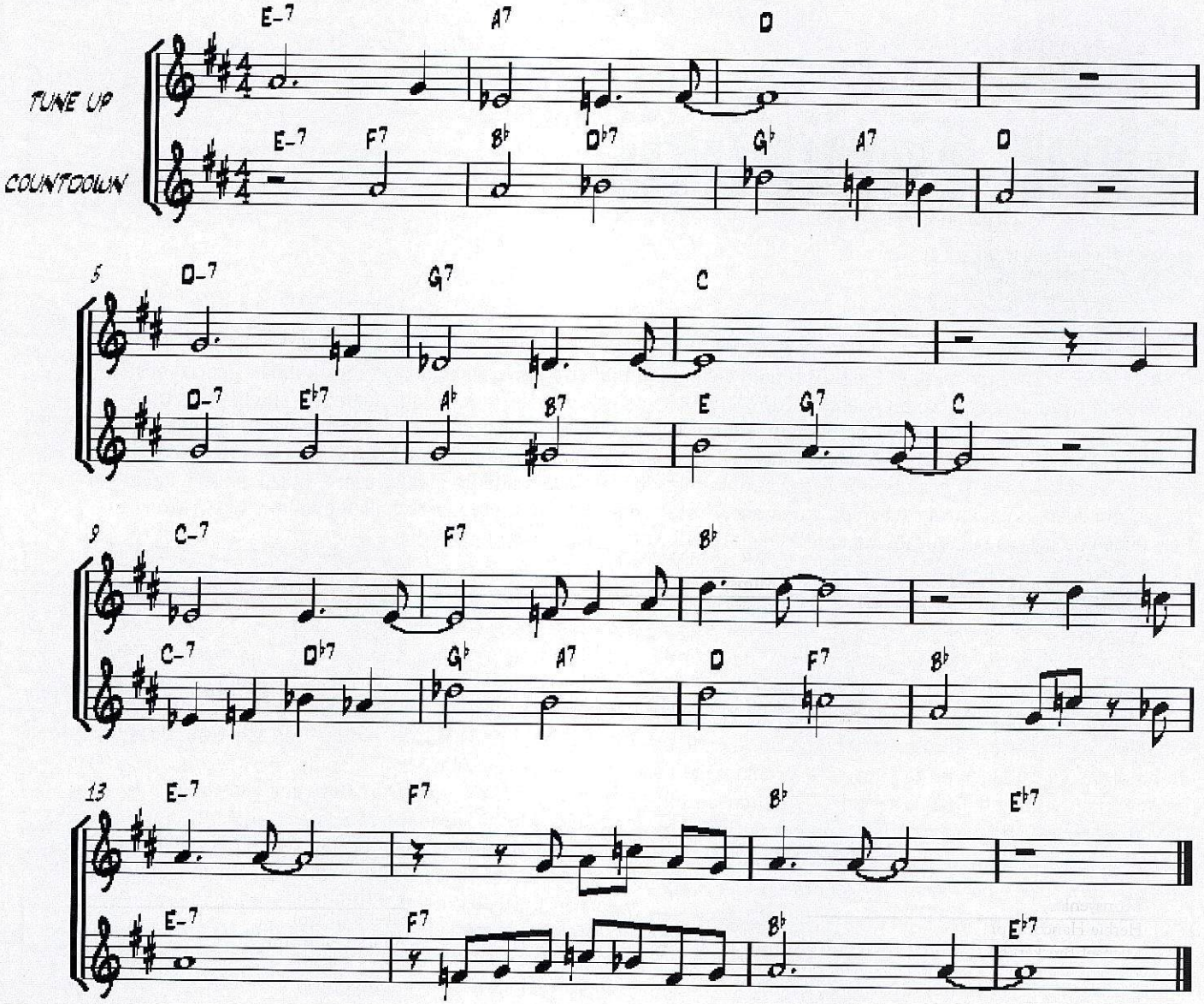

Melodi ise aslında bir şaka gibi. Aslında "Tune Up" melodisine oldukça sadık kalıp, temel ritmik varyasyon tekniklerini kullanıyor ve yeni armoniye uyması için melodide değişiklikler yapıyor (Şahin/Doğan). "Tune Up"ın mimari yapısına da sadık kalıyor: ilk 8 ölçüde 4'er ölçülük bir "sekans", kontrast ve hareket sağlamak için 4 ölçülük yeni bir cümle ve de son 4 ölçüde ona bir yanıt.

Armoni, "Tune Up"da 3, "Countdown"da 4'üncü ölçüde toniğe çözüldüğü için orijinal melodinin ritmini 2. ölçüden başlayarak genişletiyor (augmentation), melodinin aralıklarının çevrimini alıyor (inversion) ve armoniye uydurmakiçin modifiye ediyor. Aralık ilişkilerine baktığımızda ise:

Tune Up: M2 aşağı, M3 aşağı, m2 yukarı, M2 yukarı

Countdown: m2 yukarı, m3 yukarı, m2 aşağı, M2 aşağı (ve toniğe çözülmek için artı olarak bir m2 aşağı daha)

9. ölçüde başlayan cümleler grafik olarak aşağı yukarı aynılar. Ayrıca Eb'den başlıyorlar ve en tiz sesleri D. Coltrane kendi armonisi daha hareketli olduğu için daha fazla nota eklemek durumda tabi ki, ve de genel grafikte daha fazla dalgalanma var. Ayrıca "Countdown"ın 9. ölçüsündeki cümle, "Tune Up"ın 14. ölçüsündeki fikrin ritmik olarak genişletilmesi (augmentation) ve konturunun armoniye uygulanması.

Son 4 ölçü ise neredeyse tamamen aynı. Coltrane yalnızca ritmik genişletme ve kaydırmalar yapıyor ve (muhtemelen telif hakları yasası yüzünden) 2-3 notayı değiştiriyor.

İşte kompozisyon kaportacılığı da böyle bir şey. Sonuçta Bursa'da kaplum-Volkswagen'den limuzin yapan bir milletin evlatları olarak sizler neler yapabilirsiniz kimbilir? Oktavı kaçlara bölüp ne akor yürüyüşleri yaratırsınız? Neyse, verdiğim bu gazdan ben de yararlanıp hızla uzaklaşıyorum olay yerinden.

ULUSLARARASI KULLANILAN KISALTMALAR

acc	akordiyon	**el** db	elektrik double-bas	picc	piccolo
afl	alto flüt	eh	english horn	prg	programming
arr	aranjör	elb	elektrik bas	**r**	reeds
as	alto saksofon	elg	elektrik gitar	**sax**	saksofon
b	bas	elp	elektrik piyano	si	sitar
bar	bariton saksofon	els	elektrik sitar	sou	sousaphone
bcl	bas klarinet	eu	euphonium	ss	soprano saksofon
bfl	bas flüt	**fl**	flüt	str	strings
bgo	bongo	flh	flügel horn	synth	synthesizer
bjo	banjo	frh	french horn	**ta**	tabla
btb	bas trombon	**g**	gitar	tam	tambourine
bs	bassoon	**h**	horn	tb	trombon
c	kornet	har	harpsichord	timb	timbales
cb	kontrabas	hca	harmonika	tp	trompet
cbs	kontrabassoon	ho	hammond org	ts	tenor saksofon
cel	keleste	hp	harp	**tu**	tuba
cga	konga	keyb	keyboards	**v**	violin
cl	klarinet	**m**an	mandolin	va	viola
clav	klavinet	mell	mellafon	vb	vibrafon
co	kougar	mrb	marimba	vc	cello
comp	kompözitör	**o**	obua	vo	vokal
cond	kondaktör	orch	orkestra	vtb	valve trombon
cy	simbal	org	org	**w**bd	washboard
d	davul	**p**	piyano	wdwd	woodwinds
dir	direktör	perc	perküsyon	**x**yl	xylophone

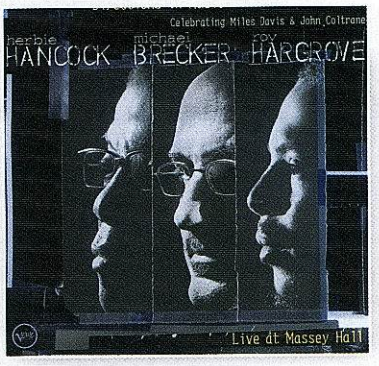

Hancock&Brecker&Hargrove
Celebrating Miles Davis & John Coltrane
Verve 589654-2 (2002)

Müzisyenler
Herbie Hancock (p)
Michael Brecker (ts)
Roy Hargrove (tp)
John Patitucci (b)
Brian Blade (d)

10 Temmuz Çarşamba gecesi İstanbul Jazz Festivali'nde Açıkhava izleyicilerinin tanık olacağı en önemli konserlerden biri olan Miles Davis ve John Coltrane'i anma gecesi olacak. İşte bu geceye vesile olan albüm, bu albüm. Dergiyi okuduğunuzda piyasada olamayacak ama konseri unutamayanlar zaten çıkar çıkmaz alacaklar diye düşünüyoruz. Proje ile ilgili detaylı yazı Berke Özcan'ın kaleminden 72. sayfamızda!

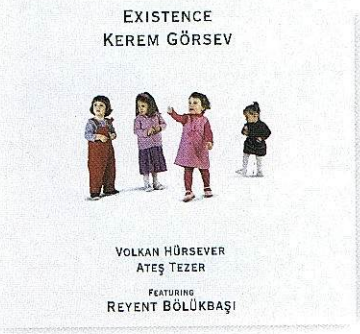

Kerem Görsev
Existence
DMC 050800 (2002)

Müzisyenler
Kerem Görsev (g)
Volkan Hürsever (b)
Ateş Tezer (d)
Reyent Bölükbaşı (cello)

Albümle ilgili geniş röportaj dergimizin bu sayısında yer alıyor.

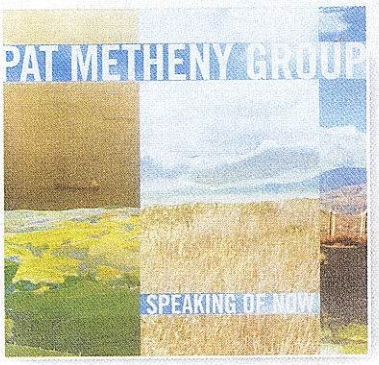

Pat Metheny Group
Speaking of Now
Warner Bros. 48025-2 (2002)

Müzisyenler
Pat Metheny (g)
Lyle Mays (p, keyb)
Steve Rodby (b)
Richard Bona (vo, perc)
Cuong Vu (tp, vo)
Antonio Sanchez (d)

Pat Metheny, kendine esas uluslararası ün sağlayan projesi Pat Metheny Group'la bu albümde tekrar dinleyicilerine ulaşıyor. Eski arkadaşı Lyle Mays ile yine alışılmış Pat Metheny Group sound'unu yepyeni bestelerle duyuruyor. Aksak ritimler, synthesyzer eşlikleri, vurmalılar ve Pat Metheny'nin elektrik gitarı zaten beklediğimiz, keyifli müzikal ögeler. Ayrıca gruba yeni katılan trompetçi Cuong Vu ve vokalist Richard Bona kendi müzikaliteleriyle birlikte sound'a yeni renkler katmışlar.

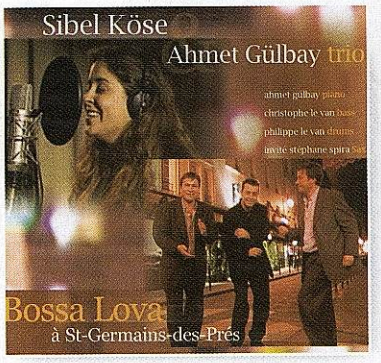

Sibel Köse & Ahmet Gülbay Trio
Bossa Lova
Estela 16 (2002)

Müzisyenler
Sibel Köse (vo)
Ahmet Gülbay (p)
Christoph le Van (b)
Philippe le Van (d)

Türkiye'nin yetiştirdiği en önemli jazz vokalistlerinden biri olan Sibel Köse olağanüstü sesini, çok sağlam bir Parisli piyano trioyla, özellikle kendisinin çok üstün olduğu standartlardan oluşan bir albümle sunuyor. Uzun süredir Sibel Köse'yi takip eden jazz severler böyle bir albümü bekliyorlardı. Ahmet Gülbay'ın armonileri ve ikiz olan basçı ve davulcunun birbiriyle içiçe ritmik anlayışları bu albümü çok keyifli yapıyor. Albümde konuk sanatçı olarak Stephane Spira (s) yer alıyor. Albüme ahmet.gulbay@free.fr'den ulaşabilirsiniz.

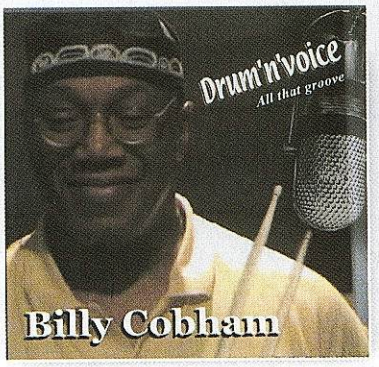

Billy Cobham
Drum'n'voice
Sony, 5052642 (2001)
Müzisyenler
Billy Cobham (d)
Michael Brecker (ts)
Randy Brecker (tp)
Eddie Gomez (b)
Rossana Nicolisi (b)

Jazz-fusion'un önemli davulcularından Billy Cobham'ın stüdyo kaydı olan bu çalışma İtalyan firma Just Groove'dan piyasaya çıktı. Albümde hem yapımcı hem de konuk olarak yer alan İtalyan Lino (g) ve Pino Nicolosi (p, Ham.B.3, keyb) kardeşlerin katkıları çok fazla. Parçalar ağırlıklı olarak Cobham ve Nicolosi ortak çalışması. Bu yıl İstanbul Jazz Festivaline "Art of Five" projesi ile katılacak olan sanatçının konserini izleyecek olan müzik severlere bir referans olabilir.

Cassandra Wilson
Belly of the Sun
Blue Note 35072 20 (2002)
Müzisyenler
Cassandra Wilson (vo)
Marvin Sewell (g)
Kevin Breit (g)
Marc Peterson (b)
Cyro Baptista (perc)
Jeffrey Haynes (perc)
Xavyon Jamison (d)

Jazz vokalinin günümüzdeki en önemli isimlerinden biri olan Cassandra Wilson her albümünde yeni müzikal arayışlar peşinde. Jazz'dan daha çok akustik folk sound'unu yakaladığı bu albümünde, seçilen parçalar da bu müzikal konsepte uygun.

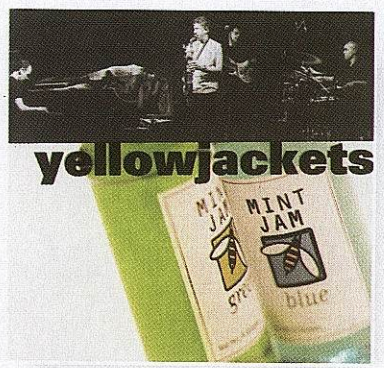

Yellowjackets
Mint Jam
HeadsUp 3065 (2002)
Müzisyenler
Bob Mintzer (ts)
Russell Ferrante (p)
Jimmy Haslip (b)
Marcus Baylor (d)
20 yıldır müzik yapan Yellowjackets, birlikte kaydettikleri 15 albüm, pekçok adaylık ve 2 Grammy ödülü sahibi. Mint Jam ise 2001 Temmuz'unda Los Angeles'da The Mint'de canlı kaydettikleri ama piyasaya çıkışı 2002 Mart'ını bulan, enerji dolu bir çalışma. 2 CD'den oluşan bu çalışmada toplam 12 parça yer alıyor.

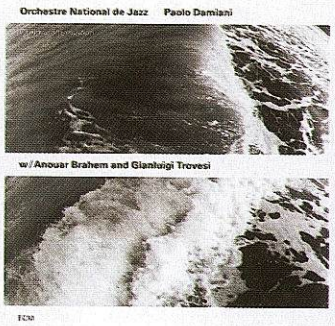

Orchestra National de Jazz
Charmediteraneen
ECM 018 493-2 (2002)
Müzisyenler
Paolo Damiani (cello), François Jeanneau (ss)
Thomas de Pourquery (ss, as, ts)
Jean Marc Larche (ss, as, bs)
Mederic Collignon (tp, flgh)
Alain Vankenhove (tp, flgh)
Gianluca Petrella (tb)
Didier Havet (sou), Regis Huby (vi)
Olivier Benoit (g), Paul Rogers (b)
Christophe Marguet (d)

Anouar Brahem (ud) ve Gianluigi Trovesi (clt, as) konuk olduğu bu albüm Fransız big band'inin ilk ECM kaydı. 1986'da Fransız Kültür Bakanlığının katkısıyla kurulan orkestra'da tanınmış pekçok (Quincy Jones, Gil Evans, Carla Bley, Johnny Griffin, Maria Schneider gibi) konuk da yer almış. Tunuslu ud ustası Anouar Brahem ve İtalyan nefesli ustası Gianluigi Trovesi Akdeniz ritim ve emprovizasyonlarına bolca yer verilen kayıt, canlı yapılmış. Brahem'in varlığıyla Arab modları, Trovesi'nin varlığıyla da Monteverdi ve tabiki jazz big band'i geleneğinin de varlığıyla inanılmaz bir birliktelik İtalyan çellist ve şef Paul Damiani'nin de katkılarıyla çok keyifli oluyor.

Kenny Garrett
Happy People
Warner Bros. 47754-2 (2002)
Müzisyenler
Kenny Garrett (as, ss)
Vernell Brown (p)
Charnett Moffett (b)
Chris Dave d)

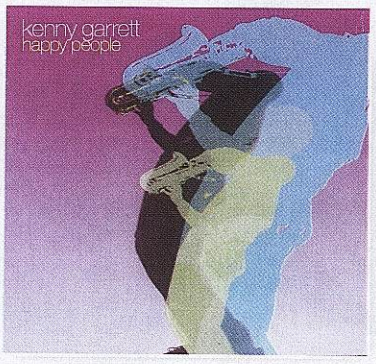

Kenny Garrett'in bir önceki albümü Songbook'un (1997) devamı niteliğinde, 7. stüdyo kaydı, yepyeni bir çalışma Happy People. Marcus Miller ve Bobby Hutcherson ise konuklar. Vokalist Jean Norris ise 2 parçada yer alıyor. Albümde toplam 11 parçaya yer verilmiş. Biri hariç hepsi Garrett bestesi.

Steve Tibbets
A Man About A Horse
ECM 017068-2 (2002)
Müzisyenler
Steve Tibbets (g, perc), Marc Anderson (perc)
Marcus Wise (perc), Jim Anton (b)

Minnesotalı gitarist'in 8 yıldan aradan sonra ECM'den yaptığı ilk çalışma A Man About A Horse. Jazz kategorisinden çok "jazz ötesi" kapsamına girecek bir çalışma. Gitar severleri mutlu edebilir, zira sanatçı bol gitar effectli, MIDI olanaklı, sampling ve programming kullanarak geniş sesler elde etmiş. Musician dergisi albüm için "geniş gotik-empresyonist folk-jazz" tanımı kullanıyor.

Philip Bailey
Soul On Jazz
Heads Up 3068 (2002)
Müzisyenler
Philip Bailey (vo)
Ronnie Cuber (bs)
Myron McKinley (p)
Alan Borroughs (g)
Ira Coleman (b)
David Dyson (b)
Billy Kilson (d)
Don Alias (perc)

Earth Wind & Fire'ın kurucu ve vokalistlerinden Philip Bailey bu kez kendi adına yaptığı albümle müzik severlerin karşısında. Çalışmayı kategorize edersek şunların hepsini saymamız gerekecek; R&B, soul, jazz, funk ve diğerleri. Albümde yer alan yukarıda saydığımız isimler haricindeki müzisyenler ise; Scott Kinsey (keyb), Mike "Dino" Campbell (g), John Hart (g), Lou Marini (as), Bob Belden (s, arr).

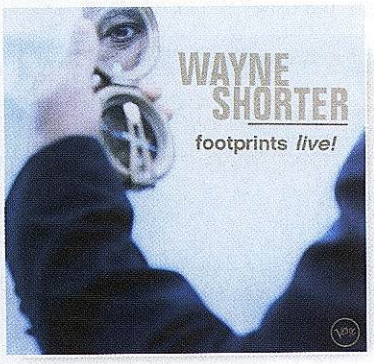

Wayne Shorter
Footprints Live!
Verve 589679-2 (2002)
Müzisyenler
Wayne Shorter (ts)
Danilo Perez (p)
John Patitucci (b)
Brian Blade (d)
Geçen yıl İstanbul Jazz Festivali'nin Açıkhava sahnesinin en önemli konserlerinden birini veren Wayne Shorter bu kez Footprints projesiyle dünya festivallerini dolaşıyor. Bize bu projeyi gelemiyor ama albümü tam zamanında, festival vakti elimize geçti işte!

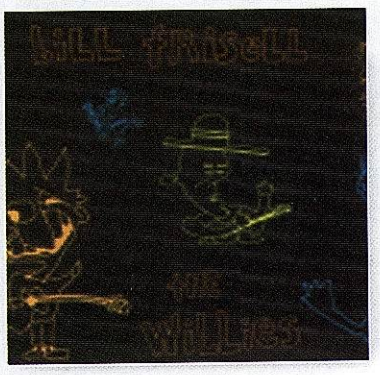

Bill Frisell
The Willies
Nonesuch 79652-2 (20029
Müzisyenler
Bill Frisell (g)
Danny Barnes (banjo, g, har, org)
Keith Lowe (b)

Bill Frisell Nashwill'deki çalışması gibi country müziğine çok ilgi duyuyor. Gerek daha alışılagelmiş stilde çaldığı cümlelerinde, gerekse de bu albüm tipindeki çalışmalarında country müziğini bol bol duyuyor ve hissediyoruz. Bu albümde banjosuyla Danny Barnes'ın da katkısı da albümün country konseptini tamamlıyor.

Mercan Dede
Secret Tribe-Nar
Doublemoon 0015 (2002)
Müzisyenler
Arkın Allen (ney)
Scott Russell (per, prog, b)
İzzet Kızıl (darbuka)
Hugh Marsh (vi, b)
Göksel Baktagir (kanun)
Hüsnü Şenlendirici (clt)

Uzun zamandır Kanada'da yaşayan ve birbirlerinden farklı projelerle karşımıza çıkan Arkın Allen (nam-ı diğer Mercan Dede), Farsça'da ateş anlamına gelen, Tasavvufta ve Hint felsefesinde bereket sembolü olan Nar adlı son çalışmasıyla bu kez karşımızda. Müzisyenliğinin yanısıra DJ kimliğini de müziğinde ustaca kullanan sanatçı özellikel Doğu müziği ve elektronik müzikler üzerine yaptığı çalışmalarla öne çıkıyor. Türünden hoşlananlara öneriyoruz.

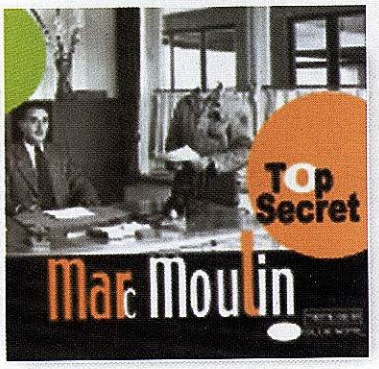

Marc Moulin
Top Secret
Blue Note 5341292 (2001)
Müzisyenler
Bert Joris (tp)
Philip Catherine (g)
Christa (vo)

Smooth jazz severlerin hoşlanacağı, çok iyi müzisyenlerle kotarılmış başarılı bir çalışma. Johan Vandendriessche (ts, bs, d), Paul Flush (Ham.org), Bart Moris (flgh), Ron Mael (vo) yukarıda saydığımız müzisyenler haricindeki sanatçılar.

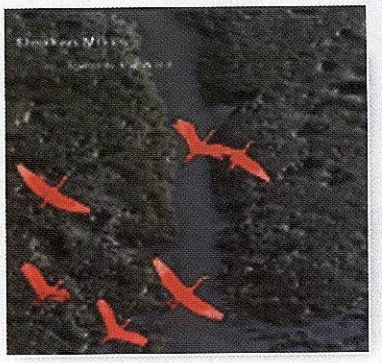

Stephan Micus
Towards the Wind
ECM 159453-24 (2002)
Müzisyenler
Stephan Micus (nefesli, g)

Bavaryalı multi-enstrümantalist Stephan Micus'un 15. ECM çalışması bu çalışma. Duduk (Ermeni nefeslisi), bas duduk, kalimba, çelik telli gitar, 14 telli gitar, shakuhachi (Japon nefeslisi), dondon (Batı Afrika -Gana- "talking drum"ı), sattar (10 telli Batı Çin -Uygur- enstrümanı)'ı kullanan sanatçı üstüste yaptığı kayıtlarla bu ilginç ve hoş çalışmayı başarıyla kotarmış. Kendine "gezgin" adını da uygun gören müzisyenin tatlı, hüzünlü melodileri dinleyeni hemen içine alıveriyor.

Kronos Quartet
Nuevo
Nonesuch 79649-2 (2002)
Müzisyenler
David Harrington (vi)
John Sherba (vi), Hank Dutt (vio)
Jennifer Culp (cello)

San Francisco kökenli Kronos Quartet'in Meksika müziğine yaklaşımını merak eden okurlarımıza öneriyoruz. Kronos Quartet'in kurucularından David Harrington'ın ilginç projesi; üstüste kayıt tekniğiyle, sokak sesleri ve 'loop'larla zenginleştirilen müzik, Mexican organillo'su gibi olağandışı enstrümanlarla şaşırtıcı olmuş. CD'ye 20. yüzyıl Meksika müziğini dünyaya taşıyan, tanıtan bir müzikal rehber olarak da bakabilirsiniz.

Bill Charlap
Sturdust
Blue Note 35985-25 (2002)
Müzisyenler
Bill Charlap (p)
Peter Washington (b)
Kenny Washington (d)

Bill Charlap son dönem adını sıkça duyduğumuz genç piyanistlerden. Bu çalışmasında Hoagy Carmichael'ın bestelerinden oluşan bir repertuar seçmiş. Fakat sadece repertuarla değil, seçtiği ünlü konuk sanatçılarıyla da yorumuna destek sağlamış. Tony Bennett, Shirley Horn, Jim Hall, Franks Wess bu ünlü değerli konuk yorumcular. Bir dinleyip, bir daha dinliyorsunuz.

Lea DeLaria
Play It Cool
Warner Bros. 47993-2 (2001)
Müzisyenler
Lea DeLaria (vo)
Larry Goldings (p)
Brad Mehldau (p)
Larry Grenadier (b)
Gregory Hutchinson (d)

Aslında Amerika'da bir komediyen olarak tanınan ama jazz şarkıcılığını da mükemmel yapan Lea DeLaria, bu çalışmasında ünlü Broadway müzikallerinden ve ünlü bestecilerden seçilmiş 11 parça yorumlamış. Kendisine eşlik eden kadronun da muhteşem desteğiyle ortaya bu çok keyifli çalışma çıkmış. Albümdeki sanatçılar arasında; Gil Goldstein (p), Seamus Blake (ts), Jon Gordon (as), Bob Stewart (tuba), Scott Wendholt (tp) da yer alıyor.

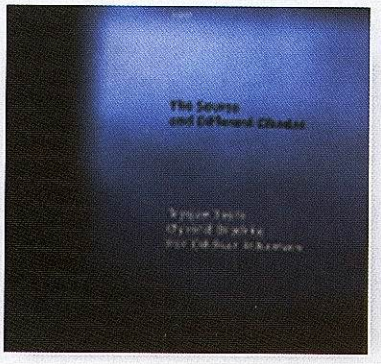

Trygve Seim
The Source
ECM 014432-2
Müzisyenler
Trygve Seim (ts, ss)
Oyvind Brakke (tb)
Per Oddvar Johansen (d)
Arve Henriksen (tp)
Finn Gottormsen (b)
Frode Haltli (acc)

The Source and Different Cikadas, Norveçli saksofoncu Trygve Seim'in lider olarak yaptığı ilk ECM kaydı. Daha önce yaptığı çalışma olan Different Rivers ise 2001'de Alman Eleştirmenlerince Yılın Jazz albümü ödülüne layık görülmüş. Etkilendiği sanatçıların başında Amerika'nın önde gelen sanatçılarından Ornette Coleman, Dewey Redman, Don Cherry ve Bitches Brew sonrası Miles Davis, Norveçli emprovizasyoncudardan da Edward Vesala ve Jan Garbarek olduğunu söylersek sanatçının tarzı hakkında okurlarımız aşağı yukarı bilgi sahibi olurlar diye düşünüyoruz. Ama onun müziğini dinlemeden de farkını anlamak elbette zor olacaktır.

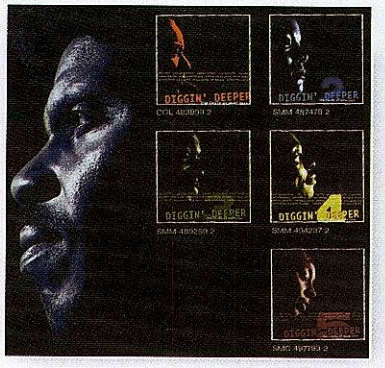

The Roots of Acid Jazz
Diggin Deeper
Sony 503464 2 (2001)

Müzisyenler
Jaco Pastorious (b)
Deodato (keyb)
Freddie Hubbard (tp)

Eric Gale, Johnny Hammond, MFSB, Lolo Schifrin, Idris Muhammad, Earth Wind & Fire ve pek çok sanatçının yer aldığı CD, serinin 6. CD'si. İçinde 14 parça yer alıyor. Koleksiyonculara!

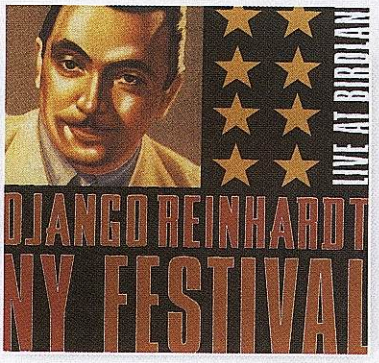

Django Reinhardt
Live at Birdland
Atlantic 83498-2 (2001)
Müzisyenler
Jon Burr (b)
Regina Carter (vi)
Bireli Lagrene (g)

Django Reinhardt'ın akustik gitarla Avrupa jazz'ı ekolünü günümüzde de takip eden çok sayıda (özellikle Avrupalı) müzisyen var. Rosenberg'lerin yeğeni olan Jimmy Rosenberg daha önceleri "Sinti" adlı albümüyle bu anlamda adını jazz dünyasına duyurmuştu. New York'taki Birdland'de bu anlamda Amerikalı Django takipçileri tarafından bir festival düzenleniyor. Bu stilin Amerikalı temsilcisi olan Frank Vignola öncelikle Jimmi Rosenberg ve ayrıca konuk olarak Bireli Lagrene ve kemancı Regina Carter'ın da katkılarıyla Django (ve Grappelli) müziğinin günümüzdeki en enerjik performanslarından birini yapıyorlar. Bu festivalin kaydı olan bu albüm, bu büyük jazz gitaristlerini bir kez daha dinlemek için büyük fırsat. Albümde yer alan müzisyenler; Florin Niculescu (vi), Bucky Pizzarelli (g), Babik Reinhardt (g), Jimmy Rosenberg (g), Frank Vignola (g), Joe Ascione (d), Pete Malinverni (p), Leroy Williams (d).

Jon Balke
Kyanos
ECM 017278-2 (2002)

Müzisyenler

Jon Balke (p, keyb)
Per Jorgensen (tp)
Arve Henriksen (tp)
Morten Halle (s, flt)

Norveçli piyanist, besteci ve aranjör Jon Balke'nin orkestrası Magnetic North Orchestra, İskandinav sanatçılardan oluşuyor. Ayrıca Svante Henryson (cello), Anders Jormin (b), Audun Kleive (d, perc)'da albümde yer alıyorlar. İlk olarak 19 yaşındayken Arild Andersen'in grubunda yer alan sanatçı 1975'de ilk ECM kaydı olan Coulds in my Head'i kaydetti. Nils Petter Molvear'ı da grubunda çaldırarak müzik dünyasına kazandıran kendisidir. Albümün adı olan Kyanos kelimesi Yunanca'da 'mavi' demektir. Kuzey'in mavi'siyle Akdeniz mavi'sinin müzikal buluşması ise bu albümü dinleyen kulaklarda olacaktır.

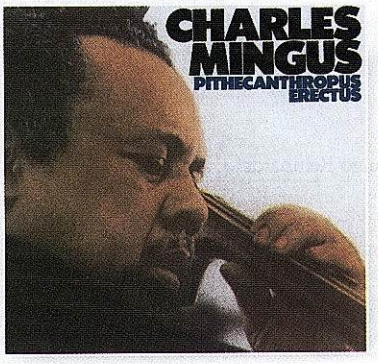

Charles Mingus

Pithecanthropus Erectus
Atlantic 81456-2 (1981)

Müzisyenler

Charles Mingus (b)
Jackie Mclean (as)
J.R.Monterose (ts)
Mal Waldron (p)
Willie Jones (d)

Mingus severlerin çoğunun arşivinde LP formatında olduğunu bildiğimiz bu kayıt şimdi CD olarak piyasada. 1956 yılında New York'da bir stüdyoda kaydedilen albümde Pithecanthropus Erectus, A Foggy Day, Profile of Jackie ve Love Chant adlı parçalar bulunuyor.

Joe Lovano

Viva Caruso
Blue Note 35986-2 (2002)

Müzisyenler

Joe Lovano (ts)
Scott Lee (b)
Ed Schuller (b)
Joey Barron (d)
Bob Meyer (d)

Joe Lovano'nun Viva Caruso'su bir anma albümü aslında. İtalyan kökenli Amerikalı tenor saksofoncu Joe Lovano, İtalyan tenor Caruso'yu anıyor, memleketlisine duyduğu saygı ve sevgisinin göstergesi olarak. Bu da bir gelenek gibidir, tenor saksçılarla vokal tenorlar arasındaki ilişki? Müzik tarihinde pek çok örnek bulunacaktır. En son örnek ise, içinde 12 parçanın yer aldığı Viva Caruso! Lovano'nun Street Band adını verdiği trio'suna, ağaç nefeslilerin orkestrasyonunu yapan Byron Olson yönetimindeki Opera House Ensemble eşlik ediyor.

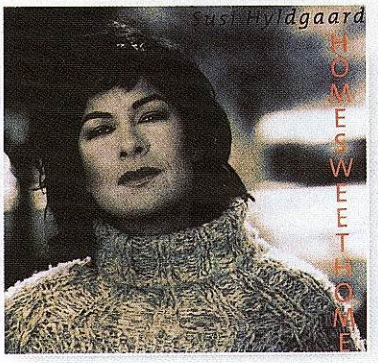

Susi Hyldgaard

Homesweethome
Enja 9140-2 (2002)

Müzisyenler

Susi Hyldgaard (vo)
Johannes Lundberg (b)
Lisbeth Diers (perc, d)
Gunnar Halle (tp)

Danimarkalı sanatçı Susi Hyldgaard bir parça Cassandra Wilson bir parça Joni Mitchell kokuyor. Kanada ve Avrupa'daki turundan sonra eleştirmenler 2002 yılındaki jazz sound'unun neye benzeyeceğinin en güzel örneği olarak kendisini gösterdiler. Bu albümde 15 parça var. Keşke Fransa ve Danimarka'da birlikte düo konserler verdiği NHOP (b) ve Nils Landgren (tb) ile kayıtları da olabilseydi.

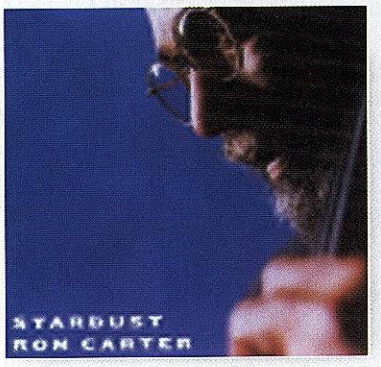

Ron Carter

Stardust
Somethin'else 37813 23 (2001)

Müzisyenler

Ron Carter (b)
Benny Golson (ts)
Joe Locke (vib)
Sir Roland Hanna (p)
Lenny White (d)

Ron Carter bu albümünde daha çok post bop dönemi bestelere yer vermiş, tabii tenor saksofoncu Benny Golson'un varlığı da bu tarz repertuara uygun olmuş. Davulda fusion çalışmalarında tanıdığımız Lenny White'ın varlığı albümü 50'lerden günümüze geniş bir müzikal lezzetle taşımış.

Rachelle Ferrell

Live in Montreux
Blue Note 38564-27 (2002)

Müzisyenler

Rachell Ferrell (vo)

Vokalist Rachell Ferrell'in 1991 ve 1997 yıllarında İsviçre'deki Montreux Jazz Festivalinde vermiş olduğu

JAZZ DİNLEYİCİ OKULU

Türk Jazzı ustalarının eşliğinde, Jazz sanatının özelliklerini öğrenmek isteyenler için Jazz'ın tarihsel gelişim süreci içinde görsel, işitsel örneklerle ve paylaşımlı, etkileşimli bir yöntemle

- JAZZ NASIL DİNLENİR?
- JAZZ'IN YAPISAL FORMLARI
- JAZZ'IN RİTMİK YAPISI
- DOĞAÇLAMA SOLO
- ÜNLÜ DOĞAÇLAMACILAR
- JAZZ USTALARININ KRONOLOJİSİ
- PERİODİK ANLAMDA JAZZ TARİHİNE BAKIŞ
- YORUMLAR

KAYITLAR BAŞLAMIŞTIR
KAYIT VE BİLGİ İÇİN

0532 412 34 67 / 0216 469 09 81 / 0216 469 06 32

NOLU TELEFONLARDAN

ERAY ÇAVDARLI İLE İRTİBATA GEÇEBİLİRLER

ECM'den :rarum serüveni!

Tüm ECM severlerin merakla bekledikleri ":rarum" denen enteresan proje uzun süren hazırlık aşamalarından sonra nihayet Mayıs 2002'de bitti. 1969 yılından bu yana dünya müzik piyasasına kaliteli çalışmalar sunan ECM firması; bu sektör içerisindeki tarz ve duruşundan hiçbir ödün vermeden yoluna devam ediyor. Müzikseverlerin kalbinde her zaman değişik bir yeri olan firmanın kurucusu Manfred Eicher; hiçbir zaman trendler ile ilgilenmediklerini, trendlerin gelip geçtiğini ve bazılarının bir süre sonra sayfayı çevirerek yeni bir trend peşinde olabileceğini söylüyor.

:rarum projesi bundan 12 yıl önce ECM'in "Works" olarak adlandırdığı çalışmalardan oldukça farklı çünkü, bu seriye dahil edilen müzisyenler, kendi çalışmalarından en beğendikleri eserleri bir araya getirmişler. Albümlerde müzisyenlerin yazdıkları özel yazılar ve fotografları ile birlikte, ilk kez dinleyeceğimiz bazı kayıtlarına da yer vermişler. Kısacası ":rarum" müzisyen ve dinleyici arası özel bir köprü gibi tasarlanmış. Her ECM severin hoşuna gidecek olan bu eserler aynı zamanda müzisyenleri yeni yeni tanımaya başlayan genç nesil jazz severleri için de oldukça yararlı. Ayrıca tüm eserler 24-bit/96khz formatındaki kayıt kalitesiyle.

Keith Jarrett (:rarum I - 014 168-2)

Jan Garbarek, Palle Danielsson, Jon Christensen, Gary Peacock, Jack DeJohnette ile birlikte...
Serinin ilk merak uyandıran çalışması olan bu double albümde Keith Jarrett kendisini oldukça güzel anlatmış bizlere. 1981'de Münih'de verdiği solo piyano konserini ilk kez bu albümde dinleme fırsatını buluyoruz.Yine ilk kez bu albümde karşımıza çıkan "Hymn of Remembrance"ı ise şimdiden merak etmeye başlamanızı tavsiye ederiz.
Jarrett bu albümü hazırlarken zaman probleminden dolayı pek çok eserini elediğini fakat en sevdiklerini bir araya getirmeye çalışarak; tüm sevenlerine duygularını ulaştırmak için elinden geleni yaptığını söylüyor.

Jan Garbarek (:rarum II 014 165-2)

Keith Jarrett, Ralph Towner, John Abercrombie, Bill Frisell, Egberto Gismonti, David Torn, Anouar Brahem, Shankar, Miroslav Vitous, Charlie Haden, Palle Danielsson, Eberhard Weber, Rainer Brüninghaus, Kjell Johnsen, Jon Christensen, Manu Katché, Peter Erskine, Marilyn Mazur, Michael DiPasqua, Zakir Hussain, Trilok Gurtu, Nana Vasconcelos, Shaukat Hussain, Agnes Buen Garnås, Ustad Fateh Ali Khan and Musicians from Pakistan, the Hilliard Ensemble ile birlikte.
"Şöyle bir geçmişe baktığımda ve şu an durup düşündüğümde 30 yıldır birlikte çalıştığım firma ECM'e ve beni seven tüm müzikseverlere sadece söylemek istediğim bir şey var o da "çok teşekkürler" demek" diyor Garbarek. Bu double albümü oluştururken aynen Jarrett gibi zorlandığını fakat kendisi için en değerli olanları bir araya getirmeye çalıştığını söylüyor.

Chick Corea (:rarum III - 014 200-2)

Gary Burton, Miroslav Vitous, Roy Haynes, Stanley Clarke, Airto Moreira, Flora Purim, Joe Farrell ile birlikte.
Chick Corea, :rarum için iki ayrı proje hazırlamış, birincisi Chick Corea'yı bir jazz müzisyeni olarak bizlere anlatırken 2003'de çıkacak olan diğer çalışma da onu klasik yönüyle tanıtacak. :rarum'un bu üç numaralı albümünde Corea, Monk seçkilerine ağırlık vermiş. Bir Monk hayranı olduğunu her fırsatta dile getiren ve Monk çalmaktan son derece zevk aldığını söyleyen Corea'nın albüm içerisinde konu ile ilgili pek çok açıklamasını da görecek ve belki de bu albüm ile onu daha iyi tanıma fırsatı bulacaksınız.

Gary Burton (:rarum IV - 014 195-2)

Pat Metheny, Steve Swallow, Mick Goodrick, Eberhard Weber, Bob Moses, Dan Gottlieb, Tommy Smith, Abraham Laboriel, Makoto Ozone, Harry Blazer, Jim Odgren, Mike Hyman, Martin Richards ile birlikte.
Gary Burton, Chick Corea ile birlikte Münih Jazz Festivali'nde çalarken Manfred Eicher ile tanışır. Eicher, Corea ve Burton'a bir proje teklif eder ve "Crystal Silence" gerçekleşir. Burton bu albüm için kariyerinin en önemli albümlerinden biri olarak her fırsatta bahseder. Bu şekilde başlayan ECM serüveninde, Burton hemen hemen albümlerinin pek çoğunu ECM ile yapar ve Manfred için hep duyduğumuz o sözü "Hayatımda çalıştığım en iyi yapımcı"der. İşte bu albümde Gary Burton 1970-80 arası Carla Bley, Steve Swallow, Pat Metheny, Michael Gibbs, Eberhard Weber, Makoto Ozone ve Charles Mingus eserlerine yer vermiş. Daha önce duymadığımız "Duke Ellington's Sound of Love" isimli parça da bu albümde.

Bill Frisell (:rarum V - 014 198-2)

Joe Lovano, Jan Garbarek, John Surman, Lee Konitz, Dave Holland, Paul Bley, Paul Motian, Kenny Wheeler, Eberhard Weber, Joey Baron, Ed Schuller, Hank Roberts, Michael DiPasqua, Billy Drewes, Bob Stewart, Jerome Harris, Kermit Driscoll, Gavin Bryars Ensemble ile birlikte.
Bill Frisell, albümde sözlerine "doğru yer ve doğru zaman" diyerek başlıyor. "1960'ların sonlarına doğru favorim olan tüm müzisyenler bir aradaydı (Paul Motian, Paul Bley, Steve Swallow, Jack DeJohnette, Don Cherry, Dave Holland, Charlie Haden) özel, duymak ve çalmak istediğim türde müzikler yapıyorlardı. Ben ise onlarla birlikte müzik yapmayı hayal bile edemiyordum" diyor. Fakat doğru yer ve doğru zamanda Eicher ile tanışması ile o da isteklerine kavuştu. Bu antolojide en sevdiği eserlerini bir araya getiren Frisell albümleri hakkında da bize bilgiler veriyor.

Art Ensemble of Chicago (:rarum VI - 014 196-2)

Lester Bowie, Roscoe Mitchell, Joseph Jarman, Malachi Favors Maghostus, Famoudou Don Moye, Matthew Shipp, George Lewis, William Parker, Philip Wilson, Hugh Ragin, Craig Taborn, Tani Tabbal, Jaribu Shahid, Donald Smith, Fred Williams, Gerald Cleaver ile birlikte.
Jazz dünyasında oldukça önemli bir yere sahip olan Art Ensemble of Chicago 1978 yılında ECM ile çalışmaya başladı. Grup elemanları ünlü usta Lester Bowie'nin arkasından yürüdüklerini söylüyorlar ve seçkileri de onun zevkini de düşünerek bir araya getirdiklerini söylüyorlar.Oldukça önemli bir jazz tarihi eseri oluşturulmuş demek sanırım yeterli.

Terje Rypdal (:rarum VII - 014 201-2)

Palle Mikkelborg, Jon Christensen, Audun Kleive, Torbjørn Sunde, Ronni Le Tekro, Sveinung Hovensjø, Bjørn Kjellemyr, Pete Knutsen, Odd Ulleberg, Brynjulf Blix, Svein Christiansen, Bjørnar Andersen, Alan Dangerfield, Riga Festival Orchestra ile birlikte.
32 yıldır ECM ile çalışan ve 30'un üzerinde kayıttan yaklaşık 23 adedini Jan Garbarek ile birlikte yapan Terje Rypdal'in bu süre zarfında, müziğindeki gelişmeleri takip etmek ve onu tanımak oldukça güzel. Onun bu albümündeki seçkilerinde rock ve jazz arasındaki benzersiz gitarını bir kez daha dinlemek son derece keyifli.

Ahu Ünalp

konserlerin kayıtları bu CD'de toparlanmış. 1991'deki konserden 9 parça kaydedilmiş. Bu kayıtta yer alan müzisyenler Eddie Green (p), George Duke (keyb), Tyrone Brown (b), Doug Nally (d). 1997'deki konser kaydında ise 3 parça yer alıyor ve Brian Simpson (keyb), Jonathan Buter (g) ve WDR Big Band'i yer alıyor. Vokal sever okurlarımız kaçırmamalılar.

Misha Alperin

Night

ECM 1769 (2002)

Müzisyenler

Misha Alperin (p), Anja Lechner (vi)
Hans-Kristian Kjos Sorensen (perc, vo)

Ukraynalı piyanist Misha Alperin'in Alman çellist Lechner ve Norveçli perküsyoncu Kjos Sorensen ile yaptığı yepyeni bir trio ve kayıt bu CD. Night ilk kez 1998'de Norveç 25. Vossa Jazz Festivali'nde seslendirilmiş. Klasik müzik kökenli Alperin'in Kuzey festivallerinde yakaladığı başarıyı ECM'den çıkarttığı Night'ın beşinci CD'si olmasından devam ettiregeldiği anlaşılıyor.

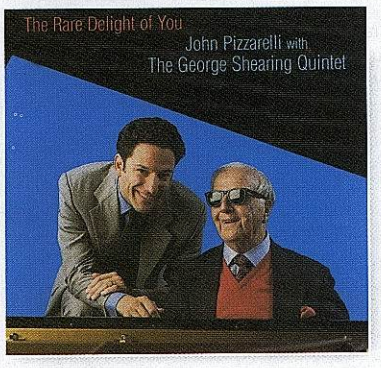

John Pizzarelli

The Rare Delight of You

Telarc 83546 (2002)

Müzisyenler

John Pizzarelli (vo, g)
George Schering (p)
Ted Piltzecker (vib), Reg Schwager (g)
Neil Swainson (b), Dennis Mackrel (d)

George Schering kendisini emekliye ayırmış diyorlar, basın bültenlerinde ama müzisyenin emeklisi olmuyor ki, işte John Pizzarelli sanatçının Quintet'iyle birlikte, nefis bir kayıtta yer almasını sağlayıvermiş. Jazz'da iki neslin buluşması olarak adlandırılan bu kayıtta 15 parça yer alıyor. Quintet'de yer alan müzisyenlerin bestelerine yer verildiği gibi Everything Happens To Me, Lost April, Be Careful It's May Heart gibi standartlara da yer vermişler.

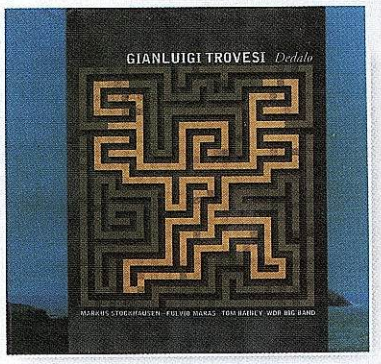

Gianluigi Trovesi

Dedalo

Enja 9419-2 (2002)

Müzisyenler

Gianluigi Trovesi (as, aclt, bclt)
Marcus Stockhausen (tp, flgh), Tom Rainey (d)
Fulvio Maras (perc), WDR Big Band

Dedalo, alto saksofoncu Trovesi'nin WDR Big Band'i ile bir ortak çalışması kabul ediliyor. Sanatçı 15 yıl boyunca Milano'da RAI Big Band'inde yer almış. Müzik yaşamı boyunca Afrikalı Amerikan müzisyenlerden kesinlikle etkilenmiş olanlardan kendisi de (Armstrong ve Ellington'dan Bird ve Ornette'e kadar) ama müzik kariyeri boyunca birçok müzikal fikri sindirerek şu anda sahip olduğu eklektik sound'unu yakalamış. Albümde 12 parçaya yer verilmiş. Big Band'i sanatçının kendisi yönetiyor.

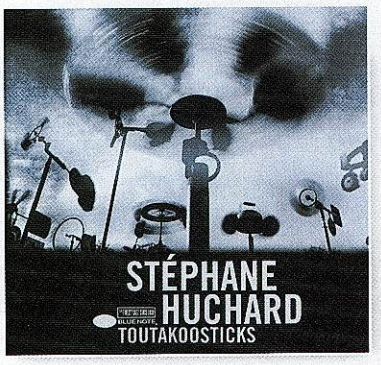

Stephane Huchard

Toutakoo Sticks

Blue Note 45952 9 (2001)

Müzisyenler

Nicholas Folmer (tp, flgh)
Stephane Guillaume (s, flt, clt), Remy Vignolo (b)
Pierre De Bethmann (p), Stephane Huchard (d)

Fransız davulcu Stephane Huchard iyi bir davulcu olduğu kadar iyi de bir besteci. Davulcu kayıtlarında rastlanan önde'lik onda yok ama ilginç ritimler son derece keyifle işlenmiş. Akustik modern jazz grubu formatı günümüzün groove'larıyla içiçe yoğrulup aslında bir anlamda Eric Truffaz projelerinde yapılan akustik groove biraz daha funk, fusion ve modern jazz renkleri öne çıkarılarak işlenmiş. Son derece başarılı bir albüm.

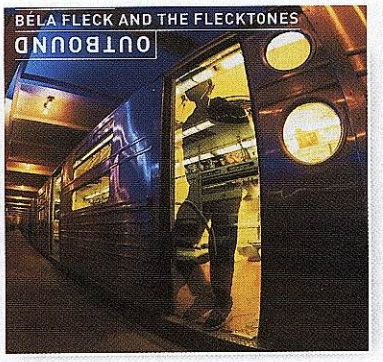

Bela Fleck

Outbound

Columbia 498921 2 (2000)

Müzisyenler

Bela Fleck (banjo), Jeff Coffin (ts, as, ss)
Future Man (synt, vo),Victor Lemonte Wooten (b)

Banjoyu jazz'a taşıyan, yaratıcı ve becerikli müzisyen Bela Fleck, Flecktones grubundaki arkadaşları ve ayrıca herbiri kendi enstrümanında son derece başarılı bir konuk kadrosuyla bu son albümü yapmış. Yine son derece ustaca yapılmış Bela Fleck imzalı beste ve düzenlemelere, dinamik yorumla konukların olağanüstü renkleri çok iyi kaynaştırılmış. Fusion deyince asansör müziği zannedenler, her türlü müzikal fikre açık ve bunların ustaca kaynaştırıldığı, 17 parçanın kaydedildiği bu çalışmayı kesinlikle edinmeliler. Albümde yer alan konuk sanatçılar Paul Hanson (ss, ts), Edgar Meyer (b), Sandip Burman (tabla), John Medeski (B3 org), Adrian Belew (g), Andy Narell (pans), Mark Feldman (vi), Rita Sahai (vo), Ondar (vo), Jon Anderson (vo), Shawn Calvin (vo) ve The Love Sponge Yaylılar Dörtlüsü.

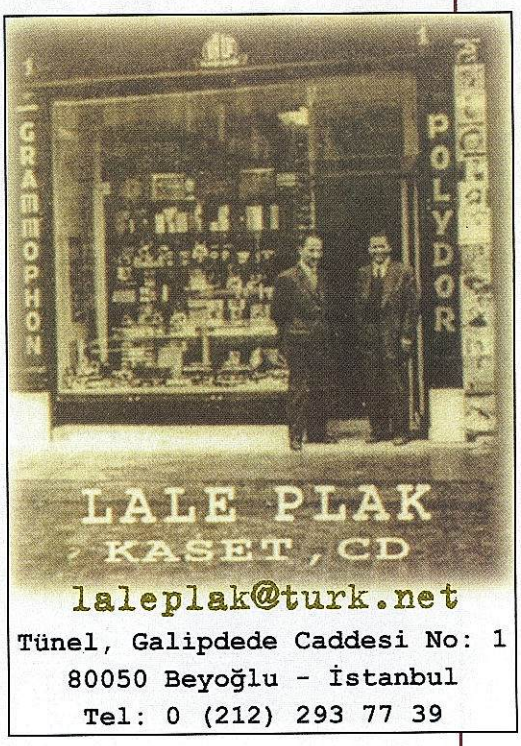

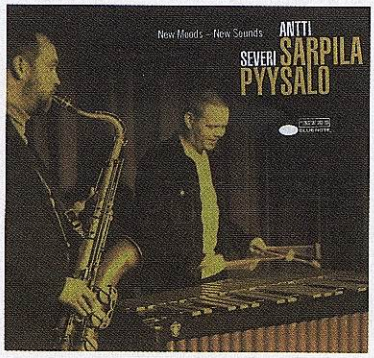

Antti Sarpila & Severi Pyysalo
New Moods - New Sounds
Blue Note 261627 (2001)

Müzisyenler

Antti Sarpila (clt, ts, ss), Seeri Pyysalo (vib, p)
Teemu Viinikainen (g), Ville Huolman (b)
Tommi Vainikainen (d)

Finlandiya'nın önde gelen sanatçılarından olan saksofoncu Antti Sarpilla ve vibrafoncu Severi Pyysalo'nun ortak çalışmaları New Moods New Sounds. Amerikan geleneksel jazz tarzının devamı niteliğinde görünen bir sound'a sahip. 10 parçanın yer aldığı çalışmada yaylılar dörtlüsü albüme Finli jazz sound'unu katmış. Repertuar olarak ise sanatçıların kendi bestelerinden başka standartlara da yer verilmiş.

The Motion Picture Soundtrack
Big Bad Love
Nonesuch 79637-2 (2001)

Müzisyenler

Kenny Brown (g), Sam Carr (d)

Adından da anlaşılacağı üzere bir soundtrack bu CD. Kayıtta Asie Payton, R.L.Burnside, James Ford, Tom Verlaine, Bob Dylan, Tom Waits bestelerine yer verilmiş. Blues severlere öneriyoruz.

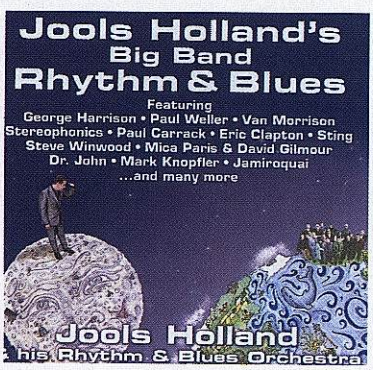

Jools Holland's Big Band
Rhythm & Blues
Warner Bros. 26562 3 ((2001)

Jools Holland'ın yeni stüdyo kaydı olan bu çalışmada 22 düet yer alıyor. Sanatçılar ise şöyle; Sting, George Harrison, Paul Weller, Sam Brown, Joe Strummer, Dr.John, Ruby Turner, Streophonics, Mica Paris and david Gilmour, Suggs, Eric Ribb, Mark Knopfler, Van Morrison, Chris Difford, John Cale, Steve Winwood, Marc Almond, Mick Hucknall, Paul Carrack, Taj Mahal, Jamiroquai, Eric Clapton.

Nils Petter Molvear
NPM
Universal 017795-2 (2002)

Müzisyenler

Nils Petter Molvear (tp), Eivind Aarset (g)
Raymond C. Pellicer (samples)
Paal 'Strangefruit' Nyhus (samples)
Audun Erlien (b), Rune Arnesen (d)

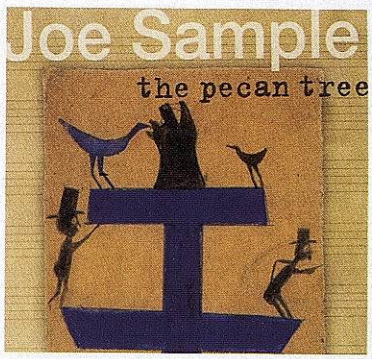

Joe Sample
The Pecan Tree
Verve 589508-2 (2002)

Müzisyenler

Joe Sample (p), Dean Park (g)
Jay Anderson (b), Larry Aberman (d)
Lenny Castro (perc), Peter Wolf (synth)

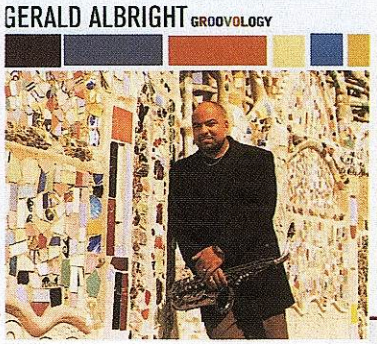

Gerald Albright
Groovology
GRP 589655-2 (2002)

Gerald Albright (as, keyb, bg, d prog.), Paul Jackson Jr. (g), Ricky Lawson (d)

Makoto Ozone
So Many Colors
Verve 016599-2 (2001)

Müzisyenler

Makoto Ozone (p), James Genus (b), Clarence Penn (d)

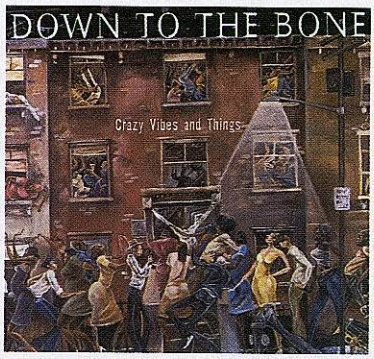

Down To The Bone
Crazy Vibes and Things
GRP 589609-2 (2002)

Neil Angilley (keyb),
Tony Remy (g), Paul Turner (b),
Ross Hillard (b change), Paul Weimar (as, ts), Adrian Revell (flt), Satin Singh (perc).

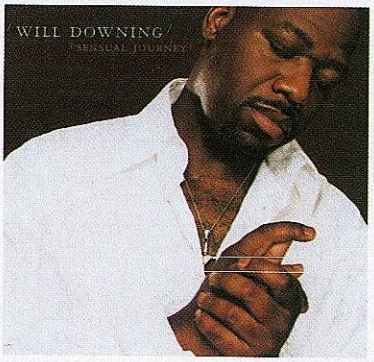

Will Downing
Sensual Journey
GRP 589610-2 (2002)

Müzisyenler

Will Downing (vo)

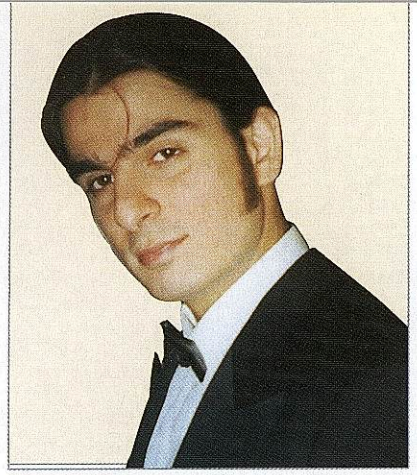

Serkan Özyılmaz

Körleme'nin yirmibeşincisini Cengiz Baysal'ın grubundan tanıdığımız piyanist Serkan Özyılmaz'la Bilgi Üniversitesi'nde yaptık..

Serdar Karabatı www.bumu.net | bumu@bumu.net

Jim Beard
Lost at the Carnival | Lipstick | 1995
Michigan Roll (Beard)
Beard (p, synth), Jon Herington (g), Ron Jenkins (b), Scooter Warner (d)

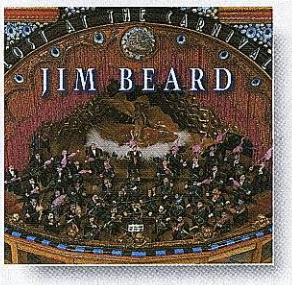

Piyanistin çaldığından bir şey çıkarmak zor. Pop-Jazz havalarında biraz. Bir ara Chick Corea Elektric Band'i anımsattı, ama özünde ondan farklı bir formatta. Biraz bluesla karışık, synthesizer destekli pop-jazz diyelim. Değişik buldum. Araya girip çıkan soundlarla müziğin düz yapısını kırmışlar. En azından çok standard bir hava yok. Yine de ilk etapta kafamda olan bir stil değil.

Jim Beard için ne düşünürsün?

Bilirim. Buradaki solosundan çıkaramadım. Jim Beard'ı McLaughlin'den biliyorum, bence çok dengeli ve güzel bir perspektifi var. Sound konusunda da çok uğraştığını biliyorum. Tam olarak bir piyanist olarak addetmek zor, ama çaldıklarını derli toplu sunuşu önemli. Beni rahatsız eden bir şey yok açıkçası piyanistliği ile ilgili. Rahatsız etmeyen, dinlenebilecek bir albüm. Elektroniklerle ilgili olarak Lyle Mays'i de söyleyebilirim. O da müthiş bir teknik usta değil, ama kendine özel bir müzisyen. Hem piyanosu, hem hazırladığı soundlar bakımından.

Ponga
Psychological | Ponga | 2000
Sabado Gigante (Ponga)
Wayne Horvitz (keyb), Bobby Previte (d), Skerik (sax), Dave Palmer (keyb)

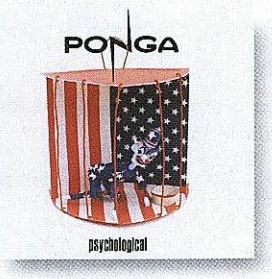

Belirlenmiş bir iki patern veya yapı üstüne serbest çalıyorlar. Fakat fazlaca dağınık, çok elle tutulur bir şey duyamıyorum burada. [Dinlemeye devam ediyor] Biraz daha açtılar müziği şimdi, ama buraya gelene kadar fazla tekdüze kaldı. Bu tip şeyler de tehlikeli; çünkü her iyice müzisyen gelip bir şeyler çalalım der, gerçekten de çalınabilir. Ama onun ne olduğu çok önemli. Müzisyenin ne düşündüğü enstrümantalistliğinden daha fazla önem kazanıyor bu durumda. Müzikle olan durumu yani; çok fazla teknik olmak zorunda değil, ama o ne yapıyor ben ne yapacağım, bunları düşünmek. Yoksa bir şeyler çalınır, her müzisyen bir araya gelip çalar. Aydın Esen'in son albümünde Miroslav Vitous'la çaldıkları bir parça var, orada da belki serbest çaldılar, ama ortada bütünlüklü bir müzik var dinlediğimiz zaman. Başından sonuna kadar bütünü duyuyorum; burada müziğin içindeki öğeleri ayırdetmek çok zor. Bir form içinde bütünlüğün olması önemli; yoksa baştan girdik, bir saat çalalım durumu ne ifade ediyor... çok emin değilim. Aldığım eğitimle de ilgili şeyler var algılamamda tabii; armoni, melodi, kontrpuan, dinamikler... bütün bunların nasıl kullanıldığına bakarım. Burada armonik bir bütünlük duyamadım, melodik olarak da bir şey yok. Havada bir şeyler var. Yeni yapılan şeylerin hangi ellerde olduğu çok önemli. Armoni bilmeyen bir dinleyici de Aydın'ın farkını anlayabilir gibi geliyor. Ben de yeni müzikler dinliyorum, yazdığım şeyler de var; ama ne olursa olsun yapılan şeyin tutarlı olmasından yanayım. Çünkü bugün bir Beethoven konçertosunu yıllarca hazırlanmadan çalamazsınız; burada dinlediğimizi ise onun onda biri kadar vakit harcayıp yapabilirsiniz. Ancak, konçertoya ayrılan zaman kadar bu işe kafa verirseniz, o bir fark yaratabilir. Fikir olarak dayanağı olmalı çalınanların, yoksa müzik her yere çekilebilir.

Chano Dominguez
En Directo | Nuba | 1997
Refrito/Retalia (Dominguez)
Dominguez (p)

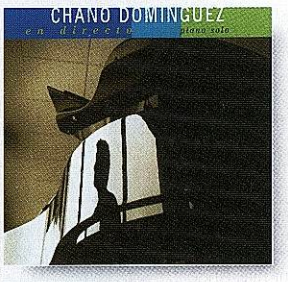

Chick Corea gibi geldi, daha girişte İspanyol havaları.

İsmi tanımayabilirsin, ama Corea değil.

İnanılmaz, ona çok benziyor. Chick ile aynı gelen diziler var, aksanlar doğal olarak bu müziğin içindeki şeyler, belki onların benzemesi doğal. Ama İspanyol müziğinin içindeki o kalıplardan değişik bir şey yok fazla. [Dinlemeye devam ediyor] Geçici modülasyonlar var buralarda mesela, ama tekrar sonuçta aynı yerde buluşuyor. Ne kadar yeni bu kayıt bilmiyorum, ama şu kalıplar içinde bu kadar çok gitmesi... bu dinlediğim şeyde yenilik yok, orası kesin. Elle tutulur fazla bir şey bulamıyorum.

Halk müziklerinden esinlenmeleri nasıl değerlendiriyorsun?

Bizde Cumhuriyet'in kurulması ile birlikte Türk Beşleri bu işe el atmışlar, tampere sistem içindeki senfoni orkestrasını Anadolu'daki modal yapıya ve müziklere yansıtmışlar. Ortada tek sesli ve tampere olmayan sistem var, komalarla gidiyor. Dolayısıyla, onu bu müziğin üstüne oturtmak... bilemiyorum. Yeni besteciler arasında, üçüncü kuşakta diyelim, bu tip bir arayış yok, benim kompozisyon hocamda da yok. Tabii ki kapalı olunmaz hiç bir şeye, ama bir anda halledilebilecek bir konu değil. Saygun döneminde Bartok ile dolaşmaları, incelemeleri; bunlar çok büyük zaman isteyen işler. O dönemde orkestra için veya piyano-keman içindi. Bugünkü müzik çok daha farklı. Jazz içinde düşünürsek, piyanistler arasında da pek böyle bir yaklaşım yok. Aziza Mustafa Zadeh'in çalışı da çok bir şey vermiyor. Jazzla da fazla karıştırmamak lazım bence. Biraz tehlikeli bir konu. Mevcut sistem içinde kendi içimizden gelenleri yansıtmak daha mantıklı geliyor bana. Benim kafamda illa Türk müziği enstrümanlarını ya da yapısını alalım gibi bir tercih belirmiyor; en azından şimdilik.

Esbjörn Svensson Trio (EST)
From Gagarin's Point of View | Superstudio Gul | 1999
From Gagarin's Point of View (EST)
Esbjörn Svensson (p, synth), Dan Berglund (b), Magnus Öström (d, perc)

Solo yok; bir melodi ve tekrarı. Arada efektlerle zenginleştirilmiş. Çok ağır bir yapısı var; ağır tempo. Dinamiği bir şekilde efektlerle tutuyor. Davul aynı, melodi de aynı, bunu kıracak tek şey bu efektler. Şu ortamda bana yavan geldi bunlar, pek elle tutulur katkı olmaması. Ama büyük ihtimalle böyle olması düşünülmüş parçanın.

Esbjörn Svensson için ne düşünürsün?

Çok iyi bilmiyorum. Geçen sene yakalayamadım festivaldeki konseri, sonrasında da imkanım olmadı, dinleyemedim. Daha yakından tanıdığım isimlerden Brad Mehldau Trio'yu söyleyebilirim. Burada da çaldıklarında çok oturmuş, çok rahat çalıyorlardı. Kontrpuanı çok rahat kullanıyor Mehldau; çok kolay bir şey değil. Ama tabii daha bağlı, akıcı cümleler ve biraz da romantik bir havası var. Ama bunları böyle kabul etmek lazım; Herbie Hancock'un çaldığından farklı bir tercih sonuçta. Jacky Terrasson mesela, onun o kadar yumuşak, bağlı bir tarzı yok. O daha yakın Herbie'ler tarafına, ritmik oyunlarıyla ve kullandığı armoniler içinde outsidelarıyla. Yenilerden Terrasson'ın tarzını kendime daha yakın buluyorum.

Bu sayıdaki bulmacayı doğru olarak yanıtlayanlara CD! İsim, adres ve telefonlarınızı yazmayı e-mail'lerinizi unutmayın!

Jazz/Bulmaca
Matbaacılar Sitesi
No. 115 Bağcılar
34560 / İstanbul

Serdar Karabatı *www.bumu.net*

Y.A.1

S.S.1

S.S.5

Y.A.9

Soldan sağa:

1-Miles Davis'e ithaf ettiği bestelerinin yer aldığı Aura kaydıyla ismini duyurmuş trompetçinin soyadı.
2-Notada durak/Jazzy olarak adlandırılan popüler stillerin öncülerinden olan ünlü DJ: _____ Peterson/Bir Weather Report albümü: _____ Sing the Body Eectric/Either Orchestra'nın kısaltması.
3-John Scofield'ın 1980'lerden bir albümü (iki kelime)/Re notasının harf karşılığı.
4-_____ What (Miles Davis)/(tersi) The _____ is Gone (Brown/Henderson)/Vurmalı üreticisi Latin Percussion firmasının kullandığı kısaltma.
5-Bir Edith Piaf klasiği: La Vie _____ Rose/All of _____ (Marks/Simons)/(tersi) Bir piyanist: Eliane _____/La notasının harf karşılığı.
6-(tersi) Blue in _____ (Davis/Evans)/Sol notasının harf karşılığı/ Steve Coleman'ın Tale Of 3 Cities albümünden bir parça: Slow _____.
7-Jazz tarihinin devlerinden trompetçinin soyadı/Bir Wynton Marsalis albümü: _____ Mood.
8-Mi notasının harf karşılığı/ John Scofield'ın 1980'lerden bir albümü (iki kelime): _____ Out/The Afro Asian Music Ensemble ve The Journey Beyond The West Orchestra lideri besteci: Fred _____/Çaldıklarıyla bir dönem büyük tartışmalar yaratmış ve kimilerince jazzın ölümünü simgelediği düşünülmüş olan saksofoncu: Kenny _____/Bir Take 6 albümü: _____ Cool.
9-Bir nota/Mi notasının harf karşılığı/(tersi) Satış listelerinde yukarılarda olan parçalar için kullanılan terim/Blue Note şirketinin kurucularındandır: Alfred _____.
10-Swing Low, _____ Cadillac (Gillespie)/I _____ a Rhapsody (Frogas/Baker)/_____ Can't Get Started (Duke/Gershwin).

Yukarıdan Aşağıya:

1-Art Blakey'nin ünlü grubunun adı: Jazz _____.
2- The Song _____ You (Hammerstein/Kern)/Müzikte ses tonu, perde (İngilizce)/_____ Fall In Love Too Easily (Cahn)/Steve Lacy ile yaptığı çalışmalarla tanınmış piyanist: Bobby _____.
3-Zildjian'ın bir zil serisi/1931'de doğmuş, post-bop döneminde Primitive Modern ve Gil's Guests isimli albümleriyle ve bariton saksofonculuğuyla etkinliği olmuş, daha sonraları jazz dışı alanlara kaymış bir müzisyen/Mi notasının harf karşılığı.
4-Bir Benny Golson klasiği: _____ Joe/Yakın tarihli bir Dave Brubeck albümü: _____ Night Brubeck (Telarc, 1993).
5-Trompetçi Don ve gitarist Herb'ün ortak soyadı/Steps Ahead'in NYC (Intuition, 1989) albümünde bir parça (iki kelime).
6-Bir trompetçi: _____ Soloff/Cazın ilk stillerinden biridir/Miles Davis'in In A Silent Way (Columbia, 1969) albümünden bir parça.
7-Si notasının harf karşılığı/Post-bop döneminin saksofoncularındandır: _____ Shihab/Bir Bobby Previte albümü: Too Close to the _____.
8-"Üçlü"nün İngilizcesi (tersi)/1924-1990 yılları arasında yaşamış, modern kompozitör: _____ Nono/_____ Love Supreme (Coltrane).
9-Bir gitarist: Emily _____/(tersi) Honeysuckle _____ (Razaf/Waller).
10-1962 Dexter Gordon albümü/Re notasının harf karşılığı/Bir Gil Evans bestesidir: The _____ Piper/Jazz müzisenleriyle yaptığı ortak çalışmalarla bilinen alternatif tavırlı pop şarkıcısı: _____ Mitchell.

Geçen sayıdaki bulmacayı doğru olarak çözümleyip, CD kazanan şanslı okuyucularımız:

Engin Çetinkaya / Adana-Seyhan
Erman H. Kavukçu / İstanbul-Bayrampaşa
Beran Paçacı / Ankara-Çayyolu
Seda Küçük / Ankara-Kavaklıdere
Çağatay Afyon / Göztepe-İstanbul

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	B	A	D	M	A	K	A	M	M	C
2	U	M	O	C	R	U	Z	R	I	O
3	Z	O	L	L	E	R	K	Ö	L	N
4	O	N	D	A	N	T	E	T	E	F
5	N	O	I	U	Y	E	N	A	S	E
6	Y	A	N	G	A	L	O	M	A	R
7	E	S	G	H	A	L	L	A	H	E
8	C	O	E	L	N	I	A	C	E	N
9	M	A	R	I	N	A	Y	R	A	C
10	A	V	A	N	T	G	A	R	D	E

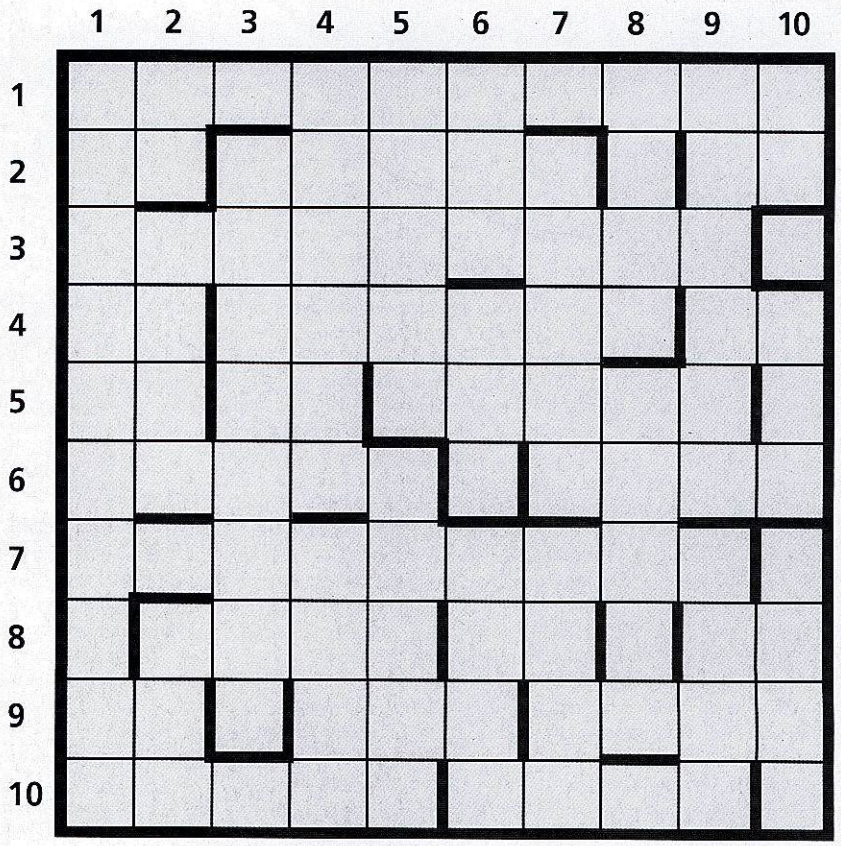

on-line jazz:
on-line sipariş

JAZZ KOLEKSİYONU
10 KİTAP + 10 CD

BILLIE HOLLIDAY

CHARLIE PARKER

COUNT BASIE

DIZZY GILLESPIE

ELLA FITZGERALD

DUKE ELLINGTON

LOUIS ARMSTRONG

MILES DAVIS &
FREDDIE HUBBARD

SARAH VAUGHAN

STEPHANE GRAPELLI

**Hayatları, müzikleri ve dönemleri ile Jazz'ın efsane isimleri...
Şimdi bu koleksiyon boyut.com.tr sanal mağazasında sürpriz hediyeler ve müthiş fiyat avantajları ile...**

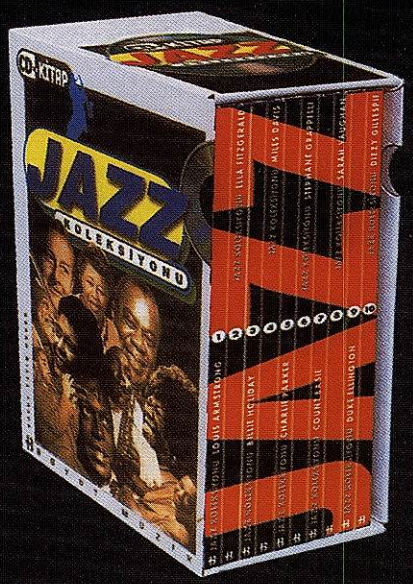

boyut.com.tr

BOYUT YAYIN GRUBU

boyut.com.tr adresinden yapacağınız tüm alışverişler %100 güvenlidir.
Kredi kartı numarası gibi tüm kişisel bilgileriniz 128 Bit SSL ve SET şifreleme ile transfer edilir ve yalnızca banka tarafından görülür.

MasterCard VISA BONUS CARD

the Spirit of Sound

JMlab

Ev Sinemanızda müzik dinleyin !

yenilenmiş Electra serisi ile artık bu mümkün

tersine çevrili teoxid kubbe tweeter

"W" sandviç yöntemle üretilmiş konik üniteler

mükemmel zamanlama için geliştirilmiş "focus system"

... ve Utopia serisinin diğer kalıtımsal özellikleri

Hi-End Audio & Home Theater
LOTUS

Tepecik Yolu, Alkent Parkshops F: 2-3 Etiler 80630 İstanbul - Tel: 0212 257 26 96 - 0212 257 70 00 Fax: 0212 257 26 97

www.lotushifi.com